ARTO TUNÇBOYACIYAN • PHILIP K. DICK • NOTWIST • PETER GABRIEL • GARBAGE

ROLL

112480 **mart** 2002/03
2 000 000 TL

punk

yirmibeş yılın gerçeği ve mirası

PLASTIKMAN • LAURENT GARNIER • LAMBCHOP • SUICIDE • FAIRUZ DERİN BULUT • RADIO DAYS

ROLL 62

Ben bir başkasıyım
şakakları ağarmış bir çömez
yaşlanmış bir beatnik acemi bir ihtiyarım ben
maceracı tatların ardında hovarda bir bahçıvan
hareketsiz bir yolcu uyanık bir uykucuyum

yorgun doğmuş o miskinlerdenim
kederli bir optimist, neşeli bir pesimist
havari sakallı bir zamane adamıyım
bunların hepsi olabilirim ama ben bir başkasıyım

senim benim ben bana benzeyenim
ve beraber yol alanlara benziyorum
gerçekleşmemiş bir düşten ölmektense
bir şeyler yapmak ve yaşamı değiştirmek için

onlar gibi rüzgarın estiği yöne gidiyorum
şenliğin olduğu yöne, acının çekildiği yöne
ama yüksek otlar arasında uykuya dalarken
yalnız buluyorum kendimi, bir başkası olduğumu hissediyorum

boynumda gitarımla geldim bu akşam
paylaşmak için şarkılarımı, düş kurmak için sizlerle
alçak bir sesle haykırmak için tüm isyanımı
pervasızca konuşmak için acılarımdan

vestiyere bıraktım utancımı
daha iyi keşfetmek için kendimi ışıkların önünde
biraz da bizim olan aşkların şarkısını söylemek için
ben bir başkası olsam da benim olan aşkların

Hiroşima
güvercin ve zeytinle • mahkûmun sıkıntısıyla • bir hiç için burada olan çocukla •• belki de yarın gelecek •• her günkü kelimelerle • aşk hareketleriyle • korkuyla açlıkla •• belki de yarın gelecek •• o tüm şimdiden ölmüşlerle • o tüm hâlâ yaşayanlarla • o tüm sonunda yaşamak istemişlerle •• belki de yarın gelecek •• zayıflıklarla güçlerle • uyum içinde olanlarla • birkaç kişi olsalar da •• belki de yarın gelecek •• tüm ezilmiş düşlerle • hiroşima ya da daha uzakta • bırakılmış umutla •• belki de yarın gelecek • barış

Vücutlarımız
söğüt dalı gibi eğiliyorsun • ben sana doğru eğiliyorum • sınırsız bir yay gibi geriniyorsun • ben sana doğru geriniyorum •• beraber dansediyor vücutlarımız • aynı müzikle sürüklenerek • sıcaklığından yükselip • sıcaklığımla buluşan •• bir girdabın dibine dalıyoruz • kaybolup aynı baş dönmesinde • korkun korkuma tutunuyor • bak vücutlarımız... •• bak vücutlarımız olgun meyvalar gibi açılıyor • senin gizin benim gizim oluyor • birleşiyoruz işte • boş sözlerin ötesinde

Hiçbir şey değişmedi
hiçbir şey değişmedi oysa her şey farklı
hiçbir şey aynı değil oysa her şey önceki gibi
neredesin öylesine uzakta sevgilim
neden öylesine uzaktasın

hep buluştuğumuz kafede terasta oturdum
aynı dostları, aynı insanları gördüm
kibarca dinledim onları yapaylıklarına güldüm
ama gördüğüm sensin, sensin duyduğum

karşıdaki kitapçının vitrininde durdum
bomboş eller rüzgara karşı tekrar yola koyuldum
geçip giden, anılarımı bugüne taşıyan
gölgeler arasında yaşamaya devam ettim

birkaç odun attım, yatağın yerini değiştirdim
tekrar bembeyaz boyadım duvarları
öyle uzun geliyor ki geceler, yalnızlık donduruyor
yatak da iyice büyüdü

hiçbir şey değişmedi oysa her şey farklı
hiçbir şey aynı değil oysa her şey önceki gibi

georges moustaki

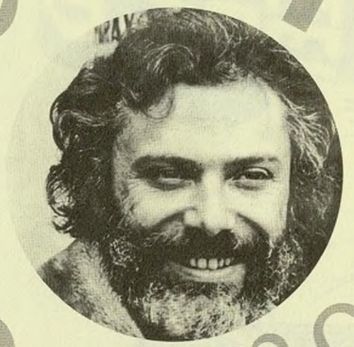

Türkçesi: Bayer Donat

sayı
62
mart
'02

4 Ajans

9 Lambchop

11 Punk'ın 25. yılı

16 En güzel punk şarkıları

24 Suicide

26 Laurent Garnier

30 The Notwist

32 Garbage

34 Peter Gabriel

38 Fairuz Derin Bulut

41 Radio Days

44 Kıraathane

46 Philip K. Dick

48 Satırarası

50 Gayd

52 Albümler

56 Liste

57 Arto Tunçboyacıyan

62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ahmet Güneş, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Atilla Aydoğdu, Aylin Aslım, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cenk Giray Güven, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Ender Ergün, Eray Makal, Erbil Balta, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Pınar Öğünç, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Tim Klus, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu

baskı: Stampa **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 6 **sayı** 62 **mart** '02 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48 - 233 49 41)

AYDA BİR YAYINLANIR

ROLL OVER O'HENRY

Son halk ozanı

Sam Galloway, halk ozanlarının sonuncularındandı. Halk ozanlarının ne olduğunu biliyorsunuzdur, Sam de onlardan biriydi işte. Ben de kendimi bir halk ozanı sayıyorum. Siz de öyle olmalısınız. "Omnae personde in tres partes divisae." İnsanlar üç sınıfa ayrılır: Baronlar, halk ozanları ve işçiler. Baronların böyle saçmalıkları okumaya eğilimi yoktur. İşçilerin de vakti. Bu yüzden sizin bir halk ozanı olduğunuzu ve Sam'i anlayışla karşılayacağınızı biliyorum. İster şarkı söyleyelim, ister aktörlük yapalım, ister yazı yazalım veya resim yapalım, sadece birer halk ozanı sayılırız. Onun için, boş verin, işin tadını çıkaralım.

Sam atının üstünde, bir türkü tutturmuş, ihtiyar Ellison'un çiftliğine gidiyordu. Halk ozanı demek serbest geçiş demekti. İşçiler sorgusuz sualsiz asma köprüyü indirirler, Baron ziyafet salonunda onu yanına oturtur. O şarkı söylerken güzel bayanlar, yüzlerinde gülücüklerle alkışlar, anlattığı öyküleri dinlerler. İhtiyar Ellison bizim halk ozanını sevinçle karşıladı.

Sam'ın övgüyle anılan adını sık sık işitmişti. Ama kendi küçük baronluğunu doğrusu böyle bir ziyarete layık görmemişti. Baronluk diyorum, çünkü Ellison çağımızın son baronlarındandı. Tiridi çıkmış bir ihtiyarcıktı; çiftliği, hayvancılık yapılan yörenin en uzak köşesinde, çevresi karaağaçlarla çevrili iki odalı bir evdi. Ev halkı, Kiowa kızılderilisi bir aşçı, dört ev köpeği, evcilleşmemiş bir çakaldı. Ellison'un üç bin koyunu vardı. Bunları kiraladığı otlaklarda veya sahipsiz çayırlarda otlatırdı. Yılda üç-dört kez bir dostu gelir, onunla iki çift laf ederdi. Böyle zamanlar Ellison için en önemli günlerdi. Şatosuna bir halk ozanının ayak atması, ne müthiş bir olaydı, varın siz düşünün! Sam'i görünce yüzü aydınlandı. Ayaklarını sürüyerek karşılamaya koştu. Sam mutlu bir sesle: "Merhaba bay Ellison" diye bağırdı. Ellison, "bu ne hoş sürpriz" diye karşılık verdi, "bu kadar uzaklara gelmek zahmetinde bulunacağını sanmıyordum". Güneş yanığı yüzünde derin bir konukseverlik ve mutluluk parıldıyordu.

Güzel bir akşam yemeğinden sonra Sam gitarını çıkardı. Bunu ödeşmek için yapmıyordu. Hiçbir gerçek halk ozanı bunu yapmaz. İlk önce yemeğini yer, sonra da sadece sanat aşkıyla gitarını eline alır. Sam'in dağarcığında elli kadar eğlenceli öykü, otuz-kırk tane de şarkı vardı. Ama bu kadarla da kalmıyordu. Her konuda yirmi sigara tüttürecek kadar uzun konuşabilirdi. Uzanmayı oturmaya, oturmayı da ayakta kalmaya yeğlerdi. Ufak tefekti, lacivert gömleğinin önünü parlak gri ayakkabı bağcığıyla tutturmuş, üstüne kahverengi ördek derisinden ceket pantolon geçirmişti. Asla vazgeçemeyeceği yüksek ökçeli çizmeleri Meksika mahmuzluydu. Başında da hasırdan koca bir Meksika şapkası vardı. Sam ve ihtiyar Ellison iskemlelerini karaağaçların altına çektiler. Sigaralarını yaktılar, halk ozanı neşeyle gitarını tıngırdatmaya koyuldu. Söylediği şarkıların çoğu Meksikalı çobanlardan öğrendiği hüzünlü "cancione"lerdi. Özellikle bir tanesi Baron'un ısrız ruhunu dinlendirdi, gönlünü şenlendirdi. Bu türkü, "Huile, Huile, Palomita" diye başlıyordu. Yani "uç, uç, küçük güvercin". Sam o akşam Ellison için türküyü defalarca tekrarladı.

Halk ozanı yaşlı adamın çiftliğinde uzun süre kaldı. Çevre sakin, ev halkı saygılıydı. Vaktinin çoğunu, karaağaçların altındaki portatif karyolada geçiriyordu. Tütün sarıyor, çiftlikteki kitaplara göz gezdiriyor ve gitarında beceriyle çaldığı yeni şarkılar düzenliyordu. Ellison kendi "vaciero"luğunu kendi yapıyordu. Bu, kendi işini kendi görmesi, odununu taşıyıp suyunu getirmesi, işçilere azık dağıtması demekti. Bir sabah, haftalık azığı atına yükledi, yola koyuldu. Eski Ewing kalesinin üç kilometre ötesinde, King James, kızgın soluklu bir atı mahmuzluyordu. King James'in gerçek adı James King'di, ama insanlar soyadını önce söylüyorlardı. Çünkü bu ona daha çok yakışıyordu. Üstelik böyle çağrılmak çok hoşuna gidiyordu. Güneybatı Teksas'ın en kötü adamı diye ün salmıştı. Sarışın bir adamdı. Kırmızı suratındaki gözleri iki yarığı andırıyordu. Taba rengi gömleği, çizmelerinin içine sokulmuş kahverengi ördek derisi pantolonu, kırmızı mendilleri, tabancaları, eyerinin üstünedeki tüfeği ve milyonlarca fişeğin parıldadığı deri kemeri... Fakat dikkatiniz bunların hiçbirine takılmıyordu. Bakışlarınızı tutan, göz niyetine kullandığı o iki yarıktı. "Bu topraklarda koyunlarını otlatan mıymıntı sen misin? Peki kira ödüyor musun?!" dedi. Ellison ılımlı bir sesle karşılık verdi: "İki dönüm toprağı devletten kiralıyorum." "Hayır, kiralamıyorsun" dedi King James. "Kontratın dün sona erdi. Bu otlak da bundan böyle benim. Bir hafta izin sana! Koyunlarını götürmezsen, altı adamımı yollayacağım, bütün sürünü pirzola yapsınlar diye."

Ellison, çiftliğine dönerken durmadan iç çekiyordu. Eski düzenin son bulduğu kulağına gelmişti. Herkesin malı olan otlaklar yok olmaktaydı. Çiftlikte, Sam'i karyolanın üstünde gitar çalarken buldu. Halk ozanları çevrelerinde kişilerin gözlerindeki mutsuzluğu hemen sezinleyiverirler. Çünkü bu mutsuzluk onların rahatlarını bozar. Sam ihtiyar adamın derdini anlamaya çalıştı. Ellison da ona King James'in tehditlerinden söz etti. Sam haberi üzüntüyle karşıladı. Ellison, kendisine verilen yedi günlük sürenin üçüncü sabahında arabasını Frio City'ye sürdü. Çiftlik için gerekli şeyleri almak istiyordu. Birden King James'le karşılaştı. Kral soğuk bir sesle "iyi günler" dedi. "Dün bir çobandan senin Mississippi-Jackson'dan olduğunu öğrendim. Reeves'lerdenmişsin, doğru mu?" "Caroline Reeves benim üvey kardeşim olur" dedi Ellison. "O benim teyzemdi" dedi King James. "Kararlaştırdığımız şeyleri yeniden gözden geçirelim. Topraklarımda senin koyunlarına da yer var. Bu otlaklar sana da yeter, bana da. Para durumun nasıl?" İhtiyar, dertlerini çekinerek, fakat büyük bir içtenlikle anlattı. King James, "Yarın bankadan 2000 dolar çekip sana getireceğim. Reeves'lerle King'ler et tırnak gibidirler, karşıma bir Reeves çıkınca King'liğim aklıma gelir. Unutma, yarın beni çiftlikte bekle, hiçbir şeyi dert etme." Ellison neşeyle, atını çiftliğe sürdü. Her yürekte gizli yatan iyilik ve akrabalık bağının tılsımıyla dertleri sona ermişti işte. Çiftliğe vardığında Sam'in orada olmadığını gördü. Gitarı, karaağaçın dalına asılmış, sahibinin usta parmaklarını üstünde duymayan telleri, hafif rüzgar altında inleyip sızlanıyordu. Akşamın ilk yıldızları göz kırparken Sam döndü. Mahmuzları kahramanca şangırdıyordu. Ellison mutfak masasına oturmuş, kahvesini yudumluyordu. "Merhaba Sam" diye karşıladı bizim ozanı. Sam belinden Ellison'un şehre inerken evde bıraktığı tüfeği çözerken, bir an durup düşünelim. Bir halk ozanı elinden gitarını bırakır da kılıç kuşanırsa, ortada bir felaket bulutunun dolaştığından emin olabilirsiniz. "Frio City'ye gittim" dedi Sam. "Seni ezmesine daha fazla dayanamazdım. Onu Summer'ın barında yakaladım. Başkaları duymayacak şekilde kulağına bir-iki kelime fısıldadım. Hemen tabancasına uzandı. Yarım düzine insan onun bu hareketini gördü. Ama ben daha erken davranıp üç el sıktım." Ellison, kekeleyerek "sözünü ettiğin King James - mi?" diye sordu. "Tabii, ne sandın? Bir daha seni rahatsız etmeyecek, Ben amca."

Ellison titrek parmaklarıyla beyaz bıyıklarını sıvazlarken: "Sam" dedi, "Huile, Huile, Palomita'yı birkaç kez çalar mısın? İnsan kendini yorgun ve bitkin hissedince bu şarkı sinirleri yatıştırıyor sanki..."

Sözümüz burada son buluyor, fakat öykünün adı yanlış konmuş. "Son Baron" olmalıydı. Çünkü halk ozanlarının sonu asla gelmeyecek. Sazlarının tıngırtısı dünyanın tüm işçilerinin boğuk sesli kazma kürekleri ve çekiç tokmak taktakları arasında yükselecek...

Mesela odamdaki duvar saatini alalım. Ben onun huzurunda mambo çalamam, bir kıza sarılamam. Camekânlarının altından büyükpeder bakıyormuş gibi gelir bana. Bu saat, odaya radyo Itrî'den, Dede Efendi'den bir şey çalarken daha bir yaraşır, kendini o zaman daha bir evinde hisseder. **HALDUN TANER**, On İkiye Bir Var

aslan Mozart sen her zaman canlısın / hem Salzburglu hem de sanki Vanlısın / çok müzisyen gördük ama dünyada / sen hepsinden fersah fersah şanlısın **MUSTAFA ŞENER**

Bütün dahiler göklere uzanır. Mozart ise gökten inmiştir. **ALBERT SCHWEITZER**

Rüzgârın müziği bir ülkeden ötekine taşıyabileceğini hiç düşünmemiş olmak aptalca bir şey. Ufak bir-iki değişiklikten sonra, rüzgârı süzecek ve sesleri özel bir alette toplayıp herkese dinletecek değirmenler yapılabilir. Caspar'a söyledim. Ama o, değirmenlerde un yapıldığını söylüyor. Caspar'ın kafasında hiç şiir yok. İyi bir çocuk, ama şiirden tümüyle yoksun. **ALESSANDRO BARICCO**, Öfke Şatoları

Johnny Cash 70. yaşgününün retrospektif CD'lerle kutlandığı şu günlerde Jamaika'daki evinde yeni albümü için yeni şarkılar yazmakla meşgul. Cash'in, "best-of" mahiyetindeki double bir albümün ardından, 60'lı yıllardaki plakları da ilk kez CD olarak yayınlanıyor.

Moby 18 şarkıdan oluşacak "18" isimli albümünü nisan ayında yayınlayacak. Dünya çapında 10 milyon adet satılan 1999 tarihli albümü "Play"de, Amerikan folk tarihinden vokal sample'larına yer veren Moby, bu yeni albümünde de benzer numaralara başvurmuş. Ama ısrarla altını çizdiği bir şey var: Folk ve blues tarihine eğilmek gibi bir amacının olmadığını, sadece "güzel ses"lerin peşine düştüğünü söylüyor.

Pulp yeni single'ı "Bad Cover Version"ın B yüzünde şarkı söylemesi için **Nick Cave**'e teklif götürmüş. Cave de 1995 tarihli "Different Class" albümünün ünlü şarkısı "Disco 2000"e göz koymuş. Bu ay içinde dinleyebileceğimiz bu "cover version"da iki değişiklik var: Şarkının adı "Disco 2002", ritmiyse vals.

İngiliz liglerinin fatihi Fransız futbolcu **Eric Cantona**, **Charles Bukowski**'nin bir öyküsünden hareketle "Apporte-moi de l'amour" isimli kısa metrajlı bir film yönetiyor.

Björk yeni single'ı "Cocoon"u değişik formatlarda tasarladı. Mart ayında yayınlanacak single'ın iki ayrı CD versiyonu ve bir de DVD'si piyasaya verilecek. İlk CD'de "Pagan Poetry" ve "Sun In My Mouth" şarkılarının, ikinci CD'deyse "Aurora" ve "Amphibian"ın farklı yorumları yer alacak. DVD'deyse aynı şarkıların videoları bulunacak. Bu kliplerin ve CD kapaklarının tasarımında Björk, Japon sanatçı Eiko Ishioka ile çalışmış.

"Little" lâkaplı, melek sesli efsanevî caz şarkıcısı **Jimmy Scott** (yaşı 76 oldu), "But Beautiful" isimli yeni albümünü mart ayında yayınlıyor. Tanımıyorum öyle birini diyenler, Lou Reed'in "Magic and Loss" albümündeki "Power and Glory" şarkısına müracaat edebilir. Hatırlatalım, Madonna onun için "beni ağlatan tek şarkıcı" demişti.

Asian Dub Foundation şu sıralar stüdyoda Navigator ve Adrian Sherwood gözetiminde yeni albümlerinin kayıtlarıyla meşgul. Albüme şimdilik verdikleri isim, Tricky'nin son işiyle aynı: "Blowback".

Hole ve Smashing Pumpkins gruplarının eski basçısı **Melissa Auf Der Maur**, ilk solo albümünü bu yıl içinde yayınlayacak. Son beş senedir ufak ufak kendi şarkılarını yazıp bir köşede biriktiren Melissa, albümünde Rufus Wainwright ve Pumpkins'ten arkadaşı James Iha'yla işbirliğine gidecekmiş.

Patti Smith otuz yıla yaklaşan kariyerinin ilk best of'unu yayınlıyor: "Land 1975-2002"de single'ları, hayranlarının seçtiği şarkıları, yayınlanmamış parçaları, demoları, şiirleri ve sürpriz bir Prince cover'ı "When Doves Cry" yer alacak. Bu ay içinde piyasaya verilecek albümün hediyesi 36 sayfalık bir kitapçık: İçinde Patti'nin desenleri, bilinmedik fotoğrafları, şarkı sözleri ve Susan Sontag'ın notları yer alıyor. Sanatçıyı ziyaret etmek isteyenler www.pattismithland.com adresini tıklayabilirler.

New Order nisan ayında yeni bir single yayınlıyor: "Here To Stay" isimli şarkı **Chemical Brothers**'la birlikte bestelenmiş. Bu şarkı aynı zamanda Michael Winterbottom'ın "24 Hour Party People" ismindeki filminde kullanılacak. Filmde Manchester'ın ünlü kulübü Hacienda'nın ve Factory plak şirketinin öyküsü anlatılıyor... Film nisan ayında İngiltere'de gösterime girecek. Yeri gelmişken Chemical Brothers'ın bulaştığı bir başka film haberi verelim: "Blade 2"nun soundtrack'inde Ice Cube ve Paul Oekenfold, Mos Def ve Massive Attack ortaklıklarının yanısıra, Chemical Bros ve rap'çi kız Eve'in birlikte kotardığı "Hot Acid Rhythm" şarkısı yer alacak.

Cars'ın lideri **Ric Ocasek**, son yıllarda kendini iyiden iyiye prodüktörlüğe vermiş, No Doubt ve Weezer'ın albümleriyle meşgul olmuştu. Fakat şu sıralar bir taraftan eski grubu Cars hakkında bir belgesel film hazırlarken, bir taraftan da beşinci solo albümünü bitirmeye çalışıyor. Bu arada, geçen ay "Complete Greatest Hits" isminde bir Cars toplaması yayınlandığını da söyleyelim.

Oasis'in yeni albümü yaz aylarında yayınlanacak. Adı şimdilik "Heathen Chemistry" olarak telaffuz ediliyor. Konserlerde prova edilen "The Hindu Times" ve "Hung In A Bad Place" isimli şarkılar da bu yeni albümde yer alacak. Hatta albümün birkaç ay öncesinde, nisan ortalarında "The Hindu Times"ın single olarak yayınlanması bekleniyor.

Bazı Madonna ve U2 kliplerinin yönetmeni **Jonas Akerlund** ilk uzun metrajlı filmini çekiyor: "Spun" isimli filmde Mickey Rourke, Brittany Murphy, Mena Suvari'nin yanısıra müzik dünyasının iki şöhreti de rol alıyor: Debbie Harry ve Billy Corgan.

Kanun kaçaklarının country'cisi, Johnny Cash'in ruhanî takipçisi **Waylon Jennings**, Arizona'da 14 Şubat'ta yaşamını yitirdi. Jennings 64 yaşındaydı.

Ian Dury'nin hiç yayınlanmayan son kayıtları mart ayında "Ten More Turnips From The Tip" albümünde toplanıyor. Albümdeki on şarkının üçü 1991 yılında kaydedilmiş. Ayrıca bir şarkıda **Robbie Williams**'la ortaklık mevzubahis.

Robbie Williams "I've Been Expecting You" albümünde yer alan "Jesus in a Camper Van" şarkısından doğan kazancın yüzde 25'ini bundan böyle mahkeme kararıyla **Woody Guthrie**'nin varislerine ödemek zorunda. Çünkü bu şarkıda Williams, Guthrie'nin "I Am The Way" şarkısının sözlerinin bir kısmını kullanıyordu.

Serge Gainsbourg arabeskçi oldu: **Jane Birkin** mart ayında "Arabesk" isimli bir gösteri sahneleyecek ve Gainsbourg şarkılarını oryantal düzenlemelerle yorumlayacak. Gainsbourg'un kendisi de bir dönem albümlerindeki klasik yaylıları Paris'teki Arap kemancılara yorumlatmıştı.

My Bloody Valentine'dan **Kevin Shields** İngiltere'de yayınlanacak "You Don't Need Darkness To Do What You Think Is Right" isimli derleme için "Outro" isimli enstrümantal bir parça kaydetti. Albümde **Jesus and Mary Chain**'in Reid kardeşlerini Sister Vanilla kod adıyla "Pastel Blue" parçasında dinleyeceğiz. Diğer konuklar Pastels, Future Pilot AKA, Telstar Ponies...

NOIR DESIR GELİYOR

Le vent nous portera à İstanbul

Dünyalı rock müziğinin müthiş dörtlüsü Noir Désir 12 Nisan Cuma akşamı, Pozitif organizasyonuyla Maslak Venue'de bir konser verecek... Hangi rüzgar attı derseniz, "Le vent nous portera"nın rüzgarı tabii ki: Roll'un da yılın en iyisi seçtiği "Des visages des figures" albümünde, Manu Chao'nun da gitar çaldığı "Le vent nous portera" (Rüzgar bizi götürecek) şarkısı epeydir radyoların ve İstiklal Caddesi plakçılarının gözdesi... Noir Désir kendi ülkesi Fransa'da da çok parlak günler yaşıyor. Sonuçları martın ikinci haftasında açıklanacak prestijli müzik ödülleri Victoires de la Musique'te bu sene beş dalda aday oldular: En iyi albüm, en iyi rock grubu, en iyi konser, en iyi şarkı... Ve en iyi videoklip: O tekinsiz sahilde birdenbire patlayan fırtına, kumdan kalenin yıkılışı, birbirini yitiren ana-oğul... Grup Yemen, Lübnan, Suriye aktarmalı olarak İstanbul'a gelecek ve siyaseten sol cenahtan ses veren, şanson tadında, punk istikametinde yırtıcı rock'unu İstanbullulara sergileyecek...

4→

Şimdi OK'ler farklı farklı.

Türkiye'nin lider prezervatif markası OK, şimdi tam 6 çeşit.

OK Klasik:

Klasikten vazgeçemeyenler için. Vanilya kokulu, rezervuar uçlu ve kayganlaştırıcı içeren şeffaf prezervatifler. (10 adet)

OK Ekstra:

Ekstra koruma sağlamak isteyenler için. Spermisid (nonoxynol 9) ve kayganlaştırıcı içeren, rezervuar uçlu şeffaf prezervatifler. (10 adet)

OK Hisset:

İnceltilmiş formuyla daha çok hissetmek isteyenler için. Daha ince, rezervuar uçlu, kayganlaştırıcı içeren; çilek kokulu, pembe renkli prezervatifler. (10 adet)

OK Renkrenk:

İlişkisini renklendirmek isteyenler için. Karma ambalaj, rezervuar uçlu, kayganlaştırıcı içeren, 3 farklı renk ve kokudan (kırmızı: çilek; sarı: muz; mavi: böğürtlen) oluşan renkli prezervatifler. (12 adet)

OK Özel:

Daha büyük boy, daha rahat kullanım tercih edenler için. Anatomik şekilli, rezervuar uçlu, kayganlaştırıcı içeren şeffaf prezervatifler. (8 adet)

OK Zirve:

Özel dokusu sayesinde daha çok zevk almak isteyenler için. Karma ambalaj, kadın ve erkek için ayrı ayrı tahrik edici özellikte üretilmiş, kayganlaştırıcı içeren, rezervuar uçlu, renksiz, kokusuz, şeffaf prezervatifler. (10 adet)

www.ok.com.tr

ALOKEY
Cinsel Sağlık Bilgi Hattı
(0212) 257 59 75

Eczacıbaşı
İlaç Pazarlama

isterse otuzbeşbin keman olsun / artık nasıl anlatabilir bu yalnızlığı **TURGUT UYAR**

birdenbire bin yaşına basacağız
karanlığı en sonunda aşacağız
mavi boncuk bulmak için
epey çöplük deşeceğiz
MUSTAFA ŞENER

Genç kız betimlemelerinden ve bu amaçla uydurulan karşılaştırmalardan daha yapay bir şey yoktur. Kiraz gibi dudaklar, gül goncası gibi göğüsler... Ah, gidip manavdan birkaç meyve ve sebze almakla iş bitseydi!
WITOLD GOMBROWICZ, Bekâret

Politikacıları neye benzetiyorum, biliyor musunuz? Topkapı Müzesi'nde gördüğüm, istenince nihavend, istenince acemaşiran çalan çalgılı eski saatlere... **HALDUN TANER**, On İkiye Bir Var

bıktım bu dj'lerden / neden hep onların çaldığı oluyor / dosdoğru varacağım yanına / diyeceğim ki ona / diyeceğim ki / çal bize bir slow hava **JOE JACKSON** (A Slow Song)

Stephen Merritt'in grubu **Magnetic Fields**, Amerikan şirketi Nonesuch'la dört albümlük bir sözleşme imzaladı. En son 1999'da "69 Love Songs" isminde bir "üçlü" albüme imza atan Merritt, sonbaharda yayınlanacak ilk albüm için hazırlıklara koyuldu. Merritt'in diğer projesi Future Bible Heroes'un da bu sene içinde bir albüm yayınlaması bekleniyor.

Cohen şarkısı "Avalanche"ı yorumlaması, Calexico ile albüm kaydetmesi, PJ Harvey için şarkı yazması sayesinde Fransa dışında da epey hayran kitlesine sahip olan **Jean Louis Murat** "Le Moujik et sa femme" isimli yeni albümünü mart ayında yayınlıyor.

Geçen sonbahar bir konser turnesi için yeniden toparlanan **Jane's Addiction** boş geçen 12 senenin ardından yeni bir albüm kaydetmeye de karar verdi. Gitarist Dave Navarro, sahneyi bırakmaya niyetleri olmadığını, ama hep aynı şarkıları çalmaktan da gına geldiğini açıkladı.

Echo & The Bunnymen 17 ve 18 Ağustos 2001'de memleketleri Liverpool'da verdikleri konserin kayıtlarını yayınladı: "Echo Live". Albümde "Rescue"dan "Nothing Last Forever"a kadar 17 şarkı yer alıyor...

Manchester'lı madencilere yardım amacıyla **Oasis**, **The Doves**, **Badly Drawn Boy**, **Elbow** gibi Manchester'lı grup ve sanatçılar kendilerine ait bazı eşyaları koleksiyonerlerin katıldığı bir açık artırmada satışa çıkaracaklar.

Mark Eitzel ilkbaharda bir cover albümü yayınlayacak. "Courage and Confidence" isimli albümde Kris Kristofferson ve Curtis Mayfield'ın da birer parçası yer alıyor.

Elvis Costello'nun yeni albümü "When I Was Cruel"in yayın tarihi 15 Nisan olarak belirlendi. Ayrıca bu ay içinde "This Year's Model", "Blood & Chocolate" ve "Brutal Youth"un iki CD'lik yeni baskıları yayınlanıyor. İkinci CD'ler o döneme ait demoları, konser kayıtlarını, single'ların B yüzlerini ve şarkıların alternatif versiyonlarını içerecek. Her albümde 28 sayfalık bir de kitapçık yer alacak.

Amerikalı modern country rock sanatçısı **Steve Earle** nisan ayında "Sidetracks" adında bir albüm yayınlıyor. Albümde single'ların B yüzleri ve günyüzü görmeyen kayıtlarının yanısıra "Dead Man Walking" filmi için yazdığı "Ellis Unit One" şarkısına ve

PLASTIKMAN
RICHIE HAWTIN

"KLİNK" SESİ DUYUNCA

Laurent Garnier onun için "teknonun Kraftwerk'i" diyor. Richie Hawtin (nam-ı diğer Plastikman) "DE9: Closer To The Edit" isimli 31 "kısım"dan müteşekkil albümüyle Detoit teknosundan minimalistlere uzanan yolculuğunun 53 dakikalık özetini çıkardı birkaç ay evvel. Hawtin'in müziğe, sinemaya, kitaplara bakışını Les Inrockuptibles'den aktarıyoruz.

Aldığın ilk plak hangisiydi?
Richie Hawtin: Çeşitli Walt Disney plaklarını hatırlıyorum; kitapla plak birlikte satılıyordu, plağı dinlerken "klink" sesini duyduğunda sayfayı çeviriyordun; yani hem görüntü hem de ses birlikteydi. 9 yaşına geldiğimde, biri bana "Disco direction" adında bir toplama albüm hediye etmişti; bu plak benim için çok önemli bir yere sahipti, özellikle de Rah Band'in "The Crunch" adlı parçası, çok elektronik, çok robotik bir parçaydı, aynı zamanda çok fazla synthesizer kullanılmıştı. Aslında, Rah Band deniyordu ama, synthesizer'larıyla Richard Anthony Hewson adında tek bir adamdı, yani bugün benim yaptığım gibi. Ve bu parçanın tarihi 1977'ydi!
Yaşın büyüdükçe, neler senin için fetiş albüm halini aldı?
Devasa bir plak koleksiyonuna, özellikle de Beatles'ın bütün albümlerine sahip olan babamın plaklarını çok dinliyordum. 11 yaşındayken bir Rolling Stones döneminden geçtim. Sonra, 1981'de, plak satın almayı bıraktım. Breakdancing mekânlarına takılmaya başladım; elektro-hiphop-funk füzyonunun başlarıydı; elimizde koca teyplerimizle dolaşıyorduk; dolayısıyla da kaset alıyorduk, plak değil.
Bütün albümlerini biriktirdiğin müzisyenler var mı?
Prince'in hayranıydım: hatta odamın duvarlarından birini mora boyamıştım! İlk gittiğim büyük konser Purple Rain turnesi esnasında Prince'in Detroit konseriydi. 80'li yılların ortalarında, çok fazla electronic body music aldım, özellikle de Belçikalı grup Front 242'nun albümlerini... Sadece bütün albümlerini almakla kalmıyor, hiçbir yerde bulunamayan single'larının peşine de düşüyordum haftalarca. Bugün benim plak şirketim olan Mute'un bir çok plağını aldım, çünkü çok sınırlı sayıda albüm çıkarıyor, 100 adet remiks basıyorlardı.
Döne dolaşa dinlediğin, senin için klasikleşen plakların hangileri?
Kraftwerk albümleri. Özellikle de "Autobahn". "Man-Machine" ya da "Trans-Europe Express"i de seviyorum, ama o parçalarda şarkılar çok daha fazla inşa edilmiş, oysa "Autobahn" öylece süren, süren, süren 30 dakikalık bir epopeydi; B yüzünde büyüleyici deneysel arayışlar vardı. Müzikten öte bir şeydi: hakiki bir yolculuk. Çok fazla New Order da dinledim; özellikle de esas olarak enstrümantal olan "Substance"ı. O albüm bazı görüntüler çağrıştırıyordu bana. Günün birinde çekeceğim filmin soundtrack'i gibiydi. Bunların dışında, bütün Miles Davis albümleri. Onun müziği zaman dışı ve bir müzisyen olarak, bunun mümkün olduğunu görmek bana güven veriyor.
Dans etmeye gittiğin oluyor mu hâlâ?
Geçen yıla dair en iyi gece hatıram, mart ayındaki Winter Music Conference zamanındaydı: Danny Tenaglia bir akşam çaldı ve ben de geceyarısından ertesi gün öğlene kadar dans ettim. Hiç durmadan tam 12 saat! Danny'yi fazla ticarî bulduğum anlar olabilir, ama bir DJ'i bir parçayla değil, mix'inin bütününe bakarak değerlendirmek gerekir. Ben gerçeklikten kopmayı, uçup havalanmayı seviyorum; bu yüzden de vokallerle aram iyi değil, çünkü vokal bence çok fazla elle tutulur bir şey. İnsan sesi beni gerçeğe döndürüyor. Ben müzikle kaçıp gitmeyi seviyorum.
Sinemayla ilgili en önemli anıların neler?
İlk anım "Denizin Dişleri": dehşete düşmüştüm. Sonra, korku filmlerinden hoşlanmaya devam ettim, ama Sam Raimi'nin "Evil Dead"i gibi bağımsız prodüksiyonlara doğru bir gelişme gösterdim. Çok küçük bütçeli bir film olduğunu hemen hissediyordunuz, ama inanılmaz kamera hareketleri vardı, tamamen kendine özgü bir üslûp. Daha sonra, görsel açıdan beni çok etkileyen Ridley Scott'un "Blade Runner"ını keşfettim. "Evil Dead"in biraz karşıtı gibiydi, devasa bir bütçeyle nerelere varılabileceğini gösteriyordu.
Gözün kapalı filmlerini seyretmeye gittiğin yönetmenler kimler?
Madem "gözün kapalı" dediniz, o halde Kubrick diyorum, "2001: Uzay Yolu Macerası" tabii ki beni çok etkilemişti. Hatta bu filmin benim çalışma tarzını belirlediğini bile söyleyebilirim. Bu çok stilize, fütüristik estetik... George Lucas da benim usta kahramanlarım arasındadır. "Yıldız Savaşları" dizisi değil de, ilk filmleri, özellikle de okuldayken çektiği öğrencilik filmlerinin remake'i olan "THX 1138".
Yönetmenler ilgimi çekmezden önce de bilimkurgu filmlerine meraklıydım, teknolojinin evrimini yönetmenlerin nasıl hayal ettiğini görmeyi merak ederdim.
Kitap okuyacak zamanın oluyor mu?
Eskisi kadar değil, çünkü dünyanın dört bir yanında çalışıyorum. Okuduğum son kitap, elektronik oyunlar hakkında bir şeydi. Çok etkilendim. Kurgu okumaktan çok hoşlanmıyorum; elli yıl önce geriye giden, gerçek olaylara dayanan, içinde yaşadığım dönemi aydınlatabilecek biyografileri seviyorum. Geçenlerde, Grateful Dead, Jefferson Airplane gibi Kaliforniyalı bağımsız rock gruplarının öncülerinden Bill Graham'in kitabını bitirdim. Bu müziğin nasıl sanat olmaktan ticarete doğru geçtiğini çok iyi görüyorsunuz. Bugün elektronik müziğin başına gelen de tamamen aynı.

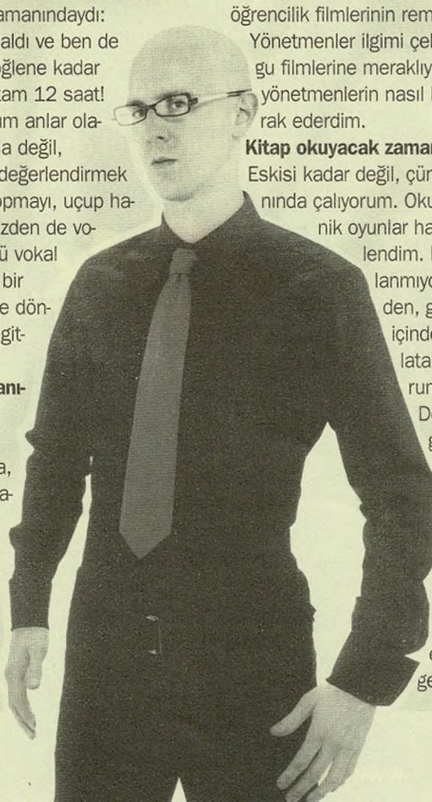

Çeviren: ***Alican Tayla***

6→

Ölürsem ölmemiş gibi yaparım sen üzülmeyesin diye **NEŞE YAŞIN**

Göz, zihin gibi nankör değildir. **TANPINAR**

bilir misiniz aşk şiiri yazmaktan utanıyoruz artık / ne kadar ayıp değil mi **TURGUT UYAR**

günboyudur bu kaçıncı dolmamız durup durup hülyâlara dalmamız bu ne iştir anlamadım kardeşim filim bitmiş koltuklarda kalmamız **MUSTAFA ŞENER**

En kaba yalana bile biraz gerçeklik karışır. **VOLTAIRE**

Piyanonun önünde oturur, kapıyı sürgülemiş, ellerini dizlerinin üstünde kavuşturmuş, tuşlara bakmaktadır. Üstlerinde danseden bir çekirgeyi izliyormuş gibi, gözleri bir tuştan ötekine gider. Saatlerce. Bir tek tuşa dokunmadan, yalnızca bakarak. Tek bir nota duyulmaz, hepsi kafasındadır. Saatlerce. Sonra piyanoyu kapatıp kalkar ve dışarı çıkar. **ALESSANDRO BARICCO**, Öfke Şatoları

– Biliyor musun, İspanyollar v yazıp b okuyorlarmış. – Aa, nerden vilevilirim ki?

İlham, çalışmanın kardeşidir. **BAUDELAIRE**

Nirvana cover'ı "Breed"e yer verecek. Earle, yıl sonunda ise "siyasi içerikli" yeni bir albüm yayınlayacakmış.

Glam rock dönemlerinin ünlü grubu **Sweet** bir elemanını daha toprağa verdi. 55 yaşındaki davulcu **Mick Tucker** 14 Şubat'ta zatürreye yenik düştü. Grubun solisti Brian Connolly de 1997'de yaşamını yitirmişti.

İngiliz ska müziğinin bitirim grubu **Specials**'ın üç stüdyo albümü bu ay sonlarında yeniden yayınlanıyor: "The Specials", "More Specials" ve "In the Studio". Üç CD'de ayrıca grubun klipleri de yer alacak. İlkinde "Gangsters and Too Much Too Young"ın, ikincisinde "Ghost Town and Rat Race"in ve üçüncüsünde "What I Like Most About You Is Your Girlfriend" ile "Nelson Mandela"nın görüntülerini izleyebileceğiz.

Bryan Ferry "Frantic" isimli albümüyle 15 Nisan'da geri dönüyor. Albümde Roxy Music'den davulcu Paul Thompson da yer alacak. Sürprizler arasında –tek şarkıda da olsa– Brian Eno da var. İki eski Roxy Music dostu "I Thought" şarkısını birlikte hazırlamışlar. "Hiroshima (mon amour)" adlı parçada ise Radiohead'den Jonny Greenwood misafir... Albümde iki Bob Dylan cover'ı yer alacak, ilk single olarak da zaten "It's All Over Now Baby Blue" yayınlanacak. Diğer Dylan şarkısıysa "Don't Think Twice, It's All Right". "Frantic"deki diğer iki cover Leadbelly'den "Goodnight Irene" ve Don Nix'den "Goin' Down". Son bir ayrıntı daha: Albümdeki "Goddess of Love" isimli şarkı Dave Stewart'la birlikte yazılmış.

Ben gidersem sazım sen kal

Âşık İhsani'ye göre "bizim doğdu, onların öldü" Âşık Veysel. Ahmet Kutsi Tecer'e bakılırsa, "Türkiye'nin ihyası"ydı. Kim ne derse desin, bu toprakların en içli sesi, en yanık türküsüydü Âşık Veysel. Fikret Kızılok gibi nicesine el vermiş, pek çok âşığa kar makinalığı yapmıştı. Ölümünden sonra dağınık bir halde yayınlanan Âşık Veysel kayıtları bu kez toplu olarak yayınlanıyor. Kalan Müzik'in "Arşiv Serisi"nden yayınlanan iki CD'lik Âşık Veysel albümü –kapsamlı bir kitapla beraber–, ustanın bilinen eserlerinin yanında ilk kez gün ışığına çıkan kayıtlarından oluşuyor. İlk CD'de ustanın herkes tarafından bilinen kendi türküleri yer alıyor. İlk kez yayınlanan ikinci CD'deki türkülerin büyük çoğunluğu Veysel'in, kendi ustalarından yaptığı "cover"lar ve Alevi deyişlerinden oluşuyor. "Kara Toprak"tan "Kırat Semahı"na, "Güzelliğin On Para Etmez"den "Kerbela Mersiyesi"ne onlarca türkü barındıran Âşık Veysel albümü, her kütüphaneye gerekli bir hazine.

Lou Reed'in en "tahammülfersa" albümü, 1975 tarihli "Metal Machine Music" Alman çağdaş müzik grubu Zeitkratzer tarafından iki konserde yorumlanacak: 17 Mart'ta Berlin'de, 20 Mart'ta Venedik'te.

Madonna yeni bir parçanın kaydını tamamladı. Bu parçanın, "Austin Powers 3" nam-ı diğer "Austin Powers in Goldmember"ın soundtrack'inde yer alma ihtimali de var. Single'ın ilkbaharda çıkması bekleniyor.

Portishead, mailing list'lerindeki abonelerine 2002'in nisanında bugüne kadar yayınlanmamış parçalarından, hatta bazı yeni şarkılardan da oluşan bir albüm çıkaracağını duyurdu. Ayrıntılar bilahare özel olarak abonelere haber verilecek. Üye olmak için adresleri şöyle: www.portishead.co.uk

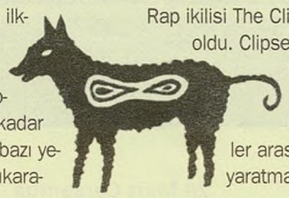

Duran Duran "Taste of Summer" adlı parçanın kayıtları için yeniden bir araya geldi. Grup, 2002 içinde bir albüm çıkaracak.

Weezer, bir hayranının önerisi üzerine, nisanda çıkaracağı yeni albümünün adını "Maladroit" koymaya karar verdi.

Hip hop aleminin gözde ikilisi, Busta Rhymes, Ice Cube, Kelis ve daha nicelerinin dahi prodüktörü **Neptunes**, Arista US bünyesinde, Star Trak Entertainment adı altında kendi label'larını kurdu. Rap ikilisi The Clipse, Star Trak'la sözleşme imzalayan ilk grup oldu. Clipse'i Minneapolis'li rock grubu Spy Mob izliyor. Neptunes umutlu: "Müziğin bütün ufuklarından gelen sanatçıları keşfetmeyi arzu ediyoruz, pop, rock, hip hop, rap, r&b, hatta country. Kategoriler arasındaki sınırları yıkmakla yetinmeyip, yenilerini yaratmak peşindeyiz."

POSTA PRESS ENTERNASYONAL SALAA

sayı 10

Gençlik intiharları ve ötesi
Annelerin ve evlatların objektifinden "mutlu azınlık" görüntüleri

Sol, kapitalizm, sivil itaatsizlik
Noam Chomsky ve Michel Foucault'nun gözüyle

Bir dilekçede fırtına
Kürtçenin seçmeli ders olmasını isteyen öğrencilerin başına gelenler

İnsan tarifiyle başlar her şey
Nuray Mert'le muhalif olmak üzerine

Yeni stand-by'ın iç yüzü
Mustafa Sönmez'in kaleminden yeni IMF anlaşmasının Türkçesi

Kritik muhabbet
Pierre Bourdieu - Terry Eagleton "ideoloji" meselesini tartışıyor

Tarih kimseyi beklemez
ÖDP tartışması sürüyor: Bülent Forta beş yılın muhasebesini yapıyor

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

Şehbender Sok. No:3 Asmalımescit
Tünel Beyoğlu 80040 İstanbul
Tel: (212) 292 73 68
e-mail: babylon@turk.net

babylon Mart'02

babylon-ist.com

Teoman

1 Mart Cuma

Erkin Koray

2 Mart Cumartesi

Göksel

6 Mart Çarşamba

Nev

7 Mart Perşembe

Fujifilm Music Week-Ends

Hanny (Havana-Londra)

FUJIFILM RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

8 Mart Cuma
9 Mart Cumartesi

Litto Lite Party #7

12 Mart Salı

Babylon Juke Box

14 Mart Perşembe

Miller Clubeer Time!

Zuco 103 (Amsterdam)

Miller GENUINE DRAFT

15 Mart Cuma
16 Mart Cumartesi

Mor ve Ötesi

20 Mart Çarşamba

Cahit Berkay

Film Müzikleri Dinletisi

21 Mart Perşembe

Mavi Müzik

Wagner Pa / Brazuca Matraca (Barselona)

mavi müzik

22 Mart Cuma
23 Mart Cumartesi

0 / Damage,inc

26 Mart Salı

ZİP İSTANBUL

ZipİstanbulLatin Party

27 Mart Çarşamba

Garanti Caz Yeşili

Armenian Navy Band (Erivan)

Avantgarde Folk Music (Arto Tunçboyacıyan)

Garanti CAZ Yeşili

28 Mart Perşembe
29 Mart Cuma

oxi-gen room service 005

Oxi-Gen
Room Service 005

RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL

30 Mart Cumartesi

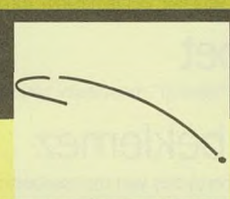

Görsel Sanatlar / Mart Ayı Boyunca

Nazlı Gönensay "Esneme"

Babylon bir Pozitif Titreşimdir. pozitif-ist.com

Radikal TOTAL İletişim TURK•NET RADIO XI-GEN FM 95.9 ISTANBUL "Açık Radyo." 94.9 STİL MATBAACILIK A.Ş.

alo! / Lambchop

Oscar Wilde'ın ünlü lafıdır, "Londra'dan sıkılıyorsan genç adam, hayattan sıkılıyorsun demektir." Londra'nın yerine Lambchop'u koyup düşünelim. "Country" denince burun kıvıranlar bile Lambchop'u sevmemezlik edemez herhalde. Belki de, "country"ye sığmayan bir müzik yaptıklarından öyle. Yeni albümleri "Is a Woman" vesilesiyle ekibin kaptanı Kurt Wagner'e "alo" dedik, Almanya turnesinde iki ayağı bir pabuçta suallerimizi cevapladı.

HAYATTAN SAHNELER

Amerika dışında Amerika'dakinden, hatta Nashville'dekinden bile daha çok tanınıp seviliyorsunuz galiba. Sizce niye böyle?
Kurt Wagner: Bilmem, Avrupa'da daha fazla turne yapıyoruz, Amerika'dakinin iki misli neredeyse, belki ondandır.
Yaptığınız müzik alternatif country olarak tanımlanıyor. Bu sizin de katıldığınız bir tanım mı?
O birçok farklı müziği kapsayabilecek bir terim. Bizim yaptığımız müziğe de bir ad verilmesi gerekiyordu, onu uygun gördüler. *(gülüyor)* Ben sadece müzik demeyi tercih ederim. Ama ben nereden bilebilirim ki, ben sadece müzisyenim.
Alternatif country'nin soul, country ve punk'ın harmanlanması olduğu tarifine ne diyorsunuz?
Evet öyle denebilir, alternatif country bütün o türleri kapsıyor. İlginçliği de orada zaten, tek bir sound değil, birçok sound'un karışımı.
Geçen defaki söyleşimizde parke ustalığı yapıyordunuz, bundan da memnundunuz. Hatta tamamen profesyonel olarak müzik yapmaya pek niyetli değildiniz. Yeni albüm hakkında çıkan yazılarda 2000 yazında parke ustalığını bırakıp bir çiftlik evine çekildiğinizi, yanınıza bir lap top alıp tefekküre daldığınızı okuduk. Bir de uzun slow şarkılar yazdığınızı. "Is A Woman" gerçekten de bir öncekinden daha slow, ne dersiniz?
Evet, ama... Bizim hep öyle bir tarafımız vardı, bu albüm o tarafımıza odaklanıyor.
Adı merak uyandırıyor, "Is A Woman", yarım bırakılmış bir cümle gibi...
Evet, yarım bir cümle, öznesi yok. Öznesini, dinleyenler istedikleri gibi seçebilir.
Albümdeki en gözde şarkınız hangisi?
İlk ve son şarkıyı çok seviyorum, ikisi güzel bir çift oluşturuyorlar bence: "The Daily Growl" ve "Is A Woman".
Bizim en çok hoşumuza gideni, "I Can Hardly Spell My Name" oldu...
Bunu duyduğuma sevindim, albümün prodüktörünün favori şarkısı da o. Çok eski bir şarkı...
İlk gençliğinizde country'den nefret edermişsiniz, sonra harika bir müzik olduğunu keşfedip sever olmuşsunuz, o dönüşüm nasıl oldu?
Çünkü yetişme çağındayken, 60'lar filan oluyor bu, Amerika'nın güneyindeydik ve o patırtılı günlerde, ABD tarihindeki sivil haklar mücadelesinin en yoğun olduğu dönemlerden birinde, ilerci bir genç olarak country müziğini ırkçılıkla ve muhafazakâr kültürle özdeşleştirmiştim. Sonradan hiç öyle olmadığını keşfettim. Bir müziği dinleyicileriyle özdeşleştirme hatasına düşmüştüm.
Bir dönüm noktası var mıydı, yoksa bu tedrici bir keşif miydi?
Evet, 1970-72 arasında country rock toplulukları peydahlanmıştı, gayet cool tiplerdi... O zamanlarda birçok rock grubunda da country etkileri görülüyordu, mesela Grateful Dead'de, Neil Young'da ve başkalarında...
Siz Gram Parsons fanıydınız galiba...
Evet, harika bir adamdı.
Belli bir albümü, şarkısı var mıydı sizi çok etkileyen?
Öyle belirli bir albüm ya da şarkı yoktu aslında. Yarattığı sound'u ve yazdığı sözleri seviyordum. Çok özel bir yeri vardı benim için.

ilerci bir genç olarak country müziğini ırkçılıkla ve muhafazakâr kültürle özdeşleştirmiştim. Sonradan hiç de öyle olmadığını keşfettim. Bir müziği dinleyicileriyle özdeşleştirme hatasına düşmüştüm.

Stones'un "Wild Horses"unu sever misiniz?
Çok, çok severim onu. Gram Parsons'la Keith Richards birlikte yazmıştı o şarkıyı.
Stones hakkında ne düşünüyorsunuz? 40 yılı doldurdular...
Ya!.. O yaştaki adamların hala ortalıkta olup müzik yapmaları harikulade bir şey.
En çok sevdiğiniz Stones şarkısı hangisi?
Favorim "Happy".
Yeni albüm dolayısıyla yapılan söyleşilerin birinde, "20 yıl önce çok güçlü fikrî inançlarım vardı, onları büyük tutkuyla savunurdum, biraz da kibirli bir tavırla herkesin benim gibi düşünmesini isterdim. Sonra, başkalarının dünyasını değiştirmeye çalışmaktan vazgeçip kendi dünyamı değiştirmeye koyuldum, kendimi daha iyi bir insan yapmaya odaklandım" diyorsunuz. Bunu biraz açar mısınız?
Biraz gençliğin coşkusu, biraz da yetiştiğim dönemin havasıyla öyleydim. Her şey yeniydi, heyecan verici ihtimaller vardı... İnsan olgunlaştıkça başka insanların duygularına daha duyarlı hale geliyor. Kendinize verdiğiniz önem azalıyor, daha çok yaptıklarınızın etrafınıza etkisi ve çevrenizdeki insanların yaşadıkları sorunlar üzerine düşünmeye başlıyorsunuz. Ve o kadar aceleci ve kibirli olmamanız gerektiğini keşfediyorsunuz.
Bir öğretmeninizin, David Dunlop'un önemli etkisi olmuş üzerinizde...
Evet, üniversitede hocamdı, sanat tarihi profesörüydü, onun sanata bakışı ve hayat felsefesi çok aydınlatıcıydı. Yaratıcılığa giden yolun günlük tutmaktan, gündelik izlenimleri kaydetmekten, aynı zamanda sıkı çalışmaktan ve iyi konsantre olmaktan geçtiğini söylerdi. Yeteneğin doğa vergisi olmadığını, zaman içinde emek sarfedilerek geliştirildiğini, ama bunun bir rutin veya ritüel içinde yapıtlar üretmekle mümkün olabileceğini düşünürdü.
Bir yerde "sanat budur: hayat sensin, sen hayatsın" diyorsunuz. Bu sizin formülünüz mü, hocanız Dunlop'ın mı?
Onun formülasyonları üzerine yaptığım bir varyasyon diyebilirim.
Uncut dergisinde en radikal Amerikalı gruplardan biri olarak tarif ediliyorsunuz. Bu tarife katılıyor musunuz?
Evet, yaptığımız şeyin gerçekten radikal olduğunu düşünüyorum.

bakınız

Kurt Wagner'e ilk kez yirmiyedinci sayımızda alo demiştik, sonra elliüçüncü sayımızda bir daha aradık, Dylan'dan sual ettik...

"Geleneksel bir yapıyı, formu alıp kendi hayatımızı dile getiriyoruz. Country pekala kenti ve kent hayatını anlatabilir. Country beyaz adamın soul müziğidir, bizler de kentte yaşayan beyaz adamlarız ve bu anlamda country müziği yapıyoruz." (sayı 27, ocak 99)

Yüksek volümde çalmıyoruz, çok eğlenceli değiliz –dans anlamında– ve havalı değiliz. Yaptığımız şey ticari değil. Kolay, rahat ulaşılabilir bir şey yapıyoruz ve bence bu radikal bir şey.

Bu, güzel bir radikallik tarifi...

Dünya tarihinin bize gösterdiği gibi, radikallik illa yüksek sesli olmayı, şiddeti, saldırganlığı gerektirmiyor. Gandhi, Martin Luther King çok radikal şahsiyetlerdi, öyle değil mi?

Madem şiddetten söz açıldı, 11 Eylül hakkındaki düşünceleriniz neler?

Beni çok derinden düşündüren, huzursuzlandıran bir durum bu. Sanırım birçok şeyi ebediyen değiştirdi. Bir daha hiçbir şey aynı olmayacak. Umarım, bu şerden insanlık için bir hayır çıkarmayı başarabiliriz. Bu konu hakkında konuşmak çok zor, hele müzik bağlamında. O olayın yanında müzik o kadar önemsiz kalıyor ki. Umarım o facia pozitif bir şeye dönüştürülebilir. Ama bunda çok şüpheliyim. Bu yüzden de ödüm patlıyor. *(gülüyor)*

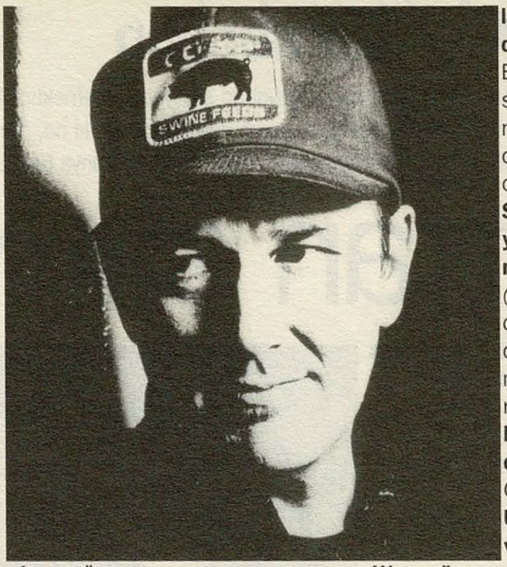

Lou Reed, "Amerikan yönetimlerinin işledikleri suçların, günahların bedelini ödüyoruz" dedi. Siz katılıyor musunuz bu yoruma?

Dünya çok küçüldü. Kimse, Amerika ya da başkaları, dünyada olup bitenlere kayıtsız kalamaz. Amerika kendisini dünyanın bir parçası olarak görmeli, dünyaya hükmeden bir süper güç olarak değil. Bütün dünya karşılıklı sorumluluk içinde; artık "tek bir dünya"da yaşıyoruz, herkes daha sorumlu davranmak zorunda. Dünyanın başka yerlerinde açlıktan kırılan insanların olduğunu görmezden gelemeyiz. Her yaptığımız şey başka insanları, başka ülkeleri etkiliyor, bu gerçeği görmemiz lazım.

"Amerikana tarzının kralları" ünvanını paylaştığınız Ryan Adams'ı nasıl buluyorsunuz?

Çok parlak bir genç olduğu belli. Enerjik, yaratıcı potansiyeli var...

Kimileri onun "yeni Dylan" olduğunu söylüyor, kimilerine göre ise pek özgünlüğü olmayan bir folk rock'çu sadece...

Ben ikinci gruptanım galiba. Onu pek özgün bulmuyorum. Ryan Adams'ın yanlış yapmaya müsait bir enerjisi var; bu başlıbaşına pozitif bir özellik. Zamanla çok iyi şeyler yaratabileceğini düşünüyorum. Malesef şimdilik sadece yanlışlarını yayınlıyor. *(gülüyor)* Zaman içinde daha seçici olacağını sanıyorum. Önemli bir sanatçı bence, yazdıklarını edit etmeyi öğrendiğinde çok daha önemli bir sanatçı olacağına inanıyorum.

Jim White'ı nasıl buluyorsunuz?

Bazı şarkılarını çok seviyorum, bazıları ise biraz fazla stil kokuyor, bana fazla zorlamalı geliyor...

Lambchop'un basçısı Marc Travillion, yaptığınız müzikte, şarkılarınızda punk ruhunun olduğunu söylüyor. Sizce de öyle mi?

Bence de öyle. Bütün mesele şu: Ruhsal olarak sunabileceğiniz bir şey var mı? İşin teknik tarafı, ne denli usta müzisyen olduğunuz o kadar önemli değil. Önemli olan fikirler ve bunları nasıl dile getirdiğiniz.

Bütün mesele şu: Ruhsal olarak sunabileceğiniz bir şey var mı? İşin teknik tarafı, ne denli usta müzisyen olduğunuz o kadar önemli değil. Önemli olan fikirler ve bunları nasıl dile getirdiğiniz.

Sizinle ilgili yapılan yorumlardan biri de, 10 saniyelik bir andan beş dakikalık şarkı çıkarmakta mahir olduğunuz...

(gülüyor) Herhalde siz de bir film sahnesini arkadaşlarınıza anlatmışsınızdır. Anlatımınız o sahneden daha uzundur kaçınılmaz olarak. Benim durumum da öyle, çünkü hayattan sahneler anlatıyorum.

Müzik basınında "Is A Woman"a dört buçuk yıldız verenler var... Beş üzerinden.

Güzel bir şey tabii, hoşuma gidiyor...

Üç yıldız verilen "Thriller"la veya üçbuçuk yıldız verilen "Hank"le, dörtbuçuk yıldız verilen "Is A Woman" arasında sizin gözünüzde nasıl bir farklılık var?

Albümlerim benim çocuklarım gibi. Aralarında elbette farklılıklar var, ama bu çocuğum üç yıldızlık, ötekisi dört yıldızlık diyemem.

Aralarında nasıl bir müzikal farklılık var?

İlk albümle (I Hope You're Sitting Down) "Is A Woman" arasında birçok ortak özellik var. Ve ister inanın ister inanmayın, sizin çok sevdiğinizi söylediğiniz "I Can Hardly Spell My Name", ilk albüm zamanında yazılmıştı. Fakat o şarkıyı sunacak özgüveni hissetmem uzun zaman aldı. Bu albümle ilk albüm arasındaki fark da bu: Şimdi artık yaptığımız şeye daha fazla güveniyoruz. Ve müzisyen olarak kimliğimize...

İlk yıllarınızda, 94'te Nick Cave, George Clinton ve Green Day'le birlikte turneye çıktınız. Onlara dair izlenimleriniz nasıl?

O turne bizim için çok eğitici olmuştu. Bir grup olmanın çeşitli veçheleri açısından birçok şey öğrendik. İsimlere gelince, Nick Cave'in son 10-15 yılın en önemli müzisyenlerinden biri olduğunu herkes kabul ediyor. Green Day çok iyi bir topluluk, punk'a yeniden hayatiyet verdiği su götürmez bir gerçek. George Clinton ise harikulade bir insan, harikulade bir sanatçı.

Sizin en çok etkilendiğiniz müzisyen kim?

Vic Chesnutt... Olağanüstü bir insan. Lambchop olarak ona çok şey borçluyuz. Ufkumuzu açan Vic Chesnutt'tı.

Sizin de onun gibi edebiyatla aranız iyi mi?

Ben malesef onun kadar okumaya vakit bulamıyorum.

Şu sıralarda okuduğunuz bir şeyler var mı?

Şu anda Don Delillo'nun "Underworld"ünü okuyorum... Bir de Rolling Stones'un 1972'deki ABD turnesini anlatan "Journey Through America" adlı kitap var elimde.

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

Cumartesi 21.00 / 24.00 GOOD FELLAS
24.00 / 04.00 BLUES MOBILE
Cumartesi 21.00 / 24.00 ELECTRIC BLUE
24.00 / 04.00 BLUES SAINT
Çarşamba 23.00 HALUK LEVENT

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER
11 Mart pazartesi 22.00 HAREM
14 Mart perşembe 22.00 REPLİKAS
17 Mart pazar 21.00 ÖNDER FOCAN

TAKSİM
GİRİŞ ÜCRETSİZ
SHAFT
BLUES & JAZZ CLUB
Her gün 22.00'den önce gelenlere kapanışa kadar (04.00)
% 40 İNDİRİM

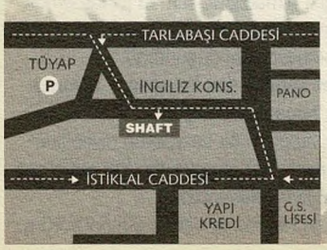

Adres: Meşrutiyet Cad. No: 81 Galatasaray - Beyoğlu Tel: (0212) 252 53 76

iki 7 yan yana gelince

7, malûm, rakamların en muammalısı. Kimine göre uğur timsali, kimine göre kıyamet alameti. Peki iki 7 yanyana gelirse... "Vahşet ve savaş son bulmalı, eşitlik ve adalet hükümran olmalı, iki 7 yanyana gelince" diyor reggae ilahiyatı. Bundan 25 yıl önce iki 7 yanyana geldi ve kavga kıyamet koptu. Keramet 7'lerde değil, "punk" denilen marifetteydi. Kavga hürriyet kavgası, kıyamet despotların kıyametiydi. 1979'a gelindiğinde punk hükmen yenik düştü, despotlar kazandı ve yeni sağ denilen kabus başladı. Şimdi 25 yıl öncesine uzanıp "Suicide"ın "I Remember"ı eşliğinde hatırlıayalım o uğurlu ve o uğursuz günleri. Jon Savage'ın "England's Dreaming" adlı kitabını teşrih masasına yatırıp sözlü tarih merceğinden 25 yıl öncesinin gerçeğine ve mirasına bakıyoruz.

Malcolm McLaren: *(New York Dolls ve Sex Pistols'ın menejeri)* Punk istikbalin kuşağıdır. Onlarla gurur duyacağız. Bu bir sınıf savaşı.

Jon Savage: *(rock eleştirmeni)* 1976 yazı, alâmetlerin belirdiği günlerdi. İngiltere'deki kriz, Stuart Hall'a göre, "frenleri patlamış kapitalist resesyonun, olağanüstü yüksek enflasyonla, yaşam standartlarındaki erozyonla ve çalışan sınıfların sermayeye kurban edilmesiyle eklemlenmesiydi." Haziran ayında işsizlik 1.5 milyona, aktif işgücünün yüzde 6.4'üne çıkmıştı. Bu, 1940'tan bu yana en yüksek orandı. Temmuz ayında, Hazine, Başbakan Denis Healey'e kamu harcamalarını kısması için uyarıda bulunmuştu. Piyasaların güvenini kazanmanın başka çaresi yoktu. 1977 ve 1978 bütçelerinden yapılacak bir milyar pound'luk kısıntının bile krizi aşmaya yetmeyeceği görülünce, Britanya hükümeti eylül sonunda IMF'nin kapısını çalmak zorunda kalmıştı. Her ne kadar uluslararası bir kuruluş olsa da, IMF'nin yönetimi muhafazakâr Amerikalıların elindeydi. Ve IMF yönetimi sosyalist eğilimli hükümetlerden hoşlanmıyordu.

Joe Strummer: *(The Clash)* "I'm So Bored With The USA"in (Gına geldi ABD'den) sözleri şimdi bile pek fena gelmiyor. Diktatörler hakkındaki gerçeğin önemli bir kısmını ifade ediyor: "Yankee doları dünyanın diktatörlerine dikte ettiriyor."

Jon Savage: 1977'nin ilk aylarında cazibe merkezi punk'tı, tıpkı 80'lerin sonuna doğru rap ve house'un olduğu gibi. Müzik endüstrisi "alt"tan gelen tazyike cevap vermek zorundaydı. Bir grup kurmakla plak sözleşmesi yapmak arasındaki süre müthiş kısalmıştı. Gruplar daha ilk konserlerinde basında yer alıyorlar, ikinci konserlerinde plak sözleşmesi imzalıyorlardı.

Nick Kent: *(rock eleştirmeni)* Malcolm McLaren'la ilk karşılaşmam, King's Road'daki Granny Takes A Trip adlı dükkanda oldu. Tweed ceketli, meşin pantolonlu, kravatlı, kıvırcık saçlı, biraz asabi bir tipti. New York Dolls hakkında "Elveda Androjeni" diye bir yazı yazmıştım. Glam rock'un geri teptiğini, çünkü her fırça sakallı gerzeğin makyaj yapıp ortaya çıktığını, gay olmayanların gay pozu yapmayı bırakıp yeniden gençliğin gerçek hayatlarıyla, sorunlarıyla irtibatlı şarkılar yazmaları gerektiğini söylemiştim. Bowie işi sulandırmaya başlamış, Bryan Ferry, Gatsby tribine girmişti. Geriye sadece Dolls kalmıştı. Malcolm yazıyı çok beğendiğini söyledi ve yakınlaştık. 1963'le 1974 arasında olup bitenleri virgülüne kadar öğrenmek istiyordu.

> **Punk şarkıları burjuvaziyi dehşete düşürüyor.**
> *Observer*

Malcolm McLaren: Yeni bir şey yapmak istiyordum, geçmişe dair hiçbir şeye katlanamıyordum. Siyah renge ve özgün dizayna ağırlık veren bir butik açmaya karar verdim. King's Road'daki dükkanda, normalde fetiş malzeme olarak satılan seksî kıyafetleri, gündelik sokak kıyafetleri olarak sunmayı kafaya koymuştum.

Vivienne Westwood: *(McLaren'in ortağı, modacı)* Sex'in temel amacı şu: İnsanların fantezilerini gerçekleştirecek ve kendilerini değiştirecek özgüveni kazanmalarına ilham kaynağı olmak. Bu butikle aslında siyasî bir beyan yapıyoruz ve sisteme darbe vurmayı hedefliyoruz.

Jon Savage: McLaren, İngiliz rock'n'roll'unun duayeni Larry Parnes'a hayrandı, onu örnek alıyordu. 1950'lerin sonlarında Larry Parnes, harikulade isimler verdiği şarkıcıları ambalajlayıp piyasaya sürmüştü: Billy Fury, Duffy Power, Dickie Pride, Johnny Kidd...

Nick Kent: Malcolm, Johnny Kidd'in kendi kuşağını Dylan'dan daha fazla etkilediğini söylüyordu. İşçi sınıfı kökenli, kendini ifade etmekten aciz rock starı mitolojisine tutkuyla bağlıydı.

Malcolm McLaren: Steve Jones olmasaydı, Sex Pistols olmazdı. Steve, Dickens'ın romanlarından fırlamış bir sokak çocuğuydu. Larry Parnes ve Bill Fury ikilisi gibiydik. T.S. Eliot ya da Gene Vincent üzerine konuşmuyorduk, ama birbirimizi çok iyi anlıyorduk.

Steve Jones: *(Sex Pistols)* Skinhead'dim. Maçlara giderdik, Queens Park, Chelsea, Fulham; maç seyretmezdik, kavga çıkarırdık.

Jon Savage: Steve Jones'un babası eski bir boksör, annesiyse kuafördü. Hınzırdı, muzipti, ama okuması yazması yok denecek kadar azdı. Ne öğrendiyse, sokaklarda öğrenmişti. Mahalle arkadaşları Paul Cook ve Wally'yle (Warwick Nightingale) birlikte grup kurmaya çalışıyordu. Cook, Pistols'ın davulcusu olacaktı, Wally'nin kaderiyse Beatles'ın Pete Best'ine benzeyecekti.

→11

Biz çöp tenekesindeki çiçekleriz
İnsan makinasındaki zehiriz
İstikbal biziz
Sizin istikbaliniz
Sex Pistols

Warwick Nightingale: Steve, Rod Stewart olmak istiyordu. King's Road'a takılıyorduk, çünkü Faces, Bowie, Bryan Ferry giysilerini oradan alıyordu. Steve o dükkanlardan giysi araklıyordu, çünkü aynen Rod Stewart gibi giyinmek istiyordu.

Syl Sylvain: *(New York Dolls)* Aslında Sex Pistols benim grubum olacaktı. Malcolm dükkanına takılan çocuklardan söz etmiş, "seininle birlikte çalmak istiyorlar" demişti. Fakat o arada yeni menejerimiz Dolls'a bir Japonya turnesi bağlamıştı, 30 bin dolar alacaktım. Bu, o güne kadar duymadığım bir rakamdı. Ama sonuçta yanlış yapmış oldum.

Jon Savage: John Lydon'ın hemen dikkati çeken bir karizması vardı. Kısa yeşil saçları, berduş hali, "Pink Floyd'dan nefret ediyorum" yazan tişörtüyle, Richard Hell - Uriah Heep kırması gibiydi.

John Lydon: *(Sex Pistols)* Sex, herkesten farklı bir şey yapıyordu. Vivienne beni büyülemişti... King's Road'a milleti gıcık etmek için giderdik. Başka yapacak ne vardı ki? Ortalıkta uzun saçlı herif ve Roxy Music giysileri kaynıyordu. Küt ve sıkıcı insanlardı. Her şeyden sıtkım sıyrılmıştı. Eskiden benim de saçlarım uzundu, omuzlarıma kadar. 14 yaşındayken insana isyankârlık gibi geliyordu. Okuldan atılmamın sebeplerinden biri de uzun saçtı. Bir katolik okuluna gidiyordum. Bence bütün katolik okulları kapatılmalı. Nefreti orada öğrendim. Geleneğin ne olduğunu, kültür dediğimiz şeyin zırvalığını da orada gördüm. Din dersleri işkence gibiydi. Sonunda müslüman olmak istediğimi söyledim, din derslerinden yırtmak için. Okulda bana Hell's Angel derlerdi, annem-babam yoksul olduğu için okul üniforması alamıyorlardı, ben de blucin-tişörtle gidiyordum. Yağmurlu günlerde de meşin ceket giyiyordum, Hell's Angel lafı oradan çıkmıştı. 1972'de Scala'da Iggy ve Stooges'ı seyretmiştim. Iggy'yi pek seven yoktu o zamanlar, ben seviyordum. O yıl okuldan kovuldum. Finsbury Park'taki reggae barlarına takılmaya başladım. Saçlarım uzundu hâlâ. Bir takım ıvır zıvır işlerden sonra, 73'te sanat okuluna girdim. Sid'i orada tanıdım. O zamanlar da pozcuydu. Adı John Simon Ritchie'ydi, Sid ismini ben taktım, pet hamster'ımdan ötürü. Vicious sonra geldi, Lou Reed'in şarkısından. 75'te evden kovuldum, saç yüzünden. Herkes uzun saçlıydı, bir gün lanet olsun deyip kısacık kestirdim ve yeşile boyadım. Marul gibi olmuştu. Peder o halimi görünce, "çık git bu evden" dedi, "bir daha da gelme." Ben de Sid'in evine yerleştim.

Müzik uzgörüdür. Toplumun diğer kesimlerinin ilerisindedir. Çünkü ihtimaller yelpazesini maddi gerçeklikten çok daha hızlı keşfeder. Tedricen görülür hale gelecek olan yeni dünyayı duyulur kılar. Gündelik olanı aşar, geleceği haber verir. Bu nedenle, müzisyenler, resmen kabul edildiğinden daha tehlikeli, rahatsız edici, ihtilâlcidir.
Jacques Attali

Jah Wobble: *(Killing Joke)* King's Road'un revaçta olduğu günlerdi. Oraya ilk takılan, McLaren'la da ilk tanışan Sid'di. Sex tayfasını John'la tanıştıran da oydu. Grup kurma fikri ortaya çıktığında Sid, Portobello'da seyyar tezgah açmıştı.

Jon Savage: McLaren, Bernie Rhodes'un tavsiyesiyle, Lydon'a Pistols'a katılmasını teklif etti. Steve Jones'un gitarı fena değildi, ama şarkıcılığı berbattı. McLaren, grubun lokomotifi olabilecek bir solist arıyordu. Lydon teklifi reddetti, McLaren ısrarla provaya davet etti.

John Lydon: Çok şaşırmıştım, "ben keman çalıyorum" gibi bir cevap vermiştim. Müzik dünyasının, her ne kabiliyetim varsa, ona bir kanal olabileceğini hiç düşünmemiştim.

Jon Savage: 1975 sonbaharında müzik sanayii, sosyo-kültürel müzik yapmak isteyen yeni gruplara sempati duymuyordu. İngiltere müzik piyasasının yüzde 60'ı altı çokuluslu şirketin elindeydi. Pistols'ın kurulduğu günlerde, 1975'in sonlarına doğru, müzik sanayiinin gözdesi, 74 Eurovision birincisi Abba'ydı. İsveçli topluluk, son elli yılın sentetik Amerikan kültüründen türettiği şarkılarını İngilizce –popun esperantosu– söylüyordu. Popüler müzik, Abba'vari şarkılar ve büyük grupların stadyum konserleri arasına sıkışmıştı. Genç müzisyenler için pub'lar dışında pek fazla bir seçenek kalmamıştı. 1975 sonbaharında, bu kapıyı Dr Feelgood açtı ve The Stranglers, Eddie & The Hot Rods ve Strummer'ın 101'ers'ı gibi yeni kuşak gruplar o kapıdan sökün etti.

Paul Cook: *(Sex Pistols)* Elimizi çabuk tutmamız gerektiğini farkettik. Dipten gelen bir dalga vardı, bir sürü insan grup kuruyordu. Bir şeylerin olacağı hissediliyordu.

Jon Savage: Grubun adı Sex Pistols oldu, Lydon'sa çürük dişlerinden ötürü Johnny Rotten. McLaren, Larry Parnes'ın müstear isim anlayışını tersyüz ediyordu, "Çılgın" değil "Çürük", "Seksî Tabancalar" değil, "Seks Tabancaları". Hareketin adıysa, 75 eylülünde New York'ta konacaktı.

Legs McNeil: *(rock eleştirmeni)* Dergiye isim arıyorduk, John'a (Holmstrom) "neden punk olmasın?" dedim. O sıralarda televizyonda Kojak ve Baretta gibi popüler polis dizileri vardı. Polisler suçluyu yakaladıklarında, "seni pislik, seni punk" derlerdi.

Jon Savage: Punk hareketi birçok öğeyi bir araya getiriyordu. Ramones'in çizgi roman niteliği, Talking Heads'in üslupçuluğu, Suicide'ın posta koyan tavrı, Blondie'nin 60'lardan yadigar edası, Tom Verlaine ve Richard Hell'in "yüzyıl sonu romantizmi", bunlardan bazılarıydı. İlk sayısının kapağına Lou Reed'i koyan Punk dergisinde, Patti Smith'le Rimbaud, Television'la Gerard de Nerval ve Richard Hell'le Nietzsche üzerine söyleşiler yer alıyordu.

Mary Harron: *(rock eleştirmeni)* Legs'in Punk'ta, Richard Hell'le yaptığı harika bir söyleşi var. O günlerin havası çok iyi dile getiriliyor: İnsanlar olumsuz şeyler söylemek istiyorlardı. Atmosferde nihilizm vardı, ölüm arzusu... Her şey çözülüyor, iflas ediyor, şehir çatırdıyordu. Yine de neredeyse mistik, harikulade bir duygu vardı.

Jon Savage: Sex Pistols'ın ilk defa sahneye çıktığı hafta, David Bowie'nin altı yıllık "Space Oddity"si listelerde bir numaraya çıkmıştı.

Simon Barker: Hepimiz şu veya bu şekilde Bowie ve Roxy görüntüsündeydik. Siouxsie'nin göz makyajı "Otomatik Portakal"ın uzantısıydı. Saçını ilk boyayan da oydu. Sonra biz de boyamaya başladık.

Adam Ant: Sex Pistols'ın ilk konserinde oradaydım. Benim de içinde bulunduğum Bazooka Joe'nun öngrubu olarak sahne almışlardı. Hiç unutmadığım bir görüntüydü. Kimseyi iplemedikleri her hallerinden belliydi. John'un üzerinde "I Hate Pink Floyd" (Pink Floyd'dan nefret ediyorum) yazan bir tişört vardı. Jones genç bir Pete Townshend gibiydi, Paul Cook Rod Stewart'a benziyordu. Glen Matlock'un üzerinde pembe meşin bir kadın bluzu vardı. Gitar solosu filan yapmıyorlar, basit, sade şarkılar söylüyorlardı. O güne kadar hiç görmediğim bir tavırları vardı. Gözlerindeki ifade, büyük bir grup olacaklarını söylüyordu. Ertesi gün Bazooka Joe'dan ayrıldım. Pistols, benim de çalabileceğim basitlikte şarkılar söylüyordu. Kendi grubumu kurmaya karar verdim.

Joe Strummer: 101'ers gayet iyi gidiyordu. İlk single'ımız çıkmıştı; "Keys To Your Heart", hızlı bir pub rock şarkısıydı. Çok sıkı çalışıyorduk. 14 günde 12 konser vermiştik. Sex Pistols, Nisan 1976'da –ön grubumuz olarak– Nashville kulübünde sahne almıştı. Seyircilerin arasında oturup onları seyrettim. Lydon, "hâlâ tahmin edemediyseniz, söyleyelim: biz Sex Pistols'ız" dedi ve "Substitute"a dörtnala daldılar. Ardından "Steppin Stone"u çaldılar. Bizden fersah fersah ilerideydiler. Biz bardaki sarhoşlara "Route 66"i

12→

çalıyorduk, "n'olur bizi sevin" edasındaydık. Onların tavrıysa "ne düşündüğünüz ipimizde değil, biz bunu çalmak istiyoruz ve çalıyoruz"du. Başka bir yüzyıldan gelmiş gibiydiler. Aklım durdu. Gerçekten kimseyi iplemiyorlardı. Seyirciler şaşkınlık içindeydi. Bağlanmış konserlerimiz vardı, fakat grubu dağıttım. Çıldırdığımı sandılar. Haklıydılar. Ama, Bernie Rhodes ve Malcolm McLaren'ın dizayn ettiği tişörtte ne yazıyordu: "Hangi taraftasın?" Her şey çok netti.

Roger Armstrong: Strummer, "101'ers'dan ayrıldım" dedi. Sonra da Sex Pistols'ın geleceği temsil ettiğini anlatmaya başladı. O üçlüyü King's Road'dan tanıyordum. Malcolm McLaren, Bernie Rhodes ve Andy Czezowski: Terzi, haham ve muhasebeci. Tuhaf bir işbirliğiydi. Her biri kendi gruplarını yarattı. Malcolm Pistols'ı, Bernie Clash'i, Andy Damned'i.

Howard Devoto: *(Buzzcocks)* Sex Pistols'ı seyrettiğim gün hayatım değişti. Birdenbire hayatıma yön bulmuştum, tutkuyla dahil olmak istediğim bir akımla karşılaşmıştım.

Jon Savage: Howard Trafford, Devoto oldu, Peter McNeish'se Shelley adını aldı ve punk'ın köşetaşlarından Buzzcocks ortaya çıktı.

Caroline Coon: *(rock eleştirmeni)* Lydon, Rimbaud gibiydi. Düşünceli, öfkeli, güzel.

Jon Savage: Nihilizm, bir tanıma göre, olumsuzlama ya da inancın sinik bir reddi değil, inançsız olarak yaşamanın pozitif cesaretidir. Pistols ve fanları bir negatif patlamaydı ve bu hemen hemen bütün değerlerin reddi anlamına geliyordu. Fakat kısa bir süre sitüasyonist ve Maocu fikirleri kendilerine kılavuz yapmışlardı.

Viv Albertine: Saçlarımızı en akıl almaz şekillere sokuyorduk. Bu, bir kadın için çok ilginç bir şeydi. Ya da Siouxsie gibi göğüsleri açıkta bırakan şeyler giymek... İnsanın düşüncelerini giymesi gibi bir şeydi. Giysiler, insanın hayatla ilişkisini temsil eder.

Jon Savage: Warhol gibi, McLaren ve Westwood da kanı kaynayan gençliğe istedikleri gibi davranabilecekleri özgür bir yaşam alanı sağlamışlardı. Warhol gibi, onların da konvansiyonel ahlâka prim vermemeleri hem özgürleştiriciydi, hem de güçlü olmalarını sağlayan bir kaynaktı. Punk, düzene hasmane bir tavır alarak yola koyuldu. Ahlâkî bir içeriği ve niyeti vardı, ama bu şiddetle, şok etmeyi hedefleyen taktiklerle ve sinizmle gölgelendi; safiyetini yitirdi. Ancak, muhteviyatındaki varoluşsal hakikat sayesinde Soho ve benzeri "ada"ların ötesinde toplumla etkileşim içine girmeyi başardı.

Pete Shelley: *(Buzzcocks)* "Boredom"ı yazdığımızda Howard bir kravat fabrikasında gece vardiyasında çalışıyordu. Sözleri fabrikada yazmıştı.

Howard Devoto: Saldırgan, agresif bir tarafımız vardı, ama başlangıçta öyle olması kaçınılmaz. "Size biraz varoş öfkesi göstereyim" diyor insan ister istemez.

Caroline Coon: Punk grupları arasında, hep bir "Sex Pistols'dan önce, Sex Pistols'dan sonra" tartışması vardı. "Johnny Rotten'ı görünce müzik anlayışımız tepeden tırnağa değişti" (Clash, Buzzcocks) ya da "Sex Pistols'dan yıllar önce biz böyle müzik yapıyorduk" (Slaughter and the Dogs) ya da "biz Sex Pistols'dan fersah fersah ilerideyiz" (Damned).

Jon Savage: Pistols, Manchester'daki ikinci konserlerinde "Anarchy In The UK"i ateşledi. Bu, bir savaş ilanıydı. İlk iki dizedeki ("I'm an anti-christ / I'm an anarchist" –Ben bir deccalim, ben bir anarşistim) o yarım kafiye değildi büyüleyici olan: On saniye içinde iki tabu birden yıkılıyordu. Ortaçağ'da dehşet veren bir kelime olan "deccal", 1976'da hâlâ bir kıyamet tehdidi tonu taşıyordu. Toplumsal demonolojide anarşist yakın zamanlara ait bir sözcüktü, deccalin seküler versiyonuydu. Toplumsal imgelemde, bu iki sözcük isyan, karmaşa çağrışımı taşıyordu. Bunların Vivienne Westwood ve Jamie Reid tarafından Lydon'a fısıldandığına hiç şüphe yoktu. McLaren ve Westwood, dizayn ettikleri tişörtlere İspanyol anarşisti Durruti'nin sloganlarını işlemişlerdi. Jamie Reid de, Fourier gibi özgürlükçü düşünürlerle ve William Morris gibi İngiliz anarşistlerin fikirleriyle haşır neşirdi.

Jamie Reid: *(grafik tasarımcı)* John'la (Lydon) sitüasyonistler ve anarşistler hakkında birçok şey konuşmuştuk. Sex Pistols, sol politikaların topluma ulaştıramadığı mesajlar için mükemmel bir vasıtaydı.

Simon Barker: Malcolm'un organize etmeyi düşündüğü "Punk Festivali" iyi bir fikirdi. Çünkü medya, punk'ın bir festival organize edebilecek kadar büyük bir hareket olduğuna kani oldu. Aslında bütün hikaye 100 Club'daki birkaç kişinin marifetiydi, ama olay punk'ın Mekke'sine dönüşmüştü.

Siouxsie: *(Siouxsie and the Banshees)* Yeterli sayıda grup yoktu, Malcolm "bir gruba ihtiyaç var" dediğinde, ben "biz varız" demiştim. Ortada grup filan yoktu. Ertesi gün provalara başladık. Sid Vicious, Marco Pirroni, Stephen ve ben. Daha önce The Cry of the Banshee diye bir grup 100 Club'da sahne almıştı, Banshee (Kelt folklorunda Azrail) harika bir kelimeydi.

Vic Godard: *(Subway Sect)* O günlerde giysilerimizi griye boyardık. Velvet Underground'un gitar stilini apartmıştık. Rock şarkılarının yazılış biçimini değiştirmeye çalışıyorduk. Şarkılardaki Amerikanizmi elimine ediyorduk. Sözlere pek aldırmıyordum, dilin farklı olması yeterliydi. "Yeah" ve "baby" gibi kelimelerin geçmemesi gerekiyordu.

Jon Savage: 20 Eylül 1976'da Sex Pistols, Subway Sect, Siouxsie and the Banshees, Stinky Toys, Buzzcocks, Damned ve Clash katılımıyla ilk punk festivali gerçekleşmişti. Aynı günlerde, Sex Pistols'ın EMI'la sözleşme imzalaması, projektörleri punk'a çevirmişti. Ekim ayının ilk haftasında Melody Maker ve Sounds dergileri uzun punk dosyaları hazırlamış, Melody Maker yazarı Caroline Coon, punk'ın şiarı olacak deyişi, "do it yourself"in adını koymuştu. Punk'ın medyadaki bu ilk görüntüleri gayet olumluydu ama, çok geçmeden aksi istikamette yol alınacak, hareketin medyayla ilişkisi Faust'yen bir sözleşmeye dönüşecekti.

Caroline Coon: Kendi kuşağımın idealizminin punk'lar tarafından –üstelik bayağı agresif bir biçimde– olumsuzlanmasını ummamıştım doğrusu. Fakat sonra farkettim ki, bu çocuklar tabloid basındaki hippi imajıyla büyümüştü. Şimdi aynı basın hippilere yaptığını punk'lara yapıyordu.

Jon Savage: Pistols Soho'da üslenmişti, mutena semt Chelsea'nin iki adım ötesindeydi. Clash'se varoşlardan geliyordu, daha sıcak, daha halktandı. Pistols açık ya da örtük şekilde bütün değerleri imha etmekten söz ediyordu, Clash'se daha insanî, toplumsal meselelere daha duyarlıydı, ayakları daha bir yere basıyordu... Clash'i en önemli iki gruptan biri haline getiren şarkı "White Riot"tı. Notting Hill Karnavalı, İngiltere'nin siyah nüfusunun nadir mutlu günlerindendi. Pek dostane olmayan bir atmosferde yaşayan siyahlar, bu karnavalda kendi geleneklerini ifade etme imkanı buluyordu. 75'e gelindiğinde, karnaval siyahlarla İngiliz polisi arasında sert çatışmalara sahne olmaya başlamıştı. 76'daki festivalse iki gün süren bir sokak savaşıydı. 456 kişi yaralanmış, 60 kişi tutuklanmıştı.

Joe Strummer: Çok güzel bir gündü. Bernie (Rhodes) ve Paul'la (Simonon, Clash'in gitaristi) reggae'ye kaptırmış, karnavalın tadını çıkarıyorduk. Yirmi aynasızın kalabalığın üzerine yürüdüğünü gördüm, bir sonraki sahne bir kola kutusunun polislerden birinin kafasında patlamasıydı. Akabinde yirmi tane daha havada uçmaya başladı. Sonrası arbedeydi. O gün "White Riot" diye bir şarkı yazmam gerektiğini düşündüm.

Jon Savage: "White Riot", beyaz mülksüzlerin öfkesini ve umut arayışını dile getiriyordu: "Siyahların bir sürü sorunu var, ama onlar polise taş atmaktan çekinmiyor, beyazlarsa okula gidiyor, kalın kafalı olmayı öğreniyor." "White Riot" beyazların kendi isyanını örgütlemelerine çağrıysa, "What's My Name" de kimlik arayışındaki gençliğe sınıf kimliğini öneriyordu. Strummer, bir söyleşide "insanın pantolonu beynini yansıtır" demişti. Clash, giysilerini sloganlarının mecrası olarak görüyordu.

Joe Strummer: Kılavuzumuz Bernie Rhodes'du: Bütün kitapları okumuş, bütün akımları öğrenmişti. Giysilerimize yazı yazma fikri büyük ihtimalle ondan çıkmıştı. Sitüasyonistlere dair bildiğim bir şey yoktu, hâlâ da bildiğimi söyleyemem, ama yazılı elbiselerin kaynağı oydu.

Steve Connoly: Clash'i sahnede seyretmek büyük zevkti. Pistols'dan fan devşiren ilk grup onlardı. Pistols'ın nihilizmi yıkıcı, Clash'inkiyse yapıcıydı. Yıkıcılık ve yapıcılık el ele gider zaten. İnsanın kafasını duvara vurması yeterli değildir, niye vurduğunu bilmesi gerekir. Anarşi hakkında biraz okumuştum, Bakunin "yıkıcılık yaratıcı bir duygudur" diyordu.

Mary Harron: 1976 sonbaharında Pistols'la röportaj yapmıştım. Havada şiddet vardı. Sokaklarda şiddet vardı. 100 Club'da gamalı haçlı kızlar görmüştüm.

Siouxsie: Gamalı haçı anne-babalarımızı tilt etmek için kullanıyorduk. Yaşlılardan nefret ediyorduk. "Hitler'e gü-

Gençlik, sabit bir kategori değildir ve kuşaklar arası çatışma — hükmetme sanatı için pek tehlikeli değildir. Hükmetme sanatı için asıl tehlikeli olan yönetenlerle yönetilenler arasındaki çatışmadır.
Clash, "White Riot"ın plak kapağı

Tom Robinson, 1978'de Trafalgar meydanında Irkçılığa Karşı Rock eyleminde

→13

nünü gösterdik" diye gururlanırlardı. Gamalı haç onlara küfür gibi gelirdi; onlara küfretmek için takardık bunu.

Sophie Richmond: Başlangıçta bir şakaydı sadece. Fakat gamalı haçlı tişörtler ortaya çıkınca herkes alarma geçti.

John Lydon: Gamalı haç, Siouxsie'yle Sid'in salağıydı. Gerçi, arkadaki fikir, maziye dair her şeyi gömmek, tarihi sıfırlamak, taptaze bir başlangıç yapmaktı. Ama yol o değildi. Olmadığı anlaşıldı zaten.

Jon Savage: 1976'nın son günlerinde punk plakları yağmur gibi yağmaya başlamıştı. Sadece Patti Smith Group'un "Radio Ethiopia"sı gibi büyük şirketlerin etiketini taşıyan albümler değil, bağımsız şirketlerin single'ları da art arda patlıyordu: Pere Ubu'nun "30 Seconds Over Tokyo"su, Television'ın "Little Johnny Jewel"ı, Wayne County'nin "Max's Kansas City"si... Punk'ın dünyanın dört bir yanında geçer akçe olduğunu Avustralya'dan gelen bir 45'lik kanıtlıyordu: The Saints'in "I'm Stranded"ı o güne kadar görülmüş en sert, en yırtıcı sesti. Sex Pistols'ın EMI'la sözleşme imzalamış olması müzik endüstrisi için ciddi bir sinyaldi. EMI yetkilisinin sözleri, sanki McLaren'ın ağzından çıkmış gibiydi: "Sex Pistols, Stones'u safdışı bırakıyor. Pistols'ın gözünde Stones düzeni temsil ediyor. Bu grup yeni bir dalganın habercisi."

Richard Boon: Sex Pistols olayında birçok fikir içiçeydi. New York'taki post-Fluxus hareketi, İtalyan ve Alman performans sanatı ve bir miktar da, henüz emekleme halindeki, ama güzel sanatlar öğrencileri arasında revaçta olan İngiliz performans sanatı.

Jon Savage: 12 Ekim 1976'da Pistols ilk albüm için stüdyoya girdi. "Anarchy", Pistols'ın manifestosuydu, dolayısıyla o şarkıyla kamuoyunun önüne çıkmak istiyorlardı. "Anarchy" 26 Kasım'da piyasaya çıktı ve çok geçmeden büyük gürültü koptu. Dönüm noktası 2 Aralık'tı. Prime time'da yayınlanan Today News adlı programa çıkan Pistols, ünlü anchorman Grundy'yle kapışıp birkaç küfür sallayınca ortalık birbirine girdi. Tabloid'inden ağırbaşlısına, İngiliz basını ateş püskürüyordu. EMI sözleşmeyi feshetti, Pistols konserleri birçok şehirde iptal edildi. Grundy skandalı Pistols'ı hem zirveye taşıdı, hem de uçuruma itti.

Caroline Coon: Bu çocuklara enjekte edilen anarşizm naftalin kokuyordu. Punk'ın çözülmesine bu eski kafalı anarşizm sebep oldu. Kendilerini yok edecek bir felsefeyi benimsemiş oldular.

Jon Savage: Çok az yıl 1977 kadar büyük görülmüştür. İki 7'nin yan yana gelmesi her türlü kıyamet tellallığına gerekçe olmuştu. Müzik dünyasında da iki 7'nin cazibesi hissediliyordu. Daha 72'de Bowie kıyamet mecazını kulanmış, "beş yıl sonra kaos gelecek" demişti. Marcus Garvey'in dillendirdiği Rasta inancı da 77'nin ("iki yedi çarpışınca") vaat edilmiş topraklara dönüş yılı olduğunu söylüyordu. 77, aynı zamanda Britanya kraliçesinin gümüş yılıydı, düzenin temsilcileri büyük bir kutlamaya hazırlanıyordu. Punklar içinse 77, Britanya'nın bugünüyle ve yarınıyla yüzleşeceği yıl olacaktı. Yeni yılı muştulayan Pistols değil, Clash olmuştu. 1977, Culture'ın şarkısındaki gibi, "iki 7'nin clash'i"ydi. Ve "clash" yılının şerefine Strummer, üzerinde koskocaman 1977 yazan bir tişörtle çıkmıştı sahneye. Ama 1977'nin ilk üç ayında New York menşeli şarkılar dillerdeydi. Talking Heads'in ilk single'ı "Love Goes To Building A Fire", Blondie'nin ilk albümü, Television'ın "Marquee Moon"u ve Ramones'in "Leave Home"u... Yine de 1977 Clash'in uğurlu yılıydı. CBS'le yaptıkları sözleşmeden sonra çıkardıkları "White Riot" polis sirenleri, cam kırıkları ve çığlıklarıyla "radyofonik"likten çok uzak olmasına rağmen nisan ayında Top 40'a girmişti. Aynı günlerde, Pistols, yeni şirketleri Virgin'den "Anarchy In The UK"i yayınlamıştı. Bu yeni baskının ithaf listesinde anılanların bazıları şöyleydi: Che, Durruti, Watt isyanı, 1972 maden işçileri grevi, Black Power, Kadın Hareketi, Gene Vincent... Britanya kraliçenin 25. yılını kutlamaya hazırlanırken, Pistols da alternatif milli marş üzerine çalışıyordu. Şarkının adı Lydon'la McLaren arasında hararetli tartışmalara yol açmıştı. Lydon, şarkının orijinal adı olan "No Future"da diretiyordu, McLaren "God Save The Queen" dizesine tutulmuştu, şarkının adının o dize olmasını istiyordu.

Nisan 1977'de, ilk majör punk manifestosu çıkageldi. 14 şarkıdan oluşan "The Clash" albümü, "White Riot" ve "Police and Thieves" gibi Rasta melodili şarkılarında, mavi yakalı hedonizmi ve agresyonu dile getiren Clash, punk'ı toplumsal gerçekçilikle buluşturuyordu. Clash'in albümü listelerde 20. sıraya çıkmış, birkaç hafta sonra da Paul Weller'ın grubu The Jam, ilk single'ları "In The City" ile listelere girmişti. Damned'ın "Damned Damned Damned"iyse albüm listelerinde "ilk beş"teydi. Mayıs ayında Clash, CBS'ten aldığı parayı son büyük punk turnesine yatırmış, Jam, Slits, Subway Sect ve Buzzcocks'un yer aldığı "White Riot" turnesi 27 konserle müthiş bir punk rüzgarı estirmişti. Fakat asıl bombayı Pistols patlatacaktı. Mayıs 77'de, kraliçenin tahta çıkışının 25. yılının kutlanmaya başlandığı hafta piyasaya çıkan "God Save The Queen" beş günde 150 bin satmıştı, o güne kadar görülmemiş bir sansüre rağmen. TV ve radyolar plağın duyurusunu yapmadılar, şarkıyı çalmadılar, büyük mağazalar plağı satmayı reddettiler.

"God Save The Queen"in insanları dehşete düşürmesinin sebebi, yalnızca bugünün koca bir yalan olduğunu söylemesi değildi, karanlık bir gelecek öngörmesiydi. Gümüş yıl kutlamalarının haftası dolduğunda, plağın satışı 200 bine ulaşmıştı. Daily Mirror, bütün engellemelere rağmen "God Save The Queen"in listelerde birinci sıraya yükseleceğini tahmin ediyordu. Aynı gazetede İşçi Partisi milletvekili şu yorumu yapıyordu: "Eğer pop müzik bizim kurumlarımızı yok edecekse, o zaman kendilerinin yok edilmesi gerekir." Sunday Mirror'ın manşeti "punkları cezalandırın"dı ve artık punk'a saldırı sözlü değil, fizikseldi. İlk mağdur, Jamie Reid'di; bacağı ve burnu kimliği bilinmeyen saldırganlar tarafından kırılmıştı. Sonra sıra Paul Cook'a ve Lydon'a gelecekti. 1977 ağustosunun ortasında gündelik hayat, sanatı geride bıraktı. Yıl boyunca punk isyandan söz etmişti, ama olaylar punk'ın estetize çağrısını sollamıştı. National Front (Milliyetçi Cephe) mart 1977'deki ara seçimlerde geleneksel üçüncü parti olan liberalleri geride bırakmıştı. Birden, gerçek tehdit haline gelmişlerdi. Sokakları ele geçirme atağına kalkan Milliyetçi Cephe (MC), Londra'nın işçi ve siyah ağırlıklı semti Lewisham'da bir gösteri düzenleyeceğini ilan etti. Açık bir provokasyondu bu. Çatışma çıkmasının kaçınılmazlığına rağmen MC'nin yürüyüşüne –Pistols konserlerinin aksine– izin verilmişti. Sonuç arbede: MC'yi protesto eden 5000 göstericiyle 4000 polis ve 1000 kadar MC militanı arasında bir sokak savaşı yaşanmıştı.

> **Modern demokrasiler (burjuva demokrasileri), sınırları tanımlanmamış tiranlıklardır. Nereye kadar gidilebileceğini görmek için durdurulana kadar düz bir çizgide yürümek gerekiyor.**
> *Norman Mailer*

John Lydon: Milliyetçi Cephe'den iğreniyorum. Bu kadar gayrı insanî bir güruha kim, nasıl oy verebilir, hiç anlamıyorum.

Jon Savage: Basının Lewisham olaylarını tartıştığı hafta, Tom Robinson Band (TRB) EMI'yla sözleşme imzalıyordu. Robinson'ın eşcinsel olduğunu açıkça beyan eden ilk şarkıcı olmasına ve Irkçılığa Karşı Rock hareketinin faal bir üyesi olmasına rağmen, TRB, rock klişeleriyle malûl bir topluluktu. Tutucu müzik ve radikal politik fikirler bir aradaydı... Örgütlü sol politikayla punk'ın bir araya gelmesi bir sürü çelişki içeriyordu. "Enteller"le "toplumcu gerçekçiler" arasındaki uyuşmazlıkta iki taraf da yanlıştı. Yanlışları, özgül bir duruma gösterilen tepkiyi kültürel bir prensip haline getirmeye çalışmalarıydı. TRB'nin müziği berbatsa, bu, politik tavrının da berbat olduğunu gösterir miydi? Elbette hayır, ama bu ikisi birbirinden ayrılmaz bir hale gelmişti. Hep aynı soru ortaya çıkıyordu: Hangi taraftasın?

Howard Devoto: Ben tamamen apolitiktim. 1977 sonbaharında Magazine'le yaptığımız ilk şarkılardan biri "Shot By Both Sides"dı –iki ateş arasında kalmak. Şarkının adı, sosyalist bir arkadaşımın bana söylediği cümleydi: "İki ateş arasında kalacaksın."

Jon Savage: Kasım 1977'de Pistols'ın "Never Mind The Bollocks"ı ABD'de yayınlandı. Ajanslar, San Fransisco'da, Aquarius Records'ın önünde kalabalıkların toplandığını duyuruyordu. Ama 1978'in ilk haftasında, ABD'deki cazibe merkezi Bee Gees'di, "Saturday Night Fever"ın soundtrack'i ağır ağır tırmanarak zirveye oturmuştu.

John Lydon, Sue Catwoman ve Siouxsie'yle kuliste

1970'lerin sonu 1920'ler gibiydi. Bu, Andy Warhol'un günlüklerinde de ayan beyan görülüyordu.

John Holmstrom: *(rock eleştirmeni)* "Saturday Night Fever"la disko olayı patlayınca, herkes bize "punk öldü, artık disko var" demeye başladı.

Jon Savage: Disko'nun birçok ögesi, punk'ın övülen niteliklerinin kopyasıydı: Püriten ahlâkçılığa karşı cinsellik üzerinde ısrar, rock'un standart grup formatına karşı teknolojiye yönelme, bireyciliğe karşı kitlesellik. "Saturday Night"ta Travolta, sıkıcı hayatından kurtulmanın tek yolu olarak şehirdeki en iyi dansçı olmayı görür. Ancak, bu bireyselliği elde edebilmek için kendi kişiliğini reddetmek zorundadır. Bir disko şampiyonunun dans adımları robotluk derecesinde otomatiktir. Punk'çılar böyle bir açmaza hiç düşmediler. Öte yandan diskonun getirdiği hedonizm, kurulu düzenin ahlâkına, punk'ınkinden daha etkili bir darbeydi. Buna müzik endüstrisinin tepkisi, Woodstock starı Country Joe McDonald'ın dediği gibiydi: "Müzik endüstrisi, zararsız hippi gruplarına milyonlarca dolar dökmeye başladı." Fakat bu süreçten kazançlı çıkanlar Country Joe gibi keskin hippiler değil, Paul McCartney ve Wings, Eagles, Linda Ronstadt ve Peter Frampton gibilerdi. Sürecin zirve noktası Fleetwood Mac'ti. "Rumours" adlı albümleri 1977'de 31 hafta listelerde bir numaraydı, 7 milyon adet satmıştı.

Sham 69'un "Don't Wanna" plağının kapağında Ağustos 77'deki Lewisham olayları

John Holmstrom: O dönemde hippi olayının muhafazakâr kanadı itibar kazandı. Devlet, 60'larda olanlardan hazzetmemişti, punk'la birlikte o tavrın dirilmesini engellemek istiyordu. Jimmy Carter, bir caz konserinde ve Beyaz Saray'ın bahçesinde yaptığı toplantıda punk'ı durdurmak istediğini beyan etti.

Peter Buck: *(REM)* Georgia'da her şeyden o kadar uzaktık ki, benim için Sex Pistols'la Ultravox arasında bir fark yoktu. 1976'dan 1978'e, ne çıkarsa alıyorduk. Eksisini, artısını düşünmüyorduk. Bizim için punk, dayatılan kurallara başkaldırmak, kendi şarkılarını yazmak ve plaklarını kendi firmanla çıkarmaktı.

Jon Savage: Punk sanatla hayat arasındaki sınırları yıkmak, idealize edilmiş bir geçmişte değil, "şimdi"de ve "gelecek"te yaşamak istiyordu. Ne var ki, 1978 İngiltere'sine tosladı. "Şimdi" umut vermiyordu, "gelecek"se daha beter görünüyordu. Muhafazakârlar Thatcher'ın önderliğinde, seçmenlerin önemli bir bölümünün gönlünü fethetmişti. Bireyci retorikleri punk'ın özgürlükçü, anarşizan söyleminin ters yüz edilmiş şekliydi. Thatcher, özgürlük sözcüğünü yeni sağ için yeniden tanımlamıştı. Bu, emekçi sınıfların örgütlenmelerini zaafa uğratmak ve hür teşebbüsü güçlendirmekti. 1977 yazında işsizlik 1.6 milyona çıkmıştı; bu, aktif işgücünün yüzde 6'sı demekti. IMF'nin talebiyle kamu harcamalarında yapılan kısıntı huzursuzluk yaratıyor ve sokak şiddeti olarak tezahür ediyordu. Yeni politik çizgi, bölünmeydi. Thatcher, 30 Ocak 1977'de TV'de şöyle diyordu: "İnsanlar, ülkelerinin farklı kültürler tarafından istila edilmesinden ürküyor." Bu, söylenemez olanı söylemekti. Fakat, artık söylenmez şeyleri söylemek mümkün, hatta arzu edilen bir şeydi. Thatcher'ın söylemi toleransını yitirmiş, korkmuş ve günah keçisi arayan bir toplumun hassasiyetlerine hitap etmişti. Artık ırkçılık Milliyetçi Cephe'nin tekelinde değildi, İngiltere'nin siyasi gündeminin merkezindeydi.

30 Nisan 1978'de, Irkçılığa Karşı Rock (IKR) hareketi, Victoria Parkı'nda 100 bin kişiyi topladı. Punk'ın o sıralarda önde gelen isimleri sahne aldı: X-Ray Spex, Tom Robinson, Steel Pulse ve Clash... Ertesi gün büyük basında bu miting- konser kısa haberlerden biriydi. Yine de IKR mesajını ulaştırmıştı.

Lucy Toothpaste: IKR, konserlere gelen insanları politize etmekte çok başarılıydı. Irkçılığı, faşizmi, seksizmi konu alan dergiler, broşürler, el ilanları dağıtılıyordu. Seyircilerin birçoğu politik tavrı olmayan insanlardı, ama müzisyenlerin sahnede yaptığı çağrılara olumlu karşılık veriyorlar, faşist fikirlere karşı mücadele edilmesini onaylıyorlardı.

Jon Savage: IKR ile punk grupları arasındaki ilişki sütliman değildi. Strummer'ın Victoria Park'taki konsere Kızıl Tugaylar tişörtüyle çıkması IKR için sorun olmuştu. Fakat yine de IKR'nin politik çizgisini punk kitlesi büyük ölçüde benimsiyordu. Punkçılar da yekpare bir topluluk değildi, aralarında çeşili düzeylerde çelişkiler mevcuttu. Bir toplantıda Tom Robinson o kritik soruyu, "Hangi taraftasın?"ı sorduğunda, "İki Ateş Arasında"nın solisti Devoto'nun cevabı manidardı: "Benim kafam o kadar net değil."

Punk hareketinin büyük bölümü, IKR'nin toplumcu gerçekçi çizgisini benimsedi. Temmuz 1978'de, Sham 69, Güney Afrika'nın özgürlük şarkısı "If The Kids Are United"ın uyarlamasıyla listelerde ilk 10'a girdi. Reggae grupları punk kulüplerinin demirbaşı haline gelmeye başladı.

Punk'ın avangard tarafında elektronik eğilimler göze batmaya başlamıştı ve Captain Sensible yeni ilahtı. 78 ilkbaharındaki turnede Pere Ubu'nun teknolojiye hakimiyeti ve olgun estetiği, öngrup olarak sahne alan genç The Pop Group için aydınlatıcı olmuştu. Punk'ın siyah funk müziğiyle ilk ikna edici füzyonu gerçekleşiyor, James Brown'ın ismi fısıldanır oluyordu. Siyahların müzikal formlarını dışlamak punk'ı zafiyete uğratmıştı, şimdi yanlıştan dönülüyordu. The Pop Group, punk arketipini siyah müziğin formlarına tercüme ederken, Leeds'li grup Gang of Four funk ritmlerini kullanıyordu. Şarkılarındaki can alıcı polemiklerin varoluş sebebi, Yorkshire'daki faşist dalganın yükselişiydi.

Andy Gill: *(Gang of Four)* Ortalıkta feci bir şiddet vardı. Üniversite kampüslerinde milliyetçi hareketin üyeleriyle solcu öğrenciler arasında çatışmalar oluyordu. Biz sola sempati duyuyorduk, ama yaklaşımımız köşeli siyasal terimlerle değildi. Daha çok kapitalist bir toplumda yaşamanın kaygılarını taşıyorduk. Aynı zamanda Thatcherizm kâbusunun ülkeyi götüreceği yerden endişe duyuyorduk.

Jon Savage: Pistols'ın çözülmesi, punk'ı dumura uğrattı. Merkezsiz kalan hareket güç kaybetmeye başladı. "Enteller" toplumsal bağlarını yitirince, sonuç laboratuar pop'u olmuştu. Toplumcu gerçekçilerse estetik bir radikalizmden yanaydılar, ama "enteller"i lanetleyerek siyasi radikalizmi gündelik sloganların ötesine taşıyabilecek biçimlerden ve fikirlerden mahrum kaldılar... Haziran sonunda Pistols, Lydon'sız ilk plaklarını piyasaya sürdü. Plağın A yüzü, grubun ünlü tren soyguncusu Ronnie Biggs'le Rio'da kaydettiği "Punk Prayer", B yüzüyse Sid Vicious'ın Sinatra'nın "My Way"ini yorumlamasıydı. Bu single hit oldu, temmuzda altıncı sıraya kadar yükseldi ve "God Save The Queen"den daha fazla sattı. Ama, kısa zamanda anlaşıldı ki, plağı sattıran Biggs'in varlığı değil, Sid Vicious'ın bir efsaneyi yıkmasıydı.

Al Clark: Biggs'in şarkısını değil, Sid'in "My Way"ini sevmiştim. Yıkılması gereken bir ikondu o, gelmiş geçmiş en narsist şarkıydı. Ama iş giderek bir şaşırtma oyununa dönüşmüştü. Şimdi ne yapabiliriz? Artık ortada bir grup yoktu.

Jon Savage: Biggs'in gruba dahil edilmesinde dahiyane bir fikrin tohumu vardı belki, ama icrası tesirsizdi. Birçok niteliklerine rağmen, ne Cook'ta ne Jones'da, Lydon'ın ahlâkî tavrı vardı. Ayrıca bağlam da önemliydi: Temel prensipleri şaşırtmak, provoke etmekti. Fakat artık söylenmeye cüret edilemeyeni milliyetçi cephe ve muhafazakârlar söylüyordu ve bu hiç çekici değildi. Gelecek hızla geliyordu... Strummer'ın, "solun sağdan daha iyi olmasının sebebi, çoğunluğun bir azınlığa köle olmasına karşı çıkmasıdır" diyordu, ama zamanın ruhunu Ray Gange'in sözleri özetliyordu: "Ben azınlıktan biri olmak istiyorum, kapitalist olmak istiyorum." Şubat 1979'da kamu sektöründeki dört büyük sendika greve gitti. Sonuç, toplumsal ilişkilerin felce uğramasıydı. Tabloidler punk'vari manşetler atıyordu: "Road To Ruin..." Grev, mart boyunca devam etti. Clash'in "English Civil War"u "top 40"taydı. 30 Mart'ta meclis güvenoyuna gitti, hükümet düştü, 3 Mayıs'ta genel seçime gidilmesi kararı alındı. Muhafazakârlar sendikaların tırnaklarını sökeceklerini, kanun ve nizamı yeniden tesis edeceklerini ve aile değerlerini yeniden güçlendireceklerini vaat ettiler. Bunlar sol kanat sendikalara, şehirlerin harap haline ve gençlik kültürüne –ister punk, ister rasta olsun– tepki duyan kesimlere cazip geldi. Artık iktidarda Thatcherizm vardı. Muhafazakârların galibiyeti, punk'ın fitilini ateşlediği toplumsal huzursuzluk döneminin sona erdiğini ilan ediyordu. Savaş sonrası toplumsal uzlaşma yürürlükten kalktı, punk'ın vazetmekle kalmayıp kuvveden fiile çıkardığı özgürlüğü yeni sağ rehin aldı ve ona bambaşka bir anlam atfetti: Eşitsizlik yalnızca kurumsallaşmadı, hakim sosyal ve kültürel ilke haline geldi. Punk yenilmişti, ama "galip sayılır bu yolda mağlup" misali bir mağlubiyetti bu. Özgürlük talebi yeni sağ tarafından katledilmişti ama, başkaldırısı ufuk açmıştı. Punk'ın ütopik isyanı dünyaya bir armağan oldu.

Tamamen metaya dönüşen kültür, gösteri toplumunda kendisini de yıldız metasına dönüştürmeye mecbur. 20. yüzyılın ikinci yarısında anahtar rolünü kültür oynayacaktır. Tıpkı 20 yüzyılın ilk yarısında otomobilin, 19. yüzyılın ikinci yarısında demiryollarının oynadığı gibi.
Guy Debord

EN GÜZEL PUNK ŞARKILARI

pankartlar

Jon Savage başkanlığında toplanan rock eleştirmenleri jürisinin seçtiği en güzel 100 punk şarkısını Mojo dergisinin Ekim 2001 sayısından naklediyoruz. Öncelikle, listede 25'le 100 arasında sıralanan şarkılardan kendi alternatif 25'imizi yaptık... Ardından, ilk 25'i sunuyoruz... "Pankartlar"la başlayıp "havai fişekler"le bitiriyoruz... 70'lerin sonuna denk gelen büyük patlamanın 50 şarkılık özeti huzurlarınızda...

My Way *(Temmuz 1978)*
Sex Pistols

John (Lydon) ayrıldıktan sonra birçok şey yaptık. "My Way" de onlardan biriydi. Malcolm McLaren, "The Great Rock'n'Roll Swindle"ı toparlamaya çalışıyordu. Para bulmasının tek yolu oydu. **Paul Cook, 1992**

John Lydon'ın gruptan ayrılmasına Malcolm McLaren'ın tepkisi, Pistols'ı karikatür bir punk topluluğuna dönüştürmek olmuştu. Örneğin, ünlü tren soyguncusu Ronnie Biggs'in söylediği "No One Is Innocent" diye bir single çıkarmıştı. Sid Vicious, Frank Sinatra'nın imzası sayılan "My Way"i Paris'te kaydetti –şarkı zaten aslında bir Fransız şansonuydu. Steve Jones'un gitarına Penguin Café Orchestra'nın yaylıları eklenmişti.

Ambition *(Aralık 1978)*
Subway Sect

Şarkının prodüktörü, Clash'in ilk albümüne kasetçalarda kaydedilmiş duygusu veren Mickey Foote'du. Uygun bir seçimdi. **Geoff Travis, 2001**

Şarkının elektronik bip'lerle açılışı, grubun başka türlü bir şey olduğunu gösteriyordu. Vic Godard, punk şablonunu alıp bambaşka bir şeye dönüştürüyordu. Varoş öfkesinden çok, Françoise Hardy plaklarından etkilenmişti. Grubun, Clash'in menejeri Bernie Rhodes'un gözetiminde başlayan ve yarıda kesilen ilk albüm kayıtlarından geriye "Ambition" kaldı. İki yıl sonra, Godard, smokin içinde Siouxsie and the Banshees'le sofistike bir kuzey soul'u yaparken görülecekti.

Vic Godard: PTT'ye 1986'da girdim. Postacı olmak hoşuma gitmişti. Romantizm beni kendisine çekti. Hayır, Bukowski okumadım, ama buralardaki gençler arasında popüler bir yazar. Postacılığın iyi tarafı, bol zaman bırakması. Öğleden sonraları müzikle uğraşabiliyorum. Şu sıralarda Irvine Welsh'le "Blackpool" adlı bir müzikal üzerine çalışıyoruz. Irvine'in arkadaşlarından biri vaktiyle Subway Sect'in fan kulübündeymiş, beni Irvine'e o tavsiye etmiş.

I Wanna Be A Cosmonaut *(Nisan 1978)*
Riff Raff

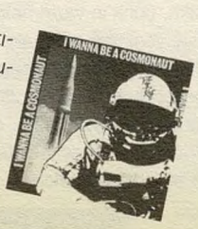

Billy (Bragg) ile hakkımızda çıkan yazıları okumak çok hoşumuza gitmişti, o yazılar Melody Maker'da çıksa bile. Bir tanesi şöyle diyordu: "Kozmonot olmak istiyormuş, umarım olur, bu plağı da yanında götürür." **Wiggy, 2001**

Clash'in politik tavrından ve Ramones'in mizahından esinlenen şarkı, 5000 adet basılmış, çoğu elde kalmıştı.

Nervous Breakdown *(Aralık 1978)*
Black Flag

Bu şarkı şablondu. Gruba katılan insanlar için ortada bir örnek vardı ve bu saf bir şeydi. "Nervous Breakdown"dan sonra kimse benimle Black Flag'in ne olup olmadığı üzerine tartışamazdı. **Greg Ginn, 1997**

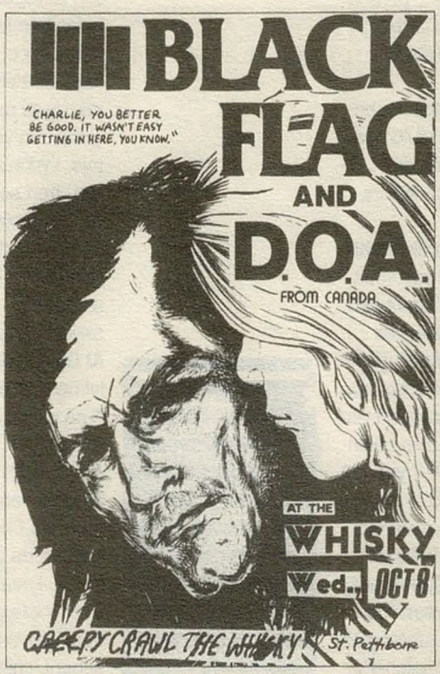

Los Angeles varoşlarında vücut bulan Black Flag'in konserleri müzikten çok fanların slam danslarıyla temayüz etmişti. Grubun gitaristi Greg Ginn tarafından kotarılan "Nervous Breakdown" da müthiş bir plak olmaktan çok, kültürel bir truva atıydı: Apolitik, post-hippi, dumanaltı kafalara meydan okuyordu. "Nervous Breakdown", "Fix Me", "I've Had It" ve "Wasted"dan oluşan EP beş dakikalık bir sürat koşusuydu.

Around The World *(Temmuz 1978)*
The Jam

Müzik pozitif bir güçtü, fakat punk sadece yıkmaktan söz ediyordu ve bu negatif bir şeydi. **Paul Weller, 2001**

Punk'ın ideolojik muğlaklığı ve iç çelişkileri tek bir şarkıyla ifade edilecek olursa, o şarkı bu şarkı. Jam'in ikinci single'ı olan "Around The World", Pistols'ın nihilizmine meydan okuyordu: "Yıkalım demenin manası ne? / Herkes için yeni bir hayat değil mi istediğimiz?" Paul Weller, salon anarşizmiyle arasına mesafe koymak isterken "dar kafalı bir düzen yanlısı" damgası yemişti. Ama bu, listelerde 13. sıraya kadar yükselen "Around The World"ün yeni dalganın klasiklerinden biri sayılmasına engel olamadı.

Orgasm Addict *(Ekim 1977)*
Buzzcocks

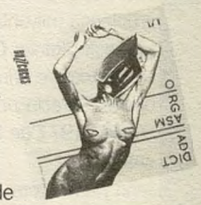

Herkesin alâka kuracağı bir şarkıydı, ama plak şirketi basmayı redetti. **Steve Diggle, 2001**

Clash'in "White Riot" turnesinde yer almalarını müteakip büyük plak şirketlerinin çengel attığı Buzzcocks'un bu ilk single'ı bir mastürbasyon kasidesiydi. "Bir sefer denedin, ne zevkliymiş dedin / fakat şimdi alışkanlık yaptığını keşfettin".

(I Can't Get No) Satisfaction *(Eylül 1976)*
The Residents

The Residents çok sinik bir ruh halindeydi ve yapabilecekleri en kötü düzelemeyi yapmaya karar verdiler. **Hardy Fox (menejer), 2001**

Kimliklerini kuruldukları günden bugüne gizli tutan San Fransiscolu grup, 1972'den itibaren 60'ların putlarını yıkma kampanyasına başlamıştı. 1976'daki hedefleri "Satisfaction"dı, Jagger'ın sözlerini kaale almayarak yaptıkları kakafonik cover sadece 200 adet basılmıştı. 1978'de punkçılar tarafından keşfedilen single, yeniden basıldı ve hatırı sayılır bir satışa ulaştı.

(Get A) Grip On Yourself *(Şubat 1977)*
The Stranglers

Pub rock alemi tarafından kabul edilemeyecek kadar genç ve kötüydük. Punk başladığındaysa, onlar tarafından kabul edilemeyecek kadar yaşlı ve iyiydik. **Hugh Cornwell, 2001**

Plak kapaklarındaki resimde yıllarca yıkanmamış ya da uyumamış gibiydiler. 1974'te kurulan Stranglers, punk dalgası başladığında bir turne grubuydu. 1976'da The Damned'le birlikte sahne aldıkları 100 Club'daki performansları plak teklifi almalarını sağladı. Pistols'ın "Anarchy"sinden sonra büyük plak şirketleri tarafından yayınlanan ilk single, Stranglers'ın "Grip On Yourself"i oldu. Dave Greenfield'ın klavyesi ve Hugh Cornwell'in vokali, punk'ın "abc'ye dönüş" felsefesinin timsaliydi. Shirley Bassey'le yaptığı işlerle tanınan Martin Rushent'in prodüktörlüğünü yaptığı şarkı listelerde 44. sıraya kadar yükselebildi.

16→

Up Against The Wall *(Mayıs 1978)*
Tom Robinson Band

Punk'lık iddiasında olmak için fazla yaşlıydım. Ama ikiyüzlü olmamaya çalıştım. Bu şarkıyla çocuklardan biriymiş gibi yapmam saçma olurdu. Kenarda durup olup bitenleri anlatmaya çalıştım sadece. **Tom Robinson, 2001**

Sex Pistols'ı 1976'nın sonlarında 100 Club'da seyrettiğinde, Robinson akustik triosunun geleceğin sesi olmadığını görmüştü. Country gitaristi Roy Buterfield da aynı kanıdaydı. İkisi bir araya gelip "Up Against The Wall"u yazdılar ve listelerde 33. sıraya kadar çıktılar. Bu, zekice yazılmış bir politik şarkıydı ve Robinson'ın punk'a en çok yaklaştığı andı.

Ça Plane Pour Moi *(Ekim 1977)*
Plastic Bertrand

Katı kuralları uygularsak, Plastic Bertrand'dan söz etmenin alemi yok. Fakat bu plağın, bir sürü punk şarkısını solladığına şüphe yok.
Joe Strummer, 1978

"Ça plane pour moi"da Plastic Bertrand hoşuna giden ve gitmeyen şeylerin listesini yapıyor. Hubble Bubble adlı Belçikalı punk grubunda bir süre davul çalan Roger Jouret'nin bu şarkısı, Rolling Stone tarafından "gelmiş geçmiş en güzel 100 rock şarkısı"ndan biri seçilmişti. Manchester United'lı ünlü Fransız futbolcu Eric Cantona da, bir Crystal Palace taraftarını tekmelediği için aldığı cezadan sonra sahalara bu şarkıyı söyleyerek dönmüştü. "Ça plane pour moi özgürlüğü imliyor" demişti, "mutluyum anlamına geliyor."

Killing an Arab *(Aralık 1978)*
The Cure

Tipik Cure sound'u dendiğinde akla bu şarkı geliyor. "Killing An Arab" sadece o döneme ait. O sound'dan kurtulmamız iyi oldu, aksi takdirde biterdik.
Robert Smith, 1981

Punk'ın hararetinin düştüğü sıralarda ortaya çıkan Cure, basit olumsuzlamanın ötesine geçerek punk'a sofistike bir sanat boyutu katanların başında geliyordu. 1978'in çok verimli bir eylül gününde "10:15 Saturday Night", "Three Imaginary Boys", "Fire In Cairo" ve "Plastic Passion"la birlikte kaydedilen "Killing An Arab", Camus'nün varoluşçu romanı "Yabancı"ya selam çakıyor. Cure'un ilk single'ı olan bu şarkının listelere girememesi büyük ölçüde radyoda çalınmaya uygun bulunmamasından ve yıllarca ırkçılık iddiasına maruz kalmasından kaynaklandı. Smith'in özgün yeteneğinin ilk meyvası olan "Killing an Arab", goth hareketine ve sürü sepet Smith klonunun ortaya çıkmasına yol açtı.

Cheree *(Aralık 1977)*
Suicide

"Cheree" ciklet gibi olacak. **Alan Vega, 1978**

Suicide'ın çığır açan albümünü, Rolling Stone dergisi "tepeden tırnağa çocuksu" diye tanımlamıştı. Albümün ilk single'ı olan "Cheree", son derece sade synthesizer riff'leri, Stooges'vari cinseliğiyle bir arzu ilahisiydi. Şarkının sözleri ve içeriği, Kraftwerk'in robot şarkılarıyla Human League'in "Don't You Want Me Baby" hümanizmi arasında bir köprüydü. 1978'de Clash'le çıktıkları turnede, seyircilerin karşısında geleceğin resmi duruyordu: Suicide ikilisi, Soft Cell'in, Erasure'ın, Pet Shop Boys'un, Tears For Fears'ın ve daha nicelerinin prototipiydi.

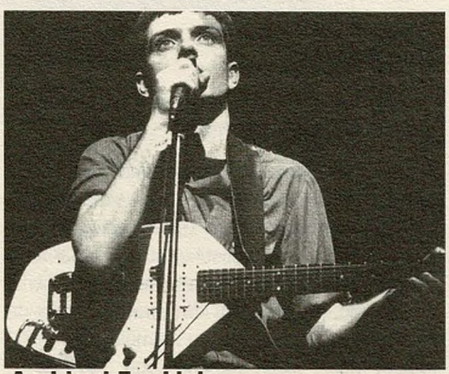

An Ideal For Living *(Haziran 1978)*
Joy Division

Belli bir konu hakkında yazmıyorum. Çiziktirdiklerim bilinçaltına dair şeyler. Bazen bir düşünce insanın zihninde beliriveriyor. Bu söylediklerim ukalâlık gibi mi geliyor? **Ian Curtis, 1978**

Temerküz kamplarından birinde yazılmış bir hatırattan aldıkları isimle ortaya çıkan Joy Division'ın sound'unun sıradışılığı derhal belli oluyordu. Ne var ki, solistleri Ian Curtis'in 1980'deki intiharı grubun uzun ömürlü olmasına mani oldu. Bu EP, çok kötü kaydedilmesine rağmen, grubun hipnotik gücünü ilan etmişti.

Public Image *(Ekim 1978)*
Public Image Ltd.

Public Image'ın fanlarla alâkası yoktu, daha önce içinde bulunduğum grubun curufuydu.
John Lydon, 1978

Bir zamanlar Sid Vicious ve John Lydon ayrılmaz bir ikiliydi. Ama 13 Ekim 1978'de Sid cinayetle suçlanarak mahkeme önüne çıkarken Lydon da Pistols sonrası projesinin kurdelasını kesiyordu. Public Image punk olmasına punk'tı, ama bu sefer hedef medya ve tabii ki Malcolm McLaren'dı.

Psycho Killer *(Aralık 1977)*
Talking Heads

Bu şarkıyı insanlar niçin seviyor? Akor değişikliklerinden mi, yoksa biraz marazi olduğu için mi?
David Byrne, 1992

"Psycho Killer", David Byrne'ün deyişiyle, "içe dönük bir Alice Cooper şarkısı". Byrne'ün eklediği ajite punk-funk sayesinde "sanatsal punk" etiketine mazhar olan şarkıdaki James Brown etkisi ve Talking Heads'in "imaj"sız ve "tavır"sız hali, onları Manhattan punkçılarından farklı kılıyordu.

yüzde yetmişbeş

100. Live At The Marquee EP *(Ağustos 1976)* - **Eddie & The Hot Rods** • **99.** The Murder Of Liddle Towers *(Haziran 1978)* - **Angelic Upstarts** • **98.** Emergency *(Ocak 1978)* - **999** • **97.** My Way *(Temmuz 1978)* - **Sex Pistols** • **96.** I Hate The Rich *(1977 yazı)* - **The Dils** • **95.** Bone Idol *(Ekim 1977)* - **The Drones** • **94.** Love and A Molotov Cocktail *(Ocak 1978)* - **The Flys** • **93.** Johnny Won't Get To Heaven *(Kasım 1977)* - **The Killjoys** • **92.** Banana Splits *(Nisan 1979)* - **The Dickies** • **91.** Ambition *(Aralık 1978)* - **Subway Sect** • **90.** Heidi's Head *(1978)* - **Kleenex** • **89.** Gabrielle *(Ekim 1979)* - **The Nips** • **88.** Judy Says (Knock You In The Head) *(Mayıs 1978)* - **The Vibrators** • **87.** Television Screen *(Nisan 1977)* - **Radiotars From Space** • **86.** I Wanna Be A Cosmonaut *(Nisan 1978)* - **Riff Raff** • **85.** I.R.T. & Stanley *(Şubat 1977)* - **Snatch** • **84.** Read About Seymour *(Aralık 1977)* - **Swell Maps** • **83.** Nervous Breakdown EP *(Aralık 1978)* - **Black Flag** • **82.** Jocko Homo *(1977 yazı)* - **Devo** • **81.** Thinking Of The USA *(Temmuz 1977)* - **Eater** • **80.** All Around The World *(Temmuz 1977)* - **The Jam** • **79.** Orgasm Addict *(Ekim 1977)* - **Buzzcocks** • **78.** Shot By Both Sides *(Şubat 1978)* - **Magazine** • **77.** Taxi Driver *(Mart 1978)* - **Martin and The Brownshirts** • **76.** Ghosts Of Princes In Towers *(Ağustos 1978)* - **Rich Kids** • **75.** Where Were You? *(Kasım 1978)* - **The Mekons** • **74.** (I Can't Get No) Satisfaction *(Eylül 1976)* - **The Residents** • **73.** Wild Weekend *(1978 yazı)* - **The Zeros** • **72.** (Get A) Grip (On Yourself) *(Şubat 1977)* - **The Stranglers** • **71.** We Got The Neutron Bomb *(1978 yazı)* - **The Weirdos** • **70.** Zerox *(Temmuz 1979)* - **Adam and The Ants** • **69.** Up Against The Wall *(Mayıs 1978)* - **Tom Robinson Band** • **68.** Car Crash *(1977 sonları)* - **The Avengers** • **67.** Hot Wire My Heart *(Kasım 1976)* - **Crime** • **66.** Forming *(1977 ilkbahar)* - **The Germs** • **65.** Ça Plane Pour Moi *(Ekim 1977)* - **Plastic Bertrand** • **64.** Fascist Dictator *(Ağustos 1977)* - **The Cortinas** • **63.** In A Rut *(Kasım 1978)* - **The Ruts** • **62.** Right To Work *(Haziran 1977)* - **Chelsea** • **61.** Killing An Arab *(Aralık 1978)* - **The Cure** • **60.** Psycle Sluts *(Ekim 1977)* - **John Cooper Clark & The Curious Yellows** • **59.** Just Thirteen *(Ocak 1979)* - **The Lurkers** • **58.** Ain't Bin To No Music School *(Eylül 1977)* - **The Nosebleeds** • **57.** Can't Stand My Baby *(Temmuz 1977)* - **The Rezillos** • **56.** Cheree *(Aralık 1977)* - **Suicide** • **55.** An Ideal For Living EP *(Haziran 1978)* - **Joy Division** • **54.** Fuck Off *(Kasım 1977)* - **Wayne County & The Electric Chairs** • **53.** Chinese Rocks *(Mayıs 1977)* - **The Heartbreakers** • **52.** Jilted John *(Eylül 1978)* - **Jilted John** • **51.** Public Image *(Ekim 1978)* - **Public Image LTD** • **50.** Psycho Killer *(Kasım 1977)* - **Talking Heads** • **49.** Part-Time Punks *(Kasım 1978)* - **Television Personalities** • **48.** CID EP *(Eylül 1978)* - **UK Subs** • **47.** Sick Of You *(Ağustos 1977)* - **The Users** • **46.** You Can't Put Your Arms Round A Memory *(Ekim 1978)* - **Johnny Thunders** • **45.** 12XU *(1977)* - **Wire** • **44.** Anarchy In The UK *(Aralık 1976)* - **Sex Pistols** • **43.** Nobody's Scared *(Mart 1978)* - **Subway Sect** • **42.** Cranked Up Really High *(Mayıs 1977)* - **Slaughter & The Dogs** • **41.** Sonic Reducer *(Aralık 1977)* - **The Dead Boys** • **40.** Rowche Rumble *(Temmuz 1979)* - **The Fall** • **39.** Typical Girls *(Ekim 1979)* - **The Slits** • **38.** Fairytale In The Supermarket *(Nisan 1979)* - **The Raincoats** • **37.** Complete Control *(Eylül 1977)* - **The Clash** • **36.** Whole Wide World *(Ağustos 1977)* - **Wreckless Eric** • **35.** 30 Seconds Over Tokyo *(Ağustos 1977)* - **Pere Ubu** • **34.** Hong Kong Garden *(Ağustos 1978)* - **Siouxsie and The Banshees** • **33.** We Are All Prostitutes *(Aralık 1978)* - **The Pop Group** • **32.** Get Over You *(Ocak 1979)* - **The Undertones** • **31.** Action Time Vision *(Mayıs 1978)* - **Alternative TV** • **30.** Sex & Drugs & Rock & Roll *(Ağustos 1977)* - **Ian Dury** • **29.** Where's Captain Kirk? *(Aralık 1979)* - **Spizzenergi** • **28.** Little Johnny Jewel *(Eylül 1975)* - **Television** • **27.** Street Waves *(Ekim 1976)* - **Pere Ubu** • **26.** New Rose *(Kasım 1976)* - **The Damned**

→17

You Can't Put Your Arms Around A Memory *(Ekim 1978)*
Johnny Thunders

Johnny Thunders hiçbir zaman junk dışında bir şey için şarkı yazmadı.
Steve Lilywhite (prodüktör), 2001

Prodüktör Lilywhite anlatıyor: "En büyük problemim onu ayık tutmaktı. Fakat tam artık öldü dediğiniz anda dirilip inanılmaz şeyler çalardı." Genel kanının aksine bu şarkı, Thunders'ın Dolls günlerine duyduğu özlemi değil, canki olmaktan duyduğu pişmanlığı dile getiriyordu. Thunders birçok kere "You Can't"in yazdığı en iyi şarkı olduğunu söylemişti.

Anarchy In The UK *(Aralık 1976)*
Sex Pistols

Bu şarkı listelere girerse, umarım girer, binlerce insanın her şeyden sıtkının sıyrıldığı görülecek.
Johnny Rotten, 1976

John Lydon'ın provokatif sözleri ve McLaren'ın fikirleri Pistols'ın düzene ilan-ı harbiydi. "Anarchy" Lydon'ın umduğu gibi listelere girmiş, 38. sıraya kadar yükselmiş, ancak grubun TV'de konuk oldukları bir programdaki hal ve tavırlarının müesses nizamın şiddetli tepkilerine sebep olması üzerine, EMI plağı piyasadan çekmişti.

Rowche Rumble *(Temmuz 1979)*
The Fall

Bizim aslında bu listede olmamamız lazım. Hiçbir zaman bir punk grubu olmadık.
Mark E. Smith, 2001

Iggy and The Stooges'un "Shake Appeal"ına nazire olan şarkının sözleri ilaç devi Roche'u hedef alıyor; şarkının adındaki "Rumble" ise rock'n'roll gitaristi Link Wray'e bir selam. Grubun üçüncü ve en iyi 45'liği. Solist Mark E. Smith, işçi sınıfı müzikal formlarına bağlılığı ve şiirsel sözleriyle temayüz etmişti.

Typical Girls *(Ekim 1979)*
The Slits

Eğer bizden nefret ediliyorsa, bunun sebebi dürüstlüğümüzdür. **Ari Up, 1976**

Alamet-i farikaları olan "Typical Girls"ü yayınlamak için iki yıl beklemek zorunda kalmaları Slits için büyük talihsizlikti. Zira 1979'a gelindiğinde, hava dönmüş, daha sofistike müzikal tatlar tedavüle girmişti. Yine de, feminist mesajları geçerliliğini korudu. ("Tipik kızları kim yarattı? / Onlar da bir başka pazarlama tezgahı mamûlu değil mi?") Melody Maker yazarı Caroline Coon, 1977'de Slits'i seyrettikten sonra şu yorumu yapmıştı: "Bu kızlar dişi egoda devrimci bir dönüşüm yaratıyor."

Complete Control *(Eylül 1977)*
The Clash

Menejerimiz Bernie Rhodes, "Anarchy" turnesinden sonra yaptığımız toplantıda kontrolün tamamen kendisinde olması gerektiğini söylemişti. Dışarı çıktığımızda Paul'la (Simonon) gülmekten katıldık. Esin kaynağımız Bernie'nin o sözleriydi.
Joe Strummer, 1991

Plak şirketleri CBS'le kanlı bıçaklı olan Clash, bu şarkıyı, "Remote Control"un Mayıs 1977'de onayları olmadan yayınlanmasına cevaben yapmıştı. Müzik sanayiinde olmanın kâbusunu anlatan "Complete Control", punk'ın new wave'e dönüşmeden önceki son demlerini temsil ediyor.

30 Seconds Over Tokyo *(Aralık 1975)*
Pere Ubu

Bir sonraki psikedelik dönem için hit'ler hazırlıyoruz.
David Thomas, 1975

Altıbuçuk dakikalık bu kuğu şarkısı, punk'ın, bilinçaltına balıklama dalışıydı. Solist David Thomas, o günlerde "zamanımızın ilerisindeyiz" diyordu. "30 Seconds Over Tokyo" vites değiştiren temposu ve psikedelik içeriğiyle 1977 sonrası "post-punk"ın tarifi gibiydi.

Hong Kong Garden *(Ağustos 1978)*
Siouxsie and the Banshees

250 bin kişinin evinde bu şarkının bulunması tuhaf. **Steve Severin, 1978**

1978 yazında Siouxsie and the Banshees, punk'ın kült gruplarından biri olmaya namzetti. Grubun basçısı Severin, o günleri "plak şirketi temsilcileri, konserlerimizde çıkan kavgalar yüzünden bizi dinlemeye cesaret edemiyordu" diye anlatıyor. Listelerde 7. sıraya kadar yükselen bu şarkı, en büyük punk hit'lerinden biriydi.

We Are All Prostitutes *(Aralık 1979)*
The Pop Group

Tamamen manik. **Dick O'Dell (menejer), 2001**

Punk'la reggae'nin harmanlanması bu grubun öncülüğünde gerçekleşmişti. Vokalist Mark Stewart'la gitarist Gareth Sager arasındaki siyasal anlaşmazlık, ikinci single'ları olan bu şarkıdan bir süre sonra grubun dağılmasına yol açacaktı. Hâlâ fütürist niteliğini koruyan "Prostitutes", Nick Cave'e göre gelmiş geçmiş en iyi plak.

Sex & Drugs & Rock & Roll *(Ağustos 1977)*
Ian Dury

Bu sözler bugünkü dilin bir parçası; bana telif ödenmemesine uyuz oluyorum. **Ian Dury, 1998**

Bir muamma: Herkesin bildiği, ama hiç hit olmamış bir şarkı. Caz riff'leriyle –kısmen Ornette Coleman'den apartma– rock'n'roll'a yakılan bir ağıt. 1977'de, Dury 35'indeydi, ama punk ruhunu damarlarında taşıyordu. Bu şarkıyla pub-rocker'lıktan halk ozanlığına terfi etti.

Little Johnny Jewel *(Eylül 1975)*
Television

Johnny Jewel, insanların 200 yıl önceki hali. Daha özgür bir durum; bu benim müziğimin aradığı şey. Johnny'yi anlamak isteyenler William Blake'e müracaat etmeli. **Tom Verlaine, 1993**

Tom Verlaine'in Patti Smith'in "Hey Joe"sundan esinlenerek yazdığı şarkı, Television'ın ilk single'ydı. Yedi dakikalık "Little Johnny", süresi yarıya indirilerek yayınlanmış ve sadece kulaktan kulağa yapılan tanıtımla 20 bin satmıştı.

18→

karga

010302	Independent	bahadır
020302	Beslenme Saati	dj ugur
030302	Haleti Ruhiye	berk
040302	Ruby	bahadır
050302	Roland Kirk	bahadir
060302	Abstract	dj taifu
070302	Tom Waits/Nick Cave	radyo 92 nokta 3 cem çınlar
080302	Real Time Fx v280	bahadır
090302	Rock'n Roll	radyo 92 nokta 3 dj 'a'
100302	Indie	ayşe kutlu
110302	Modern Jazz v19.0	bahadır
120302	Kurt Weill	bahadır
130302	Shaman Gecesi powered by: shaman	dj ömer
140302	Nine Inch Nails	bahadır
150302	Drum&Bass/Jungle	radyo 92 nokta 3 dj 'a'
160302	Funk/Blues	radyo 92 nokta 3 cem çınlar
170302	Haleti Ruhiye	berk
180303	film Music Noir	bahadır
190302	Discipline Global Mobile	bahadır
200302	Godspeed You Black Emperor	bahadır
210302	ECM	radyo 92 nokta 3 cem çınlar
220302	Latin-Salsa	eray özbal
230302	Soft hard	dj fabio
240302	Haleti Ruhiye	berk
250302	Einstürzende Neubauten	bahadır
260302	Kip Hanrahan	bahadır
270302	David Holmes	bahadır
280302	John Zorn/Ned Rothenberg	bahadır
290302	The Manifesto	bahadır
300302	60' s&70' s	bahadır
310302	Haleti Ruhiye	berk

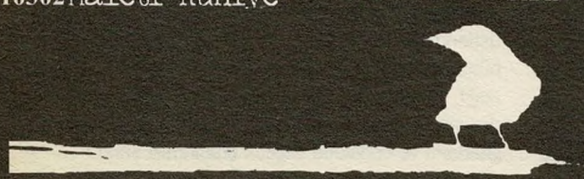

96.2 RADYO EKSEN

radyo 92 nokta 3

KAAN ÇAYDAMLI

SON KARE

FOTOGRAF SERGİSİ

8 - 31 MART 2002

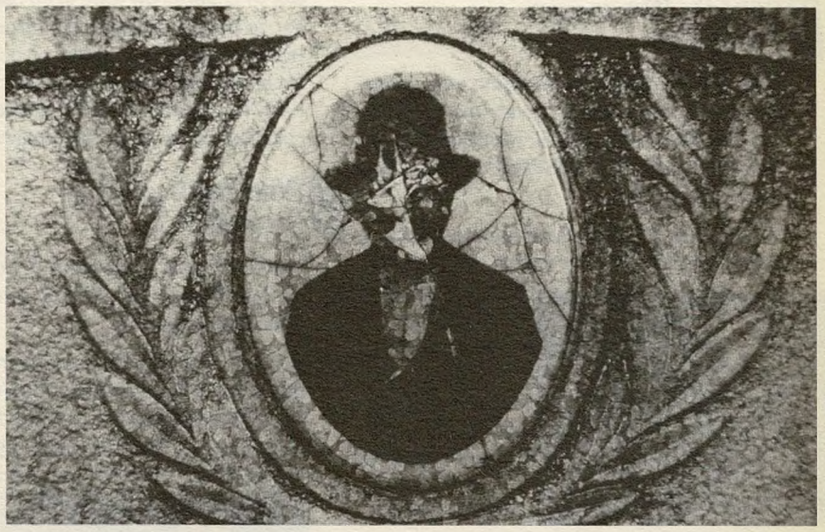

kargart

Kadife Sokak No : 16 Kadıköy /İstanbul T :0216 449 17 25 - 26 F : 0216 346 55 46 W : www.kargabar.com E: karga@kargabar.com

havai fişekler

25 The Sound of the Suburbs *(Ocak 1979)*
The Members

Büyüdüğümüz yer bir çöldü. Gezip dolaşacak bir piyasa caddesi bile yoktu. **Nick Tesco, 2001**

Umarsız kent gençliğinin sesi olarak tasvir edilen punk, orta İngiltere'nin varoşlarında da etkisini hissettirmişti. Surrey'li beş gençten oluşan The Members'ın ilk konserlerinden birinden sonra, gitarist Jean Marie Carroll, "bir marşımızın olması lazım" demişti ve grubun solisti Nick Tesco'yla birlikte "The Sound of the Suburbs"ü (Varoşların Sesi) yazmıştı. Grubun ikinci single'ı olan şarkı, listelerde 12. sıraya kadar yükselmişti.

24 Babylon Is Burning *(Haziran 1979)*
The Ruts

Bu şarkıyı çaldığımızda millet çıldırıyordu. Konserlerimiz müziğimizin barometresiydi. Virgin'in bizimle sözleşme yapmasının sebebi, adı meşin ceketlere yazılan bir gruba sahip olmayı istemeleriydi. **Dave Ruffy, 2001**

Politik hararetle rock'un yakıcılığını ve reggae'nin zarafetini buluşturan "Babylon Is Burning", molotof kokteyli misali gitar riff'leri ve Malcolm Owen'ın hırıltılı sesiyle listelerde 7. sıraya kadar yükselmişti. Punk, kulağa hiç bu kadar tehlikeli veya organize gelmemişti. The Ruts, majör gruplardan biri olmaya aday gibiydi. Ne var ki, Owen'ın eroin bağımlılığı –1980'de overdose'dan vefat etti– buna müsaade etmedi.

23 Don't Dictate *(Kasım 1977)*
Penetration

Eğlence olsun diye bu işe girmiştim, cefa çekmeye değil. Hit single'lar yapmaya, Amerika'yı fethetmeye, bir sonraki albümü yazmaya kafa yormak istemiyordum, sadece eğlenmek istiyordum. **Pauline Murray, 1979**

Punk grupları genellikle Sex Pistols'ın izinden giderken, Penetration'ın ilk single'ı "Don't Dictate"de, Pauline Murray'in tutkulu sesinin de katkısıyla, Patti Smith etkisi hissediliyordu. Bu şarkıyla büyük umut vaat eden Penetration, fanlarını hayal kırıklığına uğratarak 1979'da dağıldı. Punk'ın en düşündürücü seslerinden olan Pauline Murray, daha sonra Invisible Girls'ü kurdu, ama bu grup pek ses getirmedi.

22 Suspect Devise *(Mart 1978)*
Stiff Little Fingers

Demo bandımıza bir yangın bombası süsü vermiştik. Plak şirketlerinden biri o demoyu su dolu bir kovaya atmıştı. **Jake Burns, 2001**

Clash'in Belfast konserinden sonra, Highway Star adlı hard-rock cover'ları yapan İrlandalı grup, Vibrators'ın bir şarkısını kendilerine isim yaparak punk katarına katıldı. Bir radyo stüdyosunda kaydedilen "Suspect Device", sadece 350 adet basıldı ve tabii ki listelere giremedi,

21 X - Offender *(Aralık 1976)*
Blondie

En gözde Blondie şarkım. En iyi tarafı da şu: CBGB gibi efsanevî bir kulübe giriyorsun, müzikdolabında bu şarkı çalıyor. Bu duygu, insanın ayaklarını yerden kesiyor. **Clem Burke, 2001**

Bu ilk single çıkar çıkmaz, Blondie albüm teklifi aldı ve böylece new wave'in en başarılı gruplarından birinin yolu açılmış oldu. Orjinal adı "Sex Offender" olan şarkının yazarı, grubun 18 yaşındaki basçısı Gary Valentine'dı. Solist Debbie Harry'nin çok katlı vokali "X Offender"ı listelere sokamadı, ama kız grupları rüzgarını başlattı.

20 Wild Youth *(Aralık 1977)*
Generation X

Müthiş bir şarkı, zira A yüzünün dub versiyonunu B yüzü yaptık. Bu, 70'lerde görülmüş şey değildi. **Tony James, 2001**

Generation X, punk'ın en taviz vermez gruplarındandı. 1977'nin son büyük single'ı denebilecek "Wild Youth", grubun solisti Billy Idol'la basçısı Tony James'in, David Bowie'nin Ziggy Stardust olarak poz verdiği telefon kabinini bulmak üzere

Mayfair'de dolaşırken yazdığı bir şarkı. Tony James anlatıyor: "Tam köşeyi döndük, karşımıza sprayle duvara yazılmış "Youth" yazısı çıktı. Billy'ye, "bir şarkı geldi aklıma" dedim ve bir kafeye girdik. Kağıt peçetenin üstüne bir şeyler çiziktirdim. Bu, punk saçlı iki gencin sokakta yürürken etraftakilerin onları şaşkınlıkla seyretmesini anlatan bir şarkıydı. Ve bizim marşımız oldu."

19 Another Girl, Another Planet *(Nisan 1978)*
The Only Ones

Güzel bir üç dakika. Bütünlüklü, aydınlatıcı ve yükseltici. **John Perry, 2001**

Dönemin punkçılarından farklı olarak, The Only Ones, 60'ların "eski"lerine göz kırpmakta sakınca görmedi. Davulcu Mike Kellie, Spooky Tooth'ta çalmıştı; şarkıcı-gitarist John Perry de Grateful Dead avanesindendi. CBS'le yaptıkları sözleşmenin öncesinde piyasaya çıkardıkları "Another Girl", gelmiş geçmiş en güzel girizgahlardan biriyle başlıyor ve bir dram inşa ediyordu: Nemli bir gitar, dörtnala giden bir davul ve

Perry'nin sıkıntı ve duygu yüklü sesi... Listelerde ancak 57. sırayı alabilen bu şarkı, bugün kayda değer bütün Amerikalı indie gruplarının repertuarındaki "olmazsa olmaz"lardan.

18 Sheena Is A Punk Rocker *(Mayıs 1977)*
Ramones

Bence bu, ilk punk rock ergen isyanı şarkısıdır. **Joey Ramone, 2000**

Ramones'in ilk hiti, hatta punk'ın ilk hiti. "Sheena", Ramones'in ikinci ve üçücü albümleri arasındaki dönemde çıkmış, prodüksiyonu da Tommy Ramone, gerçek adı T. Erdelyi ile üstlenmişti. Ramones, bütün iyi taraflarına –yalnız şarkıları değil, giysileri, saç stilleri ve röportajlarda söylediklerine– ilaveten, bu şarkıdaki müteredditt trash gitarlarla ve cehaletle bilgelik arasındaki şarkı sözleriyle deşifresi gayrı kabil bir noktada duruyordu. "Sheena" listelerde 22. sıraya kadar yükselebilmişti, ama Manhattan'da Sheena adında bir sürü kız türemişti.

20→

17 Teenage Kicks *(Eylül 1978)*
The Undertones

Mükemmel pop mu? Bu lafı hiç sevmeyiz. Mükemmel pop Abba'ydı. **Michael Bradley, 2000**

Bu beş Ramones fanı, Belfast Grup Yarışması'nı kazanıp ilk plaklarını yapmak için stüdyoya girmişlerdi. Sonuç, dört şarkılık bir albümdü: "Teenage Kicks". Albüme adını veren şarkıyı radyo programında her gece çalan –bazen iki kere– John Peel'ın yorumu şöyle: "İlk dinleyişimde gözyaşlarımı tutamadım." John O'Neill'in çift gitarlı, çift akorlu riff'i, Sargal Sharkey'nin hafif bunalım kokan sesi, ergen umutlarını ve gerilimini damıtıp iki dakikalık bir uçuşa dönüştürmüştü. Bir folk şarkısı kadar evrensel olan "Teenage Kicks", listelerde 31. sıraya kadar çıkabilmişti.

16 California Über Alles *(Ekim 1979)*
Dead Kennedys

70'lerin apatik insanlarının faşist emeller tarafından suistimal edilebileceğinden korkuyorduk. **Jello Biafra, 2001**

Jello Biafra, doğup büyüdüğü Boulder - Colorado'nun new age yuppilerinin istilası altında olduğunu söylüyordu: "İnsanlar kendilerine hükmedecek gurular arıyor." O zamanlar daha ne new age ne de yuppie lafı vardı ortada. Biafra, California'ya yerleştiğinde, bir başka guruyla karşılaştı: Vali Jerry Brown. Şarkıda, "kendilerine lider arayan insanlar belkemiğimi ürpertiyor" diyen Biafra'nın esin kaynağı, Orwell'in "1984"ü, Bergman'ın "Yılanın Yumurtası" filmi ve Alman milli marşıydı. Grubun ilk single'ı olan "California Über Alles", Dead Kennedys konserlerinin demirbaşı haline geldi, ancak Biafra şarkı eşliğinde attığı kaz adımlarından Nazi yanlısı anlamlar çıkarılması üzerine şarkıyı icra etmekten vazgeçti. The Disposable Heroes Of Hiproprisy, sonraki yıllarda şarkının harika bir hiphop versiyonunu yaptı.

15 Borstal Breakout *(Ocak, 1978)*
Sham 69

Aleti sonuna kadar açtım, bütün göstergeler kırmızıya dayanmıştı. Bütün yapmak istediğim, hapisten kaçmak hakkında yazılmış bir 50'ler rock-'n roll'unun etrafına ses duvarları döşemekti. **Jimmy Pursey, 2001**

Başlangıçta, John Cale'in prodüktörlüğünü yapması için yazılan şarkı, sonuçta Jimmy Pursey'in elinden çıktı. Jimmy Pursey / Dave Parsons imzasını taşıyan "Borstal Breakout"un Ramones'vari kükreyen punk sadeliği listelere girememese de, "If the Kids Are United" ve "Hersham Boys" gibi, işçi sınıfı marşlarından biri oldu.

Jimmy Pursey: Hâlâ Jimmy'yim, hâlâ punk'ım. Paris'te podyuma çıkıp Madonna gibilere Comme des Garçons giysilerini sergileyerek 5000 pound kazanmam, punk ideallerimle çelişmiyor. "Ah ne şık kıyafet, nefis" dediklerinde, orta parmağımı gösteriyorum onlara. İlk çıktığım reklam Gap blucinleriydi, sonra bir de Campari reklamı yaptım. Onun tek sebebi, arka planda "Get Carter"ı çalmalarıydı. Hâlâ Sham'ı sürdürüyoruz, yirmi yıldır punk meşalesini taşıyoruz. Yeni albümümüz piyasada: "Direct Action". Geçenlerde Morecambe'de konser verdik.

14 This Perfect Day *(Temmuz 1977)*
The Saints

"This Perfect Day"i, 1976 noelinde babamın klasik gitarıyla yazmıştım. O gün evdeki herkes kiliseye gitmişti. **Ed Kueper, 1989**

Rolling Stones'un "Paint It Black"ini yankılayan bir riff'le başlayan şarkı, Chris Bailey'nin tükürür gibi söylediği sözler ve Ed Kueper'in yırtıcı gitarıyla punk'ın zirveye tırmanışının dönüm noktalarından biri. Listelerde 34. sıraya kadar çıkan "This Perfect Day", Saints'in Top 40'a giren tek şarkısıydı.

13 Holidays In The Sun *(Ekim 1977)*
Sex Pistols

Bizi Berlin'e tatile götürmüşlerdi. Üç gün kalabildik, o sırada yazdığım bir şarkı. **John Lydon, 1989**

Kaz adımları sesiyle başlayan şarkı –"başka insanların sefaleti pahasına ucuz bir tatil"– The Jam'in "In The City"sinden apartma riff'lerle bir psiko-dramaya evriliyor –Lydon'ın keskin sözlerinin büyük katkısıyla. Şarkının kayıt seansından sonra Johnny Lydon, kraliyetçi bir güruh tarafından bıçaklanmıştı. Listelerde 8. sıraya kadar yükselen "Holidays In The Sun", 1977'nin hararetli siyasal kutuplaşmasına ayna tutuyor. Pistols bunun yaratıcısı değil, kurbanıydı.

12 Gary Gilmore's Eyes *(Ağustos 1977)*
The Adverts

Adverts hakkında yazılıp çizilenler o kadar kötüydü ki –"çalmasını bilmiyorlar" vs– "Gary Gilmore's Eyes"a gösterilen tezahürata çok şaştık. Ama, işi bilenler bizim eninde sonunda 12'den vuracağımızı tahmin ediyordu. **TV Smith, 2001**

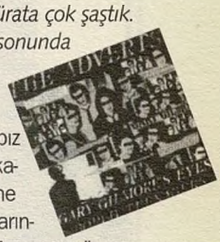

Enfarktüs geçiren bir kalbin nabız atışları gibi davulu ve hırçın vokaliyle, "Gary Gilmore's Eyes", The Adverts konserlerinin sacayaklarından biriydi –diğer ikisi "Bored Teenagers" ve "One Chord Wanders"dı. Gary Gilmore adlı Amerikalı bir katilin gözlerinin, idamının infazından sonra, tıp araştırmalarına bağışlanmasını istemesinden esinlenen şarkı, listelerde 18. sıraya kadar çıkmıştı.

Gaye Advert: Adverts'ün dağılmasından sonra bir büro işi aramaya başladım. Fakat daktilo yazmayı bilmiyordum. Bir gün kapının altından bir broşür atıldı, oturduğumuz semtteki video dükkanı eleman arıyordu. Daktiloyu orada öğrendim. 11 senedir belediyenin sosyal hizmetler departmanındayım. Adverts dağıldı, çünkü sadece Tim'le (TV Smith) ben kalmıştık. Bana da gına gelmişti, özelikle de turneye çıkmaktan. Ama "gürültü"yle bağım kopmadı. 18 yaşımdan beri Tim'le yaşıyorum, şu anda 44'üm. Uzun zaman, değil mi? Howard *(gitarist Howard Pickup)* geçenlerde beyin tümöründen vefat etti. Laurie'nin *(davulcu Laurie Driver)* İzlanda'ya yerleştiğini duydum. Adverts'ü özlediğimi söyleyemem.

11 Boredom *(Şubat1977)*
Buzzcocks

Clash'in şoförü Norman diye biriydi, ona hep 'Noo-orman' diye seslenirlerdi. "Boredom"ın insanların çok temel bir duygusuna hitap ettiğini biliyordum. **Howard Devoto, 2001**

Buzzcocks, "Boredom"la punk coğrafyasının köşetaşlarından biri oldu, ama grubun böyle bir hedefi yoktu. Solistleri Devoto'ya göre, onlar sadece ispat-ı vücut etmek istiyorlardı. "Spiral Scratch" adlı EP'leri 500 pound'a malolmuştu. Bunun yarısını gitarist Pete Shelley'in babası karşılamıştı. Baba Shelley "para deve olmasın" diye kayıt seanslarına nezaret etmişti. "Spiral Scratch", 1977 yazında 16 bin adet satmış, 1979'da single olarak çıkan "Boredom" da listelerde 31. sıraya kadar yükselmişti.

10 Damaged Goods *(Ekim 1978)*
Gang Of Four

İyi bir şey yaptığımın farkındaydım, fakat üzerimde birikmiş bir ukalâlık vardı. **Andy Gill, 1997**

"Teori" hiç böyle rock'lamış mıydı? Leeds Üniversitesi'nden üç talebe ve bir işçiden kurulu Gang of Four, punk'ın son dalgasında –yoksa ilk dalgası mıydı?– ortaya çıkmıştı. Rhythm and blues eksenli –Andy Gill'in şakırtılı post-Wilko gitarı sayesinde– grubun özgün bir vurucu sound'u vardı. Jon King'in homurdanan rap'vari vokali, insan yüreğinin kapitalizm altındaki çelişkilerini dile getiriyordu. Gang Of Four'un kapitalizm analizleri, situasyonist, post-yapısalcı ve post-Marcuse marksist kaynaklardan besleniyordu. Meşin ceket ve mohawk saça itibar etmiyorlar, sıradan vatandaş kıyafetleriyle sahneye çıkıyorlardı. "Damaged Goods" listelerde boy gösterememişti, ama bir başka şarkıları, "At Home He Feels Like Tourist", BBC'nin ünlü Top of the Pops'ına girmiş, ancak yapımcıların şarkıda geçen "kaput" sözünü değiştirmelerini istemesi üzerine, BBC'de çalınma "imtiyazı"nı reddetmişlerdi. Bugün olsaydı, "güvenli seks" konusunda gösterdikleri duyarlılıktan ötürü övgüye mazhar olurlardı.

9 Bondage Up Yours *(Ekim 1977)*
X Ray Spex

Her hafta etrafımda gördüğüm şeyler hakkında şarkılar yazıyordum, tarihe kayıt düşmek için. Bazı şarkılar her kuşağa hitap edebilir. 1977'de gündelik deneyimleri kayda geçirmek için günlük tutmuştum. **Poly Styrene, 2000**

19 yaşındayken Sex Pistols'ı seyreden hippi Marion Elliot, Poly Styrene adını alarak punk'çı olmuş, Melody Maker'a "omuz omuza vermek isteyen punklar aranıyor" diye ilan vermiş ve X Ray Spex ortaya çıkmıştı. İlana ilk cevap veren Lora Logic 16 yaşındaydı ve John Coltrane'e parmak ısırtacak şekilde saksofon çalıyordu. X Ray Spex, ilk üç konserlerinden sonra plak teklifi aldı. "Yaptığımız ilk şarkılardan biri 'Oh Bondage, Up Yours'du. Maddî hayata bağımlılığı dile getiriyor, özgürleşme çağrısı yapıyordu. 'Bağımlılık mı? Bırakın onu, tüketim yasasına bağımlı olmayı kabullenemem' diyordum." Poly Styrene'nin tüketim toplumuna ilişkin gözlemleri, "Germ Free Adolescents" ve "Warrior In Woolsworth" gibi harikulade şarkıları doğurdu ve grubun ilk albümü ses getirdi. Fakat, sonradan UFO'lara takılmaya başlayan Poly eksenini kaybetti, bulmak için bu sefer de Krishna'cılarla bongo çalmaya başladı. Giderek –ve efsanevî bir şekilde– inzivaya çekildi, 1991'de Spex'i yeniden kurdu, 1995'te grubun ikinci albümü "Conscious Consumer" yayınlandı. "Oh Bondage, Up Yours" listelere giremedi, ama punk tarihinin köşetaşlarından biri oldu.

8 Gloria *(Nisan 1976)*
Patti Smith

Gloria bir ergen marşı. **Patti Smith, 1996**

Punk'ın ilk iki kuşağı –60'ların varoşları ve 70'lerin Manhattan'ı– arasında bilinçli bir köprü olan "Gloria"nın kaynağı, Van Morrison'ın Them döneminden aynı isimli şarkısıydı. "Gloria" 1965'ten itibaren gözde bir pub rock şarkısı olmuştu, hatta Joe Strummer henüz 101'ers grubundayken bu şarkıyı yirmi dakikalık bir sahne şovu haline getirmişti. Patti Smith, kendi yorumunda şarkıya 1966'da –20 yaşındayken– yazdığı

"Oath" adlı şiirden mısralar ekledi. Bu çok parçalı malzeme, sade fakat güçlü enstrümantasyonla ve konserlerdeki doğaçlamalarla geliştirilerek punk'ın doğuşunu simgeleyen bir şarkı halini aldı. Bomba gibi bir rock'la başlayan şarkının açılış dizeleri dramatizasyon açısından gayet zengindi: "İsa başkalarının günahları yüzünden öldü / benimkilerden değil". David Bowie ve Ray Davies gibi "çokcinsiyetli" tavırlar sergileyen Patti Smith'in "Gloria"sı, dişi punkların olduğu kadar yeni kuşak lezbiyenlerin de marşı haline geldi. Plağın B yüzü, Who'nun "My Generation"ının pek de yaratıcı olmayan bir yorumuydu. "Gloria" ilk çıktığında listelere giremedi, ama zamanla kült bir şarkı oldu.

7 (I'm) Stranded *(Aralık 1976)*
The Saints

Bu şarkı bizim ilk stüdyo maceramızdı. Kafayı bulduk ve işe gittik. Her şey gayet normaldi. **Chris Bailey, 2001**

Varoşların tatminsizliğini dile getiren bu kinetik uluma, kültürel bir çölün ortasından –1970'lerin Avustralya'sından– çıkmıştı. Eylül 1976'daki ilk baskısı dikkate değer bulunmadı, ama şarkı kulaktan kulağa yayıldı ve Aralık 1976'da İngiltere'ye ithali, punk'ın yükselişine denk düştü. "(I'm) Stranded", Stones'un "Satisfaction"ının güncelleştirilmesi gibiydi ve dünyanın herhangi bir yerindeki gençlerin cinsel baskılanma ve yabancılaşma duygularının şiddetli bir ifadesiydi. Ed Kuepper'ın çevik riff'leri ve solist Chris Bailey'nin hırıltılı sesi bu duygulara cuk oturuyordu. "(I'm) Stranded"ın yarattığı rüzgar, grubun şarkıyla aynı adı taşıyan ilk albümlerinin piyasaya çıkmasını sağladı. 48 saatte kaydedilen albüm listelere giremedi, ama The Saints punk'ın öncüsü ünvanını aldı.

6 Blank Generation *(Kasım 1976)*
Richard Hell

Şarkı "ben (...) kuşağıyım" diyor. O "nokta nokta" kısmını dinleyenlerin doldurması gerekiyordu. Kastedilen "boşluk kuşağı" değildi. Nasıl öyle yorumlanabilir, aklım almıyor.
Richard Hell, 1996

Richard Meyers ve Tom Miller adlı iki yatılı okul kankası, 70'lerde Richard Hell ve Tom Verlaine adlarını alarak New York punk'ının öncü müfrezesi olacaktı. Şarkının adı Rod McKuen'in "I Belong To The Beat Generation" adlı şiirinin parodisiydi, ancak Richard Hell kendi kuşağının tarzını tarif eden bir şarkı kotarmak için kolları sıvamıştı. Şarkının ilk demosu 1975'te Brian Eno'nun prodüktörlüğünde yapıldı. Ne var ki, önce Neon Boys'u, sonradan da Television'ı kuran ikilinin arasına kara kedi girdi, Verlaine bundan böyle

Richard Hell şarkılarını söylemeyeceğini beyan etti. Bunun üzerine, Hell şarkıya nihai halini yeni grubu Voidoids'le 1976 yazında verdi. Robert Quine ve Ivan Julian'ın kıvılcım saçan gitarları, Hell'in asabi bası ve iniltili sesi neredeyse free caz havası veriyor "Blank Generation"a. Kasım 1976'da yayınlanan "Blank Generation"ı, 1977'de ilk albümü "Sire" için yeniden kaydeden Hell, yanlış yorumları engellemek niyetiyle, bu kez şarkının adını "I Belong to the .... Generation" olarak uzun tuttu, ancak bu da kâr etmedi ve hep "boşluk kuşağı" diye yorumlanageldi. Hell'in tarumar saç stili, yırtık pırtık tişörtü ve çengelli iğneleri Malcolm McLaren tarafından Londra'ya ithal edildi; Sex Pistols'ın ve punk'ın üniforması haline geldi.

22→

5 In The City
(Nisan 1977)
The Jam

Londra her şeyin olup bittiği yerdi. Woking'deyse yaprak kımıldamıyordu. Londra'ya hacca gider gibi gidiyorduk. **Paul Weller, 2001**

The Jam'in, orijinal ismi "In The City There's A Thousand Things I Want To Say To You" olan şarkısı, bir manifesto gibiydi. Paul Weller, Julie Burchill'in kapitalizm için dediklerini Londra'ya uyarlıyor, "new wave"in bayraktarlığını yapıyor ve kuşakları ayıran çizginin 25 yaş olduğunu iddia ediyordu. Listelerde 40. sıraya kadar yükselen şarkının düzenlemesi "başdöndürücü" denebilecek kadar başarılıydı. Weller'ın yırtıcı gitarının girizgahının ardından müthiş bir bas geliyor ve şarkının gövdesini titretiyordu. Weller, yazdığı sözlere o kadar güveniyordu ki, ilk dizeyi tişörtüne bastırmıştı. The Jam'in ilk dönemlerdeki müziği Who'nun izini taşıyordu ama, "The City"nin aslî riff'i Clash'in "White Riot"ından apartmaydı. Yine de, bu şarkı Weller'ı taşradan alıp başkentteki hareketin öncülerinden biri yapmıştı. Bunun kanıtı Ekim 1977'de geldi: "The City"deki riff'i bu sefer de Steve Jones apartıp Pistols'ın "Holidays In The Sun"ına döşemişti.

4 White Riot *(Mart 1977)*
The Clash

Şarkı yanlış anlaşıldı. "Beyaz İsyan"la kastettiğimiz şuydu: Siyahlar sorunlarını dile getiriyor, beyazlarsa sadece televizyon seyrediyordu.
Joe Strummer, 2001

Ağustos 1976'da, Joe Strummer ve Paul Simonon, Londra'daki Afrika kökenli Karayiplilerin düzenlediği Notting Hill karnavalında çıkan çatışmanın içine düşmüşlerdi. Olaydan sonra Strummer eve gidip "beyaz isyan"a çağrı yapan bir şarkı yazdı. İlk kez 100 Club festivalinde çaldıkları şarkıyla grubun Baader-Meinhof'vari kent gerillası imajı pekişti. Tribün tezahüratını andıran koroları, hızlı riff'leri ve yaratıcı bas/gitar düzenlemeleriyle listelerde 32. sıraya çıkan şarkı, Clash'in ilk 45'liğiydi.

3 Neat Neat Neat *(Şubat 1977)*
The Damned

Tiner çekmiş bir grubun, bir garajda Eddie Cochran'ı çalmaları gibiydi. Çünkü aynen öyleydi.
Captain Sensible, 2001

"Neat Neat Neat", bir tek günde kaydedilen 11 şarkılık "Damned Damned Damned" adlı albümün single'ıydı. Grubun basçısı Captain Sensible'a göre, Pistols'ın sound'u cilalıydı, Damned'inkiyse daha hırpani ve tumturaklıydı, "punk sound'unun ta kendisi"ydi. "Neat Neat Neat" de o sound'un alamet-i farikasıydı: Bir tutam manik garaj rock, bir parça glam rock, biraz da hızlandırılmış New York Dolls. Şarkı listelerde yer bulamadı, ama albüm Top 40'a girdi.

2 Blietzkrieg Bop *(Temmuz 1976)*
The Ramones

Bay City Rollers'ın "Saturday Nite"ı gibi bir şarkı yapmak istiyorduk. "Blietzkrieg Bop", rock'n'roll fanlarına yazılmış bir kasidedir. Bir konserde iyi vakit geçirmeye, en gözde grubunuzu seyretmenin heyecanına dairdir.
Tommy "Ramone" Erdelyi, 2001

Bu şarkı, 1976'da, o güne kadar duyulmuş en hızlı, en sade müzikti. Miksajı, Rolling Stones'un 60'lardaki konser kayıtlarını andırıyor. Bir kanalda Johnny Ramone'nin tepeden tırnağa distort gitarı, öteki kanalda da diğerleri. Pistols dışındaki bütün punk grupları, kısa sürede bu sound'un peşinden gidecekti. "Blietzkrieg Bop", İngiliz glam'inin ABD listelerinde boy gösteren sade suya tirit örneklerinden ("Ballroom Blitz", "Saturday Nite") apartmalar yapmış, ergenlik patalojisini yoğunlaştırıp iki dakikaya sığdırmıştı. Bu şarkı, kültür savaşının ilk domdom kurşunuydu.

1 God Save The Queen *(Mart 1977, Mayıs 1977)*
Sex Pistols

Bu şarkı üzerinde haftalarca düşündüm, sonra bir gün evde mutfaktayken aniden geliverdi.
John Lydon, 1989

Eğer punk'ı tek bir şarkıya indirgemek gerekirse, o bu şarkı. Sözlerinden klibine, grafik tasarımından piyasaya sürülme zamanlamasına, her şeyiyle mükemmeldi. 1976 sonbaharında "No Future" adıyla yazılan şarkının ilk demosu Ocak 1977'de yapılmış, "God Save The Queen" adıyla kraliçenin tahta çıkışının 25. yıl kutlamalarının arifesinde, "alternatif milli marş" olarak piyasaya çıkarılmıştı. Pistols'ın ilk single'ı olan şarkı gördüğü tepki üzerine plak şirketi tarafından toplatılmış, grupla yapılan sözleşme de feshedilmişti. Mayıs 77'de, kraliçenin gümüş yılı kutlamalarından bir ay önce tekrar piyasaya sürülen "God Save The Queen", BBC'nin ve ticari medyanın sansürüne rağmen Haziran 1977'de –kraliçenin gümüş yıl kutlamaları esnasında– listelerde birinci sıraya oturmuştu. Kurulu düzeni bu kadar korkutan neydi? Üç dakika 17 saniyeye, gelmiş geçmiş en sert, en yoğun hard rock sığdırılmıştı, tek bir nota bile yersiz kullanılmamıştı. Düzenin canını acıtmak hedefleniyordu; maksat hasıl oldu. Lydon'ın sözlerinin her kelimesi, düzenin kalbine ateşlenen altın kaplamalı bir mermiydi. Uluslararası medya, kraliçeye dair söylenen sözlere –"o bir insan değil"– odaklandı, ama düzeni hedefleyen sözleri, daha derin olanını pas geçti: "İnsanı moronlaştırıyor". Realiteyi dile getiren "çöp tenekesindeki çiçekler"di: "İngiltere'nin tahayyülünde gelecek diye bir şey yok." Yüzbinlerce İngilizin gidip bu şarkıyı alması kraliçenin gümüş yılına gösterilen yegane özlü tepkiydi. Bütün dünya yalan söylerken bu dört Londralı genç –her biri 20, 21 yaşlarındaydı– gerçeği dile getirme cesaretini gösterip kahraman olmuşlardı.

Bowie'nin "Kendine Sahip Çık"ı...

"God Save The Queen"in bir numaralı punk şarkısı seçilmesini nasıl karşıladınız?
Paul Cook (davul): Memnun olduk elbette. O şarkı kariyerimizin doruk noktasıydı. Ve tam zamanında ortaya çıkmıştı: Kraliçenin gümüş yılını ve onun etrafındaki bütün tantanayı yerle bir etmişti. Tuhaf bir şekilde heavy metalcilerin de sevdiği bir şarkı oldu.
Şarkı nasıl oluşmuştu?
Glen Matlock (bas gitar): Ana riff, eski bir piyanoyu tımbırdatırken ortaya çıktı. The Move'un "Fire Brigade"i ve David Bowie'nin "Hang On To Yourself"inden esinlenmiştim. John'un sözlerinin ne olduğunu bilmiyordum. İlk provada müzik o kadar gürültülüydü ki, sözleri anlayamamıştım. O şarkıyı ilk defa Kasım 76'daki bir konserde "No Future" adıyla çalmıştık.
Paul Cook: İlk provada John, elinde kalem kağıt, bir köşede oturmuş bizi dinliyordu. Biz çaldıkça sözlerde bazı değişiklikler yapıyordu. Birden "God Save The Queen" diye bağırmaya başladı, "n'oluyor?" diye şaşırmıştık.
Şimdi geriye baktığınızda bu şarkı sizin için nasıl bir anlam ifade ediyor?
Paul Cook: Gençliği ve bir sürü grubu hâlâ etkiliyor olması hoşuma gidiyor. Hâlâ çok güçlü bir şarkı. Dört büyük single'ımız olmuştu: "Anarchy", "God Save The Queen", "Pretty Vacant" ve "Holidays In The Sun". Doruk noktamız kesinlikle "God Save The Queen"di. Sonra her şey ekşimeye başladı ve dağıldık.

Derleme ve çeviri: **Y.G.**

Suicide

Hani neredeyse fan kulübü kuracağız. Hangi birini örnek vermeli? "Ghost Rider"ı mı, "Cheree"yi mi, "I Rememeber"ı mı, "Che"yi mi, "Johnny"yi mi, "Frankie Teardrop"ı mı? Bir haftadır "Suicide" duşu alıyoruz. Yolu Roll'a düşen herkese de dinletiyoruz. Kimse kulaklarına inanamıyor. Herkes yeni çıkan bir albüm zannediyor. Değil. Çeyrek asırlık şarkılar, ama sanki 2002'de, hatta 2012'de yazılmış gibi. Gitar yok, davul yok, topu topu iki kişi ve tek bir sintisayzır, üstelik 25 yıl öncesinin sintisayzırı. Rock desek değil, punk desek değil, elektronik desek değil, hepsi ve daha ötesi. Ansiklopedilere bakılırsa post-punk, bize kalırsa punk'n'roll. New York'lu iki ademoğlu: Martin Rev ve Alan Vega. İlki çalıyor, ikincisi söylüyor. 70'lerin başından beri bir aradalar, 30 küsur yıldır müzik yapıyorlar. Solo çalışmalarının ve konser albümlerinin yanı sıra iki de stüdyo kayıtları var. Biri grupla aynı adı taşıyan, bazı şarkılarını biraz önce zikrettiğimiz "Suicide", diğeri 80'lerde çıkardıkları "Why Be Blue?". Üçüncüsü de eli kulağında, 2002'de, yaza kalmadan çıkacağı söyleniyor. Merak bir yanda, bir yanda da hayal kırıklığı korkusu, heyecanla bekliyoruz. Bu kadar tezahürrattan sonra, buyrun maça. 1998'de, "Suicide"ın yeniden yayınlanması dolayısıyla Les Inrockuptibles ve Record Collector'da yayınlanan söyleşilerini, albüm bukletinden aldığımız bazı bölümlerle harmanlayarak huzurlarınıza getiriyoruz.

WOLFGANG THELONIOUS PUNK

Yirmi yıllık bir albümün promosyonunu yapmak sizi rahatsız etmiyor mu?

Alan Vega: Son günlerdeki en hoş şey bize gösterilen ilgi ve müziğimizin yeni bir kuşağı etkiliyor olması... Suicide'a başladığımız zamanlarda daha henüz doğmamış çocuklar şimdi bizi dinliyor. Yirmi yıl sonra bile bu albümün devrinin kapanmadığını görmek çok hoş.

Martin Rev: Dün bir müzede iki parça çaldık, iki genç İskoçyalı vardı, iki yumurcak. 77'de iki yaşındaymışlar. Bize teşekkür edip durdular, Suicide'ın hayatlarını ne kadar değiştirdiğini anlattılar. Bu beni aşıyor. Birinin hayatını, kelimenin tam mânasıyla nasıl "değiştirdiğimizi" bilebilmek isterdim doğrusu. Amacımız, bize dayatılandan başka bir değerler sistemine göre yaşamanın mümkün olduğunu müziğimiz aracılığıyla insanlara hissettirmekti.

Martin Rev: Bizim başladığımız sıralarda, elektronik ve teknoloji henüz emekleme devresindeydi. Ama daha o zamandan, müziğin neye dönüşebileceğini tahmin edip adını koymak mümkündü. Bunda o kadar da olağandışı bir yan yok: Her zaman, birbiriyle en ufak bir teması olmayan bir takım insanlar, her biri kendi köşesinde, farklı yollar bulmak, yeni kavramlar aramak için aynı zamanda hareket etmişlerdir.

Alan Vega: Örneğin, atom bombası konusunda da aynı şey olmuş: Einstein ABD'de bu konu üzerinde çalışırken, başka bilim adamları da Almanya'da aynı konuda çalışıyormuş. Çok basit, çünkü bulundukları noktadan bakınca, onlara bir sonraki aşama bu gözüküyor.

Peki ilk albümünüze ve "Cheree" şarkısına, aradan yirmi küsur yıl geçmesine rağmen gösterilen bu ilginin sebebi ne sizce?

Alan Vega: Belki de iyi olması ve zamana dayanıklı olması. Aradan o kadar sene geçmesine rağmen, iyi bir blues plağı gibi hâlâ dinleniyor. Gerçi kendimizi o kategoriye koymak istemem ama, sanırım aynı duyguyu veriyor. Yürekten geliyor; ister iyi, ister kötü, ister vasat olsun farketmez, otantik bir iş olduğunu belli ediyor hemen.

Martin Rev: Elektronik müzik dalgasıyla birlikte "Cheree" daha çağdaş bir hale geldi. İki kişilik gruplar –birinin şarkı söylediği, diğerinin müzik yaptığı– artık yadırganmıyor. Bizim kullandığımız aletler çok ilkeldi, kendimizi bugünün elektronik müzikçileriyle kıyaslamıyorum. Fakat eski blues plaklarını dinlediğinizde çok çağdaş gibi gelir, bir yandan da arkaik hissi verir. Belki de ilkel minimalizm her zaman kulağa iyi geliyor.

Birçok grup bir-iki açıdan statükoya ters düşer. Biz dört düzeyde kural dışıydık. İlki ismimizdi, ikincisi iki kişi olmamızdı, sonra da davul ve gitarın olmayışı geliyordu. Dördüncüsü de konserlerimizdeki hadiselerdi.

Sizin alt sınıfların sesi olduğunuz söyleniyordu...

Alan Vega: Bir bakıma öyleydik. Çok kötü günlerden geçtik. Kıçımızda don yoktu. Sokaklarda yatıp kalkıyorduk. Millet eğlenmek için çaldığımız kulüplere geliyordu, bizse başımızı sokacak bir yer bulmak için o kulüplere gidiyorduk. Çaldığımız yerlerdeki çatışmaların birçoğu da bundan kaynaklanıyordu. Onları eğlendirmiyorduk, aksine onlara eziyet ediyorduk, hiç acımıyorduk.

Martin Rev: Bir taşı işlediğinizde, işin içinde zanaat olduğu için zamana dayanabiliyor. Bizim kimyamızda –Alan'ın sözlerinde ve benim sound'umda– kalıcı bir şey vardı. Siyasî göndermeleri de olan bir şeyi dile getiriyorduk. Bir tavrımız vardı.

Sizin sırrınız bu muydu?

Martin Rev: Evet. Mozart'ın piyano trioları gibi; onların da aleni bir sosyal tavırları yok, ama bir sihir var, bir titreşim var, o hissediliyor ve insanı etkiliyor.

Sizin sound'unuz, "yüksek teknolojinin basit teknolojiyle ve minimalizmle buluşması" olarak tarif ediliyor. Buna katılıyor musunuz?

Martin Rev: Parmak izi gibi; o da birçok şeyin bir araya gelmesi: Tesadüfler, kazalar, olaylar, hatta genetik... Ve sonuçta sadece size ait olan bir şey çıkıyor ortaya.

Bir araya gelmeniz nasıl oldu? Tanışmanızla ilk albümü kaydetmeniz arasındaki dönem nasıldı?

Alan Vega: Meteliksizdik, doğru dürüst bir evimiz yoktu. "Project For Living Artists" denen yerde yatıp kalkıyor ve prova yapıyorduk; orası kim olursa olsun, herkesin gelip bir tartışma düzenleyebileceği, sergisini açabileceği ya da müzik yapabileceği kamusal bir yerdi. Ama, New York'taki sanat yaşamı çok fazla sönüktü ve konser verebilmek, fiiliyatta neredeyse imkansızdı.

Iggy Pop'tan çok etkilendiniz galiba...

Alan Vega: Iggy'yi ilk defa 1969'da seyretmiştim ve çok etkilenmiştim, özellikle görsel bakımdan.

24→

Iggy'yi ilk gördüğümde "işte olay bu" dedim. Kılavuzum oldu. Onu görene kadar kendimi yapayalnız hissediyordum. Iggy'yi seyredince, "ben normalmişim meğer" dedim, "işte o da bir insanoğlu ve benim yaptığım şeyleri yapıyor"...
1971'in ilk aylarında verdiğimiz bir konsere "Bir Punk Müziği Ayini" adını vermiştik. Broşürlerde aynen böyle yazıyordu. Hep punk'ı İngilizlerin keşfettiği ya da punk'ın Ramones veya New York Dolls'la başladığı söylenir, ama hakikat şu: Suicide o gruplardan önce vardı. 60'larda punk lafı yoktu, "garaj rock'u" deniliyordu. Punk sözü ilk defa Suicide'la kullanıldı.

Martin Rev: Punk patladığında, bizim dışımızdaki bütün New York grupları plak sözleşmesi teklifi aldı. En sonunda, bari Suicide'la da sözleşme yapalım dediler, ayıp olmasın gibisinden... O andan sonra, her şey çok hızlı gelişti. Aslında altı yıldır bir adaydık, yirmi küsur parçamız vardı ve daha önce stüdyoya hayatta adımımızı atmamış olmamıza rağmen, ne istediğimizi biliyorduk. Bir günde, tek hamlede, sanki konserdeymiş gibi kaydettik. Sonra çeşitli ses efektleri ekledik ve miksajı yaptık.

"Zamanımızın on yıl ilerisindeyiz" diyorduk. 80'lerde "lanet olsun, 20 yıl öndeyiz galiba" diye homurdanmaya başladık. Ama "bu müzik 2016'da da dinlenecek" denmesi moral veriyordu. Kim bilir, belki de öyledir.

Bu albüm didaktikliğe düşmeden çok şiddetli bir toplumsal eleştiri getiriyor. Bu, bilinçli miydi?

Alan Vega: Evet. *(sert bir şekilde)* Evet, evet, evet, evet.

Martin Rev: Biz müziğimizi her zaman dönemimize bir tepki olarak düşündük. Bu politik boyutu da içeriyordu. Ama değinmek istediğimiz tek boyut bu değildi.

Alan Vega: İkimiz de siyaseten aktif insanlardık. Vietnam savaşı aleyhtarı gösterilere giderdik.

Albümün en büyük başarılarından biri de, zamanı ve mekânı aşan bir şekilde yarattığı duygu ve düşündürdükleri...

Martin Rev: Müzik soyut bir dil, sözcüklerse doğrudan bir dil. Bizim yapmak istediğimiz iş, bir dram atmosferi, bir öfke duygusu uyandıracak şekilde bu ikisini evlendirmekti. O etki sadece sözcüklerin doğrudan yarattığı bir şey değil.

Albümün bu evrensel boyutunu "Frankie Teardrop" adlı şarkı gayet iyi yansıtıyor. Adı geçen Frankie'nin bir Vietnam gazisi olduğu söyleniyordu, ama parçada bu konuda herhangi bir işaret yok. Zaten şarkının sonunda da, "We're all Frankies" (Hepimiz Frankie'yiz) diyorsunuz.

Alan Vega: Bu parça, kirasını ödeyemez, yiyecek alamaz hale gelmiş, artık dayanacak gücü kalmamış bir adamın hikayesi. Bunun üzerine karısını, çocuğunu öldürüyor ve intihar ediyor. Bu haberi gazetede okuduğum zamanı iyi hatırlıyorum. Yirmi yıl önce bu türden adlî vakalar çok azdı. Şimdi daha sık rastlanıyor. Bu hikaye yumruk gibi mideme indi: O adam nasıl bu noktaya gelmişti? Karısını ve oğlunu öldürdükten sonra intihar edecek gücü nasıl bulmuştu? Sonra bunun pekâlâ benim de ya da herhangi birinin de başına gelebileceğini farkettim. Bunu işiten insanların kendilerini bu hikayeye yabancı hissetmemelerini istedim. Dolayısıyla da, bu şarkıyı çok doğrudan bir üslûpla, hiç süsleyip püslemeden, neredeyse gazetede okuduğum gibi yazdım.

Müzikal geçmişinizi anlatır mısınız biraz...

Martin Rev: Babam ve abim jam yaparlardı. Babamın tanrı vergisi bir kabiliyeti vardı; hiç nota bilmezdi, ama her pazar mandolinini alır, şarkı üstüne şarkı çalardı. Abim de akordeon çalardı, bense perküsyonisttim. Bir trio gibiydik. Daha sonra piyano dersleri almaya başladım, fakat çabuk sıkıldım. Rock'a ve rhythm & blues'a merak sarmam da öyle oldu. Rock piyanosu o kadar kolaydır ki, altı ay piyano dersi alın, ömür boyu rock şarkıları çalabilecek beceriyi kazanırsınız. Caza daha sonraları takıldım, 60'ların başlarında. Enstrüman açısından daha zorlayıcıydı caz. Beni sarsan caz piyanisti Thelonious Monk'tu. O kadar kentli, o kadar New Yorklu, o kadar uçuktu ki... Şapkaları ve sakalı zamanın ruhuyla o kadar uyumluydu ki. Hem Time'a kapak olan, hem Columbia'yla plak sözleşmesi yapan, hem de Five Spot kulübünde çalan biriydi. Onun kadar ilgi çekici ve yepyeni ufuklar açan kimse yoktu.

Alan Vega: Bugünün gençlerinden kaç tanesinin, hatta genç müzisyenlerden kaçının Thelonious Monk dinlediğini merak ediyorum. Aynı şey Suicide için de geçerli. Ya da mesela Cecil Taylor için... Kaç kişi Cecil Taylor'ı biliyor ki?

Martin Rev: Cecil Taylor cazın punk'ydı. Dairenin tamamlandığı noktaydı. Eğer biz yirmi yıl önce doğsaydık, belki de caz dünyası içinde kalırdık. Coltrane'in yaptığı gibi, o geleneğin içinde keşfedilecek o kadar çok şey vardı ki...

Alan Vega: Bizim özgün tarafımız drum machine'i kullanma şeklimizdi. Drum machine'i ilk kullananan biz değildik, ama kullanma tarzımız gözlerin bize çevrilmesine sebep oluyordu. Konserlerimizde "davul nerede?" diye bağırıyorlardı. Gitarımız da yoktu ve o günlerde davulsuz ve gitarsız sahneye çıkmak olacak iş değildi.

Martin Rev: Statükoya terstik. Birçok grup bir-iki açıdan statükoya ters düşer. Fakat biz en azından dört düzeyde kural dışıydık. İlki ismimizdi, ikincisi iki kişi olmamızdı, sonra da davul ve gitarın olmayışı geliyordu. Dördüncüsü de konserlerimizde çıkan hadiselerdi. Kısacası, akıntıya kürek çekiyorduk.

Konserlerdeki hadiselerin sebebi neydi?

Martin Rev: Tabiri caizse, devrimci bir şey yapıyorduk. "Düzeni siktir edin" diyorduk, "yeni bir dünya mümkün" diyorduk.

Alan Vega: Martin'e "zamanımızın on yıl ilerisindeyiz" diyordum, "80'ler bizim dönemimiz olacak." 80'ler geldiğinde "lanet olsun, yirmi yıl öndeyiz galiba" diye homurdanmaya başladık. Ama etraftan "bu müzik 2016'da da dinlenecek" denmesi moral veriyordu. Kim bilir, belki de öyledir.

1971'deki bir konserimize "Bir Punk Müziği Ayini" adını vermiştik. Punk sözü ilk kez Suicide'la kullanıldı. Punk'ı İngilizlerin keşfettiği ya da Ramones'la başladığı söylenir, ama hakikat şu: Suicide o gruplardan önce vardı.

Clash ve Elvis Costello'yla çıktığınız turnede yuhalandınız, küfür yediniz, hatta tükürüklere maruz kaldınız. Bu sizde nasıl bir duygu yarattı?

Martin Rev: Ürkütücüydü. Fakat o da iyi kafa yapıyor, adrenalini harikulade... İşin tuhaf tarafı, Avrupa'da daha iyi karşılanacağımızı düşünmüştük. Fakat bana kalırsa, bütün o arbedeye değerdi, fırlatılan sandalyelere, şişelere, hatta tükürüklere... Yaptığımız müzik doğru geldiği için o arbedeye değerdi. Beni mutlu ediyordu; neyi nasıl çalacağıma başkalarının keyfine göre karar verecek değildim. Seyircinin öfkesi aslında bizi besliyordu.

Alan Vega: Olumlu tepkiler de vardı. O Clash ve Costello turnelerinde bile, bir sürü genç gelip tanık oldukları şeyin arka planını anlamak istiyordu. Ama onlar konserlerde göze batmıyordu. Hır çıkaranlar ön sıralardakilerdi, bizi takdir edenler arka sıralardaki seyircilerdi.

Martin Rev: Ben Alan'ın arkasına geçiyordum, kocaman kara gözlükler takıp geçit vermez bir ifade takınıyordum, tıpkı bir robot gibi durmaya çalışıyor, mümkün olduğunca az hareket ediyordum. Maksat ön planda durup seyirciyi harekete geçiren, sanki sara krizi geçiren birisi gibi danseden Alan'la bir zıtlık oluşturmaktı. Ama benim de tamamen pasif olduğumu sanmayın. Bir keresinde, daha kariyerimizin başlarında, bir sanat galerisinde çalma fırsatımız olmuştu. Galerinin sahibi eşini dostunu da davet etmişti, onların arasında plak şirketi patronları da vardı. Onlara zararsız, aklı başında, biraz pop bir parça olan "Cheree"yi çalabilirdik. Onun yerine aletimin düğmelerini sonuna kadar açtım; yirmi dakika boyunca akıl almaz bir gürültü içinde boğuldu herkes. Alan'ın sürekli debelenip durması, benden ve benim üzerime çevrilen projektörlerden uzaklaşmak içindi... *(gülüyor)* Görünüşte, öfkeden deliye dönmüş bir halde olmasına rağmen, Alan sahnenin önünde olmasından ötürü seyircinin tepkisinin daha çok farkında oluyordu. Bir anlamda bizim için bodyguard işlevi de görüyordu, sound'umuzu koruyordu. Yoksa bu sound'la ben sahnede tek başıma olsam, canımı tehlikeye atmazdım doğrusu.

"Dört düzeyde kural dışıydık" derken ilk sırayı grubun ismine vermiştiniz. Bu isim meselesini biraz açar mısınız?

Martin Rev: İntihar, başka bazı toplumsal beyanlarla gibi, hâlâ tehlikeli görülen bir kavram. Hatta kimileri için tahammül edilmez bir şey. İsmimiz yüzünden radyolar şarkılarımızı çalmıyordu, plak dükkanları plaklarımızı bulundurmuyordu, organizatörler konserlerimizin tanıtımını yapmaya yanaşmıyordu.

Peki bu ismi seçerken sert bir reaksiyonla karşılaşacağınızı düşünmemiş miydiniz?

Alan Vega: Nasıl bir tepki gösterileceğini doğrusu öngörememiştik, bu kadarını beklemiyorduk. İsmimizi "Satan Suicide" adlı bir çizgi romandan almıştık. Martin "Satan"ı düşürelim demişti.

Martin Rev: "Suicide" bize anlamlı gelmişti, güzel bir rock'n'roll grubu ismi olduğunu düşünmüştük.

Alan Vega: Çok boktan günlerdi onlar. Bir çadırda yatıyordum; bokum donuyordu. "Suicide" adı ilk telaffuz edildiğinde hiç tereddütsüz "evet" demiştik. Geriye baktığımda ne kadar saf olduğumuza şaşırıyorum.

Martin Rev: İşin tuhaf tarafı, bu isimin bizim avantajımıza olacağını sanmıştık, herkesin tav olacağını sanmıştık.

O dönem yaptığınız müzik gibi, grubun ismi de yadırgatıcı olmaktan çıktı mı sizce?

Alan Vega: O günlerden bugünlere çok şey değişti. Doktor Kevorkiyan örneği var... Ötenazi Hollanda'da yasallaştı. Birçok insan artık o seçeneği değerlendiriyor. Doğarken bir tercih yapamıyoruz, ölümümüze dair bir tercih yapabiliriz ama. Bizim felsefemizin bir boyutu da buydu.

Martin Rev: O noktada çizgiyi biraz geçtik galiba. Daha rasyonel davranıp insanlara cazip gelecek bir isim seçebilirdik. Ama biz bir deklarasyon yapmak istedik; bir deklarasyon yapmak için en iyi yer rock dünyasıdır. En azından 70'lerde öyleydi, rock dünyası her türlü yeniliğe açıktı.

Çeviren: **Siren İdemen**

Laurent Garnier

Fransız DJ Laurent Garnier, şubatta İstanbul'dan geçti, herkesi mest etti gitti. Hip Production'ın düzenlediği Modjo konseri sonrasında Hilton Convention Center'da pikap başı nöbetindeydi. Çantasında plakları ve arkasında 15 yıllık tecrübesiyle: 1987 yılında askerden kaçmak için kapağı attığı İngiltere'de bir anda kendini elektronik müziğin Kâbe'si Hacienda kulübünde bulan Garnier, giderek pişmiş, ilerleyen yıllarda elektro alemin dahileri arasına girmişti. Set öncesi, gündüz saatlerinde son albümü "Man With the Red Face" eşliğinde Garnier'yle uzun uzun konuştuk...

DANS EDEN BİR ZENCİNİN KIÇINDAN DAMLAYAN TER

Manchester yıllarınızla, Hacienda'yla başlayalım isterseniz: O dönem ne ifade ediyor sizin için, elektronik müzik için?

Laurent Garnier: Hacienda kapandı dostum, bitti gitti. *(gülüyor)* O dönem ya da Hacienda önemli mi diye sorarsanız, tabii ki önemli, çünkü hayatta her şey önemli. DJ'lik yapmamı sağlayan mekândı Hacienda kuşkusuz, kariyerimin başladığı yer. Belki kariyerimin en önemli yeri değildi ama, yine de bana aradığım fırsatı verdi. Bu nedenle bir teşekkür borçluyum aslında, ama Hacienda'ya değil, o günlerde orayı yönetenlere. İkisi aynı şey değil. Hacienda tam bir sıçrama noktasıydı benim için. Orada çalmak birçokları için altın bir fırsattı ve bana da çok büyük katkısı oldu. Ama kariyerimi daha sonraki yıllarda yaptım ben. Özellikle Paris'te 15 yıldır çaldığım Rex Club'da ve yıllardır çaldığım Londra'daki bazı kulüplerde kendimi daha çok evimde hissediyorum. Hacienda'da uzun süre çalmadım, yaklaşık bir yıl kadar, ama önemli bir yıldı. Hacienda bir evden çok, büyülü ve baştan çıkarıcı bir mekândı benim için.

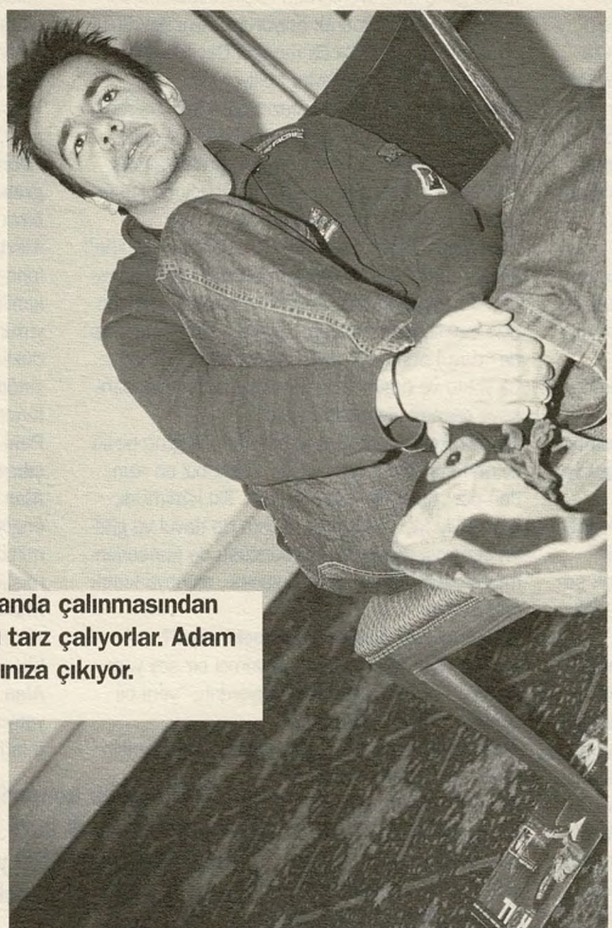

Foto: Erbil Balta

Birçok türün aynı gece, aynı mekanda çalınmasından yanayım. Bazıları bütün gece aynı tarz çalıyorlar. Adam "ben 135 bpm çalarım" diye karşınıza çıkıyor. 135 bpm'lik DJ! Aman ne güzel!

Kendinizi o günlerin Manchester sound'unun bir parçası olarak kabul ediyor musunuz?

Tabii ki. Manchester'da o insanlarla yaşadım. 808 State, A Guy Called Gerald, Happy Mondays, K Class, hepimiz arkadaştık, aramızda mesafe yoktu. Herkes Hacienda'da buluşurdu, Drive'da kahvaltı edilirdi. Az kahvaltı servisi yapmadım o orospu çocuklarına, sabahları çalışan bir tek bendim. *(gülüyor)* Hepimiz aynı boktan yerde yaşıyorduk, günün 24 saati parti halindeydik. Bir ara bu saydığım kişilerin yanısıra Sasha, Two For Joy, Dream Frequency, yaklaşık 15 kişi hep beraber İbiza'ya gittik. Orada büyük partiler yaptık. Bir nevi Manchester ailesi ya da çetesi olduğumuz söylenebilir. Harika günlerdi, o zamanlar bir şeyler ifade ediyordu, şimdi de ediyor. Bazen duygusallaşıp yaptığımız müzikleri dinliyorum. Bir kısmı harika, hepsi olmasa da. Sonuçta hepimizin plak koleksiyonunda birkaç parça vardır o güzel günlerden kalan. Ama şarkıları dikkatlice dinlediğimde oldukça tapon oldukları fikrine kapılmaktan da kendimi alamıyorum. Yine de bir şeyler ifade ediyor bana, zaman zaman nostalji ağır basıyor. *(gülüyor)*

Doğrusunu söylemek gerekirse, o günlerden kalan ender isimlerdensiniz.

Evet, çünkü uyuşturucuyu abartmadım.

Uyuşturucu kültürüyle elektronik müzik kültürü arasında nasıl bir bağlantı var sizce?

Uyuşturucular olmasaydı bugün bulunduğumuz yerde olacağımızı kimse iddia edemez. Ben olayın İngiltere'de patlayışına şahit oldum. Hangi büyük müzik hareketi olursa olsun; rock'n'roll, psychedelic, house ya da disko, uyuşturucular olmadan hiçbirinin yarattıkları etkiyi, bıraktıkları izi anlamanız, anlatmanız mümkün değil. Yeni uyuşturucular, yeni algılama biçimleri, yeni müziklerdir bir hareketi güçlü kılan. Şahsen uyuşturucularla aram iyi değil. Sonuçta uyuşturucuya paçanı kaptırdın mı, zevkten çok bir ihtiyaç haline geldi mi sorun olur ve bu durumun bizim müziğimizle uzaktan yakından alâkası yok. Dünyamızda bir uyuşturucu sorunu var, bunu kim inkâr edebilir? Ama uyuşturucuları elektronik müzikle ilişkilendirmek çok kolaycı bir yaklaşım. Elektronik müzik artık devasa bir kültür ve bu kültürde bolca uyuşturucu var. Ama sokaklarda da bir yığın uyuşturucu dolaşıyor. Elmalarla armutları karıştırmamak lazım. Sürekli şeytanı taşlamak olmaz. Punk'ın başlangıcını düşünün bir kere. New York'ta, CBGB'de uyuşturucu olmasaydı, herhalde insanlar sahneye sıçmazlar, bu kadar çıldırmazlardı. Oyunun bir kuralı. Sonuçta aradan yirmi yıl geçtikten sonra biz de bütün uyuşturucu muhabbetini unutup, "ya neydi o acid house günleri" demeyecek miyiz? O günleri harika, çılgın günler olarak hatırlamayacak mıyız? Ama bugün ressam Basquiat'dan bahsederken onun uyuşturucu problemlerinden değil, yapıtından söz etmiyor muyuz?

İşin bir de dinleyici kitlesi tarafı var. Gençler çoğu zaman uyuşturucudan olumsuz etkilenebiliyorlar, ortamlar gerginleşiyor...

Uyuşturucu bazen yardımcı olabilir, kitleyi ayağa kaldırabilir. Ama tersine de şahit oluyorum. Bazen çalarken insanlar geliyor, tripteler ya da paranoya içinde sağa sola koşturuyorlar. Yanıma gelip gelip "daha sert çal" diye bağırıyorlar, "daha sert!" Bu tipler için ne denebilir ki? Olayı hiç anlamamışlar. Ama bu normal bir dinleyici kitlesinde de rastlayabileceğin bir durum. Kulübe gidiyorsun, bir de bakıyorsun, gençler kavga ediyorlar. Neymiş, içkiyi fazla kaçırmışlar. Sokaklarda da içkiyi kaçırıp birbirlerine saldıranlara rastlıyorsun. Sorun her yerde. Bunun yanında, bazen kafası iyi bir kitleye çalmak matrak olabiliyor, ağır takılmadıkları zaman, içmeyi bilen birinin çakırkeyif haline benziyorlar... Son olarak şunu söyleyeyim, size kötü bir haberim var. Eroin geri dönüyor. Bu sanıldığından çok daha büyük bir sorun. Hayatta belki her şeye evet derim, ama

26→

eroine asla. Geçen hafta çok sıkı bir DJ olan kız arkadaşımızı kaybettik. *(DJ Sextoy adıyla tanınan Delphine Palatsi)* Birçok arkadaşımın gözümün önünde hızla battığını görüyorum. Ben bu bokun yirmi yıl önce ortadan kalktığını sanıyordum. Ama işte uyuşturucular da müzik gibi, moda gibi, tekrar tekrar karşınıza çıkıveriyorlar. Hayattaki her şey gibi aslında. Olabilecek en acıklı şey, ne diyeceğini bilemiyor insan. İnsanın aklına hakim olamaması en büyük sorun.

Günümüzün rave'leriyle 80'lerin sonunu karşılaştırdığınızda en çarpıcı farklılık ne?

Son 15 yıldır daha önce olmayan bir müzikle birlikte yaşıyor olduğumuz gerçeği. Her şey hızla değişiyor; dünyanın hali, insanların algılamaları... 15 yıl önce elektronik müzikte her şey o kadar taze ve yeniydi ki. Her şeyi keşfediyorduk, yeni şeyler deniyorduk, artık denemiyoruz.

Neden?

Çünkü herkes kendini işin bir boyutuna hapsetti. Artık her konuda uzmanlaşma var, dünyanın gidişatı öyle. Televizyona bakın mesela, açıyorsunuz ve karşınıza 55 kanal çıkıyor. 15 yıl önce böyle miydi? Artık her şey için ayrı bir kanal var. Yemek tarifleri kanalı, at yarışı kanalı, haber kanalı, seks kanalı... Sınıflandırma almış başını gidiyor. Bu durum o kadar abartılı bir hal aldı ki, bence müziğimizi de bu öldürüyor. İşin tek bir yönüne eğilmek bütün olayı bitiriyor. İnsanları bitkisel hayata sokuyor.

Herkesin at gözlüklü olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Tabii ki değil, çok sevdiğim bir caz müzisyenini örnek verebilirim: Herbie Hancock. Geçen yıl Paris'e konsere geldiğinde kendisiyle söyleşi yaptım. İlginç biri, neredeyse hiç müzik dinlemiyor. Düşünebiliyor musunuz, Carl Craig, A Guy Called Gerald gibi adamlar son albümü için prodüksiyon yapmışlar, ama o bu isimleri kendisiyle çalışana kadar duymamış bile. Çalışmak derken, beraber çalıştıkları da söylenemez pek. Herbie'nin etrafındakilerden biri, "Detroit'te çok sıkı herifler var, onlarla mutlaka çalışmalısın" diyor, o da "peki" deyip bazı kayıtlar yolluyor. Carl ve Gerald bu kayıtlar üzerine çalışıp kendisine geri yolluyorlar ve Herbie Hancock sadece iyi ya da kötü olmuş diye tepki veriyor, o kadar. Müziğini dinlemeden nasıl güvenirsin ya da en azından merak etmez misin? Saatlerce konuştuk, başlarda onu bayağı sıkıştırdım. Son albümü "Future2Future" o kadar hoşuma gitmemişti. Ne de olsa ben iflah olmaz bir 70'ler aşığıyım. Ama adamın kendisine bayıldım.

70'ler aşığıyım dediniz, o dönem Herbie Hancock'ta sizi etkileyen nedir tam olarak?

Cesareti ve ufkunun genişliği sanırım. "Sextant"a bakarsanız, her şeyi söylediğini görürsünüz. 70'lerde de bugün olduğu gibi yenilikçi Hancock. Ama yine de o yıllarda etrafında bugünkü kadar insan olmadığını sanıyorum. Bir de o zamanlar müziğe bakışının daha sağlam olduğunu. Artık yaşlanmaya başlamış ve ipler elinden çıkar olmuş. Yine de bugün yaptıklarına saygı duyuyorum. Altmışını devirmiş ama hâlâ yeniliklerin peşinde. Bir taraftan da müzik dinlemiyor, yani olup bitenden habersiz. "Sizi anlamakta güçlük çekiyorum, hem Carl Craig gibi son yıllarda müziğin ilahı olmuş bir adamla çalışıyorsunuz, hem de adamın tek şarkısını bile dinlememişsiniz" dedim. "Dinlemeli miyim?" diye cevap verdi. Bir taraftan "evet" diyordum içimden, ama öte yandan bu yaklaşımına o kadar çok saygı duydum ki. Adam evinde oturuyor, sadece yakınlarının kendisine verdiği tek tük müziği dinliyor ve gerisini bilmek istemiyor. Kendi müziğini yapmak istiyor, çünkü o hayatı çalıyor, anlıyor musunuz? Aslında bu laf her şeyi açıklıyor. Söyleşimizden önce Paris'te verdiği konserde bir sürü yeni parça çaldı. Sonra "Head Hunter"ı çalmaya başladığında *(şarkının girişini taklit ediyor)* bütün salon koptu. Konseri izlemeye gelenlerin büyük çoğunluğu 20-30 yaş arasındaydı ve Hancock şok olmuştu. Şaşkın gözlerle, "ben bu müziği yaptığımda siz daha doğmamıştınız bile" der gibi bakıyordu. Hadi ben 37 yaşına geldim, *(gülüyor)* ama yirmilik gençlerin "Head Hunter"la coşması beni bile şaşırttı, çok hoşuma gitti... Hayatı çalmak hikayesine geri dönersek, "Future2Future'da da hayatı mı çaldınız peki?" diye sordum. Rahatlıkla evet diyemedi. Bunun üzerine "ya 'Sextant' albümünde hayatı çaldığınızı söyleyebilir misiniz?" dedim. "Sen ne diyorsun, o bambaşkaydı" deyiverdi. Yaa, gördünüz mü dedim, tabii ki içimden. *(gülüyor)*

"Future2Future"da beğenmediğiniz ne?

İlk aldığımda ses işçiliğini beğenmemiştim. Bas yok ve sound çok metalik. Bu sound'u özellikle mi oluşturduğunu, yoksa ses mühendisinin mi tercihi olduğunu sordum. Bütün bunların bir tercih olup olmadığını, Hancock'un planının parçası olup olmadığını bilmek istiyordum. Bana yeni ve taze bir şeyler yapmak istediğini, bu nedenle bazı kısımları kesip attıklarını anlattı, bir sürü detay... Ama şimdi albümü daha çok seviyorum. Çünkü arkasında sağlam bir fikir var.

Çaldığınız müziği sınıflandırmak olanaksız, her türlü müziğin arasında geziniyorsunuz. Kabul ederseniz, Garnier müziği olarak adlandırabiliriz belki de çaldığınız müziği. Bu müzik önceden hesaplanmış bir tavırdan ya da inattan mı kaynaklanıyor, yoksa sizin doğanızdan mı?

Garnier müziği dediğiniz için teşekkür ederim. *(gülüyor)* Ben kulağıma hoş gelen, bana hitap eden her müziği çalarım. Değişeceğimi de pek sanmıyorum, ayrıca değişmek de istemiyorum.

Size kötü bir haberim var. Eroin geri dönüyor. Hayatta belki her şeye evet derim, ama eroine asla. Birçok arkadaşımın gözümün önünde hızla battığını görüyorum.

Bence ortalıkta o kadar çok sıkı müzik dolaşıyor ki, kayıtsız kalmak imkânsız. Birçok insan sürekli aynı plakçıya gidip, aynı insanları dinleyip hep aynı dergiyi okuyor. Yanıbaşlarında olup bitenlere son derece kayıtsızlar. Bu durum son derece üzücü. Ben hard techno'yu sevdiğim kadar deep house'u da severim; drum'n'bass'ı hiphop'tan ayırmam. Bütün bu türlerin aynı gece, aynı mekânda çalınmasından yanayım. Düşünsenize, herkes kendi türünde çalabilir, sonra da birbirinin çaldığını miksler, girer, çıkar. Tabii bu oldukça zor bir iş, bayağı çalışmayı gerektiriyor; ama ne kadar harika olurdu. Bazıları bütün gece aynı tarz çalıyorlar. Adam "ben 135 bpm çalarım" diye karşınıza çıkıyor. 135 bpm'lik DJ! Aman ne güzel! Yeniyetme DJ'lerin setleri gün geçtikçe salaklaşıyor, baştan sona aynı şeyi dinliyorsunuz. Ben okuduğum kitapta da, biraz seks, belki kavga, ne bileyim, bazı şeyler olsun isterim.

DJ'lik yapmadığınız bir cuma akşamını kulüp

yerine evde geçirmeyi yeğlediğiniz söyleniyor...
Aslına bakarsanız, hafta içi çıkmayı tercih ediyorum. Hem karşılaştığınız insanlar daha ilginç, hem müzik daha iyi. En azından Paris'te öyle.
Geçtiğimiz yıl Paris'te bir takım tekne partileri verdiğinizi duyduk.
Evet, evet. *(gülüyor)* Paris'te Batofar adında bir kulüp var. Yanlış anlaşılmasın, bahsettiğimiz 350-400 kişilik bir tekne. Bu tekneyi plak şirketimiz F Communications'ın yedinci kuruluş yıldönümünü kutlamak için kiraladık. Paris'te son zamanlarda partiler oldukça sıkıcılaştı, hepsi birbirinin aynı. Batofar'ı kiraladıktan sonra, bir arkadaşımızdan kendi çevresinden 300 kişiye özel bir parti düzenlediğini duyurmasını ve onları kendi adına tekneye davet etmesini rica ettik. Flyer'larda sadece "güven bana" ibaresi yer alacaktı. Böylece mayıs ayında bir pazar gecesi insanlar "Kek ve Süt" adlı bir organizasyona geldiklerini düşünerek tekneye adımlarını attılar ve karşılarına Fcom partisi çıktı. Tabii koptular. Onlara bir sürpriz daha hazırlamıştık, teknede karşılaştıkları ikinci bir flyer'da şöyle yazıyordu: "Hoşgeldiniz, bu akşam pre-Fcom partisindesiniz, esas parti yarın." İnanın bana, pazartesi günü boyunca cep telefonu şirketleri küplerini bayağı doldurmuşlardır. Herkes birbirini arayıp "arkadaşlar, parti bu akşammış, mutlaka gitmemiz lazım" diyormuş. Çok sıkı parti oldu, sadece 300 kişiyi haberdar etmiştik, ama iğne atsanız yere düşmezdi... Daha önce de Fcom'un birinci doğumgününde sürprizler yapmıştık. Carl Cox, Lanny D gibi DJ arkadaşlarımızı çağırıp her zamankinden farklı setler çalmalarını istemiştik kendilerinden. Normalde gabber gibi çok sert bir müzik çalan bir DJ'i ambient çalarken seyretmek ya da deep house çalan Lanny D'yi "haydi kızlar, sallayın kalçaları" havasından çalarken dinlemek çok eğlenceliydi.

Bir kız çekici gelmiştir sana. Onunla konuşursun ve tamam dersin, artık çantada keklik. Tabii her zaman başarılı olamayabilirsin. Ben sürekli kitleye bakarım. Her plak koyuşumda yüzlerine, gözlerine bakar, gülümserim.

Tektipleşmeye karşı bu deneyleri bir nevi panzehir olarak kullandığınız söylenebilir mi? Böylece türler arası farklar önemsizleşiyor, geriye sadece müziğin kendisi kalıyor.
Tabii, benim önceliğim her zaman müziğin kendisi olmuştur. Geçenlerde bir caz kulübünden çağırdılar, gidip iki buçuk saat caz çaldım. Laf aramızda, bu seti internet sitemizdeki ganimetler sayfasından dinleyebilirsiniz. Yine geçen yıl Sonar'da bir drum'n'bass, daha sonra da reggae ve dub setleri yaptım. Ondan önceki yıl da disko çalmıştım. Olayın özü bu aslında, ne olursa olsun sadece müzik çalmak. Aynı zamanda, hatta belki de aslında bu sayede müziğinizin bir kişiliği olabilir. Bir Garnier müziğinden söz edebi-

Kusturica panayırı

Laurent Garnier, Les Inrockuptibles dergisinin geleneksel "gönülçelen" soruşturmasına cevap vermiş. Müzikler, filmler, kitaplar, dünden bugüne anılar...

İnsan DJ olarak o kadar albüm çaldıktan sonra, gevşemek için kendi kendine müzik dinleyebiliyor mu?
Laurent Garnier: Evde dinlediklerimle iş için dinlediklerimin birbiriyle alâkası yok. Evde Gnawa müziğinden Talking Heads'e, klasik müzikten caza uzanabiliyorsun.
19 yaşında Manchester'a taşındığınızaman, bu şehri seçmende müziğin önemi var mıydı?
Joy Division, ardından New Order benim çocukluk hayallerimdi. 16 yaşındayken, Paris'te Piscine'de gidip dansedebilmek için ikibuçuk saat kuyrukta beklerdim. Cure, Bauhaus, bunlara hayrandım. Her ne kadar siyah müzik hastası olsam da, sentetik müziğin tohumunda beni hakikaten heyecanlandıran bir şeyler vardı. Manchester'a geldiğimde Happy Mondays'le tanıştım, Inspiral Carpets'cileri dansederken gördüm, daha meşhur olmadan önce Stone Roses'cılarla yolum kesişti. Tıpkı bir İngiliz gibi şehirle bütünleşmiştim. O dönemde Fransız olmak istemiyordum, sonuna kadar İngilizdim. Hacienda'da DJ olduktan sonra Fransa'ya döndüğümde, insanların DJ'leri görmek için çıkmadıklarını, house-music'in oğlancı müziği olarak görüldüğünü farkettim. Ve bunun üzerine kılıçları çektim, ağaçlar kesilmeye başlandı. Bu beni çok öfkelendirmişti, coşturmuştu, harikaydı.
Müzik eğitiminizi nasıl aldın?
Çok küçükken, altı-yedi yaşlarında Barry White'la, Donna Summer'la falan başladı. Daha sonra Deep Purple, sonra, rockabilly, Crazy Cavan, Robert Gordon. 76'dan sonra, Nina Hagen, Pistols, Ramones. Ama benim için esas olan siyah müziğiydi, özelikle de Philadelphia müziği. Televizyondaki Sex Machine programını asla kaçırmıyordum, o program sayesinde çok şey keşfettim. Manoeuvre'le tanıştığımda, ona "bak, sen benim hayatımı değiştirdin, çünkü Sex Machine'de Screaming Jay Hawkins'i, Prince Charles'ı keşfetmiştim" dedim. Babam panayırda çalışıyordu, dolayısıyla eve plak almak zorundaydı, çünkü atlı karıncada onları çalıyordu. En yakın arkadaşı da CBS plak şirketinin yöneticisiydi. Benim için ikinci bir baba gibiydi, plaklarla dolu karton kutularla gelirdi, Santana, Earth Wind & Fire: Tam bir Noel baba. 10 yaşındayken, 300'den fazla plağım vardı. Benden altı yaş büyük olan abimin arkadaşlarıyla plak muhabbetleri yapardım.
Okumaya zamanın kalmıyor muydu?
Karıma rastlayıncaya kadar hiç kitap okumadım, benim hayatımı o değiştirdi. Kitap okumayı, insanları dinlemeyi, habire "bak ben şunu yaptım, bunu yaptım" dememeyi öğrenmeme yardımcı oldu, sinemada farklı şeyler seyretmemi sağladı. Okul kitap okumamın tamamen önünü kesmişti, sadece çizgi roman okuyordum. İlk başlarda, "pekâlâ, ben de kolay şeyler okurum" dedim. Şu sıralar, Hubert Selby Jr. okuyorum. David Lodge'a da bayılıyorum, gülmekten öldürüyor insanı. Sonra yıldız seyahatleri hakkında bir dolu şey okudum, çünkü bir aralar hep yıldızlara seyahat etmek istemiştim. Şimdi evde beni bekleyen bir şey var, Nick Hornby'nin "High Fidelity"si... Karım "tam sana göre" dedi. Sonra, Bret Easton Ellis'in "Glamorama"sını okumak istiyorum, bir sürü yerde benden söz ediyormuş.
Sinemaya gittiğinde sese, müziğe mi takılırsın?
Tamamen normal ve komik şeyleri seviyorum, Louis de Funès mesela. Öte yandan bir Cronenberg ya da bir Lynch seyrediyorum ve hayran kalıyorum. Sonra bir de John Carpenter var. "Communications from the Lab" parçam sapına kadar Carpenter. İlk baştaki fikir "New York 1997". En sevdiğimse Kusturica. Benim ailemde yedi kuşaktır panayırcılık var, Kusturica'da da bunu buluyorum: Gezgin, sapına kadar komik, kitsch, gürültülü patırtılı ve son derece insanî.

Çeviren: **s.i.**

lirsek, bu müziğin de bir kişiliği var. Garnier dediğinizi aslında temel olarak Chicago, Detroit, NY, onların üstüne biraz Avrupa etkisi, biraz drum'n'bass, biraz elektro, bir-iki Donna Summer şarkısı ve belki de bir parça hiphop olarak tanımlayabilirim. Bunlar temel etkileşim alanlarım, ama yine altını çizeyim, hepsi değil.

Avrupa etkisinden söz ettiniz, kendi kıtanızdan kimleri dinliyorsunuz?

O kadar çok iyi müzisyen var ki, sürüsüne bereket. Şu sıralar tekno dans DJ'lerinin en iyilerinin Almanya'da olduğunu düşünüyorum.

Almanya deyince, Kraftwerk hakkında ne düşündüğünüzü merak ediyor insan.

(gülüyor) Üstümde büyük etkisi olduğunu söyleyemeyeceğim. Kraftwerk'i sonradan keşfettim. Çocukken "Radioactivity"yi duymuştum ve çok iyi bulmuştum. Ama o ana kadar duyduğum en müthiş müzik değildi açıkçası. Daha uçuk, psychedelic şarkılardan etkilendim. Daha tripy müzikler ilgimi çekiyordu. Biraz düz buldum Kraftwerk'in yaptıklarını. Daha çılgın müzikleri seviyorum doğrusunu söylemek gerekirse. Ama geç keşfetmiş olmakla birlikte, Kraftwerk'e kendimi her zaman yakın hissettiğimi söyleyebilirim. Birlikte çalıştık, onlar için DJ'lik yaptım, yani iyi ilişkilerim vardır Kraftwerk'le. Ama gönlüm daha funky, terli müziklerden yana. Buna siyah müzik demek en doğrusu galiba. Benim üzerimde en ama en büyük etkiyi Detroit'ten Derrick May yaptı. Ve tabii ki Carl Craig. Daha sonra Mike Banks ve Jeff Mills geliyor.

Peki ya Plastikman, Richie Hawtin?

Hayır, hayır. Richie'yi severim, müziğini de severim, ama bence müziği Derrick'den çok daha beyaz. Derrick'in o kadar funky bir müziği var ki, kelimenin tam anlamıyla danseden bir zencinin kıçından damlayan ter olarak tanımlanabilir müziği. Carl Craig de öyle. Carl yolun başındaki dahidir, hâlâ öyledir ya, ilk zamanlarda olayı bizzat başlatan ve kopartan kişidir. Bütün bu olanlardan o sorumludur. *(gülüyor)* Sonra Mike ve Jeff ortaya çıktılar. Onları Kenny Larkin izledi. Bu arada, Detroit'in beyaz yüzünü de sevdiğimi itiraf etmeliyim. Technotika label'ıyla Gary Martin mesela... Bence çok taze bir sound, haşarı değil ama bir şeyler var.Çok temiz ama aynı zamanda sert. Sonuç olarak yaptıkları o güne kadar yapılmamış bir şeydi ve sırf bu özelliğiyle bile beni cezbettiğini söylesem şaşırmazsınız herhalde. Abayı yaktığım bir başka müzikse Chicago. House müziğinin başlangıcı. Adonis, Marshall Jefferson, House Master Boys, özellikle Armando ve DJ Pierre, bütün bu siyah müzik. Richie Hawtin'in yaptığını Kraftwerk'e benzetebiliriz belki bir anlamda. Kraftwerk'çiler de disko ve funky müzikten etkilenmişlerdi; "sürekli çılgın disko plakları dinliyoruz ve kendimiz biraz daha farklı şeyler yapmak istiyoruz" diyorlardı. Richie de Plus 8 label'ıyla aynı şeyi yaptı. Detroit dinliyordu ama daha uçta, daha farklı, temiz, hatta hiyjenik bir sound'u vardır. Bu tamamen onun sound'u ve kendisine saygı duyuyorum. Günümüzde teknonun Kraftwerk'i olarak kabul edebiliriz Richie Hawtin'i.

Herbie Hancock çok ilginç biri, altmışını devirmiş ama hâlâ yeniliklerin peşinde. Hiç müzik dinlemiyor, yani olup bitenden habersiz. Kendi müziğini yapmak istiyor, çünkü o hayatı çalıyor, anlıyor musunuz?

Setinizden bahsedelim mi biraz? Çalarken dinleyici kitlesiyle nasıl ilişki kuruyorsunuz?

Bütün yapman gereken kitleyi takip etmek. Biraz taciz etmeye benziyor: Bir kız çekici gelmiştir sana mesela. Onunla konuşursun ve tamam dersin, o benim, artık çantada keklik. Henüz onu öpmemişsindir, ama bilirsin. Kitleyle ilişkim de böyledir. Tabii her zaman başarılı olamayabilirsin. *(gülüyor)* Sen ısrar ettikçe kitle kaçar. Ya da sana gösterilen saygı arttıkça işin zorlaşır... Boktan, ızdırap verici bir duygu yaşarsın böyle anlarda. Ama ben sürekli kitleye bakarım. Her plak koyuşumda insanların yüzlerine, gözlerine bakar gülümserim.

Bu akşam ne çalacaksınız?

(gülüyor) Bilmiyorum. Çantamda geçen hafta bir lokantada yaptığım sekiz saatlik sete ne gö- türdüysem var. Bol bol malzeme var yani, meraklanmayın. *(gülüyor)* Bizim işimiz dinleyicilere saygılı olmayı gerektirir. Dinleyiciye bir şey dikte etmemelisiniz. Çalacağınız seti önceden planlayabilirsiniz. Ama bir mekâna ilk defa geliyor ve daha önce hiç karşılaşmadığınız bir kitleye çalıyorsanız, bunun pek bir anlamı yok. İstanbul'a ilk defa geliyorum. Dinleyiciler hakkında en ufak bir fikrim yok. Bu durumda kendim olmam lazım. Kutulardaki plaklar benim zaten. Gerisini dinleyicilerle beraber hallederiz. Bu arada geceyi saat 4'te bitirmemiz gerektiğini öğrendim, bunun üzerine saat 1 yerine geceyarısı başlamayı teklif ettim arkadaşlara, ne de olsa İstanbul'a ilk gelişim. Hiç olmazsa dört saat çalayım, bir olayımız olsun.

Söyleşi: ***Alişan Çapan - Tim Klus***

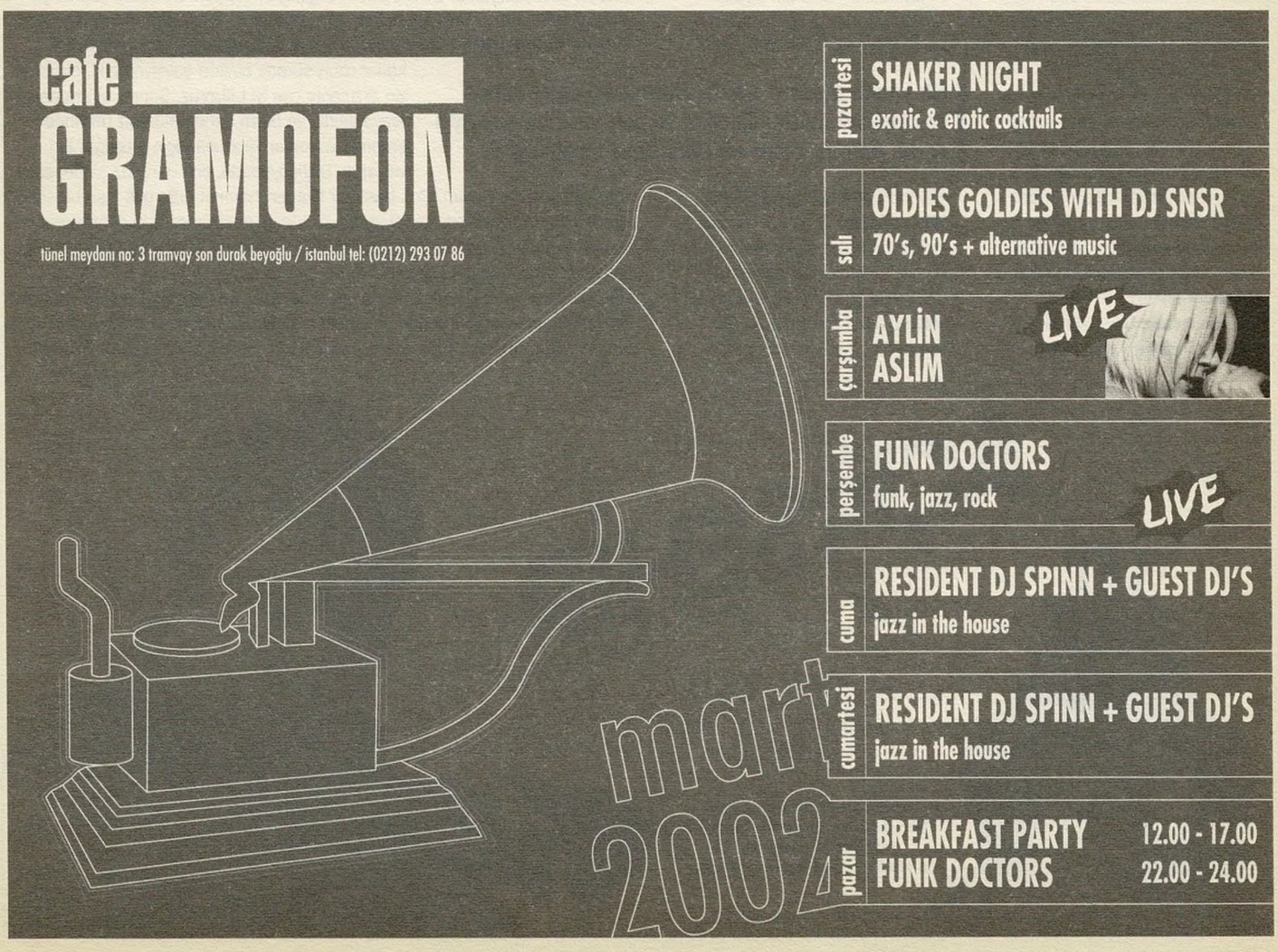

alo!

The Notwist

Almanya'nın Bavyera bölgesinde, Münih yakınlarında, Weilheim şehri: Bu "sapa" yerde, Console, Lali Puna, Village Of Savoonga, Tied & Tickled Trio gibi gruplar tarafından bugünlerde duyup duyabileceğiniz müziklerin en moderni (ve/veya en postmoderni) üretiliyor. Ve bu ekipler dönüp dolaşıp The Notwist'te buluşuyor. Markus ve Micha Acher kardeşler ve mahalle komşuları Martin Messerschmid'le Martin Greitschmann'in 12 yıldır nefes verdiği The Notwist'in rock'lu, cazlı, alacakaranlık ritmik müziği bu ay Roll sayfalarında. Beşinci albümleri "Neon Golden" şerefine şarkıcı Markus Acher'la telefon bağlantısı kurduk, diğer elemanların dediklerini Les Inrockuptibles'den derledik...

ELEKTRO MELANKOLİ

"Neon Golden" beşinci albümünüz. Müzikal anlamda ilk albümünüzden bu yana geldiğiniz noktayı nasıl buluyorsunuz?

Markus Acher: İlk albümümüzü 1990 yılında yayınladık. O dönemde Dinosaur Jr, Lemonheads gibi grupları dinliyorduk ve etkileniyorduk. O ilk albümün sert bir sound'u vardı ve enstrümanlar coşup taşıyordu, ama vokal sanırım yine yumuşaktı. Aslında müzikal açıdan bizde değişmeyen şey melankoli. Tabii etkilendiğimiz şeyler değişti, hayattaki duruşlarımız gibi.

Micha Acher: İlk kayıtlarımızı hâlâ müthiş seviyoruz, ama bunlar o zamanlar yapmayı arzu ettiğimiz şeye tanıklık eden albümler. Ve de o zamanlarki becerimize!

"Neon Golden" elektronik ve organik unsurların bir kombinasyonu. Kayıt aşamasından biraz bahseder misin?

Markus Acher: Uzun sürdü. Ben gitarda bir şeyler üretiyordum, bunu Martin'e veriyordum, o keyboard'da üstüne bir şeyler katıyordu. Sonra Micha yaylılar veya duruma göre vurmalıların aranjmanını yapıyordu. Bazen hiçbir şey dinleyemecek hale geliyorduk ve daha fazla uğraşmayı bırakıyorduk. 15 ay süren bir dönemden bahsediyorum. Hepimiz minimal bir sound istiyorduk. Sonra konuk müzisyenler gelip stüdyoda şarkılara kendi ruhlarını kattılar. Mesela biri keyboard'unu konuşturup şarkıya oryantal bir hava ilave etti. Aynı şey vurmalılar için de geçerli.

Micha Acher: Oryantal vurmalılar tıpatıp bizim elektronik ritmlerimizin sound'unda, aksak tarzda. Bu iki şeyin birbirine bu denli yakın olması çok matrak: Bir yanda çok modern elektronik müzik, diğer yanda çok eski geleneksel müzik. Çağdaş ve çok yaşlı bir şey aynı anda, tıpkı ölümsüz bir Blue Note albümü gibi. Çok basit ve çok güçlü.

Martin Greitschmann: Bu albümde, bilgisayarlarla yeni bir beste yapma yöntemine giriştik: Her birimiz kendi kendimize şarkılar yazdık. Bir önceki albümde, "Shrink"te başladığımız şeyi sonuna kadar götürmemiz için bu gerekliydi. O kadar uzun süredir birlikte çalışıyoruz ki, birbirimizin arzularını çok iyi biliyoruz. Sonra, stüdyoda bir araya geldik ve bizim denemelerimiz üzerinde emprovizasyonlar yapmaları için müzisyenleri davet ettik. Bilgisayarlarla, çok daha az aletle, çok fazla şey yapabiliyorsun. Çok basit bir fikirden hareket edip çok kısa bir süre içinde çok uzun bir şarkı yapabiliyorsun. Klasik enstrümanlarla geleneksel beste yapma tarzı çok daha fazla şeyi zorunlu kılıyor: Bir enstrüman çalmayı bileceksiniz; ayrıca kesip biçemiyorsunuz.

Micha Acher: Temel hedefimiz, bu albüme sıcak ve insanî bir sound vermekti. Bazen bir şarkının yerli yerine oturması o kadar uzun zaman alabiliyor ki, bir fikirden yola çıkıp farklı yönlerde geliştiriyorsun. Sonra, bunların hepsini kom-

Bir yanda modern elektronik müzik, diğer yanda geleneksel müzik. Çağdaş ve çok yaşlı bir şey aynı anda, tıpkı ölümsüz bir Blue Note albümü gibi.

arşiv: AÇIKŞEHİR

AÇIKŞEHİR
www.aciksehir.com

SİNEMA • MÜZİK
RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya

İstiklal Cad. Elhamra Pasajı
No: 258/14 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com

ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları ve ROLL kitapları AÇIKŞEHİR'de...

paktlaştırmaya, sadece duyguları ve en insanî şeyleri korumak üzere olabildiğince süzüp durulaştırmaya çalışıyorsun.

Şarkı sözlerinden çoğunlukla Markus sorumlu. Albümdeki şarkılar bir hikaye anlatmaktan çok, bir durumu tavsir eder gibiler. Oldukça soyut ve sembolik oldukları da söylenebilir. İlham kaynaklarından bahsedebilir miyiz?

Markus Acher: Somut olaylardan ilham alıyorum ve bunu doğrudan vermek yerine dolaylı bir yol seçiyorum. Hayatlarımız, çeşitli sorunlar veya durumlar karşısında geldiğimiz nokta genelde bana ilham veriyor. Yani müzik dışında bir hayat var ve bazen umutsuzluk bile ilham verebiliyor.

"Neon Golden"daki müziğe bir yaş verseydin, kaç derdin? Sanki 35 gibi duruyor.

Markus Acher: Hımmm... Eğer şarkı sözlerini ve müziği düşünürsem, 25-30 arası bir şey derdim. Yani bu yaşlar kendinizi bulmakta zorlandığınız, gençlik, toplum gibi kavramları gözden geçirdiğiniz bir dönem.

Sinemaya olan ilginiz nedir? Senin ve diğer elemanların film müzikleri de yaptığını duyduk.

Markus Acher: Hepimizin sinemayla ilgili dostları var. Çektikleri kısa metrajlı filmler veya dokümanterler için müzik istedikleri zaman bize geliyorlar. Söz konusu film müziği olunca çılgın, değişik fikirleri olan yönetmenleri seviyorum. Artık klasikleşen sessiz film "Nosferatu" çok önemlidir benim için... 1994'de "Run" isimli filmin müziklerini yaptım. Daha sonra Michael'la *(92'den beri grupla çalışan trompetçi)* ödül de kazanan "Das Gesetz Des Archimedes" isimli filmin müziklerini yaptık. En son, Almanya'da iyi iş yapan "Crazy" filminin müzikleriyle uğraştık.

"Pilot" şarkısına çektiğiniz video klipten biraz bahseder misin? Önce uçak pilotu temalı bir klip çekileceğini, ama 11 Eylül olaylarından sonra temanın değiştirildiğini duyduk.

Markus Acher: Hayır, bu doğru değil. Ama o olaylardan sonra videolarının gösterilemeyeceğini anlayan bazılarının planlarını iptal ettiklerini biliyorum. Hem o şarkıdaki pilot yine bir sembol. Kendin olmak, kendini kontrol etmek, kendine yön vermek gibi bir anlam ifade ediyor. Bizim klibimizde uçaklar değil, trenler var: Ödüllü film yapımcısı arkadaşımız Jörg Adolf tren tutkunları üzerine bir dokümanter çekmişti ve bize trenlere aşırı meraklı birinden bahsetti. Adam boy boy, çeşit çeşit, irili ufaklı trenlere düşkün, garip bir tipti. Böyle insanlar çok ilgimi çekiyor. Bir konuya kafayı takan, onu düşünen ve yaşayan tipler. Bu bahsettiğim adamı görünce, böyle bir videonun bu şarkının ruhuna uyacağını düşündük.

Albüme yaş versem 25-30 arası derdim. Bu yaşlar kendinizi bulmakta zorlandığınız, gençlik, toplum gibi kavramları gözden geçirdiğiniz bir dönem.

Notwist'in avant-garde Alman rock müziğinin bugün geldiği noktayı temsil ettiğini söyleyenler var...

Markus Acher: İçinde pek çok türü barındıran bir müzik yapıyoruz. Müziğimizde tabii ki Almanya'dan gelmemizin bir etkisi olmalı, ancak bizi etkileyen müziğin öncelikli olarak o dönem dinlediğimiz Amerikan ve İngiliz gitar grupları olduğunu söylemeliyim. Yani müzikal eğitimimizi Almanya dışından gelen müziklerle yaptık. Krautrock dediğimiz dönemin çok etkisi altında değiliz. Hepimiz Kraftwerk ve Can gibi müziğe yön vermiş gruplar dinledik, ama yaşımız gereği öncelikle bu grupların etkisi altında değildik. Hem bu müzik gerçekten ilginç başlayan, ama sonra saçmalamaya, komikleşmeye doğru giden bir gelişim gösterdi. Punk ve new wave'se bizim için hep vardı... Bu ara elektronik ve özellikle old-reggae ve dub dinliyorum. Çok ilginç örneklerini keşfediyorum ve bunlar beni heyecanlandırıyor.

Micha Acher: Kesinlikle şizofren değiliz. Bambaşka türlerde, birçok farklı müzik dinliyoruz. Aynı şey, bütün gruplarımız için de geçerli: Her birinin kendine göre tarzı, fikirleri var. Bütün bu farklı oluşumlara sahip olduğumuz için çok şanslı olduğumuzu düşünüyorum. Sadece tek bir grubum olsaydı, ne yapardım bilemiyorum. Farklı gruplarımızın albümleri birbirlerine tepkinin ürünü; her şey birbirine bağlı, bir grupta diğerinde geliştiremeyeceğimiz fikirlerin üzerine gidiyoruz...

Etkilendiğiniz cazcılar kimler oldu?

Micha Acher: Cazın hippi dönemi çok etkileyici. Yeni füzyonlar yaratma konusunda o kadar çok niyet ve girişim vardı ki. Bu öyle teknisyen cazı değildi pek, bazı müzisyenler o kadar da iyi çalmıyordu, ama çok parlak fikirleri vardı. 70'li yıllara ait bu albümlerdeki cazla elektroniğin bir aradalığı bizim için çok önemli. Ama, Tied & Tickled Trio'nun ilk albümünü kaydettiğimizde Herbie Hancock'un albümlerini, mesela "Sextant"ı dinlememiştik. Sonunda dinlediğimizde şöyle dedik: "Aman tanrım, biri bunu daha 70'te yapmış!" En güzel caz plakları o zamanlar kaydedilmiş: Pharoah Sanders, Archie Shepp, Sun Ra.

Weilheim gibi bir kentte müzik yapmanın avantajları veya dezavantajları neler?

Martin Greitschmann: Çocukluğum çok hoştu, koruların, doğanın içinde büyüdüm. Ama büyüdükçe, ağaçların arasında oynamaktan başka yapacak bir şey olmadığını farkettim. Akşamları takılacak, konser düzenleyecek tek bir yer yoktu. Bir süre sonra, inanılmaz sıkılıyordum. Bugün müzik yapmamızın nedenlerinden biri de bu: Çünkü yapacak başka bir şey yoktu.

Micha Acher: Babamız tam bir müzik delisi. Çok eken yaşta gitar, saksofon, trompet ve daha bir dolu enstrüman çalmayı öğrendik. Babamla birlikte her hafta barlarda ve kafelerde Dixieland usûlü caz çalıyoruz: İnsanlar oralara yemeye içmeye geliyor. Müziği iplemeden sosislerini tıkınmaktan başka bir şey düşünmeyen insanların karşısında, öne çıkma zorunluluğu olmadan çalmanın güzel bir yanı var. Müzikle başka türlü bir ilişki kurmanı sağlıyor, bir pop grubunda çaldığın zaman hemen havalara girmen çok kolay. Bazen övgü dolu tek bir makale yetiyor...

Almanya'da yaşadığınıza göre pek çok Türkle de içiçesiniz. Türk müziğini tanıma fırsatınız oldu mu? Ya da elektronik müzik çevresindeki Türklerle tanıştınız mı?

Münih'te yaşayan ve gerçekten ilginç çalışmaları olan Bülent isimli bir arkadaşım var. Ayrıca başkalarından da bazı Türklerin isimlerini duyuyorum, ama Türk müziği hakkında bir şey bilmiyorum. Bunun için de Türkiye'ye gelmek istiyorum. Geçen sene iki günlüğüne gelme fırsatımız vardı, ancak tam üzerine 11 Eylül olayları çıktı ve uçağa binmeye gerçekten korktuk. Belki bu sene geliriz, kim bilir...

Söyleşi: ***Cenk Giray Güven***

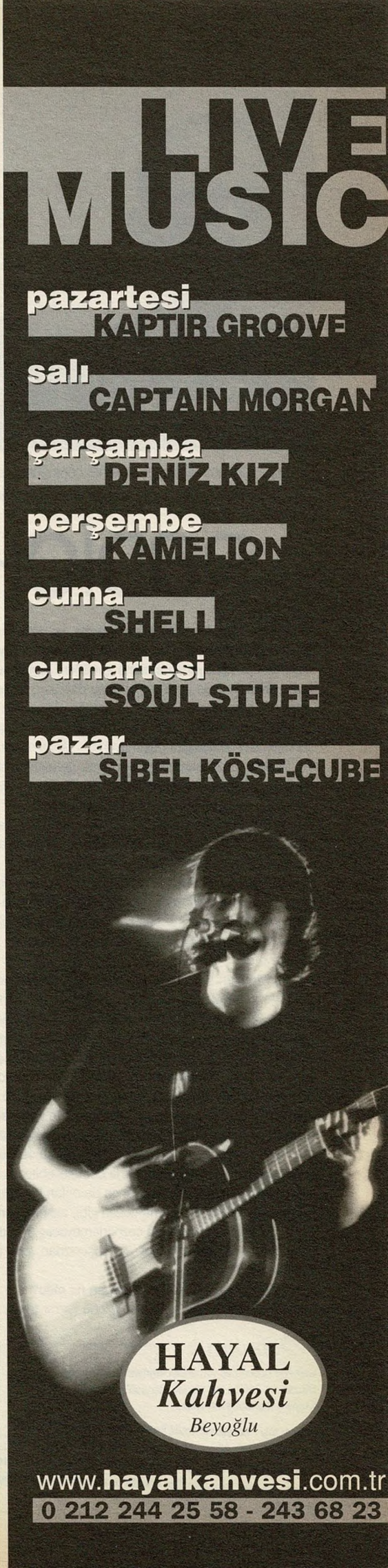

1999, İstanbul hatırası. Foto: Şahan Nuhoğlu

Garbage, üçüncü albümünde kendi çöplüğünde güzel güzel ötmeye devam ediyor, deneysellikle popu birleştiren "yasak bölge"den ses veriyor. Geçen senenin dikkate değer albümlerinden biri olan "Beatiful Garbage" hakkında, Shirley Manson ve üç ağır abi Les Inrockuptibles'e konuşmuş.

RADIOHEAD'İN ZITTIYIZ

1998'deki "Version 2.0" albümünüzde, en sofistike teknolojiyle en basit pop füzyonunda gidilebilecek en uzak noktaya gitmiş gibi görünüyordunuz. Bu üçüncü albüme girişirken paniklemediniz mi?

Duke Erikson: Öyle panik anları oldu doğrusu, çünkü ilk defa, bir şeylerin bize gelmesini bekledik. Bu son üç yılda, uzun dönemler boyunca, hiçbir şey olmadı. Bazen esin gücümüzün dibine vurduğumuzu, sandığımızın boşaldığını düşünüyorduk. Bilime hakimiyetimizden ziyade, ilk defa, sezgilerimize güvenmemiz gerektiğini biliyorduk.

Garbage sözlüğünde "sezgi" yeni bir sözcük. Siz daha çok saplantılarınızla, manyaklıklarınızla tanınıyorsunuz.

Butch Vig: Durmadan çalarak esinimizi harekete geçirmeye, dürtmeye çalıştık. İlk defa, şarkıları analiz etmedik; onları cilalamayı, rötuşlar yapmayı, sürekli işlemeyi reddettik.

Steve Marker: Bugüne kadar da şarkılarımız aynı derecede basit ve sadeydi. Sorun, onların stüdyodan o basit halleriyle çıkmasına izin vermememizdi: Üst üste ses kayıtları yapmak, filtreler döşemek zorunda hissediyorduk kendimizi. Sonunda, şarkıların nefes alacak hali kalmıyordu.

Shirley Manson: Kendimizi tekrarlamanın eşiğindeydik. "Beatiful Garbage"ın kayıtlarının ilk ayları bu nedenle çok korkunç oldu. Müziği bir başka yere götürmemiz gerekiyordu, yoksa sıkılmaya başlayacaktık. Geçen sene, Matisse'in bir tablosunu göstermek için eşim beni San Francisco'da bir sanat galerisine götürmüştü. "Niçin Matisse bu denli iz bıraktı, sanata bu kadar büyük bir damga vurdu?" diye sormuştum. Bana şöyle cevap verdi: "Çünkü o gerçekçilerden geliyor, kendine güven duyup da başka yerlere gidinceye kadar onlardan öğrendiği kusursuzluğu yakaladı." Bizim durumumuz da biraz öyle: Her şey mükemmel bir şekilde yerli yerindeydi, çünkü kendimize tam manasıyla güven duymuyorduk. Şarkı besteleyebilecek kapasitede olmadığımızı düşünüyorduk, öyle olunca da onları bir dolu efektin altına gömüyorduk. Tıpkı bir korunma duvarı gibi, aslında, dinleyiciye saldırmanın bir biçimi bu, çünkü onu cezbedemeyeceğimizi düşünüyorduk. Yeni albümde, bu numaraların çoğunu başımızdan attık, çok daha insan yapımı bir albüm bu.

Kendinize güven duymanızı sağlayan ne oldu?

Butch: Her akşam bir otobüsün içinde tekrar tekrar kendimizi bir arada bulmak. "Version 2.0"ınki kadar uzun ve gerilimli bir turne bizi öldürebilirdi, tam tersine, bizi birbirimize sıkı sıkıya bağlanmamızı sağladı. Kendimize dışardan bakabilmemize imkan tanıdı. Yeni albümdeki bazı şarkıları sadece bir kerede kaydettik, kimi şarkılarda ufak tefek hatalar, yanlış sesler var, eskiden olsa, asla böyle bırakmazdık. Ama şimdi, umursamadık, mühim olan şarkıların özüydü. Onları serbest bırakmak için çok gayret ettik.

Şarkıları bir dolu efektin altına gömüyorduk. Tıpkı bir korunma duvarı gibi; dinleyiciye saldırmanın bir biçimi bu. Yeni albümde, bu numaraları başımızdan attık, çok daha insan yapımı bu albüm.

Duke: İçimizden biri tabloya bir kat daha boya eklemeye kalktığında, diğerleri eline vuruyordu. İlk çıktığı hale saygı göstermek gerekiyordu. Bu tamamen manipülasyondan uzak, organik çalışma şekli bizi çok heyecanlandırmıştı.

Garbage'ı yerinden oynatmak bu derece zor bir şey mi?

Butch: Garbage'ın bir tarafı Porsche, diğer tarafı traktör. Sorun şu ki, direksiyonda her zaman sekiz tane el var.

Shirley: Tek bir tane de belirlenmiş sürücü yok. Bu nedenle de bazen yolumuzu kaybediyoruz. Eskiden, kesinkes belirlenmiş, önceden titizlikle düşünülmüş güzergâhları takip ediyorduk. Riske atılmamız söz konusu değildi. Zaaflarımızı, kırılganlığımızı kabullenmek istemiyorduk. Şimdiyse, ilk defa, yanlış yola sapmak o kadar da dert değil diyoruz kendi kendimize.

Demek ki "Beatiful Garbage"ı kaydederken bir haritanız yoktu?

Butch: Albümlerin kendisinden daha çok, onları üretme süreci bizi mest ediyor. Bizim açımızdan, tek mühim olan beste yapmak; beste bizim sığınağımız, psikanalizimiz. Shirley bizden çok daha az sabırlı: O duygularıyla davranıyor, çabuk patlıyor, heyecanlanıyor, gel-gitler yaşıyor. Biz üçümüz daha pragmatik, daha inatçıyız.

Madison'daki sığınağınız olan stüdyonuzdan uzaklaşma ihtiyacı duydunuz mu?

Butch: Tam tersine, aylar süren turneden sonra çok özlemiştik. Bizim açımızdan, orası bir tapınak gibi, herkesin suratına kapıyı çekip kapatacağın bir "home sweet home". Orada kendimizi kendimiz olarak hissediyoruz. Bizim club-house'umuz.

Shirley: Güzel bir fayton, konfor açısından ideal, ama hız yapamazsın... *(gülüşmeler)*

Duke: Turne bittikten sonra birkaç ay tatil yapmaya yemin etmiştik. Ama bir-iki hafta sonra, gün boyu ne yapacağımızı bilemez hale geldik; gündelik hayata uyum sağlamaktan çok uzağız. Stüdyomuza dönmek içimizi kemiriyordu, gündelik hayat son derece karmaşık geliyordu.

Butch: Durumumuzun pek parlak olmadığı doğru, ama en azından bir tutkumuz var: Müzik. İnsanın bürosunu özlemesinden iyidir.

Tatil sonrası yeniden bir araya gelmek zor oldu mu?

Duke: Bir yol boyunca turne otobüsünde yaşadıktan sonra, stüdyodaki ortak hayat sadece çok daha yumuşak geliyor. Bir tek Shirley hariç, o stüdyoda sıkıntıdan patlıyor, turnede açılıp canlanıyor.

bakınız

Garbage üçüncü ve yirmiikinci sayılarımızda konuğumuzdu. Otuzaltıncı Roll'da ise Shirley Manson'la Chrissie Hynde'ın karşılıklı muhabbetleri vardı...

Butch Vig: "Biz fikirlerimizi kaynaştırmak için bir aradayız, zahmetli de olsa... 'Nevermind' albümündekiler kadar mükemmel şarkılar yazabilseydim, bu yoldan geçmeye mecbur olmazdım. Ama göz var, izan var: Ben Cobain'in tırnağı olamam." (sayı 22, ağustos 98)

Shirley: Onların tersine, ben stüdyo faresi değilim. Ben bir sokak köpeğiyim. Onun için de, bu boğuntu verici şık atmosfere her seferinde yeniden uyum sağlamam gerekiyor.

Garbage'ın gideceği yer konusunda herkes hemfikir miydi, yoksa tartışmalar yaşandı mı?

Butch: Bir sürü boş tartışma oldu. Herkes kendi görüşleri doğrultusunda savaştı. Ama, ilk iki albümün sound'undan uzaklaşma konusunda herkes hemfikirdi. Artık tek bir şarkıda 120 kanal kullanmamız söz konusu olamazdı. Değişimi harekete geçiren de bu oldu, Shirley'nin şarkı söyleme biçimi yeni şarkıları tetikledi. Bugüne kadar bu yolara sapmaya cesaretimiz yoktu; Shirley bize bundan bahsedecek özgüvene sahip değildi.

Duke: Açık açık Phil Spector etkisindeki "Can't Cry These Tears" gibi bir şarkıya asla cesaret edemezdik. Kişiliğimizin yeterince güçlü olmadığını, böyle bir saygı ifadesi olan parçada eriyip gideceğini düşünürdük. Bizi bunu yapmaya Shirley teşvik etti, çünkü bu sefer hakikaten şarkı söyleme arzusu duyuyordu.

Shirley: Bu riske atılma korkusu, güvensizlikten ileri geliyordu; yanlış anlaşılmaktan korkuyorduk. Her şeyi öylesine kontrol etmek istiyorduk ki, insanların kafasındaki imajımızı bile... Ama ben şarkı söyleme tarzımın içinde kendimi hapsolmuş hissediyordum, rutine sıkışmış, dört bir yanımdan bağlı, profesyonellik... Fazla marazî, fazla ödlekçeydi. Sonra bir gün, David Arnold son James Bond'un soundtrack'inde söylemem için beni davet etti ve bana önceden olsa asla söylemeye cesaret edemeyeceğim bir melodi önerdi. O gün ciğerlerimin olduğunu keşfettim... *(gülüyor)* İnsanın sesiyle oynayabildiğini görmesi ne kadar keyif verici bir duygu. Garbage'ın ilk albümünden önce, hayatımda şarkı söylememiş, ayrıca yazmamış olduğumu düşünüyorum. Bu yeni albüme kadar oğlanları hayal kırıklığına uğratacağım diye sürekli ödüm patlıyordu; ilk defa burada, onlara herhangi bir katkım olabileceğini hissettim. Yedi yıldır birlikte yaşıyoruz, onlardan gizleyecek bir şeyim kalmadı. Kendimi güvenlikte hissediyorum. "Nobody Loves You When You're Gone"ın sonundaki falsettoyu göze alacak kadar! Kayıt masasının öteki tarafında şaşkına dönmüşlerdi, bazen bir saat tek başıma mikrofonun başında jam yapıyordum. Eskiden, her mikrofona geçişim bir olay oluyordu, tam bir tören, saatlerce hatta bazen günlerce beni hazırlamaları gerekiyordu. İçki içmem, bir kanapeye uzanıp uzun uzun gevşemem, stüdyonun ışıklarını ayarlatmam gerekiyordu... Bu sefer en ufak bir gerginlik hissetmedim.

Butch: Bu sefer fikirleri kendiliğinden geliyordu. Bir gitar sound'u duyuyordu ve derhal kayıt odasına dalıyordu. "Hadi, hadi, mikrofonumu bağla!" İlk defa müziğin özüne bu kadar yaklaşmıştık. İlk defa dördümüz birden aynı havayı soluyorduk.

Bu denli farklı bir tarzda söylemek fiziksel olarak seni zorlamadı mı?

Shirley: Hayatımda hiç şan dersi almadım, dolayısıyla ıstıraplı oldu. Birçok defa, stüdyoda, burnum kanadı, çünkü vücudumu fazla zorluyordum. Duygusal açıdan bu deneyim korkunçtu, çünkü beynimden çok kalbimle yazdım. Turnenin sonlarına doğru, tam bir enkaz halindeydim, zincire vurulacak deli gibi... Uzun bir terapi görmek için kendimi zorlamam gerekti, yıllarca halının altına attığım cinlerimle yüzleşmem gerekiyordu. Aynı zamanda, bu şiddetli, uç noktalarda dolaşan sarsıntılara göğüs germeliydim, yeni albümün kayıtlarını yapıyorduk. Mikrofon başında çok ağladım.

Son zamanlardaki müziğe dair keşifleriniz sizin için düşündürücü oldu mu?

Butch: Müzik açısından, çok uyarıcı bir dönem yaşıyoruz. Dr Dre ve Timbaland'ın prodüksiyonları arasında, Eminem'den Missy Elliott'a kadar, inanılmaz zenginlikte. En heyecan verici olan, böylesine gözüpek, cesur olan bu müziğin, anında geniş kitleyi yakalaması. Kampüs radyolarından dinlediğim sözümona alternatif gruplar kesinlikle şu sıralar listelerin zirvesinde yer alan gruplardan daha muhafazakâr ve daha ortodoks. Sigur Ros ve At The Drive-In hariç. Ben şahsen yıllardır heyecan verici gitar işitmedim.

Prodüktör olarak, bu dönem Nirvana'yla ya da Smashing Pumpkins'le çalıştığınız zamana kıyasla daha heyecan verici mi?

Butch: Hiçbir zaman, önümüzde bembeyaz, el değmemiş bir sayfa olduğunu bugünkü kadar hissetmemiştik; bugün her şey mümkün. Hip-hop ve r&b prodüksiyonları, ritm açısından yaptıkları duyulmuş şeyler değil. Radyoda bu müzikleri dinlemek gayrı insiyaki bende yazma arzusu uyandırıyor: beynimi uyarıyorlar, tıpkı Beatles, Big Star, Pretenders, Phil Spector, Prince gibi...

Duke: Her ne kadar Butch birkaç çok büyük albümün prodüksiyonunu yaptıysa da, biz kendimizi prodüktör olarak görmüyoruz. Bizler, arada sırada camın öteki tarafında yolumuzu kaybetmiş olsak da, esas olarak müzisyeniz. Bugün, on yıl öncesinin tersine, müzisyenlerle prodüktörler arasında bir sınır kalmadı. Kayıt sürecine yabancı bir bünyenin müdahale etmesine izin vermek için fazla naif ya da cahil olmak lazım. Teknoloji öylesine basitleşti ki, her grup kendi prodüksiyonunu kendisi yapabilir.

Avant-garde olan bir grameri geniş kesimlere tercüme etmek olarak özetlenebilir mi bu durum? Björk'ün, Radiohead ya da Massive Attack'ın yaptığı da bu değil mi?..

Shirley: Bence biz Radiohead'in tam zıttıyız. Onlar çok erken, müthiş bir pop şarkı olan "Creep"i yazdılar ve o günden beri de soyutluğa varıncaya dek bundan mümkün olduğunca uzaklaşmaya çalışıyorlar. İlk başlarda, Garbage esas olarak fazlasıyla soyut elektronik remiksler yapıyordu, giderek büyük bir pop şarkı bestelemeye girişiyoruz... Tarz olarak, biz de onlar kadar uç noktalardayız. Ama, zıt yönlerde hareket ediyoruz. Bütün grupların demode bularak poptan kaçtığı bir dönemde, biz popa sığınıyoruz. Yine biz yolun dışındayız. Bugün kendini doğrudan ifade eden, basit bir pop şarkı yapmak sanki ticarî bakımdan intihar gibi algılanıyor. Bütün bu ironiden, bütün bu sinizmden, dönemin ruhundan gına geldi. Açık seçik, samimi pop müzik yapma cesareti gösterelim.

Bugün kendini doğrudan ifade eden, basit bir pop şarkı yapmak ticarî bakımdan intihar gibi algılanıyor. Bütün bu ironiden, sinizmden, dönemin ruhundan gına geldi. Açık seçik, samimi pop müzik yapma cesareti gösterelim.

Butch: Ama bir şeye dikkat: Her ne kadar melodiler son derece pop olsa da, Shirley'nin sözleri şarkıları yoldan çıkarıyor. Britney Spears da değiliz yani. Bu nedenle zaten albümün adı "Beatiful Garbage" (Güzel çöp tenekesi). Melodilerin güzelliğiyle çirkinlik, sözlerdeki karanlık yan arasındaki kontrastın altını çiziyor. Sadece iyimserliğe izin vermiyor dönem.

Size karşı yapılan en haksız değerlendirmeler nelerdi?

Steve: Shirley'e, üç prodüksiyon dehasının kullandığı işe yaramaz, boş şarkıcı muamelesi yapılması. Hiç kimse onunla bizimle konuştuğu gibi konuşmuyor, kimse onun grubun dörtte biri olduğunu kabul etmiyor.

Shirley: Ayrıca, kimse albümlerimizi nereye koyacağını, ne halt edeceğini de bilemiyor... Bu da büyük bir lüks. Alternatif rock hayranları müziğimizi fazla pop buluyor, popçularsa tuhaf olduğumuzu düşünüyor. Ama yine de, kendisine herhangi bir sıraya girmesinin söylenmesinden nefret eden çok geniş bir dinleyicimiz var.

Shirley'nin Garbage'ın erkek dünyasına girmesi karşılıklı olarak sizleri nasıl etkiledi?

Shirley: Onlar beni müthiş değiştirdiler. Yedi yılı tamamen erkek mahremiyeti içinde geçirmek ve cinselliğin bir an olsun işin içine karışmaması önemli bir ayrıcalık. Ben kafamda çok kesin fikirlerle gruba gelmiştim, kadınsılığımı minimize etmekten ziyade altını çiziyordum, bu da iflah olmaz Avrupalı yanım olsa gerek. Bunun akıllıca bir seçim olduğunu düşünüyorum: Eğer onların huyuna suyuna gitseydim, bana asla saygı duymazlardı. Ama onların sayesinde bugün çok daha hoşgörülüyüm... *(diğerleri kahkahayla gülüyor)* Sadece şarap konusu hariç, bu hâlâ bir savaş nedeni aramızda. Nasıl oluyor da Avustralya ya da California şaraplarını güzelim Fransız ve İtalyan şaraplarına tercih ediyorlar, anlayamıyorum.

Butch: Shirley gruba dahil olduğunda, biz üçümüz birbirimizi yıllardır tanıyorduk. Gitar çalmayı, bira içmeyi, kayıt yapmayı beraber öğrenmiştik. Yabancı bir bünyenin içimize girmesi bir felaketle de sonuçlanabilirdi, ama tersi oldu, bizi zenginleştirdi. İlk başlarda ilişkimiz biraz tereddütlüydü, çünkü uyuşukluğu, isteksiz hali bizi dehşete düşürüyordu, sonunda tanıdığım bildiğim bütün gruplardan daha yakın ve güçlü bir ilişkimiz oldu. Bizi Avrupa hakkında, müzik, siyaset, yaşam biçimi hakkında müthiş eğitti... Biz de karşılığında, Amerika'da sevdiklerimizi ona keşfettirdik. Bizi çok değiştirdi. Eskiden kuzu gibiydik. Şimdi sert ve kül yutmazız.

Çeviren: **S.İ.**

Peter Gabriel

Peter Gabriel'i çok özledik. Milenyum şerefine hazırladığı "OVO"yu saymazsak on yıldır tık yok. Ama sonbaharda, şimdilik adı "Up" konulan ("So" ve "Us"tan sonra yine iki harfli bir kelime) yeni albümüyle karşımıza çıkmaya yeminli. Ayrıca bu ay "Shaking The Tree" isimli best-of'u tekrar basılacak. "Rabbit Proof Fence" isimli soundtrack'i de yaz başında dinleyebileceğiz. Bugünkü konumuzsa, Real World ve WOMAD. Gabriel'in artık "aslî" işi haline gelen dünya müziğine adanmış bu "müessese"ler, Lou Reed'in de ilgisini çekmiş, 1999'da Gabriel'le oturup meraklı bir gazeteci gibi söyleşi yapmış. Plak şirketinin yayın organı Real World Notes'dan aktarıyoruz...

Bir kazan çorba

LOU SORDU

PETER SÖYLEDİ

Lou Reed: Plak şirketinin adını neden Real World koydunuz? Bu işin nasıl başladığını anlatır mısın on yıl önce?

Peter Gabriel: Faaliyete başlamadan on sene önce de Real World'ü kurma fikrini zihnimizde gezdiriyorduk. 1980'de bir grup insanı bir festival düzenlemek için toplanmaya çağırdım. Dinlediğimiz bazı müzikler bizi çok heyecanlandırıyordu.

Neler mesela?

Ben Afrika müziğine takılıyordum, galiba eskiden davulcu olduğum için.

İyi bir davulcu muydun?

Berbattım ama şevkliydim. Thomas Brooman adında bir gazeteci vardı, The Bristol Recorder isimli küçük bir dergi çıkarıyordu; dinlediğimiz müzikler onun da ilgisini çok çekiyordu, ama bu müzikleri izleme şansımız yoktu. 1982 yılında bir dünya müziği festivali düzenledik. O zamanlar, her ne kadar bazı kültürel etkinlikler oluyorduysa da, festival yoktu. Dünyanın çeşitli yerlerinden müzisyenler geliyordu, ama dünya müziğine odaklanmış bir festival düzenlenmiyordu. Bu işlerin içindeki herkes bu festivali yürütemeyeceğimizi söyledi, bir felaket olur diyorlardı; malî olarak haklı çıktılar, neredeyse iflas ediyorduk. Ama borçlarımızı ödemeyi becerebildik ve festivale yeniden başladık. Çok aşırıya kaçmadan devam ettik. Şimdiyse dünyanın kırk ülkesine gidiyor festival, 10-12 ülkede de düzenli olarak yapılıyor. İngiltere'de başladık, sonra İspanya, Singapur, Yeni Zelanda, Japonya, Avustralya... Şimdi de Amerika'ya, Seattle'a geldi.

Real World bir dünya müziği şirketi olarak mı kalsın, yoksa başka alanlara da açılsın mı diye çok tartıştık. Bence dünya müziği, dünyada müzik yapan herkese açık olarak tanımlanmalı; onu bir rafa sıkıştırmamak gerek.

Her sene başka bir mekânda mı düzenleniyor?

Hayır, paket program gibi. Dünyanın herhangi bir şehri WOMAD'ı kiralayabilir. Bir turnike gibi düşün, böylece dünyanın her yerinden müzisyenler değişik ülkeleri ziyaret etme ve çoğu zaman müziklerini ilk kez iletme şansını buluyorlar. Festivale alışık olan ve çok etkinlik düzenleyen yerler var, ama biz daha ziyade habersiz insanlara ulaşmaya çalışıyoruz.

YIL 1991: DÜNYANIN MÜZİĞİ VE MESELELERİ

Çünkü Biko, çünkü Jara

On yıl kadar geriye gidiyoruz ve Peter Gabriel'in dünya müziğiyle ilgisinin ardındaki dünya meseleleri hakkındaki görüşlerini alıyoruz. Uluslararası Af Örgütü'nden Jack Healey, Kasım 1991'de Spin dergisine konuk editör olarak katılmış ve Gabriel'e sorduğu sorulardan aşağıdaki cevapları almış...

Peter Gabriel: "Biko"nun müziği "Dingaka" isimli bir Afrika filminin soundtrack'inden alındı, o kadar da iyi bir film değildi, ama müziklerini bir Hollanda radyosunda duyduğumda meraklandım. Albümü Londra'da küçük bir mağazada buldum. Böylece bir takım Afrika ritmlerini dinlemeye başladım. Bu beni çok etkiledi. Duyguları yansıtacak doğal bir groove'u olan çok basit bir şeyin arayışındaydım. Sözler, Biko'nun alenen tutuklanmasıyla ilgiliydi. Başka birçok insan gibi ben de onu koruyup kollamanın yeterli olacağını düşünmüştüm. Ölüm haberi bir tür şok olmuştu. Politik sözler kullanmanın benim için doğru bir şey olup olmayacağına dair şüphelerim de vardı. Birkaç arkadaşımla bu konuyu konuştum, çünkü beyaz, orta sınıf bir İngiliz kökenden geliyordum, söylediklerimin ciddiye alınıp alınmayacağından emin değildim. Ama sonunda, yazdığım şeyleri kuvvetle hissettim içimde, şarkının gerçek bir hissiyatı varmış gibiydi, kendime güvenim geldi. Müzikal ve sözel istikametimde bir dönüm noktası oldu bu. Turneye çıkıp değişik ülkelere gittiğimizde, insanlar "şarkılarınız hayatlarımızı değiştirdi" diyorlar. Düşünüyorsunuz: "Eleştirileri dikkate almadığım iyi olmuş..."

Mutlu bir müzik

Kendimi bazı şeylerin bir parçası gibi hissettiğim zamanlar oluyor. Bazen bu duyguyu sadece müzik yaparken ediniyorum. Galiba Afrikalı müzisyenlerle çalışmayı sevmenin sebebi de bu. Bazı açılardan benim tam antitezim bu durum; bunun cazibesine kapılıyorum ve kendimi daha özgür hissediyorum. Senegal'de bir yer almamın sebeplerinden biri de bu. Orada

Plak şirketi Real World bu festivalin bir uzantısı mı oldu?
Thomas Brooman –WOMAD'ın sanat yönetmeni– sık sık söylüyordu: Bu harika müzisyenleri İngiltere'ye getiriyoruz, ama plakları bulunamıyor, çünkü kimse onlarla kontrat imzalamak istemiyor, madem stüdyomuz da var, bu işi kendimiz yapalım... Bir plak şirketi kurma fikrine hep direndim, biliyorum çünkü, her müzisyen bir süre sonra plak şirketiyle bir sevgi-nefret ilişkisine girer. Sen de bilirsin, iyi zamanlarda sevildiğini, desteklendiğini hissedersin, kötü zamanlardaysa sömürüldüğünü. İşin bu tarafına geçmek istemiyordum. Fakat Thomas sonunda beni ikna etti ve Real World on sene önce faaliyete başladı.

Yeriniz niye Bath'da?
İngiltere'nin batısını seviyorum. Eskiden Londra'da yaşıyordum, sonra batıya taşındım çünkü dağlar ve deniz vardı, başka türlü bir yaşam biçimi... WOMAD'ın ilk zamanlarını hatırlıyorum, bu sessiz, yemyeşil vadiye bağırıp çağıran, danseden Burundili davulcular doluşmuştu. Bütün vadi harika seslerle yankılanıyordu, çok etkileyiciydi. Kendi çevremizi yaratabileceğimiz geniş bir alan alabildik buradan; büyük bir şehirde bu çok zor olurdu.

Youssou N'Dour'la ya da Baaba Maal'la sahnedeyken bir anda gerçek bir enerjinin doğduğunu hissediyorum, her şeyi aydınlatan bir enerji. Seni yükseltiyor ve büyük bir değişim yaratıyor.

Ve artık bir plak şirketi sahibi oldun...
Borçlarımızı ödedikten ve bu çamurdan çıktıktan sonra, galiba biraz daha ateşlendik. Misyonerler gibiydik; burada gerçekleşen bu mucizevî müziği gerçekten hissediyorduk: Büyük icracılar, herkese hitap etmesi zor müzikler... Ama halihazırda bunlardan haberdar olan bir dinleyici kitlesi vardı.

Başlangıçta bu müziklere bir davulcunun gözüyle mi bakıyordun, davullara, perküsyonlara mı dikkat ediyordun?
İlk farkına vardığım, Stanley Baker'ın "Dingaka" adlı epiğiydi, içinde beni hemen avlayan müzikler vardı. Bir Hollanda radyo istasyonunda kulağıma çalınmıştı, üç ay boyunca bu soundtrack'i aradım. Bana birçok kapıyı açan bu oldu. "Biko" şarkısı da buradan doğdu.

O soundtrack'teki vurmalılardan?..
Bu alana açılmak için bir kapıydı o. Çok heyecanlanmıştık, mümkün olduğu kadar derinleşmek ve kendimizi bu alanda eğitmek istiyorduk.

Bu "biz" dediğiniz kim?
Thomas Brooman ve bir süre sonra da Amanda Jones –şimdi Real World'ün başında. Yıllardır bu müziklerle yatıp kalkıyorlar. Bence her şey heves ve bilgisizlik üzerine kuruldu.

Real World'ün anlaşacağı sanatçıları seçerken belli kıstaslarınız var mı?
En temel ölçütümüz, iyi icracılar ve şarkıcılar olmaları. Favorilerimden biri Papa Wemba; onunla çalıştığımız için çok şanslıyız. Onunla turneye de çıktım, çok eğlenceliydi. Bir müzisyen olarak Papa'nın grubuyla, Youssou N'Dour'la ya da Baaba Maal'la beraber sahnedeyken bir anda gerçek bir enerjinin doğduğunu hissediyorum, her şeyi aydınlatan bir enerji. Kendinden daha iyi biriyle çalmak gibi; seni yükseltiyor ve büyük bir değişim yaratıyor. Geçenlerde Paris'te, on yıl önce "İnsan Hakları, Hemen Şimdi" konserine katılan müzisyenlerle bir konser verdik. Tekrar Youssou'yla, Tracy Chapman'la, Bruce Springsteen'le çalıyordum. Benzer bir duygu oluşmuştu yine... Stüdyoda aslolanın işbirliği olduğunu düşünüyorum. Çok ilginç bazı ortaklaşa yapımlar gerçekleştirdik –mesela "Night Song" için Nusrat Fateh Ali Khan'la Michael Brook'u bir araya getirdik. Çok güzel bir sesi olan Yungchen Lhamo, "Coming Home" albümünde Hector Zazou'yla çalıştı. Prodüktör ve müzisyen Simon Emmerson Afrikalı ve İrlandalı müzisyenlerle çalıştı. Afro Celt Sound System'i oluşturdu, "Volume 2: Release" albümleri İngiltere'de ilk 40'a giren ilk albümümüz oldu; çok heyecanlanmıştık.

İlk o mu listelerde yükseldi? "Dead Man Walking"de de bir şey yok muydu?
O dediğin Nusrat Fateh Ali Khan'la Eddie Vedder'ın beraber söylediği şarkılar. Nusrat'la epey çalıştık; bence zamanımızın en olağanüstü şarkıcılarından biri. Oliver Stone'un "Natural Born Killers"ına da katılmıştı. Oliver Stone'la tanıştım; plaklarımızın hayranı, özellikle de Nusrat'ın. Kimi zaman, müziğimizi yaymaya çalışınca, bazı insanları üzdük, çünkü ruhanî bir müzik bu. Hem "Natural Born Killers", hem "Dead Man Walking" için Nusrat'a senaryoları gönderdik, ona doğabilecek sorunları ve tartışmaları

---

kulüplere gidiyorduk ya da jam'lere davet ediliyorduk, kendimin bilincine varmadan bütün bunları yapabiliyordum, harika bir şeydi. İngiltere'de, Los Angeles'da, New York'da bunları yapmaya ve rahatlamaya imkan yok. Öbür taraftaysa bir açıklık var, insanlar işlerini yapıyorlar ve sana kendilerini iyi hissettiriyorlar... Mecburiyetlerden arınınca neşe, heyecan ve tutku dolu oluyorum. Üzüntülü müzikleri her zaman daha kolay nüfuz edilebilir buldum, gerçekten mükemmel bir grupla karşılaşmamışsam eğer. Afrika müziğindeki en harika şeylerden biri de bu, hakikaten mutlu bir müzik olması. Batı toplumlarında çok fazla sahte mutluluk var, plastik bir tebessüm gibi. Beni sahte mutluluktan daha çok sinirlendiren şey, sahte ciddiyet –ticarî bir keder. Toplumumuzda değişmesini arzu ettiğim şeylerden biri de bu, insanların ölüm anlayışı: Hayattan ihraç ediliyor ölüm, Viktoryenlerin cinselliği hayattan çıkarması gibi.

Bir düşman, bir mücadele
60'larda ileriye atılmaya dair güçlü bir duygu vardı, tarihte ilk defa gençlik kendi gücünün farkına varıyordu. Bazı değişimler oldu, inanıyorum ki hâlâ insanları bir araya getirmek ve bir hedefe yöneltmek mümkün. 60'lardaki idealizmin geri dönmeye başladığını hissediyorum, ama biraz daha bulanık ve sesi kısık. Belki yeni kuşak bizden daha ileri götürebilir bunu, çünkü bizden daha bilgililer ve gerçeklik duyguları daha sağlam, ama buna karşı çalışan inanılmaz büyük çapta güçler var her zaman. Brian Eno, Almanya'da, Stern dergisinin bir araştırmasından bahsetmişti. Hatırladığım kadarıyla, dünyanın her tarafına gidip insanlara şu iki soruyu soruyorlardı: 1- Mutlu musunuz? 2-

4. Levent'teyiz...

CEZZAR PRODUCTION

STÜDYOLARI

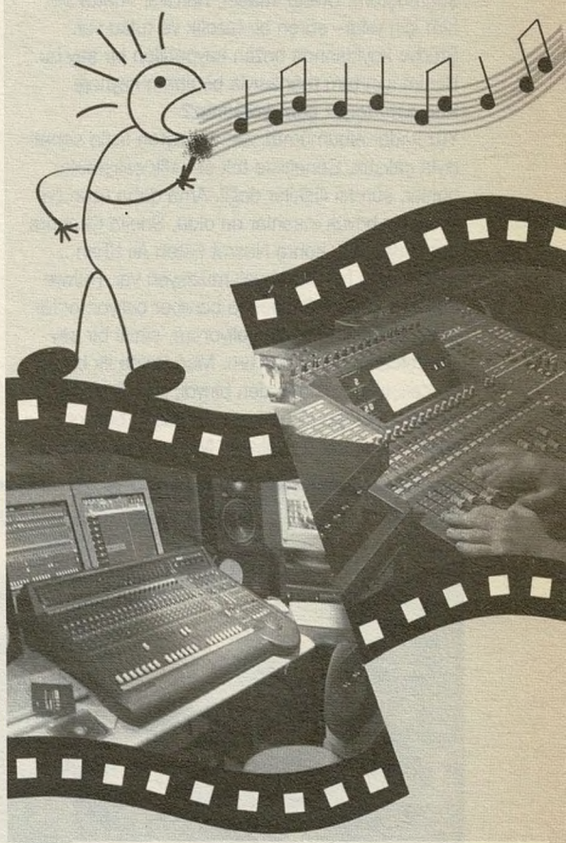

Stüdyo A
- Mackie D8B 72 kanallı full otomasyon mixer
- Mackie harddisk record: 24 kanal
- Alesis Adat: 24 kanal
- 20 kişi aynı anda kayıt

Stüdyo B
- Yamaha 02 full otomasyon mixer
- Alesis Adat: 24 kanal
- Harddisk record
- 10 kişi aynı anda kayıt

SES KAYDI • DEMOLARINIZ • PRODÜKSİYONLARINIZ
ARANJELERİNİZ • REKLAM & FİLM MÜZİKLERİ
EDITING & MASTERING **YAPILIR**

KENDİ ARANJÖRLERİNİZLE VE YÖNETMENLERİNİZLE ÇALIŞMA İMKANI

Stüdyo kiralama saati 12 $

CEZZAR MÜZİK FİLM YAPIMCILIK LTD. ŞTİ.
Emniyet Evleri, Güvercinlik Sok. No: 3/A
Asaş Han 80650 4. Levent / İSTANBUL
Tel / Fax: (0212) 282 82 63 - 270 50 21

anlatmaya çalıştım. "Canım, sadece bir film işte" dedi. Ama maalesef herkes bu tavrı gösteremedi. "The Last Temptation of Christ" soundtrack'i de çok tartışma yarattı. Mümkün olduğunca bilgi edinmeye çalışıyoruz, ama belli projelerin etrafında örülen hissiyatlardan her zaman haberdar olamıyoruz, bunları senaryoyu okuyunca tahmin etmek de zor oluyor.

Nusrat'ın müziğini ilk duyduğumda sana "aynı rock'n'roll'un ilk zamanları gibi" dediğimi hatırlıyorum, Geoffrey Oryema'ya benzetmiştim.

Bunun çok enteresan bir gözlem olduğunu düşünmüştüm. Orada saatler, haftalar –hatta benim için yıllar– süren bir tazelik ve tutku var. Stüdyo kayıtlarında bazen kaybedilen bir şey bu. Benim için tam mânasıyla bir ilham kaynağı.

Kaç sanatçıyla çalışıyorsunuz?

Yüz kadar albümümüz var, altmıştan fazla sanatçıyla çalıştık. Genellikle tek seferlik çalışmalar bunlar, sürekli ilişkiler değil. Ama daha uzun çalıştığımız büyük insanlar da oldu, Sheila Chandra bunlardan biri, sonra Nusrat Fateh Ali Khan... Olağanüstü bir Tanzanyalı müzisyen var, Hukwe Zawose, yeğeni Charles'la beraber çalıyor; onlarla kendi albümüm için çalıyorum, sihirli bir şey yarattıklarını düşünüyorum. Mari Boine ilk başlarda çalıştığımız isimlerden biriydi, parlak bir kültürü vardı, çok güçlü bir kadındı. Başka bazı çok güçlü kadınlarla da çalıştık, Maryam Mursal mesela –"The Journey" favori plaklarımdan biri–, sonra Sheile Chandra... Her ne kadar Sheila İngiltere'de büyümüş ve çok çeşitli kaynaklardan beslenmiş olsa da, yaptıklarının özünde hep Hint müziği var. Bağımsız bir sanatçı, güçlü, istedikleri konusunda kafası net. Müziğini remikslemek için bir sürü teklif geldi, ama doğru bir şey yapılacağını hissetmediği sürece kabul etmiyor, büyük bir tanıtım fırsatı olsa da. Prensip sahibi bir sanatçı, bu da harika bir şey... İşe ilk başladığımızda, tutkuya ve ruha hitap eden müziklerle ilgileneceğimizi söylemiştik. Bence Real World ruha hitap eden müzikler yayınlayan bir şirket; "ruh" kelimesinin tanımı için iyi bir örnek. Başka bir büyük, daha iyi görülebilir bir getto yaratmaktan ziyade, her zaman, dünya müziğinin dünyada yapılan müzik olarak tanımlanması gerektiğini düşündük. Çünkü her sanatçı kendi ismiyle anılmak istiyor, dünya müziği ya da Afrika müziği, Çin müziği çatısı altında değil. Amacımız bu insanların tanınmasını sağlamaya çalışmak.

Şu sıralar ilgilendiğiniz sanatçılar kimler?

Afro Celt Sound System'le meşgulüz, onları çok seviyoruz. İngiltere'den Joi isimli bir Asyalı topluluk var, çok ilginçler; "One And One Is One" albümleri çok iyi. Sam Mils Bengalli müzisyenlerle çok güzel kayıtlar yaptı, özellikle de Paban Das Baul'la yaptığı "Real Sugar" albümü. Tama grubuyla yaptığı bir albümü de yeni bitirdi.

Peki Real World'ün bundan sonraki on yılı ne olacak?

Plaklarımız daha büyük bir dinleyici kitlesine ulaşsın istiyoruz, daha geniş bir internet ağını hedefliyoruz. Latin müziğine daha fazla eğilmek istiyoruz. Şarkıyazarlığına da öyle. Birkaç sene önce Joseph Arthur'la anlaştık, çok iyi şarkılar yazıyor. Batı müziğiyle biraz daha fazla ilgileneceğiz, ama daha çok şarkıyazarlığı üzerinden.

"Natural Born Killers" ve "Dead Man Walking" için Nusrat'a senaryoları gönderdik, ona doğabilecek sorunları anlatmaya çalıştım. "Canım, sadece bir film işte" dedi. Ama maalesef herkes bu tavrı gösteremedi.

Belki de biraz "Unreal World" diye düşünmelisiniz, mesela şimdilerde yeniden canlanan Johnny Cash –o da harika şarkılar yazıyor.

Real World bir dünya müziği şirketi olarak mı kalsın, yoksa başka alanlara da açılsın mı diye çok tartıştık. Benim kişisel fikrim, dünya müziğinin, dünya üzerinde müzik yapan herkese açık olarak tanımlanması; onu bir rafa sıkıştırmamak gerek. Ama buna karşı bazı argümanlar ileri sürülüyor, mesela mağaza raflarında sorun yaşanacağı gibi; böyle uzayıp giden bir tartışma bu. Değişik müzik türleri için başka bir yapı oluşturmak gibi bir fikir de var, ama ben bir kazan çorbayı tercih ederim.

Kendi şirketin için albüm yapmayı düşünüyor musun?

Bunu yapmayı seviyorum, mesela "Passion" Avrupa'da Real World'den yayınlandı. Birçok şey öğrenmek, başka müzisyenlerle çalışmak için bir şans; bu şirketi kurmanın güzel taraflarından biri de bu. Hepimiz stüdyoda bu harika insanları izliyoruz. İngiltere'nin ücra bir köşesinde olsak da, dünyanın kozmopolit bir köşesindeymişiz gibi geliyor... On yıl çok çabuk geçti. Başladığımızda, insanlar Real World'ün yaşayacağına ihtimal vermiyorlardı, küçük bir azınlığa hitap ettiğimizi düşünüyorlardı. Bence biz ve bizim gibiler, zihinlerini açmaya hazır insanların olduğunu kanıtladık. Herkes her şeyden hoşlanmayacak, ama eminim ki başka kültürlerden gelen müzikleri dinlemeyi hiç denememiş olanlar bile, kendileri için bir şey bulacaklar burada. Keşfedilmeye değer kocaman bir tuval bu. Bir sürü ülkeye gitmek ve küçük paletimizi değişik yerlerde görmek benim için büyük bir haz kaynağı...

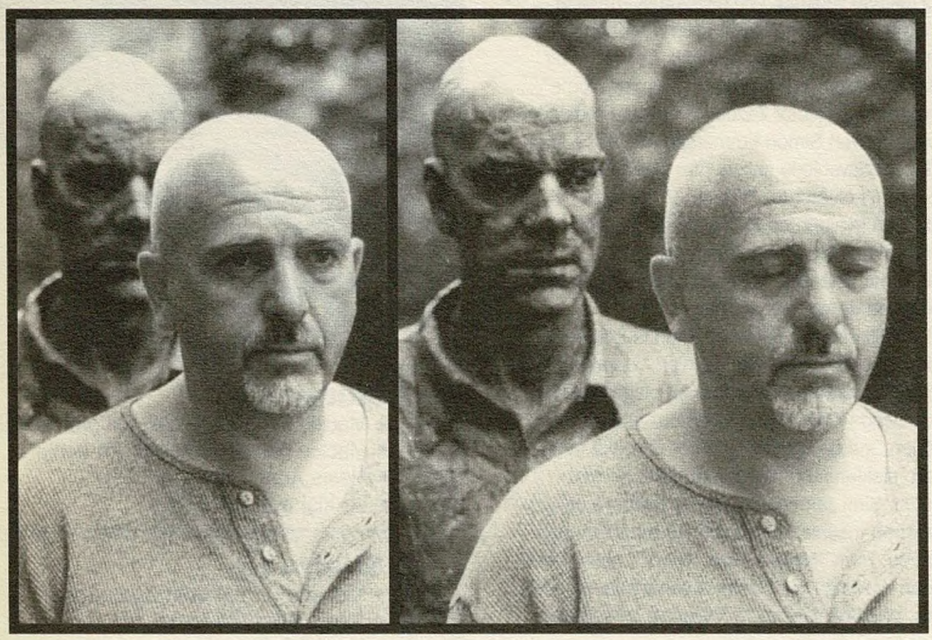

Çeviren: **Merve Erol**

Gelecek hakkında iyimser misiniz?

Her iki soruda en yüksek çıtaya erişenler Kuzey İrlanda ve Güney Afrika'ydı. Bunun böyle olmasının olası sebeplerinden biri, tanımlanabilir bir düşmanları olması ve nihayete erecek bir mücadele içinde olmaları. Amerika'da birçok insan, hayatlarının en güzel yıllarının savaş yılları olduğunu söylüyor. Bunun olumlu bir şey olup olmadığını bilmiyorum, ya da ancak insan yüzlü bir düşmanınız olduğunda hayatın bir anlam ve bir amaç kazandığını söylemek istemiyorum. Ama aksi de olmuyor.

Yüzeydeki kabarcıklar

Real World'ü böyle şeylerin gerçekleşebilmesi için bir araç olsun diye kurduk: Değişik kültürlerden, sanattan, teknoloji alanından insanlar bir araya gelsinler diye. Bu sanatçılar dokuz senedir beraber yolculuk ediyorlar, bir tür cemaat duygusu gelişti aralarında. Bazen çok imtiyazlı olduğumuzu düşünüyorum, mesela Şili'de Jan Jara'yla konuşurken olduğu gibi. Kocası (Victor Jara) bizim yaptığımız işin aynısını yapıyordu, şarkılar yazıp söylüyordu, ama bu yüzden hayatından oldu. Bizse gayet iyi bir hayat yaşıyorduk, o insanların öldürüldüğü o yerde alkışlanıyorduk. Ne kadar şanslı olduğumuza ve müziğin taşıdığı potansiyele dair çok güçlü bir duygu bu. Woody Guthrie'nin gitarının üstünde "bu makine faşistleri öldürür" yazması gibi. Yüzeydeki bu kabarcıklar, insanların yüreklerine en yakın şeyler.

Bir açıdan, epey ilgiye mazhar olduk. Diğer taraftan, insanlarda, her durumda işini götürmeye çalışan faydacı fahişeler olduğumuz gibi sinik bir tepki de var. Ama öte yandan, bir Kürt gelip de halkının öldüğünü söylediğinde, Afrika için, Güney Amerika için çalışıyorsunuz da, neden kimse bize dönüp bakmıyor dediğinde... Ona, yeni albümünüzle meşgul olduğunuzu söyleyip telefonu kapatamazsınız. Bir kere girdiyseniz işin içine, böyle telefonlar gelecektir.

İçimizdeki şeytanlar

İnsan Hakları turnesinde tartışıldığı gibi, insanlar için bir güçlü bir temel yaratılabilirse, dünyanın genç kuşaklarında idealizmi birkaç adım daha ilerletebilirsiniz. Hâlâ çok büyük sorunlar olsa da, iyimser sayılırım. İnsanları yargılamaya ve dışlamaya başlarsanız, zulme de meydan vermiş olursunuz. İçimizde işkenceci, dışlayıcı bir taraf olduğuna eminim. Bir şeyleri değiştirmeye çalışmadan önce, kendimizdeki bu yanları da görebilmeliyiz.

Başka türlü bir adalet anlayışı, insanların kendi kudretlerinin farkına varabilecekleri bir imkân ve umut duygusu... Bir insanın büyük bir değişim gerçekleştirdiğini, gerçekleştirebileceğini farketmek çok güç bir şey. Çocuklarımın öğrenmesini en çok isteyeceğim ders budur.

ZİHNİ MÜZİK'TEN
TÜRKÇE RAP BOMBARDIMANI

YAKINDA!..

maho-b@maho-b.com www.maho-b.com

MC ve CD ÇIKTI!..

ONDAON

MC ve CD ÇIKTI!..

UMUT ERTEK

ZİHNİ MÜZİK
Mühürdar Cd. Akmar Pasajı 70/13 KADIKÖY 81300 İSTANBUL **Tel:** 0216 336 50 09 **Fax:** 0216 349 22 68
Web : www.zihni.com www.zihnimusic.com **E-mail:** info@zihni.com

Fairuz Derin Bulut

Birkaç aydır punk ununa bulanmış uzun doğaçlamalarla örülü bir demo dinliyoruz: Çeşitli barlarda sahneye de çıkan Fairuz Derin Bulut'un "Halet-i Ruhiye Kundante"si. Beyoğlu ve Kadıköy'deki malum plakçılara sormadan önce, buyurun söyleşiye: Müzikleri gibiler, kıyak çocuklar.

HALİMİZ OLMUŞ KUNDANTE

Nasıl kuruldu Fairuz Derin Bulut?

Kerem Atay: Biz Okan'la eski arkadaşız. Lisede bir grup kurmuştuk, beraber uzun uzun çalardık. Belli bir şey değil de, bir melodiye takılırdık, saatlerce onu çalardık.

Şimdiki gibi biraz yani...

Kerem: Evet. Sonra stüdyoda Güçlü'yle tanıştık, o da bizi Ömür'le tanıştırdı, böylece grubu oluşturduk. Rıza da bir senedir grupta. Hepimiz Üsküdarlıyız, bir tek Güçlü Caddebostanlı.

Grubun ismi Fairuz Derin Bulut, albüm Feyruz'la açılıyor, CD'nin altında, kapakta Arap sigara kağıtları var. Arap müziğini seviyor musunuz?

Kerem: Pek çok tarz dinliyoruz, ayrım yapmıyoruz, ama arabeski de seviyoruz. Ben Müslüm Gürses'in hastasıyım mesela. Grubun adını da pavyon neonlarındaki şarkıcı isimleri gibi düşündük. Derin Bulut da, hem yüksekte, hem aşağıda, hem derin, hem bulut gibi...

Güçlü Başarır: Hepimiz Batı müziği dinlesek bile, hiç Türk müziği dinlemesek bile, bir şekilde yaşamımız arabesk, Türkiye arabesk. Müziğe de yansıyor bu. Acı çekmek, zorluk çekmek var Türkiye'de. Çok zengin aile çocukları değiliz biz.

Kerem: Kahvede takılan arabeskçiler var, farkında değiller, biz onların müziğini onlardan daha iyi biliyoruz aslında. Adam bana "saçların kız gibi" diyor, "senin annenin saçları da uzun" diyorum. *(gülüşmeler)* Bir kere tartışma müzik muhabbetine geldi, "sen ne dinliyorsun" dedim, "Vefasız Yar" dedi. "Ben de şunu dinliyorum". dedim, "sen nerden biliyorsun onu? İki-üç parçasını biliyorsundur..." "Hayır" dedim, "Müslüm'ün bütün arşivi var bende".

Ömür Gürman: Ben yabancı müzik duyuyordum tabii, ama oturup dinlemem daha bir ay önce oldu. Ben Deep Purple'ı, Led Zeppelin'i filan tanımazdım. İlk defa daha bir ay önce dinledim bunları Okan'ın evinde. Ben İlhan İrem'i çok severim. Anneannem çok dinlerdi onu evde, "oğlum" diye bakardı ona. Yurtdışında ruh ve sinir hastalıklarını sakinleştirici diye çalıyorlarmış İlhan İrem'in sesini. "Guguk Kuşu"nda vardı, hastalara müzik dinletiyorlardı, öyle. İlhan İrem'in kendisini de çok severim. Şiir yazıyor o, ayrı bir dünya yaratıyor.

Okan Yılmaz: Bende de çok ters bir durum var, Türk müziği hiç dinlemezdim, çocukluğumdan beri Pink Floyd, King Crimson dinlerdim. Son dört senedir 70'lerden Türk şarkıları dinliyorum. Çok fazla ayrım da yapmıyorum. İnanılmaz geliyor bana, acayip bir hasretle sarılıyorum onlara. Artık sıkılmışım, Pink Floyd çalıyor, "kapatın, Edip Akbayram dinleyelim" diyorum. Eski şarkılardaki altyapılar çok hoşuma gidiyor.

70'lere sık sık atıfta bulunuyorsunuz, mesela hedefinizin "70'li yılların tüm kural ve kuralsızlıklarını, o dönemin kendine has sound'uyla günümüzde yaşatmak" olduğunu söylüyorsunuz. 70'ler ne ifade ediyor sizin için?

Rıza Özmen: Müzik kalitesi çok yüksek, ama o yıllarda Türkiye'de yaşamak istemezdim. Belki İngiltere'de, Amerika'da olabilir ama, çok olaylı yıllar onlar Türkiye'de. Ama o zamanki müziğin, o samimiyetin bugün devam etmesini isterdim.

Ömür: 70'lerin müziğini 2070'e de biz taşırız herhalde.

Kerem: "Ne istersen olacak" deseniz, trilyonlar senin olacak deseniz, ben şu halimle, şu grupla, 70'li yıllarda aynı adamlarla aynı kulvarda müzik yapmak, o dönemlerde yaşamak isterdim. Sadece bunu isterdim, başka da hiçbir şey istemezdim. Bence de çok iç açıcı zamanlar değilmiş, ama olsun. Bir ruh varmış o zaman.

Güçlü: 70'lerde kargaşa, iç savaş gibi şeyler varsa, şarkılarda da aşka dair çok güzel şeyler var.

Kerem: Bir büyü var o zaman, önemli olan o. Sadece müzikte değil, arabalarda, caddelerde, evlerin yapısında, giyiniş tarzında, saç modelinde... O büyü şimdi gidiyor, gitgide dağılıyor.

Güçlü: İnsanlar ne kadar karamsarsa, yaratılan şey de çok pembe. Şirinler çizgifilmi gibi. İnsanlar çok karmaşık, fikirler çok çapraşık, ama arabaların rengarenkliği, Türk filmleri... Çok fazla hayal var o zamanlar sanki.

Ömür: Şimdi insanlar yine eskisi gibi giyiniyorlar, eski müzikleri dinliyorlar, ama daha rahat bir ortamda bunları yapıyorlar. Şimdi saçlar uzun, o zaman zorluk çekilmiş saç uzatırken.

Kerem: Fakat her şeyin ilk olmasının getirdiği bir büyü var galiba o zamanlar. İlk Amerikan arabaları geliyor, Anadol yapılıyor, her şeyle ilk defa tanışılıyor.

Şimdi bunların yerine ne var?

Güçlü: Sevgisizlik var...

Kerem: Öz kültürümüzü de kaybediyoruz. Müzikte de had safhaya ulaşıyor bu. British rock niye yapıyorsun? Yap istersen ama, ben hiçbir şey hissetmiyorum bu müziği dinlerken. Genelde o tarza bir kayış var. Türkçeden hiçbir eser kalmıyor. Türkiye'nin dışında yaşıyorsun o zaman.

Brit rock dinliyorsan, ama arabesk de seviyorsan, sevmiyorum deme. İnsanlar ne der diye düşünme. Neysen osun... Kısıtlamalardan kurtulmaya çalışıyoruz.

Rıza: İnsanlar sanki bir kitleden görünmek için onların yaptığını yapıyor; hoşuna gitse bile, başka bir kitlenin yaptığını yapmamaya çalışıyor. Ben bunlara çok karşıyım açıkçası.

Kerem: Brit rock dinliyorsan, ama arabesk de seviyorsan, sevmiyorum deme. İnsanlar ne der diye düşünme. Neysen osun. Müzikte de böyle düşünüyoruz, bu kısıtlamalardan kurtulmaya çalışıyoruz.

Üsküdar sizi nasıl etkiledi, bir mekân olarak müziğinizde yeri var mı?

Rıza: Biraz sakat tipler vardır Üsküdar'da. Bizim mahallede bizim tipimizde adam geçti mi bayağı laf yer. Bize bir şey demiyorlar, tanıyorlar artık. İnsan bu ortamdan etkileniyor tabii.

Güçlü: Belki farklı bir yerde yetişseydik, farklı bir müzikten hoşlanacaktık, belki Brit rock yapacaktık.

Rıza: Biraz arada kalmışlık var bizde. Muhitimiz, çevremizdeki insanlar alaturka ya da mutaassıp. Biz öbür tarafı, Batı'yı da biliyoruz, iki tarafı da seviyoruz.

Ömür: Biliyoruz, seviyoruz, ama iki tarafta da yaşıyoruz, önemli olan o.

Kerem: "Arabeskle rock'u birleştirmişler" denir mesela. Biz hiçbir şeyi birleştirmeye çalışmıyoruz. Bazen Led Zeppelin gibi oluyoruz, üç dakika sonra müzik düşüyor, Müslüm Gürses gibi çıkıyor ses. Özellikle bir şeyleri yan yana getirmiyoruz.

Rıza: Her birimizin ayrı bir tarzı var sanki. Mesela Güçlü bence tipik bir rock davulcusu. Okan tam Hammond'cı. Ömür Latin seviyor. Ben funk seviyorum. Kerem Erkin Koray hastası.

Kerem: Ama Hammond olmadan da müziğimiz olmaz. Kullandığımız org Roland'ın en düşük modellerinden biri. Onun bir üst modeli bile fazlasıyla modern geliyor. En kötü tonları olan orgu seçtik bilhassa. Kötü derken, tabii piyasaya göre, yoksa biz çok seviyoruz. Hammond, o büyüyü yakalayan ses.

Güçlü: Hammond'ın tonu kilisede kullanılan orgdan çıkarılmış bir ses,

38→

Fairuz Derin Bulut: Rıza Özmen (bas), Güçlü Başarır (davul), Ömür Gürman (darbuka), Kerem Atay (gitar), Okan Yılmaz (org)

değil mi? Bir rahatlama yaratıyor insanda herhalde.

Senin en beğendiğin klavyeci kim?

Okan: Emerson, Lake & Palmer. Jon Lord'u da çok severim. Uğur Dikmen'i de çok seviyorum. O kadar ayırt etmiyorum, birçok insan seviyorum.

Kerem: Piyasadan hep moog plakları topluyoruz. "Je t'aime" vardır ya, Jane Birkin, onun hastasıyız.

Şarkı formuyla aranız pek yok, şarkılarınız daha çok doğaçlama formunda...

Kerem: Nakarat, sonra bir solo, böyle bir şey değil. Genelde melodiye kendini kaptırmış, biraz film müziği tarzı şeyler. O anda ne haykırıyorsam, ne bağırıyorsam o.

Ömür: Birimiz bir melodi buluyor, başlıyoruz çalmaya, belki 45 dakika aynı şeyi çaldığımız oluyor. Sonra yavaş yavaş hep beraber ayıklıyoruz.

Roxy Müzik Günleri'ne, Battle of the Bands'e katıldınız. Bu yarışmaların faydası oluyor mu?

Kerem: Tanınmak için faydalı oluyor.

Güçlü: Ama müziğe karşı insanlarda heyecan yok. Eleştirmek için geliyorlar, rahat değiller. Belki adam dinlerken çok mutlu oluyor, ama o mutluluğunu yansıtmak istemiyor. Put gibi duruyor insanlar, yargılayıcı, not verici, hoca pozisyonunda... Bir de katıldığımız yarışmalarda bütün gruplar az çok birbirine benziyorlar. Bizi dinleyenler "bunlar da nereden çıktı" diyor.

Siz müziğinizde rahatlamayı, deşarj olmayı mı ön planda tutuyorsunuz?

Kerem: Kime sorsak, "müziğinizi dinlediğimizde bir rahatlama hissediyoruz" diyorlar. Biz de dünyamızı kesintisiz dışavuruyoruz müziğimizde. "Bunu dersek ayıp olur, sıkıcı olur" diye bir şey yok. Müziğimizi bir kalıba sığdırmamaya çalışıyoruz. Cızırtılı mı çıkıyor, olsun, çal. Özellikle faz tonlarını kullanıyoruz hatta.

Zen'den Replikas'a uzanan bir perspektif sizin için de geçerli, değil mi?

Kerem: *(gülüyor)* Katıldığımız bütün programlarda bunu soruyorlar.

Güçlü: Bir grupta çalacaktım, dağıldı sonra. Her şey notaya bağlıydı. Tango çalıyorsunuz, 6/8'lik ritmler çalışıyorsunuz, böyle sürekli bir trafik vardı. Zaten şehir içindeki trafik insanları fazlasıyla sıkıyor. Ben de öyle çalarken sıkılıyorum ve huzurlu olamıyorum. Burada hiç öyle bir sorunumuz yok. Şu atağı atmak istiyorum, at diyorlar, öbürü şunu yapmak istiyorum diyor, yap diyorlar. Bağımsız kıldık kendimizi. O çıkan ses bizi mutlu ediyorsa, başkalarını da mutlu ediyordur.

Ömür: Aksi takdirde müzik monotonlaşıyor o zaman. Rock da, caz da çıkmayabilirdi bunlar yapılmasaydı.

Rıza: Hiçbirimiz virtüöz değiliz; şu akordan sonra şu geliyor, buraya şu senkop gider şeklinde bilgimiz yok. Çok yetenekli olduğumuza inanıyorum her birimizin. Ama maliyetten ötürü ders alma imkanımız olmadığı için yırtına yırtına bir şeyler yaptık. Şundan sonra şu gelir, bu akor şöyledir gibi bir seviyeye gelemedik daha. O da bizi kasıyor açıkçası. O yüzden doğaçlamaya yöneldik. İki tane akor var, on dakika çalıyoruz, ama insanları sıkmıyor bu. Düşüyoruz, çıkıyoruz, halet-i ruhiyemize göre.

Ders alma imkanımız olmadığı için yırtına yırtına bir şeyler yaptık. Şundan sonra gelir, bu akor şöyledir gibi bir seviyeye gelemedik daha. O da bizi kasıyor açıkçası. İki tane akor var, on dakika çalıyoruz, ama insanları sıkmıyor bu. Düşüyoruz, çıkıyoruz, halet-i ruhiyemize göre.

Albümünüzün –ya da demonuzun diyelim– adı "Halet-i Ruhiye Kundante". Halet-i ruhiye müziğinizi açıklamak için nasıl bir kavram? Kundante ne demek?

Kerem: Hiçbir şey demek değil. Ruh halimiz olmuş kundante, ooh, kopup gitmiş. *(gülüyor)*

Okan: "Sineksaz" diye bir parçamız var mesela. Dayımla arkadaşı içiyorlarmış, dayım onu dinlemiyormuş, "sen istediğin kadar sineksaz çal" demiş arkadaşı. Buradan bir parça çıktı...

Kerem: Vapurda gidiyorum, arkada adam bir şey konuşuyor, enteresan geliyor, koyuyoruz parçaya. Mahalledeki bitirim adamlar üstüne yaptığımız şarkılar da var mesela.

"Saklambaç"ta özellikle, çocuksu nidalar, tekerlemeler var...

Rıza: Çocuklar bir şey dese kızmaz kimse, istediğini söyleyebilir çocuk...

Ömür: Geçen gün Arzu'nun çocuğuna dinlettim. Albüm bitene kadar öyle kaldı çocuk, sesleniyoruz, bir şey demiyor. Kımıldamıyor, sabit bir noktaya bakıyor. Bitirince "sevdin mi" dedik, "sevmedim ben" dedi, gitti. *(gülüşmeler)*

Kerem: Bilinçaltımızda kalan şeyler, belki küçüklüğümüzde yaşadığımız çok kötü bir olay o an aklımıza geliyor. Hiçbir sakınmamız yok, küçüklüğümde eziyet çekmişsem, o eziyetle müzik yapıyorum.

Konserlerde bir anda çıkıyor mu böyle şeyler?

Kerem: Oluyor aklımıza gelirse. O gün biri sevgilisine "domates" demiş, hemen giriyor şarkıya. "Ben seni sonra ararım, annemler evde" diyor telefonda, ertesi gün şarkıya giriyor bu.

Ömür: Duyduğumuz, yaşadığımız, etrafımızdaki her şey... Ben sizi şimdi gitar olarak görüyorum. Size anlatıyoruz, bunları yazacaksınız, başkaları

AZINLIKYAN
ARET GICIR
çizgi öykü

KARAKUTU
OHAN
karikatür

ARAS YAYINCILIK
İstiklal Cad. Hıdivyal Palas No: 465/Z, Beyoğlu/İstanbul Tel: (0212) 252 65 18 Faks: (0212) 252 65 19 info@arasyayincilik.com www.arasyayincilik.com

okuyacak. Biz de oturuyoruz gitarın başına, onunla paylaşıyoruz, o da anlatıyor insanlara bunları.

Güçlü: Şarkılarımızda insanları karamsarlığa itecek bir şey yok. Karamsarlığımızın da yoğun olduğu anlar çok aslında. Okul sorunları, kız arkadaşlarımızla olan sorunlarımız, gelecekle savaşımız... Ama müziğimizi bunlarla boğmamaya çalışıyoruz.

Şu sıralar ne yapıyorsunuz müzik dışında?

Ömür: Ben bir stüdyo işletiyorum, oradan ayrılıp kendimize bir yer açmayı düşünüyoruz. Hem kayıt yapalım, hem sohbetler edelim, konserler verelim...

Kerem: Ben bazen demir doğrama, kaynak yapıyorum. Altı sene çalıştım bu işte, ama artık istemiyorum.

Güçlü: Adam herhalde karşısında kendi tipinde bir adam görmek istiyor, karşısında Kerem'i uzun saçlarla görünce şaşırıyor. "Bu işi yapabilir mi" diye muhakkak düşünüyordur.

Kerem: "Usta nerede" diyor. "Benim, buyur" diyorum, "bizim işimizi sen mi yapacaksın" diyor. "Ben yapacağım" diyorum, kovalıyorum adamı.

Güçlü: Göreceksiniz ama Kerem'in dükkanını, Erkin Koray posterleri, gitarlar... Bildiğimiz demir doğrama atelyelerinin dışında bir yer. Ömür'ü tanısanız, başlı başına bir kitap kahramanı...

Ömür: Ben esasında tiyatrocuyum.

Güçlü: Atı anlatsana... *(gülüyor)*

At da nereden çıktı?

Ömür: Bir at satın almıştım. Oyuna gidiyordum, atı çalmasınlar diye karakolun önüne bağlıyordum, "bir saat sonra gelirim" deyip. Nalın altına araba lastiği çakınca şehirde normal gidiliyor. Üsküdar'da pasajların içine atla girerdim, başımda kovboy şapkası, ayağımda mahmuz... Sattık sonra, yaşı geçmişti.

Tiyatroda ne oynuyordun?

Ömür: 15 sene tiyatro yaptım, altı-yedi senedir yapmıyorum. Annem de tiyatrocu, Zeki Alasya-Metin Akpınar'ın Devekuşu Kabaresi'nde oynardı. Yonca Evcimik'in rollerinde daha önce o vardı. Evlenince bıraktı. Ben de sekiz yaşımda başladım, sonra Üstün Asutay'la devam ettim.

En çok oynamak istediğin oyun neydi?

Ömür: "Cibali Karakolu"... Bir de Raj Kapoor'un "Avare"si; onu tekste döküp sahneye koyacaktık... En çok zevk alarak oynadığım oyunlar çocuk oyunları oldu. "Sevgi Ormanı" diye bir oyun vardı mesela, zevkliydi. En zor oyun çocuk oyunu; sahnede onlara hakim olmak zordur. Büyük seyirci oturuyor, ama çocukları oraya oturtmak, oyuna ilgilerini sağlamak kolay değil. Bir kere Fikirtepe'de bir oyuna gittik, ben palyaçoydum. Saldırdılar üstüme, peruk düştü, elbise parçalandı, kaçtım okulun içine. Tuvalete girdim, bir çocuk vardı, "kimseye söyleme, sana çikolata alacağım" dedim, tamam dedi, ben saklanınca "palyaço burdaaa" diye bağırdı. Camdan aşağı atladım, beni mahvedeceklerdi.

Oyun müziği yapmayı düşündünüz mü?

Kerem: Film müziği yapmak istiyoruz aslında. Parçalarımızda öyle şeyler var. Mesela "Kaçma"da "kaçmaaa, beni bırakma" diye bağırıyor adam, sonunda da düdük öttürülüyor. İki arkadaş soygun yapıyor, polisler bunları kovalıyor, arkadaşlardan bir tanesi yaralanıyor, düşüyor, önden koşan arkadaşına "kaçmaaa" diye bağırıyor...

Pavyonlar, düğün salonları neden ilginizi çekiyor?

Kerem: Mistik bir tarafı var pavyonların. Türk filmlerinden etkilendik galiba, hep pavyona gidilir eski filmlerde. O dönemde insanların müzik yaptığı yerler zaten pavyonlar. Kültür merkezi diye bir şey yok, kulüp yok, çay bahçelerinde, yazlık sinemalarda çalıyorlar... Benim babam eski bir davulcu, Erkin Koray'la da çalmış. Onun eski fotoğrafları var pavyonlarda, yanında Neriman Köksal... Öyle bir mekânda çalmak isterdik, yerin altında, sedef süslemeler, eski gitarlar, bir dansöz mevlevî gibi dönüyor... Çoğu afişimizde oryantal kullandık, Prenses Banu'lu bir afişimiz var. Babam eski zamanları bayağı anlatır. Bar taburesine oturup davul çalarmış, ayakta gibi. Çalışları da tuhaf, bageti ortadan tutuyor, teknik filan yok adamlarda... Biz de kasmak istemiyoruz, oturup nota çalışalım demiyoruz. Çalışa çalışa amatör ruh gidiyor.

Baban müziğinizi dinliyor mu, tavsiyelerde bulunuyor mu?

Kerem: "Müzikten para kazanamazsın, bu müzikten hayatta kazanamazsın" diyor. Müzikal olarak aynı kafadayız onunla.

Geleceğinizi nasıl görüyorsunuz, müziği sürdürebileceğinizi düşünüyor musunuz?

Kerem: Popüler olmaktan, albüm yapıp para kazanmaktan başka şeyler düşünüyoruz, zaten bunları yapmak da çok zor. Bu uyuyan, dağılan kitleyi uyandırmak istiyoruz, yarışmalara da bu yüzden katılıyoruz. "Müzik kendi içinizde", bunu kanıtlamak ve geniş kitlelere yaymak istiyoruz. Biraz iddialı ama, Türkiye'nin Pink Floyd'u olmak istiyoruz.

Güçlü: Müziğimizi ilk dinleyen insanlar biraz alaycı gözlerle bakıyorlar. Ama yavaş yavaş yaklaşımları farklılaşıyor. Konserlerde de "bu yaptıkları müzik mi, farklı mı görünmeye çalışıyorlar" gibi sorular beliriyor insanların kafasında. Ama dinledikçe insanlar kendi kendilerine bir şey yaratıyor, kendi senaryolarını yazıyor olabilirler.

Rıza: "Doors" filminde de var ya, bunlar sahnede, millet barda içkisini içiyor. Sonra aradan iki sene geçmiş, herkes sahneye bakıyor, acayip kalabalık... Bizim için de, millet şimdi barda içki içiyor gibi geliyor bana bu sıralar.

"Arabeskle rock'u birleştirmişler" denir mesela. Biz hiçbir şeyi birleştirmeye çalışmıyoruz. Bazen Led Zeppelin gibi oluyoruz, üç dakika sonra müzik düşüyor, Müslüm Gürses gibi çıkıyor ses. Özellikle bir şeyleri yan yana getirmiyoruz.

Güçlü: Her şeyde bir anlam yaratılmaya, bir isim takılmaya çalışılıyor. Bu çok yanlış bence. Özellikle sanatta olmaması gereken bir şey bu. Modern resim için "ne var, ben de böyle boyarım" diyor insanlar. Ama işin içine girince öyle yansıtamıyorsunuz, aynı duyguyu veremiyorsunuz. Müzikte de böyle. Anlam katılmamalı her şeye. Zaten hayatın ne anlamı var ki? Bir yaşam savaşı veriyoruz, okuldaysak başarı savaşı veriyoruz, müziğin hobi olmaktan çıkmasının savaşını veriyoruz... Bir kader savaşı... Öyle değil de böyle yapmak istiyorsam, kime ne! Ömür'e biri bir şey sorar, "sana ne" der. Çok güzel bir şey aslında. Birisi için kafanızda bir resim çizmişseniz, kendinize kalsın. İnsanların eleştiri taraflarını sevmiyorum. Dünyanın en iyi teknik direktörünü getirseniz, muhakkak kötü bir tarafı düşünülür: "Aslında o adam içki içer..." Biz de iyi söz yazabiliriz şarkılara belki, ama şu an yazılan sözlerin hangisi kime hitap ediyor? Dünyanızı, hayatınızı değiştiriyor mu? "Bu akşam ölürüm" diyor adam, birileri kendini öldürüyor. Adamın kafasında ölmek varsa, başkası söylediği için yapmaz bunu. Belki Murat Kekilli çok içten bir şeyler yazdı, ama bazı şeyler onun dışında gelişti, plak firması reklam amacıyla haber yaptırttı. Belki başka bir şekilde yorumlandı o şarkı. Biz en azından başka bir şekilde yorumlanmayacak şarkılar yaptık. Belki de kimsenin yorumlayamayacağı şeyler.

Rıza: Geçen gün bir radyo programında bir rock grubundan biri dedi ki: "Biz haftanın iki günü stüdyoya gidiyoruz, para veriyoruz, saatlerimizi harcıyoruz, kız arkadaşlarımızla gezecek yerde, insanlar için müzik yapıyoruz..." Çok saçma bir şey. "Aa, yazık, çocuk bizim için parasını, saatlerini harcıyor, konserine gidelim, albümünü alalım..." Bu resmen duygu sömürüsü. Biz hiçbir zaman böyle söyleyemeyiz.

Güçlü: Sabah 11'de stüdyoya giriyoruz, ama bütün gün müzik yapmıyoruz. Belki iki saat müzik yapıyoruz, sekiz saat konuşuyoruz, sevdiğimiz başka işlerle uğraşıyoruz, Pink Floyd'un Pompei konserini izliyoruz mesela. Uzun süredir arkadaşız, hiç oturup da kavga ettiğimizi hatırlamıyorum. Birbirimize güveniriz, birçok grupta yok bu.

Söyleşi: **M.E.**

Radio Days

Tan Tunçağ, namı diğer Radio Days: Radyo programlarıyla tanıdığımız Hülya-Ümit Tunçağ çiftinin oğlu... Tan, hep hummalı bir faaliyet içinde, şarkılar yazıyor, söylüyor, konserler veriyor, film müzikleri, tiyatro müzikleri yapıyor, nazar değmesin kolları her yere uzanıyor. Biz sorduk o anlattı...

BABA BİZDE ZAPPA VARMIŞ, NİYE SÖYLEMİYORSUN?

Foto: Yasemin Yıldız

Herhalde bol müzikli bir evde yetiştin. Müzisyenliğini ailene borçlusun diyebilir miyiz?

Tan Tunçağ: Evde caz ve rock'ın dışında müzik dinlenmiyordu zaten. Bu da benim daha çok Batı müziğine ilgi duymama yol açtı. O yüzden Türkiye'de Türkçe müzik yapmak istemedim. Birçok insanın bana ilk etapta sorduğu soru: "Niye İngilizce?" Çünkü Türk müziğiyle büyümedim. Türk müziğini yeteri kadar tanımıyorum. Zaten eğer Türkçe müzik yapsaydım da Türk müziği yapardım. Türk pop gibi bir şey yapmazdım.

Annen baban hiç mi sevmezdi Türk müziğini?

Sevmemeleri mümkün değil tabii. Örneğin Mazhar Fuat Özkan çok yakın aile dostumuzdu. Moğollar'ı, Mazhar'ları babam gibi, Ali Kocatepe gibi insanlar çalmışlar ilk kez radyoda. O zaman radyoda pek istenmiyordu onların çalınması. Çünkü farklılardı. Ne bileyim, mesela Barış Manço'nun bütün plakları vardır evde. Konserlere gittiğimizde babam beni elimden tutar, "Barışçığım, bu da benim oğlum işte" derdi... "Aa, kocaman olmuş!" Mesela Sezen Aksu'yla karşılaşırdık: "Aa, bu şu kadarcıktı, elimde büyüdü..." Bir şekilde piyasanın içindeyim. Ve Türkiye'de yapılan müziğin kokuştuğunu görerek, kaçmak için Londra'ya gittim dört sene önce. Taksiye, dolmuşa bindiğim zaman istemediğim müzikler beynimde çalmasın istedim, bunun rahatlığını yaşadım Londra'da.

Kokuşma derken neyi kastediyorsun?

"Aboneyim abone" döneminden başlayan, anlamsız, kopya, yabancı müzikle yamanmış, ama yamuk yumuk dikilmiş bir müzik çıktı bir anda. Şimdi piyasası oluştuğu için iyi şeyler de çıkmaya başladı. Mesela Tarkan'ın son çalışmasını beğendim. Artık bir kalite arıyor insanlar...

Müziğe nasıl başladın?

Dayımın oğlu Özhan'ın klasik eğitimi vardı, new age tarzında, Vangelis, Jean Michel Jarre gibi adamlardan etkilenerek beste yapıyordu. 14 yaşlarımda onunla başladım. Gittikçe tarzlar değişti, punk'a girdim. Yaş 17'ye gelince, sivilcelerle birlikte rock da bana bir şekilde geldi. *(gülüyor)* O zamanlar Mistifs, Ramones, Dead Kennedys seviyordum. Gitarist Deniz Kutlukan'la birlikte müzik yapmaya başladık, ilk konserlerimizi İzmir'de verdik. O zamanlar adımız Negative Moves'du. Neden bu ismi koyduk bilmiyorum, ama amatör, çocuk punk grubu imajına yakışıyordu. İzmir'de, Fuar'da 400 kişilik İsmet İnönü salonunda konser vermiştik, 35 kişiye. Ön sırada kız arkadaşlar, gözü yaşlı anneler... *(gülüyor)*

Anne babanın radyoculuğun ötesinde müzikle ilgileri var mı? Enstrüman filan çalarlar mı?

Babam gençliğinde davul çalmış. Şarkı da söylerdi. Hatta bir ara Antalya Shareton'da halkla ilişkiler müdürüydü. Oranın kulübünde Beatles söylemeye başladı. Güzeldir de sesi. Annemse yıllar boyu piyano çaldı. Şarkı da söylemiş zamanında. Ayrıca dayılarım müzisyen.

İlk dinlediğin, benimsediğin grup hangisiydi?

Kesinlikle Alphaville. İlkokuldaydım, çok net hatırlıyorum. Şarkılarını radyodan kaydederdim.

Sahi mi? Annen baban zaten radyocu. Sen de mi herkes gibi radyodan kaydediyordun?

(gülüyor) Sonra o şarkıların aslında bizim evde varolduğunu öğrendiğimdeki sevincimi düşün! Alphaville'in plağı varmış meğer bizde. Bir sallanan koltuğumuz vardı. Annemler televizyon izlerken ben kafamda koskoca kulaklık, oturup Alphaville, Duran Duran dinlerdim. 80'lerin elektronik popuna ilgi duyuyordum. Bir Amiga'yla enstrümantal bir şeyler yapmaya çalışıyordum. Sonra babam bana gitar aldı. Otomatikman gitar müziğine ilgi duydum. Punk o zaman girdi hayatıma. Gitgide Pixies, Happy Mondays gibilerinden haberdar oldum. Ağır gitar sound'undan çıkıp farklı şeyler arama dönemleri oldu.

80'lerin garip, kırılgan romantikliği hoşuma gidiyor. Kendimi romantik olarak değerlendiriyorum. Ama kız arkadaşınla güneşin batışını seyretmek gibi bir şey değil.

Annen baban punk'a ilgi duydu mu, yoksa bir gençlik hevesi olarak mı bakıyorlardı senin punk'çılığına?

Punk'a çok ilgi duymadılar. Babam daha çok 60'ların rock'ını severdi. Ama sert şeyler, Uriah Heep dinlerdi mesela. Beatles, Rolling Stones... Ve Earth Wind and Fire gibi adamları, soul müziğini de severdi. Annem daha cazcıdır. Şu anda da caz tarihi seminerleri veriyor, Pera Güzel Sanatlar Okulu'nda, Akademi İstanbul'da hoca. Ama ben caza önceleri hiç ısınamadım. Giderdim konserlere annemle, sıkılırdım. Kendi kendime caza ilgi duymam çok sonra oldu.

Seni karşılarına oturtup zorla bir şeyler dinletirler miydi? Düşünsene, işin içinde hem anne baba otoritesi var, hem de müzik otoriteliği...

(gülüyor) Tatlı tatlı "bak bunu seversin" diye bir şeyler dinlettikleri olurdu. Babam "neler var bu evde, senin haberin yok" derdi hep. Başka birinden Frank Zappa dinleyip sevmiştim. Sonra bir anda evde buldum: "Baba, bizde Zappa varmış, niye söylemiyorsun?" "Kaç kere söyledim oğlum..." *(gülüyor)* Yakınında olduğun zaman büyük resmi göremezsin ya, onun gibi bir şey. İkisi de her zaman modern müziği dinlemeyi becerdiler. Özellikle annem. Şu anda Röyksopp, Björk gibilerini dinliyor, programında da çalıyor.

Senin şarkılarında ilk dinlediğin gruba, Alphaville'e sadakat söz konusu galiba... 80'lerin synth popunun kalıcı bir etkisi olmuş gibi.

Çünkü bu çocukluğuma, hayallerime ait bir şey. Müzik yaparken insanın çok naif tarafları, bilinçaltı ortaya çıkıyor. Çünkü farkında olmadan, kalpten gelerek yapıyorsun. "Sen neysen onun müziğini yap" dedim kendi kendime. 80'lerdeki o müziği romantik olarak değerlendiriyorum. O dönemin garip, kırılgan romantikliği hoşuma gidiyor. Birkaç sene öncesinde de Suede'i seviyordum. Kendimi romantik olarak değerlendiriyorum. Ama kız arkadaşınla güneşin batışını seyretmekle simgelenen bir şey değil bu.

Senin romantizminin simgeleri ne?

Her şeyin içindeki güzeli görmek diyebilirim. Ama Pollyanna'cılık da değil, iyimserlik değil. Kötü bir şeyin içinde güzel bir yan bulabilmek. "İyi"

→41

demiyorum, "güzel" diyorum. Mesela bunalıma girip onu sahiplenmek ve pozitif bir şeye çevirebilmek.

The Smiths ilgini çeker mi?

Kesinlikle. Depeche Mode da öyle, mesela Martin Gore gerçek bir romantik.

Şarkılarında Marc Almond'u çağrıştıran şeyler de var...

Ses tonu olarak benzetiyor olabilirsin. Ama ben Almond'a çok ilgi duymadım. Bence çok efemine. Onunki gay romantizmi. Depeche Mode'a da hep "gay grup" gözüyle bakıldı ama, anlattıkları şeyler çok insana dair, evrensel.

Depeche Mode'dan Almond'a kadar 80'lerdeki birçok grup Fransız şansonundan etkilendi. Sen de böyle bir şarkı anlayışına yakın hissediyor musun kendini?

Evet, Jacques Brel inanılmaz bir adam mesela. Evde en çok dinlediğim müzik L'oeil de la Voisine diye bir grup. Bende bir demoları vardı, Paris'te de izlemiştim. Sonra albüm yapıp yapmadıklarını bilmiyorum. Java-rock diyorlar tarzına. Beş konservatuarlı adam, her biri üç-dört enstrüman çalıyor. Akordeon, trombon, trombet, tuba... Aklıma geldi şimdi, Oil On Canvas da inanılmaz bir gruptu. Kafamda kurduğum müzik bir dönem öyle bir şeydi.

Sen tiyatro öğrenimi görmüşsün, tiyatroya ilgin nerden geliyor?

İlkokuldan gelen bir şey: Sınıfın önünde doğaçlama oyun oynardık bir arkadaşımla. Ortaokulda ciddiye bindi, kendimiz yazmaya başladık. Lisede önemli yazarların oyunlarını oynamaya başladık. Üniversitede önce müzik okumak istedim, Türkiye'deki müzik eğitiminden korkunç sıkılacağımı söyleyerek annem caydırdı. İyi de yapmış. Kontrbas öğrenmek istiyordum özellikle. Sonuçta Mimar Sinan'da tiyatro okudum, Müşfik Kenter gibi bir insanı tanıma şerefine nail oldum.

Bu eğitimi kullanıyor musun?

Alâkam hiç kesilmedi. Oyunculuk daha farklı devam etti. Londra'da film çekmeye başladım, hatta son dönemde işim o oldu benim. Kendi çektiğim filmlerde oynadım. Burada, İstanbul'da Berkun Oya isminde bir arkadaşım var: Krek Tiyatro Topluluğu'nun kurucusu, aynı zamanda yazar, yönetmen ve oyuncusu. Berkun'la ortaklığımız hiç kopmadı. Topluluk kurulduğundan beri, üç yıldır müziklerini ben yapıyorum. Ben Londra'dayken bile bana teksti gönderiyordu, müziği mp3 olarak yolluyordum.

Tiyatro için yaptığın müzikler şarkılarına benziyor mu?

Onlar caz etkileşimli, çok dinamik, çok modern ritmler üzerine kurulu müzikler. Drum'n'bass'a, absürd ritmlere kaçan müzikler var yapısında. Çok uzak değil benim şarkılarımdan. Artık müziğimin bir parçası oldu. Londra'da film müziği de yaptım. İnsanı çok eğiten çalışmalar. Başka bir dinamizm istiyor. Hele tiyatro. Çok eski ve klasik bir sanat. Ama oyunların yapısı çok modern olduğu için, Devlet ya da Şehir Tiyatrosu gibi bir oyunculuk anlayışından uzak bir mantıkla oynandığı için müziklerimin üzerlerine rahat oturuyor.

Tiyatroda seni en çok cezbeden oyunlar, yazarlar kimler?

Çehov ve Shakespeare. İnsan ilişkisi üzerine inanılmaz derinlikte oyunlar. Bin kere Shakespeare izlesem sıkılmam. Londra'da Çehov çok oynanan bir yazar değil, ama ne zaman oynansa mutlaka izlerim. Bir dönem Camus'ye, Beckett'e ilgi duydum, ama şu anda tiyatroda aradığım tamamen, net ve temiz olarak insan ilişkisi.

Shakespeare ve Çehov'un, müziğinle doğrudan bir ilişkisi olduğunu düşünüyor musun?

Sanmıyorum. Ama müziğimin dramatik bir yapısı var. Bu benim tiyatro eğitimimden kaynaklanıyor. Bahsettiğim yazarlar dramatik yapısı çok güçlü yazarlar. Basit, sıradan bir hikaye bu kadar güzel bir dille, bu kadar dramatik anlatamaz Çehov'dan başkası tarafından. Benim müziğimin belki bir tarafı da böyle. Çehov oyunu üzerine bir Radio Days müziği olarak düşünme tabii. Bu tamamen şöyle: Çehov bugün yaşasaydı, benim müziğimi severdi belki... *(gülüyor)*

Krek Tiyatro Topluluğu'yla şu anda oynadığınız oyun ne?

"Adamlar" diye bir oyun. İki kısa absürd hikayeden oluşuyor: "Adam Yiyen Adamlar" ve "Adam Vuran Adamlar". Belli bir mekân ve zaman yok, tamamen diyalog üzerine kurulu bir oyun. Şimdi yeni bir oyun başlıyor, adı "Op'la Zo'nun Dramı": İki kardeş babasının küllerini vasiyet ettiği yere götürürken çaldırıyorlar. Onun üzerine gelişen olaylar... "Op'la Zo'nun Dramı"nda filme müzik yapar gibi oyun esnasında canlı müzik yapıyorum. "Adamlar"da genelde aralarda müzik var.

Dulcinea'daki "Adamlar" gösterisinde işin sadece tiyatro müziğiyle sınırlı değil galiba?

Gösterinin ilk yarım saatinde "tanınmış film sahneleri üzerine doğaçlama müzik" diye bir şey yapıyorum. Bir filmden belirli sahneleri montajlayıp onun üzerine doğaçlama müzik. Wenders'in "Dünyanın Sonuna Kadar" filminde bir makinayla rüyaların okunduğu sahneler vardır. Geçen akşam sırf o rüya sahnelerini montajladım ve üzerine müzik yaptım. Programın sonunda da kendi müziklerimi çalıyorum. Böylece gecenin bütün müziği Radio Days'e ait gibi bir hava uyanıyor.

Başka hangi film sahneleri üzerine doğaçlama yapacaksın? Nerden aklına geldi bu fikir?

Belki eski bir bilimkurgu olabilir. 40'lı, 50'li yılların siyah beyaz çizgi filmleri üstüne de bir şey yapmak istiyorum. Benim bütün bir filme soundtrack yapma tecrübem de var. Bu da onun bir parçası belki. Londra'da filmlere müzik yapmanın ötesinde, film setlerinde ıvır zıvır da taşıdım. Genelde öğrenci filmleriydi bunlar. Uluslararası Londra Film Okulu'ndan arkadaşlarım vardı.

Radio Days ismi Woody Allen'ın filminden mi geliyor, anne-babanın radyocu olmasından mı?

Tamamen Woody Allen'dan. Bayıldığımız bir filmdir. Grubun kimliğiyle çok kontrast bir isim olduğu için hoşuma gidiyor. Radio Days çok nostaljik bir şeyi çağrıştırırken, müzik çok modern.

Demolardaki kayıtları tek başına gerçekleştirmişsin. Kısacası Radio Days şu anda tek kişilik bir grup görünümünde. Senin şarkılarını en iyi ifade etme biçimi bu halleri mi, yoksa grup formasyonu mu?

Bir grup her zaman çok etkili bir şey. Benim için sınırlar yok, dönemler var sadece. Örneğin şu dönem tek başımayım, o parçaları o şekilde çalıyorum. Belki birkaç ay sonra yine aynı parçalarla, tek bir klasik gitarla ufak bir yerde konser verebilirim. İki yaz evvel Roxy'de Caz Festivali'nde grupla çalmıştık; Londra'ya gittiğimde yeniden kurduğum gruptan elemanlar da vardı, eski gruptan da: Japon bir klavyeci, eski davulcumuz Ulaş Özbiçer, Avusturyalı bir kemancı ve perküsyoncumuz vardı. Benim için "şu daha iyi" diye bir şey yok. O grup iyiydi ve bitti. Şimdi bu şekilde, alabildiğine elektronik çalıyorum. Bir synthesizer, bir de bilgisayar yetiyor günümüzde. Evinde tek başına baştan sona bir şey yapabiliyorsun. Ucuza çıkıyorsun. Ama trende uymak gibi bir kaygım yok. Benim için müzik müziktir. Sting demiş ki: "Bir müzik devasa bir big-band'le çalındığında da güzel olmalı, tek bir gitarla çalındığında da güzel olmalı." Bence de öyle. Benim için sınırlar yok. Disko dans şarkılarının arasında akordeon kullanabiliyorum. Mesela şimdi harp kullanmak istiyorum. İzmir'de Abarjazz diye bir perküsyon grubuyla çalışmalar yaptım, enstrüman olarak bidonlar falan da kullanıyorlar...

1996'da Roxy yarışmasında söylediğiniz şarkılar bu demoda yer almıyor galiba...

O parçalar çok indie brit pop etkileşimli şeylerdi. Londra öncesi dönemin parçalarıydı.

Adam yiyen adamlar

Krek Tiyatro Topluluğu bu sezon Radio Days'in muzik yaptığı iki oyun sahneye koyuyor. Birincisi "Adamlar" her perşembe 21:30'da Dulcinea'da sahneleniyor (0 212 245 10 71). İkinci oyun "Op'la Zo'nun Dramı" ise her çarşamba 20:30'da İstanbul Sanat Merkezi Kumpanya Sahnesinde (0 212 235 54 57). Her iki oyunu yazan ve yöneten Berkun Oya. İlkinde Ali Atay, Ozan Güven, Berkun Oya, ikincisinde Ali Atay, Aşkın Şenol, Berkun Oya, Didem Özkan, Gürkan Uygun, Serkan Ercan rol alıyor. Buyrun size "Adamlar" oyununun içindeki "Adam Yiyen Adamlar"dan tadımlık bir diyalog:

A- Pardon, burada bi arkadaş bekleyecekti beni, gördünüz mü acaba?
B- Yedik biz onu.
A- Afiyet olsun da, bir borç meselesi vardı.
B- Ne borcu?
A- Hayat borcu.
B- İyi, ödemiş işte, bak biz de aracı olmuşuz.
A- Yok, hayır, ben ona bir hayat borçluydum.
B- Tokuz ama şimdi biz.

Express'te o yarışmanın arkasından kısa bir yazı yazıp ukalâlık etmişiz: "Solisti tuttuk. Dersiniz ki doğma büyüme İngiliz. Portobello sokağından fitilli kadife ceket, sesi fevkalade Suede, kırılgan, buhranlı. Cihangir'in orta yerinde yerli malı indie-rock. Beğenmesine beğendik de, kabahatleri büyük: Yüzde yüz taklitler."

O zamanlar Portobello sokağı neresidir bilmiyordum, Londra'ya gittiğimin haftasında Portobello sokağını buldum ve yemin ediyorum, kendime bir kadife ceket aldım. *(gülüyor)* Üzerimde olumlu etki yaptı o yazı enteresan bir şekilde. Türkiye'de baktım ki, olduğumun ötesine geçemiyorum. Çünkü çekişme yok, mukayese imkânı yok. İnsan yaptığı şeyin bir adım ötesine geçme ihtiyacı duymuyor. Üstelik bu tarz müzik yaptığım için gereksiz pohpohlanıyorum: "Abi, bunu sahiden mi sen yaptın? Aynı Avrupa müziği gibi." Bizdeki gereksiz yabancı hayranlığı sonucu böyle laflar duyuyorsun ve kendini bir şey sanıyorsun. Oraya gittiğimde çok iyi müzisyenlerle tanıştım, inanılmaz alçakgönüllüler. Oysa Türkiye'de herkes kendini bir şey sanıyor. Londra'da önce kendi kendime "bildiğin her şeyi sil" dedim. Sergilere, tiyatrolara gittim, kendimi beslemeye çalıştım. Benim gibi müzik yapan, üstelik de sürünen milyon tane grup olduğunu farkettim. Rastgele barlarda muhteşem adamlar seyrediyordum, ama albümleri falan yoktu, o kapıdan içeri girememişlerdi bir şekilde. Orada piyasa çok oturmuş. Garip bir tutuculuk var. İngilizlerin tutuculuğu da böyle: Çok orijinal, gerçekten özgün olmak zorundasın.

Sen kendi müziğinde, İngiltere'de aranan o özgünlüğü bulabildin mi? Sence senin müziğin orijinal miydi?

Onların aradığı anlamdaki özgünlük bende var mı, bilmiyorum. Buralı gibi değilim. Türk kültürünün içinde büyümedim. Meyhanede insanlar şarkı söylemeye başladığında, ben bilmem, söyleyemem o şarkıları. Ama İngiliz de değilim. Garip bir arada kalmışlığım var.

İşte tam da o arada kalmışlıktan özgünlük çıkar belki? Türk müziği yapıyor olsan, İngiltere'de bir özgünlük olarak algılanabilirdi, ama istesen de istemesen de, Türkiyeli bir müzik yapma trenini kaçırmış durumdasın.

Benim Türk olmam ya da Akdeniz ruhlu bir insan olmam, müziğime çok farklı yansıdı. Zaman zaman doğu melodileri de kullanıyorum, ama direkt değil. İlle de Türk melodisini modern ritmlerle yorumlamam gerekmiyor. Akdeniz ruhluluğun verdiği tutku, hırçınlık, acelecilik müziğime yansıyordur mutlaka. O treni kaçırdığım doğru: Hiçbir zaman Mercan Dede gibi bir kimliğim olmadı, öyle bir şey de düşünmüyorum. Gerçi filme müzik yapmaya benzer bir mantıkla bir proje yapabilirim: Radio Days adı altında kendi şarkılarımı söylerken, öbür tarafta Türk müziğiyle ilgili farklı çalışmalar yapabilirim. Ama onun adı Radio Days olmaz. Bir çalışma olarak kalır, çok da eğitici olur. Yapmayı çok isterim.

Londra'da müzikten ziyade sinema merkezli bir hayatın var değil mi?

Grup dağıldı, kendimi film işine verdim. Sonra kendi filmlerimi de çektim. Her çektiğim film ödül aldı. Mesela kısa bir reklam filmi çekmiştim, kendi web sitemin tanıtımı: www.radiodays.co.uk. En son yeni kurulan bir garage grubuna bir videoklip yaptık, MTV'de yayınlandı... Şu dönem ise burada olmaktan hoşnutum. İstanbul'da inanılmaz bir müzik patlaması var. Burada yakaladığım şansı Londra'da yakalayamam. Babylon'da Plaid'in önünde çaldım, Londra'da bunu yapamazdım. Yaz sonunda gene Londra'ya gideceğim. Amacım Radio Days'i bir grup adı olmaktan çıkartıp, dünya çapında bir müzik ve film prodüksiyon şirketi haline getirmek. Çıtayı yükseğe koydum. Yokuş uzun ve dik. Türkiye'ye yönelik çalışmıyorum. Şu anda burda yaptığım iş bile dışa yönelik.

Türkiye'de çekişme yok, mukayese imkânı yok. Yaptığın şeyin bir adım ötesine geçme ihtiyacı duymuyorsun. Üstelik gereksiz pohpohlanıyorsun: "Abi, bunu sahiden mi sen yaptın? Aynı Avrupa müziği gibi."

Türkçe, senin bu amaçlarınla pek örtüşmüyor. Bu doğru. Ama sen şarkı yazan birisin ve kendini anadilinde ifade etmiyorsun. Bütün gün arkadaşlarınla konuştuğun dilde şarkı söylememek bir yabancılaşma yaratmıyor mu?

Evet ama, yaptığım müziği Türkçe kelimelerle söylemeye çalışmak da en az o kadar yabancılaşma yaratıyor. Denemedim değil, denedim, ama olmuyor. Benim kafamda ikisi bir araya gelmedi. Benim müziğim tamamen melodiler üstüne kurulmuş bir müzik. Söz ve müzik bir bütün olmalı. Ama her zaman müzikten yola çıkarım, sözü sonra müziğe uydururum. Melodiyi yazarım ve bazı kelimeler kendiliğinden gelir...

İngilizler nasıl karşılıyor senin İngilizce şarkılar yapmanı?

İngilizce müzik yapan bir Türk gibi bir imaj uyandırmadım orda. Ama bu sakladığım bir şey de değil tabii. Londra'da İngilizce müzik yapan çok etnik grup var. Mesela Cornershop Hintli. Esasına bakarsan Queen'in Freddy Mercury'si de Hintlidir.

İngiltere kulüplerindeki etnik temelli müzikleri, mesela Cornershop'u nasıl buluyorsun? Demin konuştuğumuz "özgünlük" arayışını karşılayan bir grup mu sence?

En çok Talvin Singh'i tutuyorum. Bir sene önceki Mercury ödülünü aldı, ki bu ödül her zaman İngilizlere verilir. Radiohead, Chemical Brothers, Underworld, Stereophonics'ti rakipleri. Törende koskoca orkestrayla bir konser verdi. Çok iyi birleştirmiş iki kültürü. Etnik albüm denilemez bence onun albümlerine. Çok evrensel.

Londra'da dinlediğin müziklerde değişimler oldu mu? Yeni keşiflerin, bize verecek tüyoların var mı?

Rock olarak hiçbir şey cazip gelmedi. Suede filan çok gözümden düştü, son albümlerinde cepten yediler, brit pop'un ölüşünü izledim orada. En hayran olduğum gruplar yok oldu, James bile son dönem pek bir şey yapmadı. Elektronik müzikte çok ilginç şeyler seyrettim. Tiyatro, multimedia, bütün sanatların birleştirildiği müzik gösterileri var... Plaid çok iyi şeyler yapıyor, İskandinav grupları ilginç, son zamanlarda Norveçli Röyksopp'u çok dinliyorum. Björk'ün albümünü çok sevdim. Warp Records'un neler yaptığını, Aphex Twin'i hep takip ettim. Orbital'ın konseri seyrettiğim en iyi konserdi. Red Snapper'in akustik ruhu taşıyan elektronik müziğini çok seviyorum... Mekânları sorarsan; "art-club" denen yeni bir kulüp konsepti başladı orda: Örneğin üst katta bir video sanatçısının görüntüleri oynarken, bir adam onun üzerine drum'n'bass plak miksliyor. Alt katta canlı müzik: İtalyan bir elektrokemancı çalıyor. Bir üst katta koltuklara oturup funky caz orkestrayı seyrediyorsun... 333 böyle bir yerdi. Bluenote diye bir yer vardı, kapandı, orası da öyleydi: Üst kat sergi salonu, bir alt katta Jarvis Cocker kulüp müziği miksliyor, orta katta Ian Brown konser veriyor ve sırf cover çalıyor.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

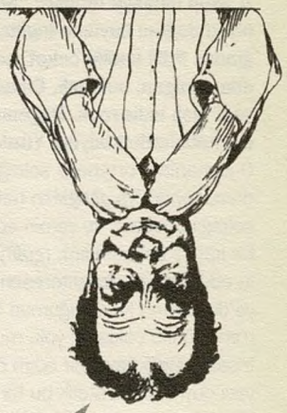

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Hamdi Tanpınar Mücevherlerin Sırrı (YKY)
Alessandro Baricco Kent (Can)
D.Hopper/P.Fonda/T.Southern Easy Rider (Roll)
Dragan Babic Son Sürgün (Ayrıntı)
Ece Ayhan Hay Hak! Söyleşiler (YKY)
Georges Perec W ya da Bir Çocukluk Hatırası (Metis)
Hakim Bey T.A.Z. - Geçici Otonom Bölgeler (Stüdyo İmge)
Hüseyin Karabey Sessiz Ölüm (Metis)
Isabel Fonseca Beni Ayakta Gömün (Ayrıntı)
Italo Calvino Sıfır Zaman (Can)
İsmet Özel Erbain (Şule)
Jean-Jacques Rousseau İtiraflar (Kaknüs)
Lale Müldür Anemon (YKY)
Le Clézio Okyanus Kokusu / Angoli Mala (Can)
Necati Tosuner Sancı... Sancı... (Doğan)
Orhan Pamuk Kar (İletişim)
Philippe Djian Eşiktekiler (Ayrıntı)
Pınar Selek Maskeler Süvariler Gacılar (Aykırı)
Vefa Zat Adabıyla Rakı ve Çilingir Sofrası (İletişim)
Vüs'at O. Bener Bay Muannit Sahtegi'nin Notları (İletişim)

Yaylar bükülünce

Müziğe karşı bir görevimiz var: Onu icat etmek. Savaş yıllarında bir gün Fransız sınırını geçerken bir jandarmanın bana mesleğimi sorduğunu hatırlıyorum. Ona gayet doğal bir ifadeyle mesleğimin müzik icat etmek olduğunu söyledim. Bunun üzerine pasaportumu kontrol eden jandarma, orada neden "kompozitör" yazdığını sordu. Ben de ona "müzik icat etme" ifadesinin benim mesleğime sınırları geçebilmem için verilen belgelerde yakıştırılan terimden daha iyi uyduğunu anlattım.

İcat etme hayal etmeyi gerektirir, ama onunla karıştırılmamalıdır. Çünkü icat etme eylemi, şanslı bir buluş yapılmasını ve buluşun tam olarak gerçekleştirilmesini gerektirir. Hayal ettiğimiz şey somut bir biçim almak zorunda değildir, eyleme geçmemiş bir halde kalabilir. Oysa icat, gerçekleştirilmiş halinin dışında tasavvur edilemez.

Demek ki bizi burada ilgilendiren, kendi halindeki hayal gücü değil, yaratıcı hayal gücüdür; tasarlama düzeyinden gerçekleştirme düzeyine geçmemize yardım eden yetenektir.

İşimi yaparken aniden beklenmedik bir şeyle karşılaşıp tökezlerim. Bu beklenmedik öğe dikkatimi çeker. Onu bir tarafa not ederim, zamanı gelince yararlı bir şekilde kullanırım. Şansın ortaya çıkardığı bu olanağı, genellikle fantazi denen hayal gücünün kaprisleriyle karıştırmamak gerekir. Fantezi, insanın kendini kaprise terketmeye baştan karar verdiği bir durumu ima eder. Biraz önce sözünü ettiğim beklenmedik öğenin yardımı bundan bütünüyle farklı bir şeydir. Yaratım sürecinin süredurumuna içkin bir biçimde bağlı bir işbirliğidir bu ve çıplak iradenin kaçınılmaz sertliğini yumuşatmak üzere tam yerinde gelen talep edilmemiş olanaklarla doludur. Böyle olması da iyi bir şeydir.

"Zarif bir şekilde teslim olan her şeyde" diyor bir yerde G.K. Chesterton, "bir direnç bulunmalı. Yaylar büküldüğünde güzeldir, çünkü bükülmemeye çalışırlar. Merhametin etkilediği adalet gibi azıcık baş eğen katılık, dünyadaki bütün güzelliktir. Her şey dosdoğru büyümeye çalışır, ama ne mutlu ki, hiçbiri bunu başaramaz. Dosdoğru büyümeye çalışın, hayat sizi bükecektir."

Yaratma yeteneği bize hiçbir zaman tek başına verilmez; her zaman gözlem yeteneğiyle el ele gider. Gerçek yaratıcı, çevresindeki en sıradan, en iddiasız şeylerde bile her zaman dikkate değer bir şey bulabilme hüneriyle ayırt edilebilir. Güzel bir manzarayla ilgilenmek zorunda değildir; çevresini nadir ve değerli nesnelerle kuşatması gerekmez. Keşif yapmak için yola düşmek zorunda değildir: Bunlar her zaman elinin altındadır. Etrafına şöyle bir bakması yeter. Aşina şeyler, her yerde bulunan şeyler onun dikkatini çeker. En küçük rastlantılar ilgisini uyandırır ve çalışmalarını yönlendirir. Parmağı kaysa, önemser; yeri geldiğinde bir anlık hatanın görmesini sağlayacağı umulmadık bir şeyden kazanç sağlayabilir.

İnsan rastlantıyı kendisi düzenleyemez: Ancak onu gözlemler ve ondan ilham alabilir. Rastlantı belki de bize gerçekten ilham veren tek şeydir. Hayvanların yeri eşelediği gibi, besteci de hedef gütmeden doğaçlama yapar. İkisi de eşeler durur, çünkü bir şeyler bulup çıkarma saplantısına teslim olmuşlardır. Bu araştırma, bestecinin hangi dürtüsünü tatmin eder? Nedamet getiren biri gibi bazı kuralları mı yerine getirmeye çalışmaktadır? Hayır, o kendi zevkinin peşindedir. Çaba göstermeden bulamayacağını çok iyi bildiği bir doyumu aramaktadır. İnsan kendi kendini sevmeye zorlayamaz, ama aşk, anlamayı gerektirir. Anlamak için de, insanın gayret sarfetmesi lazımdır. Bu, Ortaçağ'da saf aşkı savunan ilahiyatçıların ortaya attığı sorunun aynısıdır. Sevmek için tanımak, tanımak için sevmek: Burada bir kısırdöngü içinde değiliz; bir sarmal içinde yükseliyoruz. Yeter ki ilk çabayı göstermiş ya da sadece olağan bir egzersizden geçmiş olalım.

Igor Stravinsky, Altı Derste Müziğin Poetikası (Pan)

BORIS VIAN

İthaki'de

ithaki

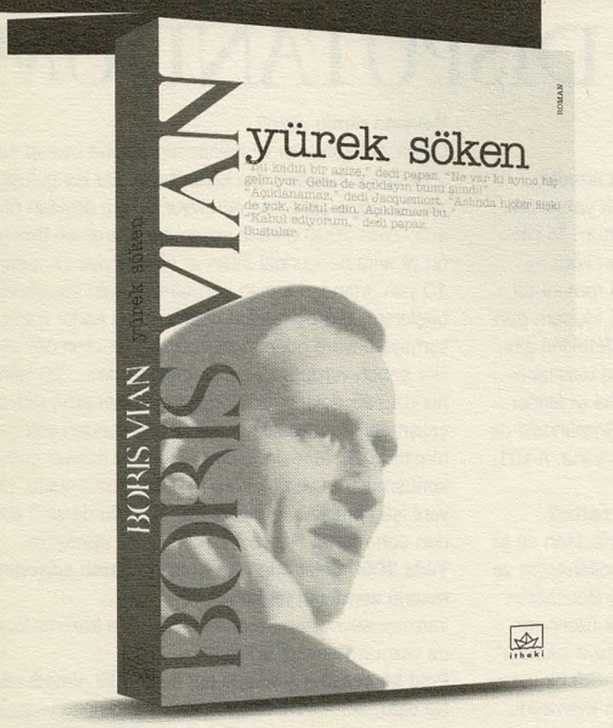

YÜREK SÖKEN
Boris Vian

Vian dille oynarken, onun dünyaya kazandırdığı sözde anlamı yıkmayı amaçlıyor.

Sözcüklerin ardındaki yıkıcılığın öne çıktığı bir kitap...

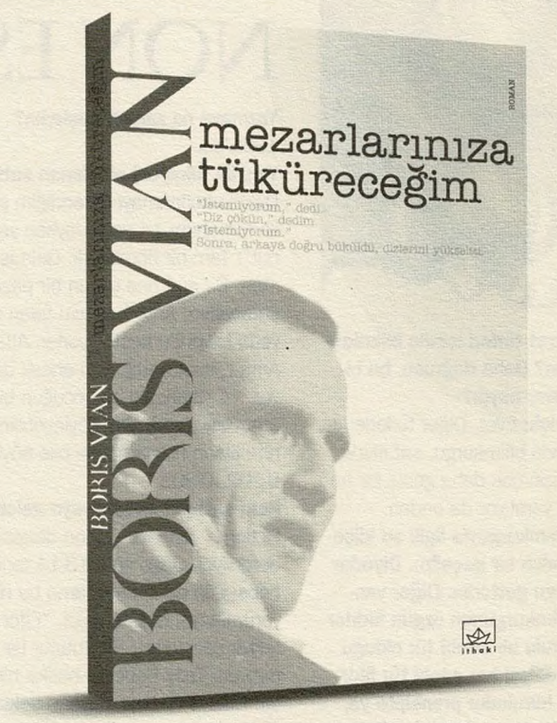

MEZARLARINIZA TÜKÜRECEĞİM
Boris Vian

Irkçılık, şiddet ve hoşgörüsüzlükle dalgasını geçen Mezarlarınıza Tüküreceğim, döneminin ve 20. yüzyılın en ünlü ve çarpıcı romanlarından biri...

İthaki'de
fantazya rüzgarı

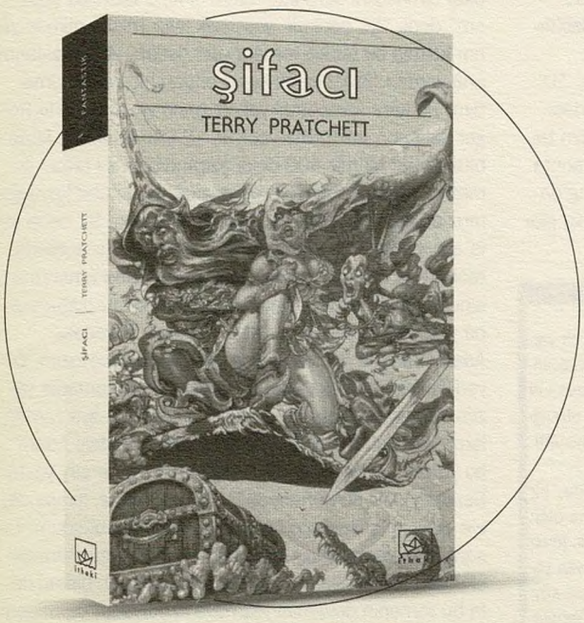

DİSKDÜNYA SERİSİ BEŞİNCİ KİTAP
ŞİFACI
Terry Pratchett

FANTASTİK EDEBİYATI İRONİ İLE BİRLEŞTİREN PRATCHETT'TAN PARILTILI ZEKÂLARA SESLENEN BİR BAŞYAPIT DAHA

DİSKDÜNYA'YA GİRMEYE VE TERSYÜZ EDİLMEYE HAZIR MISINIZ?

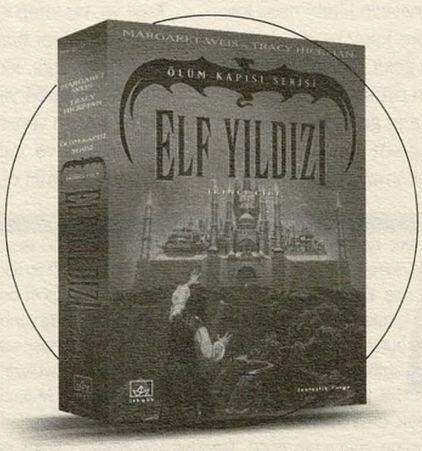

OLUM KAPISI SERISI IKINCI CILT:
ELF YILDIZI
Margaret Weis - Tracy Hickman

Tutkunu olacağınız yepyeni bir fantazya dünyasının kapıları açıldı...
Dünyaca ünlü **Ölüm Kapısı Serisi**'nin tüm kitapları İthaki'de

3. CİLT "ATEŞ DENİZİ" YAKINDA KİTAPÇILARDA!

Philip K. Dick

Bir bilimkurgu zanaatkârı ve çilekeşi!.. Son dönem romanlarından "Albemuth Özgür Radyosu"nun Türkçede yayınlandığı şu günlerde PKD kanalına bağlanıyoruz... Sene 1976, ölümünden altı yıl evvel bir radyo söyleşisi.

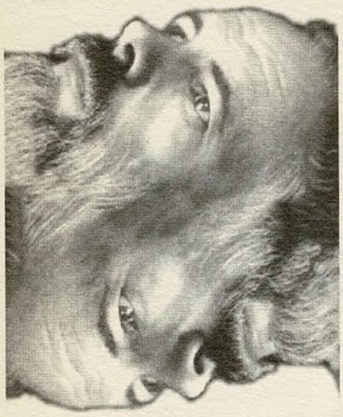

DE GUSTIBUS NON EST DISPUTANDUM

Niye edebiyat türleri içinde bilimkurguyu seçtin? Daha doğrusu, bu bilinçli bir karar mıydı?

Philip K. Dick: Evet. Diğer türlerle kıyaslandığında bilimkurgu, saf fikirlerin ifadesi için çok daha geniş bir hareket alanı yaratıyor da ondan.

İlk önce bilimkurguyla ilgili şu klişelerin üzerinden bir geçelim. Diyorlar ki bilimkurgu gettodur. Diğer yandan da, bilimkurgunun özgün fikirler üzerine kurulu bir edebî tür olduğu söyleniyor. Gerçi her edebî tür fikirler üzerine kuruludur prensipte ya, neyse... Bilimkurgu her iki yaftayı da nasıl bir arada yiyebiliyor sence?

Bilimkurgu son yıllarda çok değişti. Gettodan çıkmaya başladı. Ama bu ona pek de yaramadı. Giderek kötüleşti, çünkü kimliğini ve biçimini kaybetmeye başladı. Biraz zorlarsan, her kitabı bilimkurgu diye ilan edebilirsin bugünlerde ya da tam tersi. Şu sıralar çıkacak olan bir kitabım var mesela. Karton ciltli baskısı normal roman olarak satılacak, ucuz ciltli baskısı ise bilimkurgu olarak. Yani karton ciltliyi satın alan adam roman okurken, ucuz baskıyı alan bilimkurgu okuyor olacak. Bu, daha çok kitabı basan yayınevinin kitabı nasıl kategorize etmeye karar verdiğiyle ilgili bir şey haline geldi. Benim de kafam karıştı. Karton cilt söz konusu olduğunda bilimkurgu gettodan çıkıyor, ucuz ciltli kitap söz konusu olduğunda da gettoda yaşamaya devam ediyor.

Yazmaya ne zaman başladın?

1951'de.

Yani ilk hikayeni ne zaman sattın demek istedim.

Daktilo kullanmayı öğrendiğim günden beri yazıyorum. İlk romanımı 14 yaşındayken yazdım. "Return To Lilliput"! Tam bir bombaydı. Gelmiş geçmiş en kötü roman. Bir gün ona uygun bir pazar bulup o romanı da satacağım. Ama kurgusu falan düzgündü. Modern dünyada Lilliput'u keşfediyorlar. Atlantis'i keşfettikleri gibi. Ama Lilliput battığı için ancak denizaltılarla ulaşılabiliyor. 14 yaşındaki bir çocuğun bundan daha iyi fikirler üretmesi gerektiğini söyleyebilirsin tabii. Romandaki denizaltıların numaralarını bile söyleyebilirim sana: A-101, B-202, C-303...

Peki sattığın ilk hikayeye gelelim. Kime sattın?

Fiction & Science Fiction dergisine. O zamanların en iyi dergisiydi. Sağa sola 13-14 tane hikaye yollamıştım ve hepsi geri dönmüştü, ama bu hikaye Tony Boucher'ın yorumlarıyla birlikte geldi. "Eğer şu satırlar üzerinde tekrar çalışırsan, elle tutulur bir hikaye ortaya çıkacak" diyordu. Tony Boucher harika bir editör, harika bir yazardır. Hikayenin ilk versiyonu sekiz-dokuz bin kelimeydi, iki bin kelimeye indirdim. Hikayenin adı "Roog"du ve hâlâ basılı olarak bulabilirsin. Hatta bir lise kitabının içinde de var. Düşünsene, bu işe başladığım ilk hikayemden 25 yıldır para kazanıyorum. Daha sonra kariyerimin kötü bir safhasına girdim. 1954 gibi tarihte görüp görebileceğiniz en kötü hikayeleri yazdım. 1953 yılında, Tony Boucher'in editörlüğü altında tam 27 hikaye sattım ama son ikisi beş para etmezdi. Ajansım sonunda bana dedi ki, "Phil, daha az ve daha iyi yaz."

İlk sattığın roman hangisiydi?

"Solar Lottery". Bu romanın da baskısı hâlâ mevcut. Bugüne kadar 1500 dolar kazandım bu romandan.

Yine de fena sayılmaz. Açlıktan sürünüyor da olabilirdin. 1500 dolar kazanabiliyorsun bir kitaptan.

Tabii ya, bu kitap için 1000 dolar avans almıştım. 10 yıl sonra tekrar bastıklarında 500 dolar daha verdiler. Bir kitapçıya gir, kitabı eline al ve içinde hâlâ basım tarihi olarak 1954 yılını görürsün. Sanki o tarihten sonra hiç ek basım yapılmamış gibi. Bu kitap Hong Kong'da bile satılıyor ve 1954 yılından sonra hiç satılmamış gibi görünüyor. Emin ol, çok iyi kazanıyorum!

Çalışma ritmin nasıl?

Öğlen gibi kalkarım ve daktilonun başına oturup sabah 2'ye kadar çalışırım. Bu kadar basit. Bu işe bulaştığın zaman böyle çalışman gerekiyor, yoksa açlıktan ölürsün. Yılda 2000 dolarla yaşamayı öğrenmen gerekir. İlk on yıl arka bahçedeki otları ve çöpleri yiyerek yaşarsın. 10 yılın ardından sabah kahvaltısı parası kazanmaya başlarsın. Eve bir telefon bağlatıncaya kadar it gibi çalışmaya devam edersin. Sonra eski bir otomobil alırsın. Her sabah vurdurarak çalıştırdığın türden... 25 yılın sonunda 795 dolarlık bir Dodge alabilirsin ama radyosu çalışmaz. Manavdaki kasiyerler bile senden çok kazanmaktadır. Bir keresinde bir marketteki kasiyer çocukla konuşmuştum ve çok kötü moralim bozulmuştu. Daha yeni işe girmiş ve kaç para kazanıyordu dersin? Benden daha fazla. "Vay be, çok iyi para" demiştim.

Yılda 2000 dolar için niye kendimi harab ediyorum sorusunu sormadın mı kendine?

Yazmayı seviyorum da ondan. Hiç para kazanmasam da yazmaya devam edecektim.

Peki bu çalışma şeklinde hiç değişiklik olmadı mı?

Ne oldu, anlatayım. Roger Zelazny'le birlikte yazdığımız son çıkan "Deus Irae" kitabını ele alalım. Bu kitabı yazmak, inanmayacaksın ama tam 12 yılımızı aldı. Kitabın kontratını 1964'te imzaladım. Şimdi 1976 yılındayız, değil mi? İşte tam 12 yıl! Tek başıma olsam hiç bitmeyebilirdi. Kitabın üçte birini yazdıktan sonra farkettim ki Hıristiyanlıkla ilgili yeterli bilgim yok. Ve teolojiyle ilgili hiçbir şey bilmezken bir teoloji kitabı yazmaya girişmiştim. 1968 yılında Zelazny'yle tanıştım ve teoloji bilgisi olup olmadığını sordum. "Emin ol ki, o işlerden anlarım" dedi. "İyi, benimle çalışmak ister misin, elimde yarım kalmış bir teoloji romanı var" dedim. Ve yazdıklarımı ona verdim. Sekiz yıl boyunca ondan hiç haber almadım. Bir kere kartpostal yolladı bana ve anladım ki Roger çalışıyor, araştırma yapıyor. 12 yılın ardından kitap bitti ve her birimiz 400 dolar kazandık, nasıl ama? İkimizin kariyerinde de tam bir felaket. Bu kitaba koyduğumuz emeğin karşılığını alamadığımız kesin. Bir daha asla aynı hatayı tekrarlamamaya kararlıyım. Şu anda da teolojik bir roman üzerine çalışıyorum, ama araştırmasını önceden yaptım. Daktilonun başına oturduğumda ne yazacağımı biliyorum artık. "Yüksek Şatodaki Adam" romanı için de yedi yıl araştırma yapmıştım. O yedi yıl içinde başka işler de yaptım ama, romanın yazım süreciyle araştırma sürecini birbirinden ayrı zamanlarda yapmak tek doğru yol. "Yüksek Şatodaki Adam" bu yüzden iyi bir romandır. Bilmediğim hiçbir şey yoktu. Berkeley'deki kütüphanede 2. Dünya Savaşı sırasında ele geçirilmiş Gestapo belgelerinin hepsini okudum. Dışarıya çıkaramadığınız için bütün bunları kütüphanede okudum. Okuduklarım o kadar korkunçtu ki, birkaç defa bu romanın devamını yazmaya kalktıysam da midem kaldırmadı. Çünkü tekrar Nazilerle ilgili araştırmaya girmek gerekiyordu ve gözüm yemiyordu. Benim romanımın Japonlar tarafında geçmesinin nedeni de budur. Bir karakterle ilgili yazabilmek için onun suratının arkasına

Bilimkurgu yazarı olacaksanız, yoksulluk içinde öleceksiniz. Ama yılda bilmemkaç bin dolarlar kazanıp da sevmediği işleri yapan adamlardan daha mutlu ölme şansınız var.

ALTINI ÇİZDİK

Akıl gariptir, ama nedenleri vardır. Akıl, ödüllendirilmemiş umutların, yaşanmamış bir hayatın küçücük bir parçasının içinden baktığında, gürültü ve sevginin bulunması gereken yerde boşluk ve sessizlik görür... Nicholas ve ben, uzun yıllar boyunca yaşamış ve pek çok şey yapmıştık, ama Sadassa Aramchek, şans bir kez bile yüzüne gülmeden önce, fırsatları yakalayamadan önce kurban edilmişti. Nicholas'ın ve benim yaşamlarımızın bir bölümünü alıp götürmüşlerdi, ama onun yaşamının tümünü çalmışlardı. Şimdi benim görevim onunla tanıştığımı unutmak, Vivian Kaplan'a Sadassa'yla konuşmak isteyip istemediğimi sorduğunda evet yerine hayır dediğimi hatırlamaktı; yaşamaya devam edebilmem için aklım, geçmişteki gerçekliğin yeniden düzenlenmesi gibi ağır bir yükün altına girmişti ve bu işte pek başarılı olamıyordu.

O ay içinde daha sonra, hücremden alınıp bir yargıcın önüne çıkarıldım ve devlete hıyanet hakkında yöneltilen 15 ayrı suçlama karşısında kendimi nasıl savunacağım soruldu. Mahkemenin atadığı avukatım, suçlamaları kabul etmemi tavsiye etti. "Masumum" dedim.

Yargılama yalnızca iki gün sürdü. Ellerinde, bir kısmı gerçek, ama büyük bölümü uydurma olan kocaman kutular dolusu teyp kayıtları vardı. İtiraz etmeden oturdum, baharı ve ağaçların yavaş yavaş büyümesini düşünüyordum. Spinoza'nın söylediği gibi, dünyadaki en güzel şeydi bu. Yargılama sonucunda suçlu bulundum ve şartlı tahliye olasılığı bulunmaksızın elli yıl hapse mahkûm edildim. Bunun anlamı, öldükten sonra serbest bırakılacağımdı.

"Albemuth Özgür Radyosu"ndan

ANTİ-ASIMOV

Amerikalı bilimkurgu yazarı Philip K. Dick 1928-1982 yılları arasında yaşadı. "Androidler Elektrikli Koyun Düşler mi", "Ubik", "Karanlığı Taramak", "Yüksek Şatodaki Adam", "Albemuth Özgür Radyosu" gibi başyapıtlar kaleme aldı. "Blade Runner" ve "Total Recall" filmleri onun eserlerinden esinlenilerek yaratıldı. Romanlarının sayısı 40'ı, hikayelerininki 200'ü geçiyor. Parasızlık, paranoyalar, saplantılar, uyuşturucular, kadınlar (aşık olduğu kadınların hepsinde bir aylıkken ölen ikiz kız kardeşini aradığı söylenir) arasındaki hızlı yaşamı boyunca "anti-Isaac Asimov" denilebilecek, fikri yapısı sağlam ve çılgınlığın doruğunda bir edebiyat yaptı. Brian Aldiss'e göre "Dickens ve Dostoyevski karışımı" bir yazardı, Ursula LeGuin ise "farkında değiliz ama, bizim de bir Borges'imiz var" diyordu.

geçmek lazım ve Nazilerin suratının arkasına geçmeyi gözüm yemiyor. Japonlarla baş edebiliyordum oysa.

Başladığında bu kadar sıkıntılı olacağını tahmin ediyor muydun?

Yazma kısmı sıkıntılı değildi, hatta tam bir katarsis'ti, ama araştırma kısmı korkunçtu. Araştırmaya başlamadan önce bu adamlardan nefret ediyordum. Araştırmayı bitirdikten sonra ise hayatımın geri kalan kısmında nefret edeceğim bir düşman yaratmıştım kendime: Faşizm. Nerede olursa olsun...

Richard Lupoff anlatmıştı: Yıllarca bilimkurgu alanında ürün vererek yaşamaya çalıştıktan sonra New York kentiyle ilgili bir kitap yazması için kendisine yüklüce bir para teklif edilmiş ve bu sebeple bilimkurguyu bırakmaya hazırlanıyordu. Oysa gayet iyi bir yazar...

Karısı da çok güzeldir: Pat Lupoff. Bir keresinde barda ona asılmıştım. Richard Lupoff'un karısı olduğunu bilmiyordum. Ve kendimi park yerinde boylu boyunca yatarken buldum. Richard sıkı yumruk atıyor.

İnsanlar para için bilimkurguyu terk ediyorlar mı gerçekten, sormak istediğim o.

Richard Lupoff'un bilimkurgu kitabı yazdığını bile bilmiyordum.

Hadi canım, gayet iyi yazıyordu hem de.

De gustibus non est disputandum. Yani başkalarının zevki kötü olabilir, ama beni bağlamaz. Ayrıca bana bilimkurguyu bırakmam için büyük paralar teklif edilmedi.

"A Scanner Darkly" (Karanlığı Taramak) romanına gelelim. Daha önce, romandakine benzer uyuşturucu rehabilitasyonlarından geçtiğini söylemiştin. İnsanlığın en karanlık bölgelerinde dolaşmak nasıl bir duygu?

"Karanlığı Taramak"ta uyuşturucu dünyasının en uç ironilerini yakalamaya çalıştım. Bulabildiğim en harbi ironi ise şuydu: Sahte kimlik kartlarıyla barlara girdiğimiz eski günlerde, içeriye bir adam gelir ve zencefil birası ya da süt gibi bir şey isterdi. Bu adam polistir, çünkü görev başında içki içmesi yasaktır. Biz küçük yaştakiler ufak ufak uzardık hemen. Ama gizli çalışan narkotik polisleri uyuşturucu ortamında uyuşturucu almak durumundadır. Herkesin esrar içtiği bir ortamda o da esrar yakmak zorundadır. Yoksa oyarlar o adamı. Bence en büyük ironi bu noktada başlıyordu. Romandaki adam da aldığı uyuşturuculardan kafayı yiyip kendi kendine rapor vermeye ve giderek aradaki farkı unutmaya başlıyor. Kendisine söylense bile farkedemeyecek durumda. Bu ortamlarda takılırken bir keresinde beni bir adama götürmüşlerdi. Çok zengin bir herifti, ama uyuşturucudan dolayı kopup gitmişti. Yaptığı tek şey elindeki üç topla jonglörlük yapmak ve etrafa sırıtmaktı. Kütüphanesinden rastgele bir kitap çektim, Spinoza çıktı. Baktım, bazı satırların altı çizilmiş, kitap bir zamanlar ciddi ciddi okunmuş. Yani bu adam bir zamanlar kafası çalışan bir adammış. Spinoza, okunması en zor filozoflardan biridir... Bu konuyu, benzeri bir kısa hikaye yazmış olan Grania Davidson'la konuşmuştuk. Kocası doktordu ve Grania bana egsozlardan çıkan dumanı soluyarak koca bir şehrin zehirlenebileceği gerçeğinden bahsetti. Kimse de bunun farkına varamazdı, çünkü herkes aynı gazı soluyordu. "Ya durum gerçekten buysa?" diye düşündüm. "Karanlığı Taramak" böyle şekillendi.

Senin için hangisi önce gelir: Durum mu karakterler mi? Yoksa iç içe mi?

Her şeyden önemlisi fikirdir, ham fikir. Sonra bu fikir etrafında yaratılmış ortamda karakterler karşılaşır. Yani yarattığınız ortam bir anlamda özel efekttir. Bu dünyada yaşayan insanlara ihtiyacınız vardır. Eğer kitaplarımın arasında bir tutarlılık varsa, o da karakterlerimin bu dünyayla iç içe geçmesinden, birbirleriyle etkileşmesinden kaynaklanıyordur. Daha sonra karakterlerimden birinin bu fikrin kurbanı, birinin de sahibi olması için uğraşırım. Yani herhangi bir toplumdaki kazananlar ve kaybedenler. Örneğin paranın yerine simidin geçtiği bir dünya düşünün. Devlet başkanı fırıncı olmak zorundadır. Diğer tarafta da midesinde bir gariplik olan bir adam vardır. Bu şekilde gelişir...

Örneğin paranın yerine simidin geçtiği bir dünya düşünün. Devlet başkanı fırıncı olmak zorundadır. Diğer tarafta da midesinde bir gariplik olan bir adam vardır. Olay bu şekilde gelişir...

"Androidler Elektrikli Koyun Düşler mi" romanın film hakları satın alındı, değil mi? Bir gelişme var mı?

Hakkın sahibi Herb Jaffe'ydi, değil mi? O salak filmlerine buradan dil uzatmak istemiyorum, ama eğer beni dinliyorsan Herb, senaryolarının berbat olduğunu söyleyebilirim. Taş devrinde yaşıyorsun ve tam bir Neandarthel'sin. Herb'ün oğlu Robert benimle konuşmak için geldi. Bana yolladıkları senaryonun taslak olduğunu sanıyordum, meğerse son haliymiş. Robert denen herife dedim ki, "seni havaalanının ortasında evire çevire döverim, benim kariyerimi mahvedeceksiniz!" "O kadar kötü mü? O kitabı ciddiye alarak mı yazmıştın sen" dedi. "Seni şu anda arabadan atacak kadar ciddi yazdım" dedim. Kitabımın haklarını geri almak için 2 bin dolar önerdim. O kadar kötü bir senaryo görmedim hayatımda. Sokaktaki ilk insanı durdur ve senaryo yazmasını iste, daha iyisini yapardı.

Son olarak eklemek istediğin bir şey var mı?

Evet. Umarım insanlar bilimkurgu alanına girmek ve Silverberg, Malzberg, Vonnegut gibi bilimkurgu yazmadıklarını iddia eden adamları dinlemeyip bilimkurgu yazarı olmak isterler. Bilimkurgu, yazması çok eğlenceli bir tür. Ve bütün maddi sıkıntılara değer. Hiç pişman olmadım... Yok, doğru değil, arada pişman olduğum oldu. Mesela elektriğimi kestikleri zamanlarda... Ya da "Flow My Tears" romanını bitirip de yayıncıma birinci sınıf postayla yollayacak parayı bulamadığımda. Düşünsene, daha yazılmadan satılmış ve parası alınmış bir romanı postalayacak paranın bile olmadığı zamanlar yaşıyorsun. Şunu bilin ki, bilimkurgu yazarı olacaksanız, açlıktan süreneceksiniz. Hiç tanınmayacak, hiç para kazanmayacaksınız. Ve yoksulluk içinde öleceksiniz. Ama yılda bilmemkaç bin dolarlar kazanıp da sevmediği işleri yapan adamlardan daha mutlu ölme şansınız var. Yazdıklarımızın basılması bile bence bir şans. Bilimkurgu türünü tamamen ortadan kaldırabilirlerdi. Bu kategorinin hâlâ varolması bile yeterli.

Çeviren: **Ogan Güner**

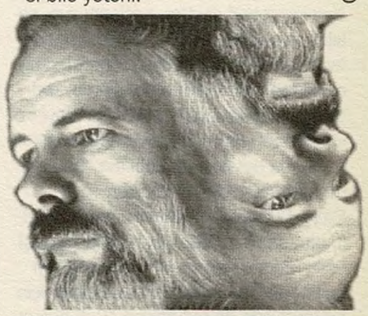

2.el lcd alınır satılır

köstebek
music shop

İstiklal Cad. Aznavur Pasajı Alt Kat/No:11 Beyoğlu İstanbul
Tel: (0 212) 292 94 16

satıraası

Madem söz meşin ceketten açıldı...

Meşin cekedi en şık hanginiz taşıyor? Sen mi, Travolta mı, Brando mu?

Lou Reed: John Travolta meşin ceket için fazla uzun. Marlon Brando ise fazla kısa, ama yine de "The Wild One" (Kanlı Hücum) filmindeki hali gayet kıyaktır. O filmde sevdiğim tek bir bölüm var. Marlon jukebox'ın başında bir plak çalıp ayağıyla ritm tutarken kızlardan biri ona sorar: "Neye başkaldırıyorsun?" Marlon da cevap verir: "Sen söyle, ben başkaldırayım!" Bu sahne dışında o film çok sıkıcı. Zaten Marlon da sevmez o filmi.

karamazof kardeşler

Kardeşlik zor zanaat. Üstelik hayli derin ve Freud'dan Adler'e kadar neredeyse bütün psikiyatristlerin yorumlarına mazhar olmuş bir durum. "Kardeşlik bağı", "kardeş kanı", "kardeş sevgisi" aynı anda rekabeti, çekememezliği ve "öteki"ni çağrıştırıyor. İşte bu yüzden kardeşler birbirini sever de, döver de... Rock tarihine aile isimlerini yazdırmış kardeşler arasında hızlı bir tur atıyoruz:

Angus & Malcolm Young *(AC/DC)*
İşsiz bir babanın yedinci ve sekizinci oğulları olan AC/DC kardeşler yeniyetmeliklerini kâh didişerek, kâh birlikte serserilik ederek geçirdiler. İkisi de okumamakta kararlıydı ve birlikte bir grup kurmaya karar verdiklerinde babaları şu yorumu yaptı: "İkiniz bir arada mı çalışacaksınız? Bir haftadan fazla sürmez." Bu lafın üzerinden çeyrek asır geçti. Angus, abisi Malcolm'a bir tür saygı duyuyor ve grubun "abisinin grubu" olduğunu itiraf ediyor, ama bu hiçbir zaman uluorta yumruklaşmalarına engel değil. İki kardeş, grup çalışmaları dışında birbirlerinden mümkün olduğunca uzak duruyor.

Don & Phil Everly *(Everly Brothers)*
Country şarkıcısı olan anne ve babalarının teşvikiyle birlikte ilk sahne aldıklarında Don 8, Phil ise 6 yaşındaydı. Yıllarca aynı kıyafetleri giydiler, saçlarını aynı şekilde kestirdiler ve aynı odaları paylaştılar. Everly Brothers ismiyle şöhret kapıyı çaldıktan sonra, ayrı otobüslerde, ayrı otellerde takılmaya başladılar. Rivayet o ki, yumruk yumruğa kavga ettikleri bir zamanda her ikisi de birbirine "bu, karımı düzdüğün için" diye bağırıyordu. Everly Brothers'ın hikayesi yine de mutlu bitti sayılır. 1982 yılında Don kardeşi Phil'i aradı ve tekrar bir araya gelmeyi teklif etti. Don benzer durumdakiler için bir tavsiyede de bulunuyor: "Çok geç olmadan telefonu alın ve onu arayın. Bizim tekrar birleşmemiz başımıza gelen en iyi şeydi."

David & Mark Knopfler *(Dire Straits)*
Mark ve David iyi geçinen iki kardeşti. Aynı zevkleri, aynı grubu, hatta aynı evi paylaşıyorlardı. Ta ki "Sultans of Swing" şarkısının başarısıyla birlikte iki yıl sürecek turneye çıkana kadar. Turne bittiğinde kardeş ilişkisi de bitmişti. Mark Dire Straits'in tartışılmaz lideri ve şarkı yazarı ilan etmişti kendini. Herkesin beğenisini kazanan da oydu, David değil. Birbirlerini çekemez oldular. "Making Movies" albümünün kayıtları esnasında bir parçayı doğru çalamadığı için Mark, David'i gruptan attı. David ise grubu terk ettiğini açıkladı. Dire Straits başarıdan başarıya koşarken David'in solo kariyeri hiç de iyi gitmedi.

Jim & William Reid *(The Jesus And Mary Chain)*
The Jesus And Mary Chain'in iki kardeşi yıllarca fabrikalarda çalışıp bir grubun hayalini kurdular ve aynı arzuyu birlikte besleyip büyüttüler. William'ın şarkı yazarlığıyla Jim'in şarkıcılığı bir tür denge oluşturabilirdi ama olmadı. Başarıya ulaştıkları ilk yıllarda William giderek daha içine kapanık bir tip haline geldi. Grubun sözcülüğünü Jim'in üstlenmesinden rahatsızdı ve bunu sürekli vurguladı. Yine de onların bir kurtarıcı meleği vardı: Kızkardeşleri. En kötü zamanlarında ikisinin arasında mekik dokuyarak, ikisini de yatıştırarak aralarındaki gerilimi azaltmayı başardı. Sonuç mu: İki kardeş hâlâ bir arada.

Liam & Noel Gallagher *(Oasis)*
Oasis fırtınasının ardındaki ateş ile benzin! Annelerinin anlattıklarına bakılırsa, çocuklukları sıkı yumruklaşmalarla geçmiş. Kavgayı başlatan istisnasız Liam olurmuş. Oasis'in beklenmedik başarısı, bu çekişmeleri azaltmak bir yana, magazin basınının da katkısıyla iyice büyüttü. Noel'in bu şöhretten 10 milyon pound kazandığı dönemde Liam'ın cebine giren ancak 2.5 milyondu. Değişik zaman ve değişik durumlarda bir Noel, bir Liam grubu terkettiklerini açıkladı, birbirlerine küfür salladı. Ama dönüp dolaşıp Noel'in "Acquiesce" şarkısındaki dizelerle teselli buldular: "Birbirimize ihtiyacımız var / Birbirimize inanıyoruz".

Neil & Tim Finn *(Split Enz - Crowded House)*
Neil daha öğrenciyken abisi Tim'in grubu Split Enz birkaç albüm çıkarmış ve bütün dünyayı turlamıştı. 18 yaşındayken Neil'i gitarist olarak gruba çağırdı. 80 yılında Neil'in yazdığı bir şarkı hit olduğunda Tim "bu piçin bütün hit parçaları yazacağını bilseydim, gruba almazdım" dedi. O günden itibaren Tim kendini gruptan ayırdı, iyi şarkılarını solo albümlerine ayırmaya başladı ve nihayet grubu terk etti. 15 gün sonra da Neil, Split Enz'e son noktayı koydu. Tim inişli çıkışlı solo bir kariyere adım atarken Neil, Crowded House ile başarıdan başarıya koşmaya başladı. Küçük kardeşinin başarısı karşısında Tim fena bozum oldu. Gel zaman git zaman, iki kardeşin arası düzeldi, bu sefer Neil abisini Crowded House'a davet etti. Ama bu birliktelik de uzun sürmedi ve Tim gruptan çıkarıldı. Sonra ikisi Finn isminde kısa ömürlü bir ikili kurdular. Derken Crowded House tamamen dağıldı.

Jermaine & Michael Jackson *(Jackson 5)*
Jackson 5 kadrosu içinde yeteneği Michael'a en çok yaklaşan Jermaine'di. Grubu ilk terkeden de o oldu. 1980'de başarılı bir albüm çıkardı, ama birkaç sene içinde Michael'ın "Thriller"ı geldi ve onun başarısını ilelebet silip süpürdü. Bir sonraki albümünde abiyle bir düet yaptı, ama plak şirketi bu şarkıyı single olarak yayınlamadı. Jermaine bundan Michael'ı sorumlu tuttu. Abisinin tavırlarını da uluorta eleştirmekten çekinmedi. "Herkesin dikkati onun üzerine toplandı ve biz gözardı edildik. Oysa onun yerinde rahatlıkla ben de olabilirdim."

ve diğerleri: Ali & Robin Campbell *(UB40)* • Jonny & Colin Greenwood *(Radiohead)* • Tim, Andrew & Jon Farriss *(INXS)* • Rudolf & Michael Schenker *(Scorpions)* • Bob & Mark Mothersbaugh *(Devo)* • Gerhart & Andrew Thrasher *(Drifters)* • Brian, Carl & Dennis Wilson *(Beach Boys)* • Maurice, Verdine & Fred White *(Earth, Wind & Fire)* • Ron & Russell Mael *(Sparks)* • Jackie & Patrick McAuley *(Them)* • John & Demian "Dee" O'Neill *(Undertones)* • Mark & Scott Morriss *(Bluetones)*

Patti fanteziler diyarında

Patti Smith'e 70'li yıllarda sormuşlar: "Bize bir seks fantezini anlatır mısın?"
Çocukluğumda "Anne Frank'ın Hatıra Defteri" çok popülerdi ve ne zaman banyoya girsem, yanıma porno dergi yerine Nazi dönemiyle ilgili böyle kitaplar alırdım. Garip seks fantezilerimi ilk keşfedişim Naziler aracılığıyla oldu diyebilirim. Hatırladığım ilk fantezilerde ben Anne Frank'tim ve bu Naziler bana akla hayale gelecek her şeyi yapıyordu. Son zamanlara kadar kadınlarla ilgili de birçok fantezim vardı. O kadar uzun bir süre erkek gibi davranmıştım ki, nasıl kadın gibi davranılacağını bilmiyordum. Kadın gibi olmayı öğrenmemin tek yolu kadınlarla takılmaktı, o zaman da beni lezbiyen belliyorlardı. Oysa tek istediğim daha kadınsı görünmekti. Bir ara Anita Pallenberg'le ilişkiye girmeye yeltendim. Keith Richards dönemim de onu tavlamak için başladı zaten. Keith'e ne kadar benzersem Anita'yı o kadar kolay tavlayacağımı zannediyordum. Biz Anita'yla halvet olduktan sonra belki Keith'e ulaşabilirdim. Bu fantezilerin hepsi entellektüel düzeydeydi. Bedenimden bihaberdim, hatta kadınların mastürbasyon yapabildiğini bile bilmiyordum.

Kezban kardeş

20 Aralık 1972 tarihli Hey dergisinde TRT denetiminden geçmeyen şarkıların listesi var. (Başlık: 135 parçadan sadece 17 tanesi geçti) Bu listede Fuat ve Mazhar imzalı beş şarkı var: "Yaktın Beni", "Kezban Kardeş", "Kezban'a Ninni", "Mevsimler" ve "Yaza Veda". Bunlardan "Mevsimler" daha sonra "Türküz Türkü Çağırırız" albümünde yayınlandı, ama ya diğerleri? İlk fırsatta kendilerine soracağız.

1 Mayıs 74 tarihli Hey kapağı

Ziya Osman'ın 45'liği

Geçen ay Roll tepelerinde bir bulmaca sormuştuk. Arka kapaktakilerden hangisi Ziya Osman Saba? Doğru cevap, orta sıradaki soldan dördüncü yakışıklı. Fotoğrafı Ömür Göksel'in "Üç Gün Önce Beş Gün Sonra" isimli 45'lik kapağından aldık. Plakta şairin dizelerini Ömür Göksel yorumluyor: "Ha üç gün önce ha beş gün sonra / Saati çalınca gelince sıran / Nasıl yaşadıysa habersiz / Nasıl öldüyse bunca insan."

bak şu oğlanlara meşin ceketler içinde / sanki ikinci bir deri, solmamış rengi / arıza kızlar sever meşin ceketleri / çal plağı ardı ardına, gün bugündür / gün meşin ceketlerin günüdür *(Elton John'un "Leather Jackets" şarkısından)*

BRONX

TUBORG ALTERNATİF MÜZİK GÜNLERİ

mor ve ötesi
7 mart perşembe

duman
8 mart cuma

athena
9 mart cumartesi

96.2 RADYO EKSEN

TUBORG

BRONX

istiklal caddesi, terkos çıkmazı no: 8 Beyoğlu / İST
tel: (0212) 293 53 98 • 293 53 99

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

1 Mart, 21:30 **Teoman**
2 Mart, 21:30 **Erkin Koray**
6 Mart, 21:30 **Göksel:** Geçen senenin albümü Göksel'den geldi. Aylarca "Depresyondayım"la yatıp kalktık. Sahne tecrübesini ve hakimiyetini bildiğimiz Göksel, yeni şarkılarıyla ilk defa Beyoğlu semalarında, Babylon sahnesinde.
7 Mart, 21:30 **Nev**
8-9 Mart, 23:00 **Hanny:** Havanalı Hanny, 30'lardan 60'lara uzanan Küba orkestrasının altın yıllarının mirasçısı. İlk albümü "The Voice of Cuba" beş sene önce yayınlandı. İki numaralı "Pa' que te metas a dentro"ysa fırından daha yeni çıktı. Salsa'nın, son'un, mambo'nun, bachata'nın ciğerini okuyan Hanny, orkestrasıyla beraber, Babylon'da.
12 Mart, 21:30 **Litto Lite Party #7**
14 Mart, 19:00 **Babylon Juke Box**
15-16 Mart, 23:00 **Zuco 103:** Latin elektronik aleminden son yıllarda bizi en çok heyecanlandıran grup. Amsterdamlı davulcu Stefan Kruger ve Alman klavyeci Stefan Schmid grubun Avrupa kanadı. Rio de Janeiro'lu Lilian Viera'ysa, Zuco 103 kimyasının aslî elementi. Yakıcı, kırılgan fakat güçlü, rahat bir müzik."Outro Lado"dan çalacakları parçalara yakında yayınlanacak yeni albümlerinden şarkılar da eklenecek bu konserde.

Wagner Pa

20 Mart, 21:30 **Mor ve Ötesi**
21 Mart, 21:30 **Cahit Berkay**
22-23 Mart, 23:00 **Wagner Pa:** Manu Chao'yu seviyorsunuz, Noir Désir'in Manu'nun gitarıyla götürdüğü şarkısına da bayıldınız, o zaman Wagner Pa'yı hayatta ıskalamayacaksınız. Wagner Pa, Brezilyalı. Yirmi yaşında geldiği Barcelona'da müzisyenliğini devam ettiriyor. Reggae, ska, bossanova, latino rock havalarının mütehassısı. İlk albümü, grubuyla aynı adı taşıyor: Brazuca Matraca. Albümden çıkan ilk single "Folia"da da Manu Chao'nun eşliği var. Karnaval gibi konser...
26 Mart, 21:30 **0/damage, inc:** Müzisyen, bilgisayar programcısı, tiyatro oyuncusu, yazar gibi farklı disiplinlerden kişileri biraraya getiren performans grubu, multimedya gösteriler tasarlıyor. Katılımcılarının takma adlarla gerçekleştirdikleri gösteriler malzemelerin "yapıbozum"a uğratılarak bir araya gelmesiyle oluşuyor. Dadadan post–punk'a uzanan bir çizgi söz konusu...
27 Mart, 21:30 **Zipİstanbul Partisi**
27-28 Mart, 21:30 **The Armenian Navy Band:** Kısaca, Arto Tunçboyacıyan'ın yeni grubu. Ayrıntılar sarı sayfalarda...

Aylin Aslım her çarşamba akşamı Gramofon'da, Tünel meydanını sallıyor ve yuvarlıyor.

Bulutsuzluk Özlemi, her çarşamba Jazz Stop'ta...

Taksim Shaft'ta bu ay iki güzel konser var: Caz ve blues ağırlıklı barda 14 Mart'ta **Replikas** ilk albümü "Köledoyuran"dan ve hazırlıklarını tamamladığı yeni albümden parçalar seslendirecek. 17 Mart'taysa **Önder Focan**, eski ve yeni albümlerinden parçalar çalacak; arada Tarkan'ın "Şıkıdım"ına girmesi bile muhtemel. Taksim Shaft, Galatasaray'da, İngiliz konsolosluğunun yanından Tüyap'a doğru yürürken solda...

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası - Mart programı

1 Mart, 19:30 / 2 Mart, 11:00 **Erol Erdinç** (şef), **Nihan Yapalı** (solist: piyano) –[Chopin, Piyano Konçertosu no.2; A.A. Saygun, Orkestra Çeşitlemeleri; Çaykovski, Romeo & Juliette]
8 Mart, 19:30 / 9 Mart, 11:00 **Antonio Pirolli** (şef), **Toğrul Ganiyev** (solist: keman) –[Vivaldi, Mevsimler; Respighi, Roma Çamları / Roma Çeşmeleri]
15 Mart, 19:30, 16 Mart, 11:00 **Antonio Pirolli** (şef), **Massimo Quarta** (solist: keman) –(Çaykovski, Keman Konçertosu; Beethoven, Wellington Zaferi; Çaykovski, 1812 Festival Uvertürü]
29 Mart, 19:30 / 30 Mart, 11:00 **Andrew Greenwood** (şef), **Alda Caiello** (soprano), **Iain Patton** (tenor), **Roberto Abbondanza** (bariton), TC Kültür Bakanlığı Devlet Çoksesli Korosu: **İbrahim Yazıcı** (koro şefi), İDSO Çocuk Korosu: **Gökçen Koray** (koro şefi) –[Britten, "War Requiem"]

Yıldız konserleri

Yıldız Teknik Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü boş durmuyor. Üniversitenin Yıldız Kampüsü'ndeki oditoryumda düzenlenen konserlere giriş ücretsiz:
8 Mart, 19:00 **Yıldız Ahengi Topluluğu:** Kanunda Ruhi Ayangil, kemençede Aslıhan Özel, tanburda Özer Özel, soprano Özgül Özbilen ve piyanoda Server Acim'den oluşan topluluk, Osmanlı'dan cumhuriyete kadın bestekârların eserlerini seslendirecek.
14 Mart, 19:00 **Flüt ve piyano resitali:** Flütte Şebnem Uşen ve piyanoda Ebru Ayata, Telemann, Chopin, Bizet, Faure, Rachmaninoff, Poulenc ve Darmar'ın eserlerini çalacak.
15 Mart, 19:00 **17. yy ve öncesi akordlar ve org müziği:** Alper Maral, Rönesans ve Barok ustalarının eserlerini yorumlayacak.
22 Mart, 10:00 **Gitar Günü:** Gün boyunca, gitar sınıfı öğrencileri kendilerini sınayacaklar, dinleyenlerine klasik gitar ziyafeti sunacaklar...

[videozine]

Battal Ebru

2/5BZ faaliyetlerine devam ediyor. Bu sefer bir video çalışması: "Battal Ebru" ve "Bbam". İki buçuk dakikalık "Bbam", İstanbul sahillerinde vahşi bir savaşın hikayesi. "Battal Ebru"ysa 43 dakika sürüyor: Kasetlerinden bildiğimiz konseptin görüntü ağırlıklı versiyonu desek kısaca, herhalde tarife yaklaşırız. Anti-faşist, anti-liberal, anti-konformist mücadelede bayrağı yükselten 2/5BZ, merak etmeyin, yine had safhada eğlenceli. Bukletten bilgi verelim: "Bazı oyuncular: Zeki Müren, Belgin Doruk, Cüneyt Arkın, Yadigar Ejder, Coşkun Göğen, Aziz Nesin. Yüksek teşkilatsız aletlerle yapıldı. Bazı örnekleme müzikler: Orhan Gencebay, Şükrü Tunar, Tim Hodgkinson, 2/5BZ." Anabala Han'daki Plastinka'ya çoğaltıkça VCD getiriyorlar. Israrla isteyiniz.

[etkinlik]

Fransız Kültür Merkezi'nde bu ay

Fransız Kültür bu ay epey yüklü. Müzikle başlayalım: 7 Mart'ta, saat 19:00'da, Levent İş Sanat salonunda **Il Seminario Musicale** konseri var. Gérard Lesne'nin 1985'de kurduğu grup, 17.-18. yüzyıl İtalyan ve Fransız Barok eserlerini, döneme özgü eski zaman çalgılarıyla çalıyor.
8 Mart'ta 20:00, 9 Mart'ta 19:00 saatlerinde Fransız Kültür'de gösterilecek olan dans gösterisi **"Başbaşa"** da müzikle yakından ilgili. İki çağdaş koreograf, Frédéric Cornet ve Mustafa Kaplan, birkaç aydır çalışmalarını yürüttükleri gösteride şansonla –Léo Ferré'yle, Brigitte Fontaine'le– Türkiye folklorunu kaynaştırmaya, solo, duo ve trio'larla iki farklı alemi paslaştırmaya, kaynaştırmaya çalışmışlar. Kulağa çok güzel geliyor, dört gözle bekliyoruz...
Bu ay üç konferansın üst başlığı **"Fransızcada Kendi Evini Kurmak"**. Frankofoni'nin 15. yılı nedeniyle düzenlenen konferanslarda üç yazar konuşacak: 19 Mart'ta Arjantin doğumlu, İspanyolcadan sonra Fransızca yazmayı tercih eden **Hector Bianciotti**; 26 Mart'ta Fas doğumlu, çağdaş Mağrip edebiyatının önde gelen isimlerinden **Driss Chraibi** (iki kitabı, "Müfettiş Ali" ve "Göründü, Okundu, Duyuldu" Doğan Kitapları'ndan yayınlandı); 28 Mart günüyse "Allah n'est pas obligé" romanıyla tanıdığımız (Can Yayınları'ndan yayınlanacak) Fildişili yazar **Ahmadou Kourouma** konuşacaklar...
23 Mart'a kadarsa bir oymabaskı sergisi gezilebilir. **Eric Linard Yayınları**'nın yayınladığı kırk çağdaş oymabaskı sanatçısının yapıtları, son otuz yıllık bir zaman dilimine yayılıyor.
18-30 Mart arasındaysa, FKM ve Bilgi Üniversitesi işbirliğiyle hazırlanan **"Pekin'den Meksika'ya"** isimli mini festivalde, üç kıtadan altı film gösterilecek. Filmler ve yönetmenleri şöyle: **Pekin'de Polis Kontrolü** (Ning Ying, Çin, 1995); **Su, Rüzgâr, Toprak** (Amir Naderi, İran, 1994); **Kairat** (Darejan Omirbaev, Kazakistan, 1991); **Finzan** (Cheik Oumar Sissoko, Mali, 1989); **Çölün İşaret Dikicileri** (Nacer Khemir, Tunus, 1984); **Servet İmparatorluğu** (Arturo Ripstein, Meksika, 1986)...

[müsabaka]

Roxy Müzik Günleri

Yedinci yarışmaya geldik. Bu sene de yeni, canlı, heyecanlı grupları keşfetmeye, antenlerimizi açmaya hazırız. Besteler de yapılmış, icraya hazır hale getirilmişse, sorun yok. 13-22 Mayıs arasında düzenlenecek günlere katılmanız için yapmanız gerekenler şunlar: Şarkı sözlerinizin, özgeçmişinizin, telefon, adres ve fotoğraflarınızın olduğu bir dosyayı, en az iki parçanızın yer aldığı demo kaydınıza ekliyorsunuz ve 26 Nisan'a kadar "Nevin Öngür, Sıraselviler Cad. Aslanyatağı Sok. no.7 Taksim - İstanbul" adresine gönderiyorsunuz. Detaylı bilgi için 0.212.249 13 01 ve 249 12 38 no'lu telefonlara başvurabilirsiniz. Başarılar.

[sergi]

Görülmüştür!

Pazartesi dergisi, 19 Aralık operasyonu sonrası cezaevlerindeki okurlarına yılbaşı kartları göndermiş: O dehşetten sonra hallerini hatırlarını sormak için... Pazartesi'nin takdire şayan hareketi, karşılığını pek çok güzel kartla bulmuş: İçeriden, yürekten, el emeği, göz nuru kartlar bunlar. Gazetelerde, televizyonlarda artık pek bahisleri geçmeyen, kimi ölüm orucuna yatan, kimi yatmayan, kaderlerini kendileri belirlemeye çalışan mahkûmların bizzat yaptıkları bu kartlarda yazdıkları da, okunup bir kenara atılamayacak cinsten. Pazartesi'ciler de kıyamamışlar, bu kartları, bu yazıları herkesle paylaşmak istemişler. Bu da alkışlık bir çaba: Cezaevlerinden gönderilen kartların sergisi, 15 Mart'a kadar, Beyoğlu sinemasının altında, Pentimento Art Shop'ta...

Rock dergileri

Trabzon'da bir rock'n'roll sergisi... Dünden bugüne rock dergileri, panoramik bir bakışla, 17 Mart günü Saray sinemasının önünde açık havada görülebilir. Roll'lar da orada...

Peruk Takan Kadınlar

Kutluğ Ataman'ın daha önce dünyanın çeşitli festivallerinde gösterilen video projeksiyon enstalasyonu "Peruk Takan Kadınlar", şimdi, Levent'te, Harmancı-Giz Plaza'nın içinde, Proje4L'de sergileniyor. 45 ila 60 dakika arasında değişen sürelere sahip dört ayrı kayıt, yan yana gösteriliyor. 1-28 Mart arası görülebilecek sergi, çarşamba ve cuma günleri, 12:00 - 20:00 arası izleyicilere açık. Salı günleriyse söyleşilere ayrılmış: "Sanat ve İzleyicisi" (Kutluğ Ataman, Fatih Özgüven - 5 Mart), "Özneler Konuşunca" (Ruşen Çakır, Melek Ulagay, Demet Demir - 12 Mart), "Sözel Tarih / Resmî Tarih ve Bir Türkiye Manzarası" (Etyen Mahcupyan, Ayşe Durakbaşa, Nevval Sevindi - 19 Mart), "Video Sanatı: Dökümanter mi, Mokümanter mi?" (Vasıf Kortun, Tuna Erdem - 26 Mart)... Bütün söyleşilerin saati 18:30. Metis Yayınları'nın Siyah-Beyaz dizisinden kitap olarak da yayınlanan "Peruk Takan Kadınlar", yaşadığımız ülkedeki adaletsizlikleri, önyargıları, dışlanmaları yeniden düşünmek için önemli bir örnek ve fırsat...

Beden Üzerine

Michael Hedwig'in "Beden Üzerine" adlı özgün baskıresim sergisi 5 Mart 2002 tarihinde Karşı Sanat galerisinde açılıyor. 1988 yılından bu yana Avusturya ve diğer Avrupa ülkelerinde kişisel ve toplu sergiler yapan sanatçı, 5-7 Mart 2002 tarihleri arasında Karşı Sanat Çalışmaları'nın Tünel'deki gravür atölyesinde güzel sanatlar fakültelerinden bir grup öğrenci ile bir Özgün Baskıresim Atölye Çalışması gerçekleştirecek. Avusturyanın tanınmış ressamlarından Hedwig'in temel ilgi alanı, insan, insan vücudu ve ruhu, toplumun işleyiş mekanizmasındaki zıtlıklar, bireysellik ve varoluş meseleleri... Karşı Sanat, İstiklal Caddesi üzerinde, Elhamra Han'ın ikinci katında...

[kitap]

Rock Çağı

Alain Dister, YKY, 176 sayfa

Yapı Kredi Yayınları'nın yeni dizisi Genel Kültür dizisinin yeni kitabı, başlangıcından günümüze rock'n'roll üzerine. Kitabın yazarı muteber bir isim: Alain Dister, 1967'de Rock & Folk'da yazmaya başlamış, sonra Nouvel Observateur'e geçmiş, şimdi France-Culture'de çalışıyor. Olay, malûm, 1945 sonrasında, ilk Marlon Brando, James Dean filmlerinde, Jack Kerouac satırlarında, siyahî blues'da, rockabilly'de başlıyor. Meseleyi bütün sosyalliğiyle, modasıyla, giyim kuşamıyla, edasıyla tavrıyla ele alan Dister, türden türe, dönemden döneme geçiyor, her şeyi kısa fakat net bir üslûpla kayda geçiriyor. Heavy metal'le ve 80'lerin rock'uyla kapanan kitabın 90'lara ulaşamamış olması handikap değil: Bu yıllar, eski zamanlara bakışımızı pek de fazla değiştirmedi. "Rock Çağı", 176 sayfada, iyi bir özet çıkarıyor; dört yıldızlı bir "rock'n'roll'a giriş" kitabı olmayı hak ediyor. Fotoğraflar gayet iyi seçilmiş, kuru lafın yaratacağı boşluğu kapatabilmiş. Kitabın son bölümündeyse, Van Morrison'dan Lou Reed'e, Serge Gainsbourg'dan Manu Chao'ya söyleşi parçacıkları, kimi dergi yazılarından dönemin ruhuna işaret eden yazılar, kimi kilit albüm eleştirileri mevcut. Son sayfalara da gayet faydalı bir diskografi ve kaynakça bölümü eklenmiş. Eksikliği hissedilen, okuması, bakması zevkli bir girizgâh kitabı: Gençlere güzel hediye...

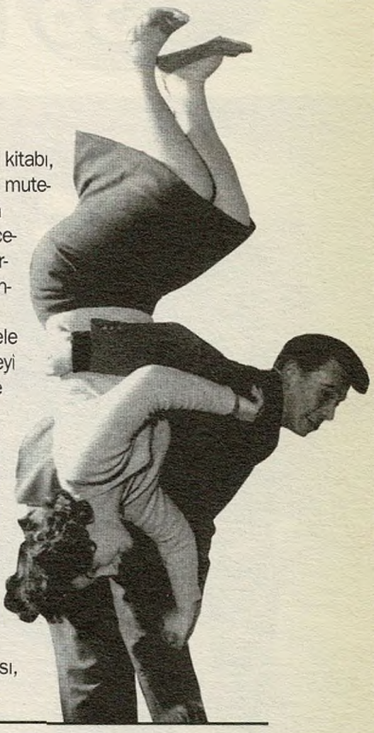

[mecmua]

Avaz Avaz

Yeni bir müzik dergisi: Avaz Avaz, Boğaziçi Üniversitesi Müzik Kulübü kaynaklı bir yayın. 40 sayfası, türlü çeşit müziğe açık. İlk sayı, REM, Travis, Tricky albümlerinin eleştirileriyle, Björk şarkı sözleriyle, bir David Bowie yazısıyla açılıyor, sahaf ve plakçı Meral Altındağ'ın dükkanından izlenimlerle devam ediyor. Sonra dosyalar: Naim Dilmener'den bir Türkiye popu yazısı, Yiğit Atılgan'dan MTV, Vahit Emre Bilgenoğlu'dan heavy metal, Burak Yedek'den 80'lerde caz değerlendirmeleri... Albümünü beklerken karşımıza çıkan Nazan Öncel söyleşisi de gayet iyi. Radiohead'in "Amnesiac"ı üzerine bir deneme, zurna ve kaval, Emir Kusturica ve No Smoking Orchestra, Lale Müldür... Avaz Avaz'ı edinelim.

SaKa

Açık havaya aşina çocukların en çok kapana kıstırdıkları kuş. Belki bu yüzden, savaş karşıtlığı bilinciyle yüklü; adı üstünde: Sa-Ka. Amaçları, "savaşın karşısına kitlesel bir güç ve yeni bir muhalefet geleneği olarak dikilmek ve savaş karşıtı eğilimi yaygınlaştırmak". Anti-küresel direnişin ruhunu sayfalarına yediren SaKa, okurları tarafından çıkarılan bir dergi olmayı amaçlıyor. Adresleri: Karakedi Kitabevi, Sakızgülü Sok. Reks sineması karşısı, Kadıköy - İstanbul. Mail adresleriyse şöyle: sakasakasaka@mynet.com...

Hype

İstanbullular önümüzdeki ay yeni bir dergiye kavuşuyor: Her ay belli bir konsept etrafında örülecek olan Hype, CD boyutlarında dağıtılmadan önce, 9 Mart gecesi bir tanıtım partisiyle merhaba diyecek. Hammam'da yapılacak olan partinin konuğu, **Cass**. Cass/Slide ve Corelhan isimleriyle de tanınan DJ, Avrupa ve Amerika kulüplerini havalandıran bir tech-house ve prog-break'ci. Hype'e şimdiden merhaba...

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval - Mey

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarını alana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını getirene
1 ay ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını değiştirene
Değişen ve değiştirilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları
Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak; % 10'dan % 40'a varan indirimler

Burslu sistem
4-6 ve 8 aylık dönemlerde; % 40'dan % 60'a varan burs imkanı

6-8 ve 12 aylık dönem indirimi
% 10'dan % 30' varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

Soran çok oluyor, ilgilenenlere buradan duyuralım: Yurtiçi yıllık abonelik ücreti 24 milyon TL, altı aylık 12 milyon TL.'dır. Avrupa ülkeleri için bir yıllık 30 $, altı aylık 15 $'dır. Abonelik ücretlerinin, Yapı Kredi Bankası Erenköy Şubesi 0033705-5 no'lu hesaba yatırılması gerekmektedir.

Yüzüme ne bakıyorsun ulan, anlamadın mı? Haydi bana turşu getir, çabuk, çabuk, çabuk... diyorum. Ustana söyle, cornichon de, o anlar. Sen garson mektebinden çakmadın mı be? Bilirim sen mikro bir pedi iken Samatya'da büyük viranede kaydırak oynardın. Hiç tahsil görmeden sonra buraya garsonluğa geldin. Ulan sizin garsonluğunuz Hamparsom notasiyle piyanoda Traviata çalmıya benzer be... **HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR**, Tesadüf

Bir kova mavi bir fincan maviden daha mavidir. **PABLO PICASSO**

CHEMICAL BROTHERS
Come With Us
(EMI)

Bundan yedi yıl önce dans müziğinde "big beat" akımını başlatıp ortalığı epeyce dağıtmıştı bu iki İngiliz adam: Tom Rowlands ve Ed Simons. Big beat'in başka bir öncüsü Prodigy'den farklı olarak Chemical Brothers, dans müziğini popülere, daha büyük kitlelere taşımayı hedefledi; başarılı da oldu. Ancak, bir şeyi yapmış olmak, bunu her zaman yapabilecek ya da yapmayı isteyecek olmak değil belli ki...

İlk üç albümleri "Exit Planet Dust", "Dig Your Own Hole" ve "Life Is Sweet"ten sonra üçüncü albümleri "Surrender"la hafiften inişe geçen Chemical Brothers, yeni albümleri "Come With Us"la dinleyicileriyle tekrar buluşuyor.

Albümün açılış parçası "Come With Us", kesilip biçilmiş gergin kemanlarla big beat'i buluşturan, davudî erkek vokalin tekrarladığı "bizimle gel" çağrılarıyla tipik bir Chemical Brothers parçası. "It began in Afrika, Ka Ka Ka..." diye başlayıp devam eden parçayıysa, geçen yıl H2000 Festivali'ni şereflendiren şöhret DJ Sasha'nın setinde dinlemiştik ilk kez... Yine havalı erkek vokaller ve bol perküsyonlu bir dans parçası.

Albümün çıkış parçası "Star Guitar" hemen öne çıkıyor. Daha minimal ve "küçük" vuruşlar, daha analog synth seslerle bana biraz Fransız ekolünü çağrıştırdı "Star Guitar", naif ve nostaljik. Parçanın videosunu sık sık görebilirsiniz şu aralar müzik kanallarında; Björk videolarından tanıdığımız Fransız yönetmen Michel Gondry imzalı.

Beth Orton'un yazıp söylediği "The State We're In", avuç içlerinde sakladıkları elmas gibi Kimyasal Kardeşlerin; albümün sonlarına doğru beklenmedik bir hareketle çıkarıyorlar ceplerinden bu harika baladı. Ne yazık ki The Verve gazisi Richard Ashcroft imzalı vasat kapanış parçası "The Test" içinse aynı şeyleri söyleyemiyorum; "asit testini geçtim mi" gibi sözler de yetmemiş havalandırmaya parçayı.

Diğer enstrümantal parçalarda, günümüz elektroniğiyle 70'lerin funky'liği arasında gidip geliyor albüm, tipik Chemical Brothers hareketi yani; tipik ama, iyi de çekiyorlar bu hareketi hani.

Albümün adından bir mesaj çıkarmamız gerekir mi, bu iki adam bu albümle de kitleleri peşlerinden sürüklemeyi hayal ettiler mi, istediler mi, bilinmez; ama her ne kadar dans pistlerini kasıp kavuracak, yeni çığırlar açacak bir albüm olmasa da, dikkate alınması gereken, iyi bir albüm "Come With Us". *Aylin Aslım*

NOTWIST
Neon Golden
(City Slang / EMI)

Yaklaşık on yıldır, araştırıcı ve geliştirici alternatif rock müziğin ana izleklerinden veya referanslarından birini krautrack oluşturuyor. "Müziğim sonsuza kadar yaşayacak" diyen Bob Marley'i haklı çıkarırcasına, reggae'den devşirme dub da başka bir kulvardan müziğe zerkoldu ve oluyor. Notwist tam da bu noktaların bileşkesini tutuyor. Bir eksikle: Üçgeni tamamlayan diğer ayak, 70 sonlarının ve 80'lerin Britanya new-wave/post-punk sedası... Notwist, Markus Acher, Michael (Micha) Acher biraderler ile Martin (Mecki) Messerschmid ve Martin Greitschmann'dan müteşekkil bir dörtlü. Yakın takipçileri, Acher biraderlerin Tied & Tickled Trio adında daha "jazzy" bir grubu olduğunu, Greitschmann'ın da Console adıyla müstakil albümler yaptığını biliyordur...

"Neon Golden", altıncı albümleri. Kendi isimlerini taşıyan ilk albümleri 1990 yılında çıkan grubun temelleri 1989'ya yaslanıyor. Son albümün kayıtları 15 ay sürmüş. İnce detaylar, müstesna bir organik ve elektronik karışım, bu uzun kayıt sürecini anlaşılabilir kılıyor. Grubun dört elemanı da tüm parçalar üzerinde emek sahibi. Bu imece çalışma işleyişi, Micha Acher'in deyişiyle, "kişisel bir tür çalışma yöntemi"nin geliştirilmesiyle oluşmuş ve söz konusu süreç "bir ping-pong oyunu" halini almış. Notwist, Tied & Tickled Trio'ya göre daha pop merkezli bir grup. Türlerin post'uyla ilgileniyorlar, post-punk'dan post-rock'a bir ip çekip, bir o yana bir bu yana sıçrayarak iki yanda biriktirdiklerini de oyuna dahil ediyorlar. Pop ve cazla kardıkları rock mayasını elektronik elementlerin ağına atıyorlar. Notwist, şarkı formatını da tutmuş; gitar riff'leri, bas satırları ve klasik türü içerisinde az rastladığımız nefesli –özellikle ağaç– enstrüman yedirmeleriyle sıkı bir rock grubu. Yer yer şahane groove enerji. Hatta parçalanmış bir klasik müzik ve aralık bırakılmış blues kapısı. Notwist öyle yeraltının derinliklerinde kalmış, az bilinir gruplardan değil. Alternatif müzik dinleyicisi nezdinde de gayet itibarlı bir yere sahip. "Neon Golden" albümünden ilk single "Pilot" vasıtasıyla yeni tanışanlar da iyice aşina olmuşlardır. "Pilot", albümün "groovy" parçalarından. Martin Gretschmann'ın elektro beat'leri, Micha Acher'in sabit bas satırlarının yarattığı hipnotik etkiye ilaveten, Markus Acher'in katışıksız pop melodisi ve basit (!), arada kızışarak yükselen gitarları. New Order'ın olgunluk dönemini andırır bir hali var grubun. Ve tabii yoğun, ama kendini sadece uzaktan hissettiren dub. Albümün açılış parçası "One Step Inside Doesn't Mean You Understand"de kırılgan, melankolik vokale eşlik eden çello, bançoyla açılıp minimal elektro kıvılcımlar ve ağaç nefeslilerin pes sesleriyle yol alan "Trashing Days". Drum'n'bass altyapısına ambient ve akustik çakıştırmalar. Elektronik, akustik ve insan sesinin –yer yer distorte– şahane uyumu. Yaylılar, downbeat, Markus Acher'in kırılgan vokali ve biraz kuzey Avrupa müziği havalarıyla (Jay-Jay Johanson, Sigur Ros) "Solitaire". Acher biraderlerin özel bir ilgisinin olduğu blues, izlerini "Neon Golden" parçasında alenen gösteriyor. Sakin bir vokal ve ona paralel bir piyano, sonlara doğru kalabalık bir enstrümantasyonla "Consequence" parçası, bu kez İskoç alternatif-pop gruplarından Belle and Sebastian'ı, Arap Strap'i andırıyor. Bu benzetmelerden Notwist'in arada derede yeşerdiği anlaşılmasın. Bu biraz da müziği yazıya dökmenin handikabı. Uzaktan da olsa, eksik de olsa, muhtemelen daha bilinen örneklerle, müziklerinin neye benzediği fikrini verme kaygısı. Micha Acher, "Neon Golden"daki müziklerinin kendi içinde bir tezat teşkil ettiğini söylüyor; albüm isminin ilk elden görünmeyen mânasını da açık kılıyor: Soğuk ve sıcağın kontrastı. Golden; sıcak, canlı ve akustik. Neon; soğuk, katı, bilgisayar temelli. Britanya post-punk sahnesini seviyorsanız dinleyin, post-rock'ı seviyorsanız dinleyin, İskoç pop-rock'ını seviyorsanız dinleyin, krautrock'ı seviyorsanız dinleyin, şarkı seviyorsanız dinleyin, Warp plak şirketini takip ediyorsanız gene dinleyin ve dinledikçe keşfettiklerinizle daha da dinleyeceğinize emin olun. *Cem Sorguç*

52→

BRONX

istiklal caddesi, terkos çıkmazı no: 8 Beyoğlu / IST
tel: (0212) 293 53 98 • 293 53 99

Haftada üç-dört gece içmeden edemiyorum; her sabah "paydos!" kararıyle uyandığım halde, terhisimizin gecikmesi beni her akşam değilse de ekser akşamlar "haydi Abbas!" diyerek sofra başına oturmaya mecbur ediyor. Bir tatlı bakışa, bir lâtif gülüşe tutuluvermem de bundandır. Ve bereket versin, hiçbiri olmasa da şiir var, tesellilerin en emektarı, en vefalısı ve muhakkak en tesirlisi. İnanır mısın, rakı içmediğim için bazı uykum kaçtığı geceler, civar çeşmedeki su sesine uyarak, ezberimde olan bütün güzel şiirleri içime sindire sindire okuyor, mest oluyor ve bu sarhoşlukla uykuyu fethediyorum, senin tabirinle, sükûtun tadılması gibi bir şey olan uykuyu. **CAHİT SITKI TARANCI** *(3 eylül 1943, Ziya Osman Saba'ya mektup)*

Babam öldüğünde Freudvari bir yamyamlıkla adımdaki "Jr."ı attım. Böylece, yaptığım işlerin listesinde hem babam hem de oğlum olarak görünüyorum, Kurt Vonnegut ve Kurt Vonnegut Jr.
KURT VONNEGUT, Ölümden Beter Yazgılar

TELEPOPMUSIK
Genetic World
(EMI)

Avrupa kıtasında elektronik müziğin doğum yeri, kayıtlara her ne kadar Almanya diye geçtiyse de, bayrak artık Fransızların elinde: Daft Punk, Air, Mirwais gibi damgaları basmışsa, bu Fransız ekolünden umutlu olmamak için hiçbir sebep yok! Parisli üç underground müzisyen ve DJ'den oluşan Télépopmusik, 2001 Haziran'ında yalnızca Fransa'da piyasaya çıkmış olan "Genetic World" adlı ilk albümlerini 2002 Mart'ından itibaren cümle aleme sunacaklar, büyük de sevap işleyecekler!

İlk single "Breathe" İngiltere'de ünlü DJ'lerin radyo setlerinde çalınmaya başlandı ve büyük ilgi gördü. Bu şarkıda, kayıtsız kalmanın söz konusu olamayacağı bayan vokalin sahibi, İskoçyalı Angela Mac Clusky. İlk saniyede sizi saran bu naif ama yoğun "Breathe", remikslenmiş bir Billie Holiday ya da Nina Simone şarkısı sanki. O kadar sıcak ve bir o kadar da sade. Düzenleme de gayet sade, davullar hoparlörlerinizi patlatmıyor, küçük ve minimal. Zaten Télépopmusik'te asıl etkileyici olan, olanca sadeliği ve gösterişten uzaklığı. Belli ki güncel olan-biteni yakalama, takip etme vs. tuzağına düşmemişler, gitmek istedikleri bir yol varmış zaten kendiliğinden.

Her ne kadar "Genetic World" ilk albümleri olsa da bu üç arkadaş yıllardır "boş vakitlerinde" birlikte çalışıyor. 1998'de Noir Désir şarkılarından oluşan "One Trip One Noise" albümünde "Tostaky"yi remiksladiler. Télépopmusik aslında elektronika grubu (Fransızların Everything But The Girl'ü diyebiliriz) Autour De Lucie'nin basçısı Fabrice Dumont'un omuzladığı bir proje. Ses mühendisi Stephan Haeri ve gece kulüplerinde Antipop ismiyle DJ'lik yapan Christophe Hétier Télépopmusik'i oluşturan diğer iki kişi. Akustik enstrümantasyondan yola çıkıyorlar, albümün adının çağrıştırdığı biçimde, "genetik" biliminin mantığında kendilerine has bir "sentetik" dünyaya varıyorlar.

Albümde Soda-Pop, Juice Aleem gibi birçok misafir sanatçı var. Albümün tamamını dinlediğinizdeyse, Télépopmusik'in elektropop'tan nu-jazz'a ve hip-hop'a kadar gezip dolaştığını göreceksiniz. Ama albümün tümünde bir duygu bütünlüğü yok değil, neşeli hip-hop parçalarda dahi hafif bir melankoli var alttan alta, ama bir yandan da bir Akdeniz esprisi söz konusu. Parça aralarında da, zannımca TV'den ya da bir takım ders anlatımlarından alınmış komik konuşmalar var... Yine Angela Mac Clusky'nin söylediği bir başka güzel parça ise, "Love Can Damage Your Health"...

Listelerde kime ne olacağı belli olmaz ama, ne olursa olsun, Télépopmusik bence "Genetic World" ile "yılın en önemli albümlerinden" payesini daha geçen yıl kazanmış bile. *Aylin Aslım*

BISCUIT BOY AKA CRACKERMAN
Fat Chance
(Universal)

"Bu da kim" demeyin. Albüm adı ve sanatçının bize çağrıştırdığı isim nedense Fatboy Slim oldu. Albümü incelediğimizde, Bisküit Oğlan'ın ya da nam-ı diğer Kraker Adam'ın, aslında Fatboy Slim olarak tanınan Norman Cook'dan çok da uzakta bir isim olmadığını fark ediyoruz. Çünkü (eğer bu bir grupsa) grubun "esas oğlan"ı Paul Heaton. Yani, Norman Cook'un Housemartins'ten grupdaşı ve Beautiful South'un beyin adamı... Davul ve bas gitarda Joe Strummer'ın grubu The Mescaleros'tan Scott Shields'ı ve keyboard, gitar ve flüt'te de Martin Slattery'yi yanına alan Paul Heaton, Beautiful South'un kadim prodüktörü Jon Kelly ile girmiş stüdyoya, koltuğunun altında "Fat Chance" ismini verdiği bu albümle çıkmış. Niye yapmış böyle bir albüm, açıkçası albümün kendisinden bir fikir edinmek çok zor. Satış olarak yükseklerden uçan Beautiful South'un beklentilerinden bunalıp biraz hafiflemek istemiş olabilir. Çok bağırmanın şarkı söylemek olmadığını, yüksek volümün sağırlığa yol açabileceğini ispat etmek için, tıngır mıngır sadeliğinde bir şeyler üretmek istemiş olabilir. On derste aşkı öğretebileceği, erkeklerle kadınların dünyasının neden kesişmediğine dair kafası estiğince konuşabileceği bir kanal arayışı içine girmiş olabilir. En büyük ihtimalse, andropoza girmiş olması. Sonuçta "Fat Chance" bir mastürbasyon albümü olmuş çıkmış. Albüm kartonetinin girişinde "Ben bir bisküit oğlanım, şekerim biraz fazla kaçmış, lâkin tam dişinize göreyim" yazıyor. Belki de bu yüzden albüm uzadıkça bizi biraz fazla baydı, nihayetinde lafı ağzında eveleyip geveleyen, bir türlü sonuca varamayan bir albüm bizce "Fat Chance". İçinde yer alan 11 şarkıdan da elinize etten daha çok kemik geliyor. Boy, kilo, ten ve cinsiyet ayrımı yapmaksızın başkalarının kendi kendini tatmin etmesinden haz alıyor, kendinize pay çıkarabiliyorsanız, bir göz atmanızda sakınca yok. *Atilla Aydoğdu*

Saklıkent
Slow Food

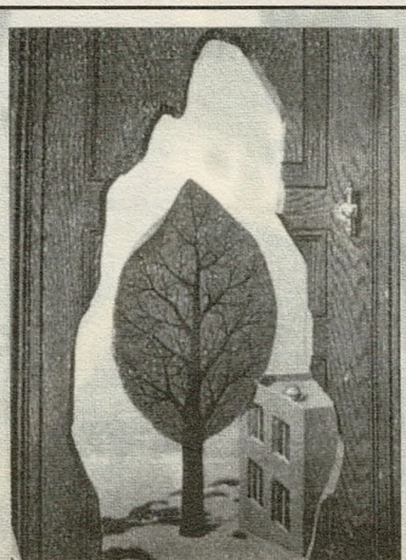

Aheste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

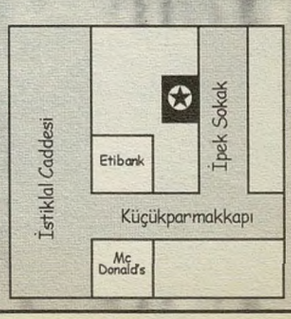

İstiklal Cad. Küçükparmakkapı İpek Sok. No: 18 Kat: 2

BU KÖŞE ÖZÜR KÖŞESİ... 1. Geçen ay bu sayfada Deep Dish'in albümünün adı, başlıkta Us3'ninkiyle karışmış. Doğrusu "Moscow" olacak. Deep Dish'in "Moscow" albümü Global Underground tarafından yayınlandı, Türkiye'deki temsilcisi ise Equinox. **2.** Geçen sene Ajans sayfalarımızı bol bol dansöz fotoğraflarıyla süslemiş, sonra da Aysel Tanju'ya teşekkür etmiştik. Ümit Bayazoğlu "o fotoğraflardaki Aysel Tanju değil" diye bizi uyardığında iş işten geçmişti. "Peki kim" dedik, kimse bilemedi. Şimdi öğrendik ki, meğer Özel Türkbaş'mış.

Paris'i nasıl sevmem! İki ciğerim orda yatıyor: Ahmet Kaya, Yılmaz Güney...
İBRAHİM TATLISES

Şimdi tutalım bu diriliği artık. Zamanıdır.
Zamanıdır. Nerdeyse kar başlar. Küçük kuşlar ölür.
Semerciler ve dilsizler ölür.
Seninle ben kalırız. Yeni bir yaşamaya.
Gökler ve kentler ufalır. Seninle ben kalırız.
O şarkı sanılanlar bir kavga halini alır.
TURGUT UYAR

KELIS
Wanderland
(EMI)

Ortalık kadın r&b yeteneklerinden geçilmiyor. Dahası şimdikiler sırf ses değil, aynı zamanda çoğu şarkı yazarı, bu da durumu daha ilginç ve cazip kılıyor. Alicia Keys'ten Macy Gray'e, Beyonce Knowles'dan Kelis'e kadar her biri kendi kulvarında ilerleyen ve hepsi kalıcı olacak gibi görünen bu yıldızlar geçidinde Kelis nerede duruyor ve nereye koşuyor?
Kelis, r&b damarından mainstream'e saldırmaya hazırlanıyor. Henüz iki albüm çıkarmış olsa da ve henüz bu saldırılar "vur, kaç" mantığında da olsa, Kelis'in gözü her yerde denebilir. Bir kere çok faal bir bayan. Busta Rhymes'tan Foxy Brown'a, LFO'dan Moby'e kadar birçok isimle ortak çalışmalar yapıyor, müzik endüstrisindeki yerini sağlamlaştırıyor. Diğer yandan, kendi müziğiyle geçmişten bugüne uzanan ilginç bir yelpaze sergiliyor. Kendi müziği için kullandığı terim "retro-pop"! Her dönemin sound'unu ve rengini şarkılarında bulmak mümkün. Dahası sahneye çıktığında Eurythmics'ten Nirvana'ya kadar gönlünden geçen her grubu cover'layabiliyor. Sahne kıyafetleriyle 70'lerin Tina Turner'ı çağrıştırırken, kendi haliyle yaramaz erkek fatmalara benziyor.
"Alice Harikalar Diyarında"dan mülhem ismiyle ikinci albümü "Wanderland" hâlâ bir ısınma koşusu sayılabilir. Büyük ve kalıcı bir hit olmasa da ("Young, Fresh & New" hayli popüler olsa da), her parça çok iyi ve Kelis'in sesi her daim mükemmel. Retro-pop tanımı bu albüm için de rahat rahat kullanılabilir, ama sanmayın ki müzik köhne. Kelis, dava arkadaşları Neptunes elemanlarıyla birlikte geçmişten topladıkları her parçayı bölük pörçük etmeden bir araya getirmiş ve üzerine kendi soslarını boca etmişler bol bol. Sıcak sıcak servis yapıyorlar. Afiyet olsun! *Ogan Güner*

CYPRESS HILL
Stoned Raiders
(Sony Türkiye)

Cypress Hill on yıla sığdırdığı altıncı stüdyo albümüyle kuru kafa temsilciliğine tam gaz devam ediyor. Bir konser, bir İspanyolca "best of" ve bir de az bulunur kayıtlardan derledikleri EP kıvamındaki albümlerini işin içine katarsak, bu onyılın tıka basa Cypress Hill'le dolduğu sonucunu da çıkarabiliriz. Meksika'yla Amerika'nın, rock'la rap'in, gerçekle halüsinasyonun, bedenle iskeletin arasındaki köprüleri kaldırmaya çalışan bir topluluk Cypress Hill. Kendi isimlerini taşıyan ilk albümlerinden bu yana "ot" kültürüne sırtlarını dayamışlıklarını da unutmamak gerek. İlk iki albümleri sevenlerince yere göğe konmasa da, bizce asıl başyapıtları önceki stüdyo albümleri olan "Skull and Bones"tu. Grubu biri rap'ten biri rock'tan el almış iki yolun kesiştiği bir zirveye taşıyan bu albüm sonrası, gidilecek yeni bir yer yaratmak onlar için belki de çok zor artık... Bu tıkanmışlık, yeni albüm "Stoned Raiders"da açıkça seziliyor. O ince ince, dantel gibi işlenmiş zeminlerde kayıp gitmesine alıştığımız Cypress Hill parçalarıyla karşılaşamıyoruz bu kez... Ne Redman ve Method Man gibi iki Wu-Tang kaçkınıyla ortak yaptıkları "Red, Meth and B", ne de "double A-side" olarak yayınlanan ilk single'larında yer alan "Lowrider" ile "Trouble" önceki albümün barajını aşmayı başaramıyor. Bu, grubun gitgide rap'tan uzaklaşıp rock'a meyletmesinden de kaynaklanıyor olabilir. Daha az sample, daha çok gitar, Cypress Hill'i Public Enemy kulvarından uzaklaştırıp Rage Against The Machine havalarına sokmaya başlamış. Birisini diğerine yeğlediğimizden değil ama, ne bilelim, annemizin o güzelim yaprak sarması dururken, lokantada biber dolması yemeyi istememek gibi bir durum bizimkisi. İçeriği titizlikle hazırlanmamış dolmadan çıkacak bir taşın dişimizi kırma ihtimali de cabası... *Atilla Aydoğdu*

KARIM ZIAD
Ifrikya
(Act / Equinox)

"Yeni bir Cezayir kurmak; güzel, hoşgörülü ve barışçıl... Bir kadına tutulmak yerine, sevmek Cezayiri ve cümle Mağrip'i. Siyahı beyazıyla Afrika, Arabı Berberisiyle Mağrip, sen ne güzel, ne dertli memleketsin..." diyor Karim Ziad, Kuzey Afrika ritmlerinin engin şairi. Şair dememiz romantik bir efkâr taşısa da, hakiki bir vakıayı belirtiyor söz Karim Ziad'tan açılınca. Bir davulcu düşünün, şarkılarının sözlerini, müziklerini kendi yazsın, bunları bir güzel düzenlesin, davulla iktifa etmeyip piyanodan basa, vurmalılardan gitarlara el atsın, bir de güzel güzel, içli içli bu şarkıları söylesin. Sonra da "ben bir şey yaratmıyorum, halkımın, memeleketimin seslerini kayda alıyorum" desin... Büyük bir Berberi ailesinin çocuğu olarak 1966'da Cezayir'de doğan Ziad, ilk müzik eğitimini memleketinin düğünlerinde, kına gecelerinde ve bayram eğlencelerinde her üyesi az çok müzisyen olan ailesinden alıyor. Bu arada ninesinden sözlü Berberi halk edebiyatının klasiklerini geçiyor. 1988'de biyoloji eğitimi için Paris'e geliyor, ama ders saatleri hızla Fen fakültesinden Paris konservatuarının stüdyolarına kayıyor ve üç yıl konservatuar eğitimi... Ardından caz ve deneysel müziğin meşhur isimleriyle projeler geliyor: Efsanevî Weather Report'un synth'cisi Joe Zawinul'la, Vietnamlı caz gitaristi Nguyen Le'yla ve en son Kudsi Erguner'in "İslamBlues"unda karşımıza çıkıyor. Bu arada toprağı Cheb Mami'ye sekiz yaşından beri aralıksız eşlik ediyor. İçe kapalı Cezayir Gnavalarının saz alemlerine kabul edilen ilk "beyaz" ünvanını madalya gibi gururla taşıyor. Bu vesileyle Ziad, Fas'ın güneyinde küçük bir liman şehri olan Esavira'da her sene düzenlenen Gnava Müzik Festivali'nin sürekli onur konuğu! Paris konservatuarından diplomalı bu davulcuya müzik hakkındaki fikirleri sorulduğunda, "her türlü yaklaşıma açığım, ama benim kaynağım halk müziğidir. Füzyonu kabul ediyorum, ancak tarzların füzyonundan ziyade seslerin füzyonunun anlamlı olduğuna inanıyorum" diyor. Caz-rock füzyonunun virtüözlük numaralarından mümkün mertebe uzak duran Ziad'ın işi gücü memleketinin türküleri, ninesinin masallarıyla... "Ifrikya" adlı albümünü de Ziad bu efkârla kaydetmiş. Ne bu hız diye sorulunca, "memleketimden insan manzaraları, ritmler, ezgiler hep aklımdaydı. Bir ilham geldi, çalıverdim işte" diyor. Kendi deyimiyle "sevginin resmini" notalarla çizen Ziad'a bu albümde Fransız caz sahnesinin Vietnamlı gitaristi Nguyen Le, Cezayirli şarkıcı Abdelkebir Merchane, basçı Linley Marthe, Kudsi Erguner'den de bildiğimiz Boşnak piyanist Boris Zulfikarpasiç ve synth'ci Jean Philippe Rykiel eşlik ediyor. Elektrifiye edilmiş bir Berberi orkestrası diyebileceğimiz bu topluluk, Berberi halk şarkılarından Arap yalellilerine, 6/8'lik ritmler eşliginde koro halinde atışmalara hayat veriyor. Caza, rock'a, rai'a, raggae'ye göz kırpıyor, ama özünden kopmadan yine Berberi ruhuna geri dönüyor. Karim Ziad'in müziği şu soruya hakkıyla evet diyecektir: Sen sevginin resmini yapabilir misin üstad?
Salih Nâzım Peker

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİ ALBÜM

Aphex Twin Drukqs
Bebel Gilberto Tanto Tempo
The Clash Sandinista
Dertli Divani Serçeşme
Elliott Smith XO
Fairuz Damascus Festival 1960
Francis Cabrel Hors Saison
Garbage Beautiful Garbage
Gülden Karaböcek Gülden Fırtınası
Herbie Hancock Future2Future
Hole Live Through This
Jack Bruce Songs For A Tailor
John Zorn Spillane
Lou Reed & John Cale Songs For Drella
Nicki Skopelitis Ekstasis
Özdemir Erdoğan Düşünceli Şarkılar
REM Reveal
Sex Pistols Never Mind The Bollocks...
Soul Coughing El Oso
Wu-Tang Clan Iron Flag

ONŞARKI

Aşık Zamani Amerikano İngilizano
Chet Baker She Was Too Good To Me
Culture Club Karma Chameleon
Hakkı Bulut Ben Kimim
Nev Zor
Peter Gabriel Biko
Serge Reggiani L'Arabe
Suicide Frankie Teardrop
Tarkan Hüp
XTC Helicopter

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Enrique Iglesias** Escape
2. **Boyz II Men** Legacy - Greatest Hits
3. **Stereophonics** Just Enough Education To Perform
4. **Robbie Williams** Swing When You're Winning
5. **Ja Rule** Pain Is Love
6. **Frank Sinatra** A Fine Romance
7. **Westlife** World Of Our Own
8. **Kylie Minogue** Fever
9. **Dido** No Angel
10. **Nickelback** Silver Side Up

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Alan Jackson** Drive
2. **Creed** Weathered
3. **Jennifer Lopez** J To Tha L-O! The Remixes
4. **Linkin Park** [Hybrid Theory]
5. **Nickelback** Silver Side Up
6. **Ludacris** World Of Mouf
7. **Barry Manilow** Ultimate Manilow
8. **Pink** M!ssundaztood
9. **Puddle Of Mudd** Come Clean
10. **Enrique Iglesias** Escape

FRANSA ALBÜMLER

1. **Chemical Brothers** Come With Us
2. **Star Academy** Album
3. **Dido** No Angel
4. **Various** NRJ Music Awards 2002
5. **Saint Germain** Tourist
6. **Various** La music de Paris dernière
7. **Manu Chao** Clandestino
8. **Booba** Temps mort
9. **Juliette** Le Festin de Juliette
10. **Various** Ragga Connection

14 Şubat'ın ardından

ANTİ-AŞK ŞARKILARI

Ain't Love A Bitch - **Rod Stewart** • Aramazsan Arama - **Gökhan Özen** • Arkadaşımın Dalgasısın - **Öztürk Serengil** • Artık Sevmeyeceğim - **Neşe Karaböcek** • Aşka İnanmıyorum - **Erkin Koray** • Ben Eski Halimle Daha Mesuttum - **Orhan Gencebay** • Better Off Without A Wife - **Tom Waits** • Bitch Is A Bitch - **NWA** • Broken Hearts Are For Assholes - **Frank Zappa** • Erkekleri Tanıyın - **Ajda Pekkan** • Evil Woman - **Black Sabbath** • 50 Ways To Leave Your Lover - **Paul Simon** • Fuck and Run - **Liz Phair** • Girlfriend in a Coma - **The Smiths** • I Hope That I Don't Fall In Love With You - **Tom Waits** • Il n'y a pas d'amour heureux - **Georges Brassens** • I'm Not In Love - **10cc** • I'm The End Of The Family Line - **Morrissey** • It Ain't Me Babe - **Bob Dylan** • Je t'aime... moi non plus - **Serge Gainsbourg** • Kim - **Eminem** • Kimdir Bu Sevgili - **Ajda Pekkan** • Love Can Damage Your Health - **Télépopmusik** • Love's Made A Fool Of You - **Buddy Holly** • Mad - **Lou Reed** • Material Girl - **Madonna** • Nazi Girlfriend - **Iggy Pop** • No More 'I Love You's' - **Annie Lennox** • Nobody Needs Your Love - **Gene Pitney** • Promises - **Eric Clapton** • Real Men - **Joe Jackson** • Sen Sevme Beni - **Juanito** • She's Vibrator Dependent - **Mojo Nixon** • Son Verdim Kalbimin İşine - **Seyyal Taner** • The First Cut Is The Deepest - **Cat Stevens** • The Worst - **Rolling Stones** • Too Drunk To Fuck - **Dead Kennedys** • Victim of Love - **Elton John** • Yaşanmaz Aynı Evde - **Tanju Okan**

=16

Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?

KOD MÜZİK / Atlas
1. **Pulp** We Love Life
2. **Starsailor** Love Is There
3. **Ming** Interior / Exterior
4. **Arto Lindsay** Prize

PLASTİNKA / Anabala
1. **Astrid / Ewald** Plattdütsch is uns moderspraak
2. **Isaac Hayes** Hot Buttered Soul
3. **Paul Mauriat** Sympathy
4. **Acker Bilk** Best of...

KÖSTEBEK / Aznavur
1. **Lucky Peterson** Double Dealin'
2. **Incubus** Morning View
3. **Pink Floyd** Echoes
4. **Collective Soul** Seven Year Itch

KARGA / Atlas
1. **Starsailor** Love Is There
2. **New Order** Get Ready
3. **Ian Pooley** Since Then
4. **Chemical Brothers** Come With Us

SHAFT / Taksim
1. **Camel** Earth Rise
2. **Tino Gonzales** One More Mile
3. **Yavuz Çetin** Cherokee
4. **Lynyrd Skynyrd** Sweet Home Alabama

MELEK / Taksim
1. **Noir Désir** Le vent nous portera
2. **Steve Miller** Serenad
3. **Zebda** Ciao Bella
4. **Elvis Costello** I Want You

KARGA / Kadıköy
1. **Radiohead** Hunting Bears
2. **New Order** Vicious Streak
3. **Nine Inch Nails** Even Deeper
4. **Wibutee** First There Was Jazz

BRONX / Taksim
1. **James** Walking Alone
2. **Dandy Warhols** Bohemian Like You
3. **K's Choice** Not An Addict
4. **Crazy Town** Butterfly

Foto: Muhsin Akgün

Arto Tunçboyacıyan

Amerika'da yaşayan Arto Tunçboyacıyan, geçtiğimiz ay Armenian Navy Band'in yeni albümü "New Apricot"un tanıtım konseri için İstanbul'daydı. Ermenistan'dan gelen 12 kişilik "Bahriye Bandosu"yla gayet neşeli bir konser veren sanatçıyı stüdyoda, yeni projesi "Türkçe Sözlü Hafif Anadolu Müziği" albümünü kaydederken yakaladık, konuştukça konuştuk, konuşmak ne kelime, en kralından "jam session" yaptık...

BİLDİĞİN KURU FASULYE

mayonezsiz!

Arto Tunçboyacıyan: *(Roll'un 12. sayısındaki Vedat Yıldırımbora söyleşisinde yer alan, kendisinin de içinde bulunduğu Grup Metronom fotoğrafını gösteriyoruz)* Aaa! Şuna bak! Bunları tanıyor musun? Biricik, Burhan Baba, Vedat Yıldırımbora, Hacı Tekbilek, hepsi bu gruptandır. Sonradan elemanların bazıları değişti, ama asıl grupta Pabuç Ahmet, Ayaklı Muammer, Burhan Baba vardır. O günlerde Burhan Baba "bu böyle değil mi?" dediği zaman onlar "evet, öyledir" demek zorundaydı. Bir tek ben öyle demezdim. Onların çalacağı partileri de ezberlerdim, kendiminkileri de... Bana "Arto, sen şunu çalacaksın" derdi, ama bilirdi ki ben ötekilerin ne çalacağını da biliyorum. Vedat Yıldırımbora'nın dediği gibi, o zaman da şimdiki gibi canavardım, daha kabası fırlamaydım! *(gülüyor)* Böyle bir grubun varolmasının tek nedeni Burhan Baba'dır. Bugün televizyonlarda, konserlerde, albümlerde rastladığınız kalabalık, çoksesli gruplar var ya, hani İbrahim Tatlıses'in arkasında filan çalmaya çalışırlar, işte o grupların atasıdır Grup Metronom. Şimdi bir "lahma-jun" demek var, bir de Arapça lisan kullanmadan lahmacun demek var. Arapça "lahma-jun" demek, "hamurlu et" demektir. Ama bir de, bizim başkalarından kopya çekmediğimiz, sadece esinlendiğimiz bir şeyi yapmak var. Grup Metronom'un durumu böyleydi. Çok kuvvetli birleşimi vardı. Kendine özgüydü. Pek çok kapı açtı.

Burhan baba: "Bu adamı ver bana"

Müzik, ailemizde hep vardı. Genelde Anadoluluğun karakterini belli eden bir ruh olarak müzik her evde vardır zaten. Evde elektrik yok, senin eğlencen müzik oluyor o zaman. Her evde bir tıngırdama vardır yani. Onno, ben ve kızkardeşim kilisede büyüdük. Çünkü okulumuzla kilise aynı yerdeydi. Biliyorsunuz, kilisede de müzik vardır. Kumkapı'da, başkalarının elbise gibi yardımlarının çok olduğu, fakirlerin, balıkçıların okulu Surp Harutyun'da okuduk ilkokulu. Evde bir odada altı kişi kalıyorduk. Ben salıncakta yatıyordum, anneannem felçli, yerde yatıyordu. Su, elektrik yoktu evde. Fakat süper derecede bir ruh derinliği, zenginliği vardı. O, parayla alabileceğin bir zenginlik değildi. Öyle bir hayattan geliyorduk. Ailede teyzem ud çalıyor, şarkı söylüyordu. Teyzemin kocası keman çalıyordu. O sırada sobanın altına patates konuyor, üstünde ekmek kızartılıyordu. Çalarken hikayeler anlatılıyordu. Bizler de ağzımız açık izliyorduk. Böyle bir ortamda müzik en büyük eğlencemizdi. Ama müziğin hayatımda iş haline gelmesine Onno neden oldu. Daha önceleri hiçbir şey çalmıyordum. 1968 ya da 69 yılıydı. Bir gece Onno'yla İsmet Sıral ve Burhan Tonguç'un beraber çaldığı Lalezar'a gittik. Bir ara İsmet Sıral beni arkamdan itti, kendimi perküsyon setinin arkasında çalarken buldum. Ben çalıyorum, millet gülüyor, deli gibi eğleniyorum. Dedim ki "ulan işte hayat bu!" Ben mutluyum, onlar mutlu... Bundan daha iyi ne olabilir ki? Her gece oraya gitmeye başladım. 10-11 yaşındaydım. O yaşta gece kulüplerine girmek yasak. Sabaha karşı saat 3'e, 4'e kadar çalışıyorduk. Hatta o günlerde Hürriyet'te benimle ilgili bir haber çıkmıştı, "babasını uyuttu, evden müzik yapmak için kaçtı" yazıyordu. *(gülüyor)* Orada tanıdım Burhan Tonguç'u. Onno'ya, "bu adamı bana vermen lazım" dedi Burhan Baba. Onno da ona, "eti senin, kemiği benim" gibi ağır laflar var ya, onlardan birini söyledi. O günden sonra Burhan Baba'nın yanından ayrılmadım.

Burhan Tonguç esasında çok büyük bir davulcudur. Felç geçirmişti. O yüzden kendine göre aletler kurdu. Kullanamadığı yerleri çalmadı. Ayakları iyi çalışmıyordu, elleri iyiydi. Metronom yıllarında felçliydi. Bir dehaydı. İnanılmaz müzik yeteneği vardı. Öyle unutuldu, boşu boşuna öldü. Son günlerine kadar yanında oldum. Esasında bana hiçbir zaman "bu elini şöyle yapacaksın, öbürünü böyle kullanacaksın" gibi bir şey söylemedi. "Sen daha çocuksun, bebeksin, yürümekten korkma, düşersen biz seni koruruz" dedi. Bu sözler büyük bir cesaret verdi bana. Beni ben olarak kabul edip bana o yüceliği veren bu kadar değerli insanların arasında nasıl insan rahat yürüyemez? Çok zor, ama çok büyük bir kapı, büyük bir yöndü Burhan Baba'nın gösterdiği. Bugün eğer ben yurtdışında başarılı olabiliyorsam, bunun nedeni, temelimin bu insanlar olmasıdır.

Benim bir dağım vardı, otumu yedirtmediler. Ben de gittim başkalarının dağına, kendi otumu aramaya. Ama sonradan öğrendim ki dağ benmişim.

Ha Moda Deniz Kulübü, ha Sivas'taki gazino!

İlkokulu zar zor bitirdim. Bittiği gün önlüğü yakıp Kızılderililer gibi etrafa bağırıp koştum. Metronom'a girince tüm hayatım müzik oldu. Tecrübeler önüme serilmişti. Bir tarafta istediğin gibi öğreniyorsun hayatı, diğer tarafta okuldasın, bir çekiç sürekli kafana vuruyor, "bunları öğreneceksin" diyor. Tabii ki özgür olan yolu seçtim. Maddî olarak da büyük yardımı oldu müziğin. Aslında ilk olarak maddî yanı cazip geldi. Sonra çok sevdim, bütün hayatım mü-

zik oldu. Metronom'la 365 gün çalışıyorduk. Her gün önce Burhan Baba'nın evinde toplanırdık. Hanımı yemekler yapardı. Sonra stüdyoya plak kaydına giderdik. Hatta hiç unutmuyorum, ilk profesyonel işim, Tarlabaşı'ndaki bir stüdyoda plak kaydıydı. Kanal kaydı o yıllarda yoktu. Kayda gelenler çok iyi olmak zorundaydı. Çünkü kayıtta beraber çalınıyordu ve bir seferde kaydedilmesi gerekiyordu parçanın. Metronom o yılların en önemli stüdyo grubuydu. Orhan Gencebay gibi pek çok ünlünün plağında çaldık. Sonradan Mine Koşan'ın sahne grubu oldu Metronom. O yıllarda Kardaşlar, Moğollar, Siluetler gibi pek çok iyi grup vardı. Çok iyi işler yaptılar. Herkes farklı sesler içinde sunuyordu kendini. Herkesin ayağı topraktaydı. Aslına bakarsan, Moda Deniz Kulübü'yle Sivas'taki gazinonun farkı yoktu.

Burhan Baba, Etiler civarında bir ev tutmuştu. O yıllarda pek çok müzisyen aynı sokakta oturuyordu. Ama orada yapılan tarz önemli değildi, müzik önemliydi. John Coltrane, Ravi Shankar, Aşık Veysel, Arap müzikleri dinliyorlardı evde. Ben de duyuyordum. Öğreniyordum. Aranılan şey güzeldi. Bu yön, şu yön değildi. Hayat, insanlık önemliydi, milliyet değil. Öyle bir açıklık vardı. Onlar biliyorlardı ki ben Ermeniyim. Ben biliyorum ki onlar Türk. Fakat hiçbir zaman birbirimizi farklı milliyetten görmedik, insan olarak gördük. Bütün bunlar şimdiki yaptığım işlerde de ortaya çıkıyor. Armenian Navy Band'le, Amerikalı bir cazcıyla ya da bir heavy-metal grubuyla aynı duyguyla çalıyorum. Bir "tarz" yapmaya çalışmıyorum. Şimdi, insan olmak mı önemli, Türk olmak mı? Ya da, müzik mi önemli, yoksa rock'n'roll mu? Hepsi aynı şey...

Onno'yla mücadele ediyorum hâlâ

Onno çok akıllıca bir iş yapmıştı. Eğer müziğe Onno'yla başlasaydım, bu kadar sıhhatli bir temelim olmazdı. Onno bana "git önce başka bir yerde iyice piş, sonra nasılsa yanıma gelirsin" demişti. Grup Metronom'la yaklaşık altı yıl çalıştım. Daha sonra Onno'nun yanına döndüm. Hayat tecrübem, müzikteki profesyonelliğim geliştikçe Onno'nun yanına dönmem daha kolay olmuştu. Stüdyo nedir, kayıtta nasıl oturuyorsun, nasıl çalıyorsun gibi soruları geçmiştik. Yıl 1974-75'ti. O yıllarda şöyle bir durum vardı: "Bu parayı veriyorum, bana en çabuk, en iyi şekilde kim ne yapabilir?" sorusu plak dünyasında önem kazanmıştı. Bizim yaptığımız oydu. Kötü olanın orada yeri yoktu. İşini iyi, temiz yapmak zorundaydın. Kalitenin nasıl olduğunu öğrenince ha Burhan Baba'nın yanında olmuşsun, ha Onno'nun yanında, hiçbir şey fark etmiyor. Belli bir noktadan sonra o kaliteyi korumayı öğreniyorsun.

Onno aslında basçıydı. Durul Gence Onlusu, Süheyl Denizci Orkestrası gibi pek çok grupla çalmıştı. Daha sonraları kendi işlerini yapmaya başladı. Onno'yla Burhan Baba'nın ilişkili olduğu noktalar aynı: Yaratıcı, araştırmacı, kendine dürüst, etrafa saygılı... Belki Burhan bir kapı açıyor, ama Arto veya Onno o kapıyı daha büyük bir şekile getirebiliyor. İnanıyorum ki, bizden sonrakiler çok daha büyük bir hale getirecek o kapıyı. Ben bu akıma denk geldim. Çok şanslıydım. Fakat şimdi genç müzisyenlere kapı açabilmek çok zor. Çünkü doğal olmayan bir tavır var dünyada. Bize domatesi ocak ayında yediriyorlar. Müzik de aynı hale geldi. Mesela bizim "New Apricot" albümü için 12 kişi girdik stüdyoya, canlı çaldık, kaydettik. Bilmemne makinelerini kullanıp işi bitirmedik. Bildiğin kuru fasulye yani. Mayonez katılmamış hali. Bu aralar yapmıyorlar böyle şeyler. İnsanlar teknolojiyi bir hayal gücü olarak kullanacaklarına, teknoloji insanları bir hayal gücü olarak kullanıyor. Çok sıkıştıkları zaman her şeyi teknolojiyle düzeltmeye çalışıyorlar. Tabii bu doğal bir gelişim olmuyor. Bizim zamanımızda tam tersiydi. Teknoloji imkanı yoktu. Doğal yanımız çok kuvvetliydi. O zamanlar Grup Metronom sahneye çıktığında ilk sese bastığı zaman insanlar hayran kalır, "aa, ne oluyor?" derdi. Ortada çok dürüst bir ses vardı. Onno da aynısını yaptı.

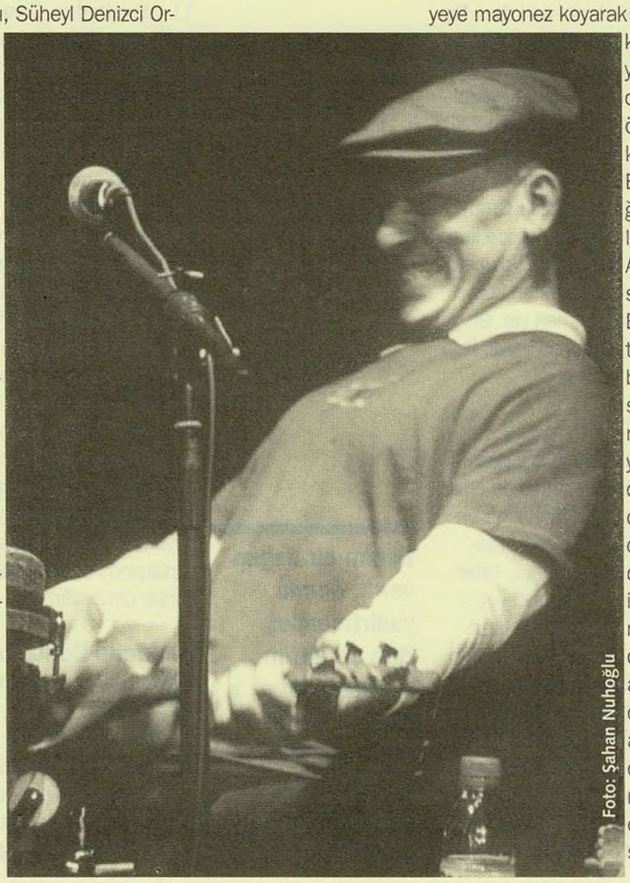

Foto: Şahan Nuhoğlu

Ben Ermenistanlı değilim. Zambiyalı da değilim. Türkiyeli olmadığıma sebep de Türklerin Türkiyeli olmadığımı söylemesidir. Ama kimse Anadolulu olmadığımı söyleyemez.

Grup Çağdaş diye bir grubu vardı, onlarla iyi işler yaptı. Bunun değerini insanlar veriyorlar, fakat sistem bir türlü rayına oturmuyor. Çünkü herkesin beklediği tek şey, bir lira koyayım ortaya, onu en kısa zamanda nasıl beş lira yaparım? Bu da sanatın yaratıcı yönüne yardımcı olmuyor. İş halinde belki faydalı. Fakat ben müziği iki yönlü görüyorum: Bir tanesi iş, diğeri hobi. Şu anda benim durumum hobimin iş haline gelmesi. Ama ben işimi de yapsam, dürüst olarak yaparım.

Türkiye'ye senede iki-üç kere geliyorum. Kendime göre bir şeyler yapmaya çalışıyorum. Genç insanlara ümit verebiliyorsam, bu benim en büyük başarım. Benim yanlışım genç bir insana doğru yolu gösteriyorsa, benim başarım budur. Onno'dan da onu gördüm, Burhan Baba'dan da, Emin Fındıkoğlu'ndan da, diğer insanlardan da onu gördüm. Hakikaten yüce insanlarla büyümüşüm. Aka Gündüz Kutbay gibi pek çok ustayla 11-12 yaşımda kayıtlara gidiyordum. Ne kadar değerli bir temelle büyümüşüm, onu dünyaya açıldığımda anladım.

Onno'yla çalıştığımız günlerde aramızda inanılmaz mücadele vardı. Ben siyah diyorsam, o beyaz diyordu. Sonra gri yapar ve gidip yemek yerdik. Ben ondan sekiz yaş küçüğüm. Ama Onno o kadar yüce bir insandı ki, bana kendisiyle tartışma fırsatını verirdi. Biliyor ki onun çantasını taşımam, ayakkabısını silmem benim için önemli. Müzik yaparken fikrimi söylemem gerektiğini biliyordu. Şimdi bile müzik yaptığım zaman onunla mücadele ettiğimi düşünüyorum. Ondan bahsederken üzülüyorum. Çünkü onu yaşıyorum, yaşatmaya çalışıyorum. Ruhen yaşamayı bilmiyoruz, hep beyinle yaşıyoruz. Ölüm bir bitiş olarak görülüyor. Ama bir bitiş değil.

Amerika'ya Charlie olmaya gitmedim, ama hiçbir zaman burada Ahmet de olmadım

Daha 11-12 yaşlarında Burhan Baba'ya "baba, aklıma bir şeyler geliyor" deyip bazı müzikler mırıldanırdım. Arabayla turneye giderken sürekli bir şeyler söylerdim. Diğerleri gülerlerdi. "Bunlar niye gülüyorlar?" diye kendi kendime sorardım. Şimdi anlıyorum ki, o yaşta bir çocuğun bir şey çıkarmak istemesi enteresan geliyordu. Neşeleniyorlardı. Ben müziğinde kişilik arayan bir insan değilim. "Müziğinin içindeki lezzet, baharat ne?" diye sorarsan, "onu ben içimde buluyorum" derim. Benim bir dağım vardı, otumu yedirtmediler. Ben gittim başkalarının dağına, kendi otumu aramaya. Ama sonradan öğrendim ki, dağ benmişim. Yani kim olduğumu hiçbir zaman aramadım ben. İçimdekini çıkardığım zaman otomatik olarak çıkıyor onunla beraber. Demin dediğim gibi kuru fasulyeye mayonez koyarak Fransız olmaya uğraşmıyorum ben. Amerika'ya da Charlie olmaya gitmedim. Bir milyon tane Charlie var zaten, bir milyon birinci Charlie olmaya gitmedim. Benim için en önemlisi, Grup Metronom'un bana verdiği kişiliğimi ortaya çıkartma desteği.

Ben Ermenistanlı değilim. Zambiyalı da değilim. Türkiyeli olmadığıma sebep de, Türklerin Türkiyeli olmadığımı söylemesidir. Ama kimse benim Anadolulu olmadığımı söyleyemez. O bir öz olarak içimde kalmış. Bir buğdayın kokusunu duyduğum zaman tüylerim diken diken oluyor. Kelime olarak bir insanın milliyeti önemli değil bence. İnsanı insan olarak seviyorum ben. Ermenileri Ermeni diye sevmiyorum. "Merhaba" diyorum. Kulağıma, kalbime hoş geliyorsa devam ediyorum. Ama hiçbir zaman Ahmet olmadım. Uzun zaman dayak yedim askerde adım Arif olmadığı için. Benim ismimi duyduklarında "maydonoz isimleri duymak istemiyoruz!" deyip dayak attılar. Ama benim yanımda bir başka çocuk da İzmirli olduğu için dayak yedi. Bana dayak atan adamın problemini bir devlet olarak almadım ben. Şahıs olarak aldım. Çünkü bu adam bana ismimden dolayı dayak atarken öbürüne memleketinden dolayı atıyor. Demek ki bu adamın Ermeni düşmanlığından çok başka problemleri var. Adamın kendisiyle problemi var.

Düşünce özgürlüğü ne demektir?

1981 yılında Amerika'ya gitme kararı verdim. Askerî darbe olmuştu. Aramalar, taramalar... Onno burada kaldı. O asil bir insandı. Dünyayla olan balansı sağlamdı. Asla Orhan olmayı seçmedi, adı Onno'ydu. Kim olduğu belliydi. Kişiliğini kaybetmemişti. Sabırlıydı. Şimdi o genişliği daha iyi anlayabiliyorum. Bense tam bir sokak çocuğuydum. İnsanlarla ilgili hep toprağın altına bakıyordum, burada ne var, şurada ne var? Ona girince, yani gerçeklerle çok yüz yüze gelince dayanamadım. Benim karakterim Onno gibi değildi. Ben bazı şeyleri içimde tutamıyordum. İçimde tutamıyorsam, ağzımdan bir laf çıkacak ve etrafımdakilere zararlı olacaksa, bari buradan gideyim dedim. Buradayken Amerikalı bir hanımla evlenmiştim. Tabii oralara gitmek için değil, bu olaylardan yıllar önceydi. Daha sonra gitme kararı aldım ve New York'a uçtum.

18 Nisan 1981! Buradaki gibi her şeye sıfırdan başladım. Önce emekledim, sonra çocukluk... Belirli devrelerde kendini kurman için belirli yerlere geliyorsun. Jam-session'lara katılıyorsun, birisi diyor ki "bak böyle bir adam var", sonra bir başkası diğerine söylüyor. Böyle gelişiyor. Önce işini hızlı yapan bir insan oldum. Sonra hem işini hızlı yapan hem de yaratıcılığı olan bir insan. Bir zaman sonra dediler ki, "bu adam işini yapar, bırak ne yaparsa yapsın". Şimdi, "sen ne yaparsan yap, yeter ki aramızda ol" devrini yaşıyorum. Bu kaliteyi orada öğrenmedim, burada öğrendim. Orada korkmadan, cesaretli bir şekilde içimdekini dışarı çıkarmayı öğrendim. Tabii hep kendine sorduğun soru, "ben burada neyim?" Hamburgeri, Coca Cola'yı anlatmaya gelmedim buraya. Başka bir diyardan geliyorum. İnsanın mantalitesi sesine, müziğine yansıyor. O mantalite yoksa zaten müziği yaratamazsın. Ben en iyi enstrümanı aldım, onu en iyi şekilde çalıyorum demiyorum. En iyi enstrüman bana kalite imkanı veriyor. Bende bir şey yoksa, onun iyiliği bir işe yaramaz. Ben "Sony kamerayı aldım, iş bitti" demedim hiçbir zaman. Kamerayı kim idare ediyor?..

Amerika'ya oraları işgal etmek için gitmedim. Amerika benim fikirlerime saygı gösterip bana kapısını açtı. Türkiye'de öyle bir şey yoktu. Şu anda yine bir şeyler tartışılıyor. 159. madde midir nedir? Numaraları da karıştırıyoruz artık. Böyle saçma bir şey olamaz. Düşünce özgürlüğü ne demektir? Bir şeyi söylerken düşündüğün anda özgür değilsin ki! Bu, bu kadar basit. Özgür olmadığın zaman nasıl yaratıcı olacaksın? Saygısızlıksa ayrı bir şey. Şimdi ben özgürlük var diye televizyona çıkıp ana avrat küfredemem. Ya da televizyona elbisesiz çıkmam. Çıkanlar varsa desteklemem, ama onu göstermek o müessesenin kararına kalmış bir şey. Ben sadece kanalı değiştirir, başka bir şey izlerim. Amerika'da, insanları sevmesem de, olduğu gibi kabul etmeyi öğrendim.

Kara bulutları kaldır aradan

Ara Dinkjiyan ve Marc Johnson'un içinde olduğu Night Ark grubu bir şeyin başlangıcı oldu. Bir başlangıcı olduğu için hiç bitmeyecek bir şey. Çünkü sen devam etmesen bile artık birileri onu taşırlar. Dünyada kendine has olan en özel seslerden birisi oldu Night Ark. Hepimiz çok güzel şeyler yaşadık grupla. İyi albümler kaydettik, dünyanın pek çok yerinde ve Türkiye'de defalarca konserler verdik. Hâlâ devam ediyoruz. Grubun mühim ismi Ara'yı (Dinkjiyan) bilirsiniz, Diyarbakırlıdır. Bir araya geldiğimizde Amerika'da hanımı çok güzel pastırma, sucuk yapar. Ama bu "kıroluk" demek değil. Mesela Ermenistan'da bu konu çok önemlidir. Hiç kimseye "kıro" denmez. En yüksek derecede bir aileden de olsan, kışın pastırmanı, yoğurdunu, reçelini yaparsın. Anadolu'da bu olay unutulmuş. Bunlar bazı insanların çıkarları için kullanılıyor artık. Anadolu "kıro" bir yer değil. Mevlâna, Pir Sultan, Gomidas, Hamparsum Anadolulu. Gomidas Kütahyalıdır. "Kıro" değildir. Ben bunu yıkmaya çalışıyorum. "Ermeni" olmak başka bir şeydir. Anadolulu olmanın yaratıcı gücünü bugün kara bulutlar çürüttü. Şu anda yeni albümümüz için bir şarkı kaydediyoruz. Sözleri şöyle: "Kara bulutlarla bıktım artık yaşamaktan / Düşüncelerim rüzgar olsun". Anadolu çok yüce bir yer. Bu yüzden çok gurur duyuyorum. Dünyada tek değil, böyle yüce birkaç yer daha var. Eğer ben bu topraktan bir şeyler temsil edebiliyorsam, ne mutlu.

Askerde dayak yedim adım Arif olmadığı için. "Maydonoz isimleri duymak istemiyoruz!" deyip dayak attılar. Ama bir başkası da İzmirli olduğu için dayak yedi. Demek ki bu adamın Ermeni düşmanlığından çok başka problemleri var. Adamın kendisiyle problemi var.

Onno'nun sabrı bana geçti

Amerika'ya gittikten sonra her yıl geldim Türkiye'ye. Buradaki ilişkilerimi koparmadım. Ama bir yerden lezzet aldıktan sonra geri dönmek çok zor. Bu sefer "niye burada da olmasın?" kavgasını veriyorsun. Neden imkân verilmiyor, neden insanlar insan olarak kabul edilmiyor, neden insanlar fikirlerini söyleyemiyor diyorsun. O dönemde kafam sürekli bunlarla meşguldü, daha saldırgandım bu konuda. Onno'nun ölüm haberinden sonra onun sabrı bana geçti. Ruhen öyle inançlarım var. Karma olayına inanıyorum. Artık o Arto, Onno'dan evvel bir rüya oldu. Benim çocuğum, dokuz yaşındaydı Onno öldüğünde. Bana dedi ki, "bu hayat bir rüya, bir gün gerçeklere uyanacağız, başladığımız yerde olacağız". Şimdi 15-16 yaşında. Hakikaten bir rüya kaldı. Arto da, Onno da bir rüya olarak kaldı. Şu anda Onno'nun ruhuyla Arto'nun tecrübesinin birleştiği bir ruh halini yaşıyorum. Ben kendimden hiç bu kadar geniş bir sabrımın olacağını beklemezdim. Çünkü Onno böyleydi. Ben tam tersiydim. Ağzından hiç küfür duymadık onun. Yamalı pantolonuyla asaletini görürdün. Geldiğim karakterden memnunum, ama keşke Onno ölmeseydi de bu karaktere gelmeseydim diyorum.

Avangard folk: Leb demeden çikolata

"Avangard folk", özünü kaybetmeden kendi tecrübelerinle hayallerini en sonuna kadar açabilmektir. Amerika'da pek çok insanla çalıştım. Caz müzisyenleriyle çaldım. Ama caz müzisyeni değilim. Cazı form olarak alıyorum. Cazın mânası, yaşadığın hayatı ses haline getirebilmektir. Coltrane de öyle, Charlie Parker da öyle benim için. Al di Meola, Joe Zawinul, Marc Johnson gibi çok büyük isimlerle çalıştım, ama hiçbirisi bana cazcı olarak bakmadı. Amerika'da yaşamayı biliyorum, Amerika'yı anlıyorum, ama Amerika'yı hissetmiyorum. Orada sevmeseler de insanı olduğu gibi kabul ediyorlar. Bu benim müziğimin açık olan, yani "avangard" kısmı. Düşünmüyorsun bir laf ederken veya bir şey çalarken sınırları düşünmüyorsun. "Folk" yönüyse bizim baharatlarımız. Anadolu'da "folk" yönünü buluyorum, fakat "avangard"lık yok. Çünkü müzisyenlerde psikolojik bir baskı var. Düşünce özgürlüğünün nerelere geldiğini düşün işte. "Şöyle olmaz, böyle olmaz" diye müzikte sürekli bir kısıtlama var burada. Yunanistan'da denedim, yüzde yirminin üstüne çıkmadı anlaştığım konular. Ermenistan'a gelince bu oran yüzde seksene filan çıktı. Çünkü folk müzik çalan insanlarla yaratıcı işler yapmak isteyenler aynı okulda okuyor orada. Okulda "böyle olmaz" diye bir şey yok. "New Apricot" albümünü dinlediyseniz, zurnacının nasıl çaldığını duymuşsunuzdur. Ermenistan'da beş-altı dudukçu bir araya geliyor, "Prokoviev mi dinliyorum, yoksa Çaykovski mi" diyorsun. Bir gün Ermenistan'da bir restorana girdim, uzaktan bu müziği duyunca dondum kaldım. Elimde çatal tuttuğumu hatırlıyorum, ama sonra saatin epey geçtiğini anladım. Çatalı ağzıma götürememiştim. Enstrümanından 12 ses çıkıyorsa bu olur, bu olmaz diyemezsin. Ne olmaz? Sana ait olmayan bir şeyi hiçbir zaman geliştiremezsin.

İlk zamanlar Türkiye'deki müzisyenlerle Armenian Navy Band'le ilgili çalışma yapmak istemiştim, ama hem ekonomik hem de zihniyet olarak mümkün olmamıştı. Burada kendi kendimizi kandırıyoruz. Çünkü kendimize dürüst değiliz. O yüzden sıhatli bir şekilde ses gelişmiyor. Öbür tarafa bir baktım, herifler daha leb demeden leblebiyi anlıyorlar, leblebiden sonra bir de üstüne çikolata koyup "hadi bir de böyle olsun" diyorlar. Benim aradığım "avangard folk" işte bu. Tabii teknik olarak da müthiş olanak var orada. Bin dolarla kral gibi yaşıyorsun. Şu anda gemideki mürettebat 12 kişi. Fakat 312 kişi de olabiliriz. İşler giderek güzelleştikçe grubun problemleri ileride konuşulabilecek güzel bir hikaye olarak

kalıyor. Şu anda bile öyle. Türkiye'den, Amerika'dan, Yunanistan'dan pek çok müzisyen var gruba katılmak isteyen. Ama ekonomik balansı kurmak zor. Ermenistan'da işler daha kolay, oradan çıkan sesler gerçekçi mantığa daha uygun. Albüm orada da yayınlandı. İnsanlar deli oluyor bu müziğe. Orada bir buçuk yıldır konser vermiyorum. İnsanlarda bir delilenme var. Konseri bekliyorlar. Avrupa turnemiz oradan başlayacak. Sonra Türkiye, daha sonra bir ay Avrupa'dayız.

Senin Kars'ının öteki tarafı

Ermenistan'a ilk gittiğimde 40 yaşımdaydım. Vaftiz babası olarak gitmiştim. Daha sonra defalarca gittim. Keşke oraya gitseniz, toplum olarak bir görseniz insanları... İnanılmazlar. Mesela ayakkabı boyayan birisi yanında kağıt bulunduruyor. Boş zamanlarında resim yapıp onu da satıyor. Bir adamın heykelini gördüm, elinde çiçek vardı. "Bu nedir?" diye sordum. Adam takmış kafasına, senelerce dağa çıkıp öğle vaktine kadar çiçek toplamış, öğleden sonra topladığı çiçekleri her gördüğü insana dağıtmış. Adam hiç para kazanmaya filan çalışmamış. İnsanların yardımıyla geçinmiş. Ölünce heykelini dikmişler. Bunlar senin Kars'ının öteki tarafında oluyor. Şimdi kim "kıro"? Kültürel olarak bir bakıyorsun, Anadolu'dan birine bir açıklık verilmiş, Mevlâna olamasa bile kendisini süper geliştirmiş. Ama öteki taraftakinin kafasına çekiç vurulmuş, adam daha "a" diyemiyor. Bu adamın suçu değil, sistemin suçu.

Temiz hava temiz su için asker

Armenian Navy Band'de çalan müzisyenler çok uyumlu, her tarafa uyabilecek insanlar hepsi. Grupla kaydettiğimiz ilk albüm "Küçük Asker"di. Ama bildiğimiz anlamda askerden bahsetmiyorum. Temiz hava, temiz su için bir asker bu. Diyor ki, "ben küçük bir askerim, bir araya gelelim, büyük bir asker olalım, temiz hava için kavga edelim..." "New Apricot"un kayıtları için üç günlüğüne kiraladık stüdyoyu. Hep beraber çaldık ve çıktık stüdyodan. Burada aylarca, hatta bir yıl çalışılıyor bir albüm için. Çocuklar oturuyor ve çalıyor kardeşim. İyi müzisyen bu işte. Şimdi iyi insan nedir? Zamana, ana reaksiyon gösterendir. Ben sizinle söyleşi yapmadan önce söyleyeceklerim için prova yapmadım. Şu anda içimden ne geliyorsa onu söylüyorum. Müzikte de böyle. İki insan oturuyor, birbirbirlerine fikirlerini söylüyor. Biri susuyor, öteki konuşuyor, birbirlerine cevap veriyorlar. Gruptaki müzisyenler için hiçbir zorlama yapmama gerek kalmıyor.

Ermenistan'dan grup üyeleriyle kayıt yapmak için Türkiye'ye geldiğimiz gün, Amerika'da Ermeni soykırım günüydü. Geçen yıl ekim ayı filandı. Ben sınırdan girebileceğimize pek imkân vermiyordum. Uçağa binerken kendi kendime dedim ki, "her şeyde bir hayır var, hele inelim, ayağımızı bir toprağa basalım, sonra gerisine bakarız". Havaalanında biraz ters reaksiyonlar oldu. Pasaportlara, yerlere tükürdüler. Ama biz bunun için gelmedik. Benim bu insanları buraya davet etmemin nedeni bu olamazdı. Onları ne için getirdim, biliyor musunuz? Negatif duygularla büyümüş bu insanlar. Burada pozitif bir ortam görsünler diye getirdim. Fakat havaalanındaki olaylar bütün havayı değiştirdi. Ertesi gün grubun piyanisti metroyu bulup Taksim'e gitti. Orada "Ermenilere ölüm" sloganıyla bir gösteri varmış, Fransız Konsolosluğu'nun önünde. Gazete gibi bembeyaz bir suratla otele döndü çocuk. "Buradan hemen kaçmamız lazım" demeye başladı. Oraya niye gittiğini sordum. Kaçmak gerekmediğini anlattım. Otelde otur dedim. Seni kimse Ermeni olarak görmüyor ki, sen kendi kendine problem yapıyorsun. Bu memlekette bir sürü iyi insan var. Anlayacağınız, çocuklar ilk günlerini korku içinde geçirdiler, ama ağlayarak döndüler. Çünkü buradaki insanların bir de sevgisi var. Onu gördüler. İkinci gelişlerinde mutluydular. Yine ağlayarak döndüler. Şimdi sürekli burayı konuşuyorlar, beni arayıp "martta mutlaka geliyoruz değil mi?" diye soruyorlar. Benim gayem buydu. Negatifle bir işim olmaz. Onu hepimiz biliyoruz. Sadece Ermeni olman gerekmiyor. Hepimiz birer azınlığız düşüncelerimizden dolayı. Bu açıdan benim bir problemim yok. Çünkü çok hızlı bir şekilde açıldı ilişkiler. Grup üyeleri Ermenistan'a döndüklerinde, buradaki insanlar hakkında çok güzel şeyler anlattılar. Zaten Ermenistan'daki Ermenilerin hayatı Türkler değil. Yunanistan'da da öyle değil. Sabah akşam kalkıp "ah Türkler!" demiyor bu insanlar. Belki Lübnan'da, Fransa'da ya da Amerika'da yaşayan Ermenilerin ters reaksiyonu olabilir. Ama o insanlar buradan kötü hikayelerle gitmişler ve daha sonra kimseyi tanımamışlar. O devirde olan olayları biliyor ve onlar hakkında bir şeyler söylüyor. O seni tanımıyor, fakat ben seni tanıyorum. Kötü olmadığını biliyorum. Elime bir saz almışım ben. Sazı nasıl düşman olarak görebilirim? Tamam, sazı düşman olarak gören Ermeniler var, ben de onlara diyorum ki, "madem bu alet size göre düşman, düşmanınız ve ben size güzel bir şeyler çalıyoruz". İnşallah bu örnek olur.

Bir şarkıda "hey gelemolof salamin" demek geliyor içimden. Hangi lisandan şimdi bu? Ben de bilmiyorum, öyle geliyor içimden. Anlamayanlar hemen "Ermenice söylüyor" diyorlar. Ermeniler diyor ki "Afrikaca okudu". Afrikalılar diyor ki "bu ne şimdi?"

Lisanım Artoistanca

Albümde teyzem için yazdığım bir şarkı var. Orada diyorum ki, "Ufaktım, çıkardığın seslere hem güler, hem korkardım / Ne bileyim ileride o seslerin benim sesim olacağını". Teyzemin çocukken kulaklarıma giren sözleri benim karakterim oldu. Belki psikolojik, belki şimdi nedenini söyleyemeyeceğim başka nedenlerden ötürü, onun kullandığı kelimeleri evirdim, çevirdim. Kafamda özel bir yer aldılar. Bıktım biliyor musunuz, ne Ermeniceyi, ne Türkçeyi, ne de İngilizceyi doğru dürüst konuşabiliyorum. Artoistanca gibi bir lisanım var şimdi. *(gülüyor)* Huzur buldum be! Tabii böyle konuştuğum zaman kimilerini kızdırdım. Bir gün büyük gazetelerde çalışan birisi geldi, suratıma tükürdü, "tüh Allah belanı versin, biraz da Türkçe okusana" dedi. Ulan neyce okuyorum ki? Kendi kompleksinden böyle dedi herhalde. Ne anladın ki söylediklerimden? Benim içimden bir şarkıda "hey gelemolof salamin" demek geliyor. Hangi lisandan şimdi bu? Ben bilmiyorum, sadece içimden öyle geliyor. Bu söylediklerimi anlamayanlar hemen "Ermenice söylüyor" diyorlar. Ermeniler diyor ki "Afrikaca okudu". Afrikalılar diyor ki "bu ne şimdi?" Teyzem özgün bir kelime hayatı açtı bana. Bazen düşünüyorum, ben Japonlara çıkıp da Türkçe şarkılar okusam ne olacak ki? Ne anlayacak adam? Sonuçta sesin altında yatan mâna önemli değil mi?

Bazen sert laflar ediyorsam...

Son yıllarda pek çok Ermeni sanatçı Türkiye'de albüm kaydetti, konserler verdi. Bu ilişkinin oluşmasının en önemli nedeni, buradaki halkın o insanlara sevgi, saygı ve dürüstlükle kucak açmasıdır. Sen kucağını açmazsan, onlar duvara çarpmış gibi olur. Müzik bu konuda çok önemli bir rol oynadı. Onları "düşmanımın sesi" olarak değil, bir insanın sesi olarak görmek güzel bir şey. Çünkü ortada bir düşman yok. Armenian Navy Band için söylediğim gibi, geminin denizi olmayan bir yerde yürümesinin nedeni, insanların sevgisidir. İnsanlar deniz haline geliyorlar. Yoksa Ermenistan kuru bir yer. Gemiyi toprakta nasıl yürüteceksin? İnsanların buradaki sevgisi bize deniz oluyor. Bizi olduğumuz gibi kabul ettikleri zaman dünya memleketimiz oluyor. O zaman insan olduğumuzu anlıyoruz. Bu büyük bir olay. Bu adım, toplumun karar verip attığı bir adım bence. Büyük cesaret gösterdi insanlar. Antalya'da bir sokağa Onno'nun adını verdiler. Bugün bir simitçiye Onno'yu sorsan tanıyor. Bunu inkâr edemem. Sonsuz saygım, minnettarlığım var bu konuda. Bazen sert laflar ediyorsam, bunun nedeni, hepimizin geleceğinin güzel olmasını istemem. Bazı gazeteciler ilginç sorular soruyorlar: Saçın neden böyle? Acaba Türklerin bir baskısı mı var? Ayakkabıların neden böyle? Acaba Türklerin bir baskısı mı var? Şimdi ne diyeyim ben sana? Sevgiden, kardeşlikten konuşalım. Müzikten bahsedelim...

Bir heavy metal grubu niye beni çağırır?

Şu anda birkaç projeyi birlikte yürütüyorum. Yeni kaydettiğimiz Türkçe Sözlü Hafif Anadolu projesi, Armenian Navy Band'in değil, benim bir projem. Ama yine onlar çalıyor. "Aile Muhabbeti" projesi gibi bir albüm. Parçalar bana ait. Sözleri Anadolu'daki günlük hayatımızla ilgili. Bir başka proje de Amerika'da sürüyor. Heavy metal grubu System of a Down grubunun albümüne eşlik etmiştim. Çocuklar Amerika'da çok ünlüler. MTV, Rolling Stone hep peşlerinde. Şimdi grubun solisti Serj'le bir albüm yapıyoruz. Neredeyse kayıtlar bitti. İkimizin parçalarından oluşuyor albüm. Çocuklar bana çalışma teklifi yaptıklarında çok şaşırmıştım. "Bir heavy metal grubu niye beni çağırır?" diyerek meraktan gittim yanlarına. Onlarla çaldıktan sonra, ümidi olabilecek kadar genç olduğumu anladım. Burhan Baba'nın 40 yaşında olup 12 yaşımda bana yol göstermesi, bugün benim, nota bilmeyen heavy metalci gençlere müthiş bir sevgi ve saygıyla yol göstermemle aynı şey. "Yürü,

korkma sen, düşersen ben tutarım" diyorum şimdi onlara. Çocukların heavy metal yapması önemli değil benim için. Tarza bakmıyorum. İçlerindeki sevgi önemli bence. Şimdi çıkıp heavy metal dünyasını temsil edemem, ama çalarken ona uyum sağlayabilirim. Kendim dışında başka bir dünyayı temsil edemem. Elimden geldiğince ona adapte olmaya çalışırım. Çocuklar bana gençliğimi yaşattığı için de seviniyorum tabii. Diğer yandan bu karambol dünyada yaşayabilecek kadar da yaşlıyım.

İstanbul'u kim pisletiyor?

Geçenlerde Star gazetesinde ağzımdan hiç çıkmayan lafları, kendi bildikleri gibi, hayallerine uygun yazmışlar. Beni milliyetçi gibi göstermeye çalışmışlar. Onlar gibi benimle aynı şeyleri düşünmeyenlere de saygım var, fakat görüşlerinde dürüstlük varsa saygım var. Hiç kimseye kapalı değilim. Bana bir yol gösterecekse, herkese açığım. Ama onların yazdıkları lafların benimle hiçbir ilişkisi yok. Market için böyle yollar deniyorlarsa da, bu ucuz bir yol. Onların yaptığı gibi milliyetçiliğin kime ne faydası var, onu anlamıyorum. Eğer toprağında yaşayan herkesi millet olarak görüyorsan arkandayım, ama bazılarını bir grup olarak görüyorsan sana karşıyım. Fanatikliliğe süper saygım var, ama temiz hava, temiz su içinse! Buraları, İstanbul'u Almanlar, İngilizler pisletmiyor, değil mi? İstanbullular pisletiyor. Ben, Florya'da ufak bir Rum köyü olan Galitarya köyünde (Şenlik Mahallesi) doğdum. İstanbulluyum diyemem hâlâ... Niye biliyor musun? İstanbul'un çok özel bir kokusu, tadı vardı. Şimdi onu bulamıyorum. Eğer benim gibileri buradan kovarak İstanbul'u temiz tutacağına inanan varsa, daha ne diyeyim onlara...

Veysel mi kör, biz mi?

(çok sevdiğini bildiğimiz Aşık Veysel'in bir albümünü hediye ediyoruz) Hay Allah! Çok anlamlı bir hediye bu. Buradaki konserde "Kara Toprak" türküsünü mırıldanmıştım. Ne güzel sözler var o türküde. Konserde dedim ki, "bazı insanlar var görür, sözleri dünyamızı karartır; bazı insanlar var görmez, sözleri dünyamızı aydınlatır." Aşık Veysel çok büyük bir insan. Evimde Veysel'in ölmeden önce hastanede kaydedilmiş konuşma bandı var. Ona soruyorlar, "Veysel Baba, niye gözlerini Fransız doktorlara açtırmadın?" Diyor ki, "oğlum, ben dünyamdan memnunum. Ya gözlerim açılınca sizin dünyanızdan memnun olmazsam? O zaman ne yaparım?" Kör olan bir insandan bahsediyoruz. Acaba o mu kör, yoksa biz mi? Ben doğayı böyle insanlardan öğrendim. Doğayı kendi içimden öğrendim. Kokusunun özleminden öğrendim. Ben Allah'ı "koca sakallı bir adam yukarıda oturuyor ve bastonuyla bizi yönetiyor" diye görmüyorum. Benim için Allah bir dağ, bir çiçek, bir kuş, bir insan. Koku, hava benim için Allah. Benim müziğimde doğanın yeri büyük. Veysel demiyor mu, "Toprağa kazma ile vurduysam, döndüğümde yine gül ile karşıladı beni..." Bu kadar güzel bir düşünce olabilir mi? Bu kadar yürekle, sevgiyle, senin hatalarını kabul eden bir şey olabilir mi? Bunları görmezsek, kafamızı şu mermer duvara vururuz. Şimdi git sen şu mermerden koku almaya uğraş. Alamazsın. Çünkü beyninde lezzet, koku yok. Onu sana kalbin veriyor. Ama şu anda biz beyin hayatı yaşıyoruz. Şimdi birisi diyor ki, "ben buna sevgiyle bakarsam, benim için şunu yapar." İşte orada lezzet bitiyor, plan başlıyor.

Veysel işin içine girince söylemek istediğim o kadar çok şey var ki, hangisini söyleyeceğimi şaşırıyorum. Eğer bu adamın tırnağı olabilirsem, yüce bir şey benim için. Babam Sivas, Gürünlüdür. Veysel'le hemşeriyiz yani. Gerçi iki kulak, bir burunlu herkesle hemşeriyiz. *(gülüyor)* Evimde Veysel'in hemen hemen tüm kayıtları var. Hatta onların arasında Nesimi Çimen'le birbirlerine taş attıkları bir kayıt var. Bir kasedin iki arka yüzüne kaydettim onları. Sanırım 1972 yılında kaydedilmiş. O sırada Fransa'da sürgünde olan Nesimi Çimen diyor ki: "Eğer Veysel doğrusunu söyleseydi, onu da hapise atarlardı. Taşla toprakla heykelini diktiniz." Veysel ona cevap veriyor: "Ey insan, kelimenin altında ne yattığını bilmeden bir şey söyleme. Senin söylediğin kelimenin altında ölüm yatıyor. O kelimelere dikkat et, çünkü dağın etrafında yürürken ayağın kaymasın, düşmeyesin. Balı gözle de gel..." Bunlar Sivas'tan Paris'e, birbirlerine taş atıyorlar. Bunu örnek almayıp da kimi alayım? Dizzy Gillespie'yi örnek alsam aynısı. Aynı şeyi söylüyorlar. Barbara Streisand'ı örnek almam tabii ki. Neyini alayım? Kim takar onu. Yeni albümümüzde yer alacak olan Anadolu'yla ilgili şarkıda "azizlerden azizdin sen" diyorum Veysel için. Anadolu'da onun gibi sayabileceğim o kadar çok isim var ki. Saymaya kalksam albüm bitecek. İnsanlar nasıl böyle bir toprağı kuru hale getirebiliyorlar?

Veysel demiyor mu, "Toprağa kazma ile vurduysam, döndüğümde yine gül ile karşıladı beni." Bunları görmezsek kafamızı şu mermer duvara vururuz. Şimdi git sen mermerden koku almaya uğraş. Alamazsın. Çünkü beyninde lezzet, koku yok. Onu sana kalbin veriyor.

Reha Muhtar, Fatih Altaylı, Kazım abi

(Söyleşi yaptığımız odada açık olan televizyonda Reha Muhtar uyuşturucu kullananlarla ilgili bir program yapıyor) Uyuşturucuya karşı sürekli böyle programlar yapıyorlar. Ama demiyorlar ki içtiğimiz suda, soluduğumuz havada ne kadar kendimize dürüstüz? İnsan olarak vücudumuza ne kadar saygımız var? Tamam, bir adam eroin yapıyor, kendisi için çok kötü bir şey, fakat ben çocuğuna öğle yemeğinde eroin veren ana-baba görmedim. Peki herkese deli dana virüsünü gönderen İngilizlere ne demeli? Bunun sonucu da eroin kadar kötü değil mi? Benim şöyle bir sözüm var bu konuda: İngiltere'den et yersen, Tony Blair'e benzersin! Bu kadar aşağılık bir mantalite göremedim. Batı ülkelerindeki politikacıların politikası buysa, girmem ben öyle Avrupa Birliği'ne. Şimdi Amerika'dan Türkiye'ye gelmişim, "Çikita" marka muz yemem kardeşim! Kalas mı yiyorum, muz mu? Amerika'da her gün karşımıza çıkan böyle ürünler zaten. Domatesi ocak ayında yemeye ne demeli? Görüntüsü domates, ama lezzeti bilmem nenin bilmem nesi! Bunun doğayla ne ilgisi var? Uyuşturucuyla ilgili söylemek istediğim, neyin neye göre savaşını veriyoruz?

(Televizyonda Fatih Altaylı'yı gösteriyor) Şu adam var ya, o ve Reha Muhtar adamı deli eder. Çok garip adam bunlar. Hayatımda böyle terbiyesiz insanlar görmedim. Onların programlarını iki kere seyrettim ve utandım. Bir kere adamın birisi konuşurken arkasından Mahmutpaşa'da satıcı gibi sürekli laf yetiştirilmez ki. Adamı sevmesen bile, bırak konuşsun. Devamlı bir azarlama var. "Siz bilmiyorsunuz, ben şimdi size öğreteceğim" diyor. Sonunda bakıyorsun, onun bunun etrafında olan insanlar bunlar. Etrafındakiler olmasa ne yapacaklar? Simit satabilirler mi? Stüdyoyu temizleyen bir Kazım abimiz var. Çok saygı duyduğum, iyi bir insan. Sabaha karşı 4'te geliyor, akşam 7'ye kadar çalışıyor. İşini bitirmemişse, gece burada mesaiye kalıyor. Sonuçta bakarsan temizlikçi bu adam, ama benim için çok yüce bir insan. İşte böyle insanları seviyorum ben.

Söyleşi: ***Ulaş Özdemir***

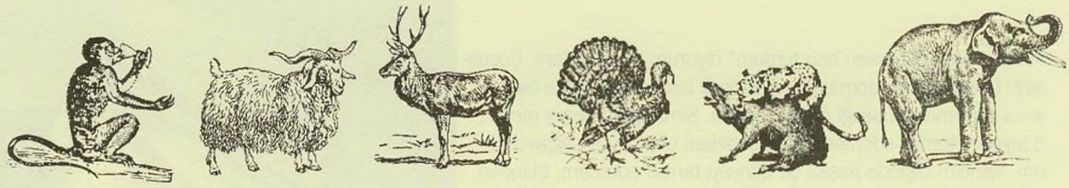

a→

ANNE FRANK'IN HATIRA DEFTERİ

3 Mayıs, 1944, Çarşamba

Sevgili Kitty,

İlkin haftanın haberlerini vereyim. Politika haberlerine, tartışmalarına paydos edildi, yeni hiçbir şey yok. Yavaş yavaş benim de aklım ermeye başladı; çıkartma ergeç olacak.

Boche'un ortadan kaybolduğunu söylemiş miydim sana? Sır oldu ortadan. Geçen perşembe gününden beri gören olmadı. Korkarım, kediler cennetine vardı galiba, Boche'u mideye indiren zat da yediklerini çoktan hazmetmiştir. Belki de ufacık bir kıza da bir kürk yelek düştü bu işten. Peter çok üzgün.

Cumartesiden beri yemek saatlerini değiştirdik, saat onbir buçukta öğle yemeği yiyoruz, böylece bir tas poriç ile midemizi bastırıyoruz. Yemeklerden biri kaynamış oluyor arada. Sebze bulmak bir mesele. Bugün kaynamış, çürük kıvırcık salata vardı. Kıvırcık salata, ıspanak, kaynamış salata, hepsi o. Bunların yanısıra çürük patates yiyoruz, ne menü, ne menü!

Durmadan birbirimize "neye bu döğüş kıyamet?" diye sorduğumuzu tahmin edeceksin. Birbirinin gırtlağına sarılmak niye?

Yerinde bir soru ama, kimse şimdiye kadar kestirme bir karşılık bulamadı. Koca koca uçaklar, bir patlayışta mahalleleri yerle bir eden bombalar yapıyorsunuz, öyleyse bir yandan da takma ev fabrikaları kurma neye? Her gün harp için milyonlarca lira harcanıyor, öbür yanda sağlık işleri, sanat çalışmaları, yoksullara yardım için kuruş ayrılmıyor.

Dünyanın başka ülkelerinde artan yiyecek maddeleri çürüyüp dururken neye biz burada açlıktan ölüyoruz? Neye insanlar böylesine çılgın? Harpten sorumlu olan sade politikacılar, kapitalistler değil. Büyüklerin yanında küçük insanlar da suçlu bu işte. Öyle olmasaydı, çoktan uluslar ayaklanırdı. İnsanların içlerinde bir yakıp yıkma hırsı, öldürme, yağma etme isteği olacak, bütün insanlık tepeden tırnağa değişmedikçe, harpler sürüp gidecek, her şey baştan dikilecek, sulanacak, sonra da bir patırtı kopacak, her şey dümdüz, çiz baştan...

Kötümserliğim tutuyor bazı zaman, ama umudumu yitirmiyorum. Burada saklanışımı, romantik, ilgi çekici bir serüven gözüyle görüyorum. Hatıra defterimde bütün yoksunluklarımı alaya vuruyorum. Öbür kızlardan başka hayat sürmeyi aklıma koydum, büyüyünce de ev kadını olmayacağım. Hayata atılışım baştan tuhaf gitti, onun için de en tehlikeli anların bile gülünç yanlarını görebiliyorum.

Gencim, bilemediğim ne vergilerim var, kim bilir. Gencim, güçlüyüm, büyük bir serüven yaşıyorum. Böyle bir olay dizisinin içinde mırın kırın etmeden günümü gün etmeye bakıyorum. Her gün biraz daha geliştiğimi seziyorum, kurtuluş günü yaklaşıyor, tabiat güzel, çevremdeki insanlar iyi, yaşadığım serüven ilgi çekici. Öyleyse neden umutsuz olacakmışım?

Dostun Anne

Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Çev: Can Yücel

d→

DURRUTI, BUENAVENTURA

1896'da İspanya'da, Leon'da doğdu. Babası da anarşistti, bir demiryolu işçisiydi. Beş kardeşi faşistlere karşı çarpışırlarken öldürüldü...

Demiryollarında çalışmaya başlayınca sendikacıların yöntemlerini beğenmeyerek arkadaşlarıyla rayları parçalama ve kundaklama eylemleri yaptı. 1917'den itibaren üç sene Fransa'da sürgün kaldı. Burada arkadaşlarıyla Solidarnos örgütünü kurdu. İspanya'ya geçip cezalandırma ve el koyma eylemleri yapmaya başladılar. 1923'te Latin Amerika ülkelerini dolaştılar, silahlı soygunlar yaptılar. Buradan Paris'e geçip Enternasyonal Anarşist Yayınevi'ni kurdular ve Nestor Makhno'yla tanıştılar. 1926'da Fransa'yı ziyaret edecek İspanya kralı XIII. Alfonso'ya suikast hazırlığı içindeyken yakalandılar. Durruti, bir yıllık hapishane hayatında sevgilisi Emilienne Morin'le tanıştı, 1931'e kadar Brüksel'de kaldılar. İspanya'ya döndükten sonra, binlerce işçinin tanıdığı bir hatip oldu. Fabrika komiteleri kurulmasını savundu. 19 Temmuz 1936'da ordunun Franco önderliğinde ayaklanması üzerine Barselona'yı ele geçiren anarşistler arasındaydı. Özdisiplin temeli üzerine kurulmuş olan Durruti Tugayıyla Aragon cephesine geçti. Geçtikleri yerleri mülksüzleştiriyor, ücretli emeği yok ediyor, komünler kuruyorlardı. Franco birliklerinin Madrid'i kuşatması üzerine, dört bin gönüllüsüyle birlikte şehrin yardımına koştu. Büyük coşku uyandıran bu geliş, direnişi kuvvetlendirdi. 13-19 Kasım arasında, tugaydan 2 bin 400 kişi çarpışmalarda ölmüştü. Durruti, 20 Kasım 1936 günü cephe gerisinde arabasından inerken başından vuruldu. Onu vuranın kim olduğu asla anlaşılamadı. Cenazesi 22 Kasım'da Barselona'ya getirildi ve 23 Kasım'da 500 bin kişinin katıldığı büyük bir törenle toprağa verildi... Durruti hakkında ayrıntılı bilgi, Kaos Yayınları'ndan çıkan Abel Paz'ın kitabı "Halk Silahlanınca"da mevcut.

h→

HAMPARSUM

Ermeni asıllı besteci. 1786 yılında İstanbul'da doğdu. Harput'tan İstanbul'a göçmüş yoksul bir ailenin çocuğuydu. İlkokuldan başka öğrenim görmedi. Ermeni kiliselerinde dinsel müzik, Beşiktaş mevlevihanesinde tasavvuf ve klasik Türk müziği dersleri aldı. Hammamizade İsmail Dede Efendi'yle çalıştı. Abdülbaki Nasır Dede'nin nota yerine kullandığı işaretlerin yetersizliğini görerek kendine özgü bir nota sistemi geliştirdi. Giuseppe Donizetti'nin İstanbul'a gelip Muzıkayı Hümayûn'da Batı notasını öğretmesine kadar, geliştirdiği nota sistemi "Hamparsum notası" adıyla kullanıldı. Ermeni alfabesindeki harfleri andıran işaretlerden oluşan bu nota sayesinde pek çok kilise ve Türk müziği eseri günümüze ulaşmış oldu. Çalışmaları dönemin padişahı III. Selim'in övgüsünü kazanan Hamparsum, kilise ilahilerinin yanısıra Türk müziği formlarında eserler yazdı. Güzel sesi, tambur ve keman çalışı kendi döneminde çok beğenilmişti. Pek çok öğrenci yetiştirdi. Günümüze 30'a yakın eseri ulaşan Hamparsum, 1839 yılında İstanbul'da öldü.

n→

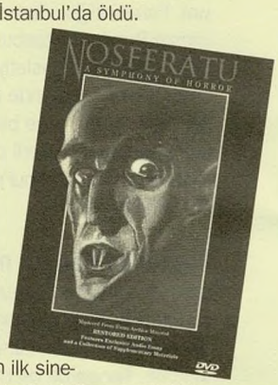

NOSFERATU

"Hanımefendi eşiniz mi? Ne güzel bir gırtlak!" **Kont Orlok**

Vampir filmlerinin atası, Bram Stoker'ın ünlü romanı "Dracula"nın ilk sinema uyarlaması olan "Nosferatu", ne yazık ki telif hakkı alınmadığından aynı zamanda sinema tarihinin ilk "intihal" vakalarından biri olarak tarihe geçmiştir. Yönetmeni Friedrich Wilhelm Murnau, telif meselesi yüzünden "Drakula" yerine "Nosferatu: Bir Korku Senfonisi" (Nosferatu: Eine Symphonie des Grauens) adını kullanmış, ancak bu kadarı filmi kurtarmaya yetmemiş ve Stoker'ın dul eşi tarafından başlatılan hukukî süreç sonucunda filmin kopyaları büyük oranda

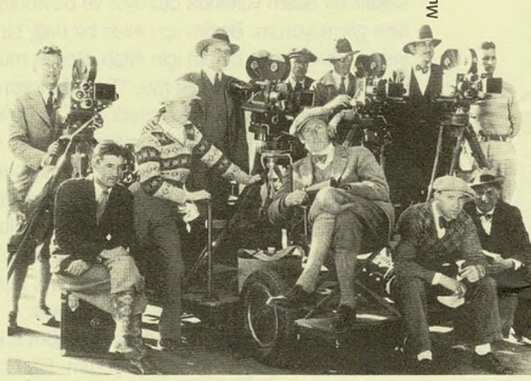

Murnau ve ekibi sette

tahrip edilmiştir. 1922 tarihli "Nosferatu"nun günümüze kalan versiyonunu, sonradan yabancı ülkelerde ortaya çıkan kopyalara borçluyuz. Filmin adı, Eski Slavca "nosufuratu"dan türetilmiş; bu sözcük de Yunancada "veba taşıyıcısı" anlamına gelen "nosophoros"tan geliyor. F. W. Murnau'nun filmi, Avrupa'nın veba salgınıyla boğuştuğu dönemde geçiyor. Max Schreck'in müthiş bir performansla canlandırdığı Kont Orlok, şatosundan çıkarak Bremen'e gidince veba salgını hızla kente yayılır. Sanat yönetmeni Albin Grau'nun çabalarıyla olağanüstü bir atmosfer yaratmayı başaran Murnau'nun filmi, sessiz sinemanın klasiklerinden biri olarak tarihe geçer. Daha sonra, sinema tarihinde sayısız Drakula uyarlaması yapılacak, ancak –belki Werner Her-

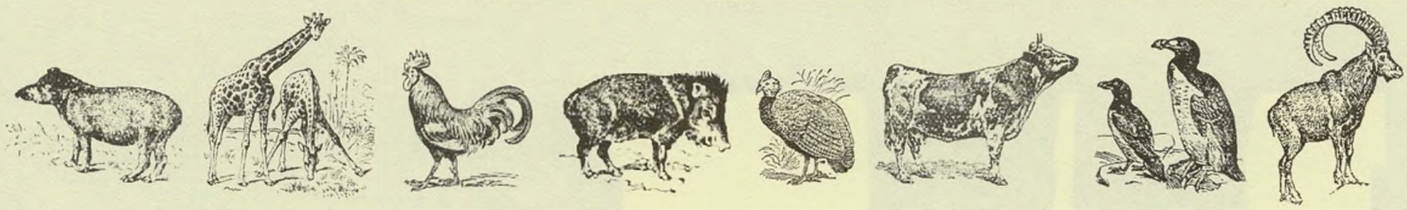

zog'un 1979'da Klaus Kinski'yle çektiği versiyon dışında– hiçbiri Murnau'nun "Nosferatu"su kadar uzun ömürlü olmayacaktır. Schreck'in vampir tiplemesi de, Bela Lugosi'den Christopher Lee, Frank Langella ve Gary Oldman'a uzanan çizgide büyüsünü korumayı başarır. Filmin başarısı, F. W. Murnau'ya uluslararası bir ün kazandıracak, Hollywood'la anlaşma imzalayıp ABD'ye göç etmesine yol açacaktır. Ne var ki 1931'de henüz 43 yaşındayken, son filmi "Tabu"nun ilk gösteriminden kısa bir süre önce araba kazasına kurban gidecektir.

p→

PORTOBELLO SOKAĞI

Bütün gün takılarak tebessümlere / Yürüyorum kilometrelerce Portobello sokağında / Selamlaşarak kızılderili çizmeli yabancılarla / Sarı kravatlar ve kahverengi eski takım elbiseler / Yaşlanmak önümdeki tek tehlike // Guguklu saatler ve plastik çoraplar / Eskimiş deriden antika abajurlar / Hiçbir şey tuhaf gelmiyor, sakal bile / Veya kuştüyünden çizmeler // Kilometrelerce yürüyorum, ta ki hissedene dek / Bir süpürge ayaklarımın altında / Ya da karşı kaldırımdaki içi doldurulmuş boğanın / Şahin bakışlarını // Hiçbir şey aynı değil tekrar gördüğünde / İntizamsızlığın cilvesi işte / Ah, evet, herkesin bildiği giysiler / O elbise o kıza uymaz kesinlikle

Cat Stevens,
"Portobello Road"

PRENSES BANU

ü→

ÜSKÜDAR

Git bu mevsimde, gurup vakti, Cihangir'den bak!
Bir zaman kendini karşındaki rü'yâya bırak!
Başkadır çünkü bu akşam bütün akşamlardan;
Güneşin vehmi saraylar yaratır camlardan;
O ilâh isteyip eğlence hayalhânesine,
Çevirir camları birden peri kâşânesine.
Som ateşten bu saraylarla bütün karşı yaka
Benzer üç bin sene evvelki mutantan şarka.
Mestolup içtiği altın şarabın zevkinden,
Elde bir kırmızı kâseyle ufuktan çekilen,
Nice yüz bin senedir şarkın ışık mîmârı
Böyle mâmûr eder ettikçe hayâl Üsküdar'ı.
O ilahın bütün ilhamı fakat ânîdir;
Bu ateşten yaratılmış yapılar fânîdir;
Kaybolur hepsi de bir anda kararmakla batı.

Az sürer gerçi fakîr Üsküdar'ın saltanatı;
Esef etmez güneşin şimdi neler yıktığına;
Serviler şehri dalar kendi iç aydınlığına,
Ezelî mağfiretin böyle bir ikliminde
Altının göz boyamaz kalpı kadar hâlisi de.
Halkının hilkati her semtini bir cennet eden
Karşı sâhilde, karanlıkta kalan her tepeden,
Gece, birçok fıkarâ evlerinin lâmbaları
En sahîh aynadan aksettiriyor Üsküdar'ı.

Yahya Kemal, Hayal Şehir

y→

YILANIN YUMURTASI

Ingmar Bergman'ın 1977 tarihli filmi (orijinal adı "Das Schlangenei")... Berlin. 1923 yılının 3 Kasım cumartesi günüyle 11 Kasım pazar günü arası. Abel Rosenberg (David Carradine), kaldığı aile pansiyonuna gelince, kendisi gibi eski bir trapezci olan erkek kardeşi Max'ın intihar etmiş olduğunu görür. Polisin ifadesini almasından sonra, Max'ın ölümünü kardeşinin karısı Manuela'ya (Liv Ullman) haber vermek için Mavi Katır adındaki gece kulübüne gider. Bir kimlik tespiti için morga gönderildiğindo, karşısına birçok ceset çıkarılır. Abel, ölüm nedenleri bilinmeyen bütün bu cesetleri tanımaktadır. Müfettiş Bauer (Gert Froebe), kuşkuları maharetle eski akrobatın üzerinde yoğunlaştırır. Manuela, Abel'i hapisten çıkarır ve Mavi Katır'a götürür. Bilgin Hans Vergerus (Heinz Bennent) burada onları beklemektedir. Hans Vergerus, çiftin, Saint-Anne kliniğinin eklentileri arasındaki küçük bir apartman dairesine yerleşmelerini sağlar. Abel arşivde, Manuela da çamaşırhanede iş bulur. Naziler terör estirir. Mavi Katır'ın sahibi öldürülür. Korumak durumunda olduğu arşivler Abel'in ilgisini çeker. Bilgin Vergerus'ün insanlar üzerinde yaptığı garip deneyler söz konusudur. Manuela'yı odasında ölü bulan Abel, bir aynayı kırınca yaptığı en küçük hareketi bile saptayan bir fotoğraf makinesi keşfeder. Vergerus kobaylarını önce çıldırtmakta, sonra intihara itmektedir. Polisin gelişinden önce, suçlu bilgin bir siyanür kapsülü yutar. Münih'te Hitler'in darbesi başarıya ulaşmaz. Eski akrobat, İsviçre'ye geçmek üzere Almanya'dan ayrılma iznini alır. Tren istasyonuna giderken, arabadan dışarı fırlar. Acaba başına ne gelmiştir?..

Bergman sürgünde yaşamayı seçtikten sonra, Münih'te bu filmi çevirirken, ilk filmlerinin dışavurumculuğuna bir dönüş yapabilmek için, yakın planın içtenci estetiğini terkeder. 1923 kasımındaki Berlin sokaklarını örnek titizlikteki bir çalışmayla yeniden canlandırır. O dönemde yayınlanan bir gazetede bulunan desenlerden hareket edilerek, Berlin'in üç mahallesi yeniden inşa edilir. Bergman, felaketin eşiğindeki bir ülkenin havasını canlandırmayı kusursuz biçimde başarır. Gamalı haçlılarını ve suçlu bilginlerini yetiştiren bir başkentin neşesiz sokaklarında, zehir, teneffüs edilen havaya karışmıştır. O andan itibaren, girift psikolojik sorunlar tümüyle 1923 yılının gerçeklerine bağımlı kılınır. Olayların şaşkına çevirdiği insanlar, bir gece kulübünde kapalı oturumların yanılsamalarına sığınırlar. Ya da dışavurumun, gösterişin doruğa ulaştığı labirentlerin bolluğunda, köşede bucakta ya da kullanım biçimlerini yalnızca yeni düzenin canilerinin peygamberi Vergerus'ün bildiği gizli gözlem odaklarında kaybolurlar. Bu kaygı verici yeni Mabuse, filmin anahtar cümlesini söyler: "Tıpkı ince kabuğundan içindeki sürüngenin açıkça görülebildiği bir yılanın yumurtası gibi." Başlangıç planının simgesel anlamı o zaman anlaşılır. Ağır çekimde, tek tek kişilerin seçilemediği loş bir kalabalık. Bu garip kortej, "Metropolis"teki esirlerin insan yiyen canavarın dumanlar saçan ağzına doğru yavaş yavaş tırmanışını hatırlatır.

(R. Lefèvre'in "Ingmar Bergman" kitabından)

zap→

BUNALIM İLE MISERABLES

Geçen ayki Kurtalan Ekspres söyleşimizde adı geçen iki güzide grubumuzun fotoğraflarını yayınlamak bu aya kısmet oldu. Huzurlarınızda İstanbul Esentepe'den Bunalım ve İzmir Karşıyaka'dan Miserables.

Bunalım (70'lerin başları): Aydın Çakuş, Hüseyin Sultanoğlu ve Ahmet Güvenç

Miserables (1968): Kemal Alpayım, İlhan Özdeniz, Çetin Ünlüer, Kılıç Danışman

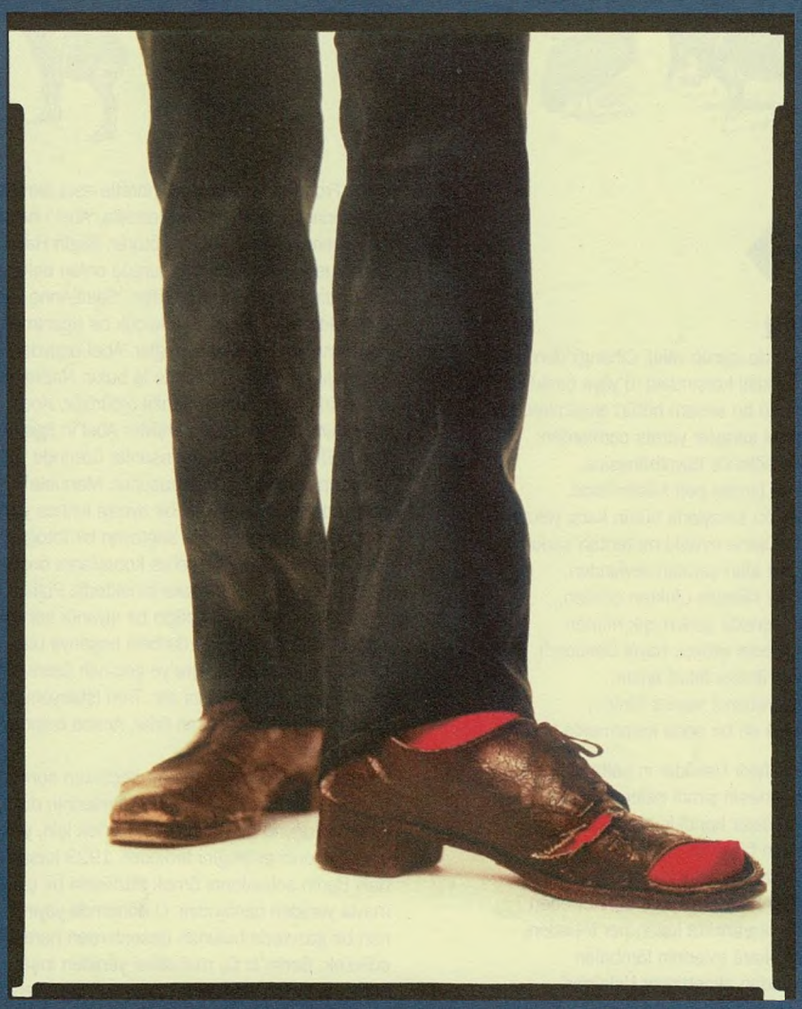

Andy Warhol, 1960'lı yıllar, foto: Richard Avedon

İş

Birçok şeydi Andy, fakat en çok hatırladığım şuydu
Eve ekmek götürmem lazım derdi
Birisi ekmek götürmeli
Erkenden giderdi Fabrika'ya
Sorduğunuzda yekten şöyle derdi
İştir en mühim şey, iştir mühim olan
Ne yaparsam yapayım yeterli değildi onun gözünde
Tembel olduğumu söylerdi, daha gencim derdim
Kaç şarkı yazdın diye sormuştu
Hiç yazmamıştım, yalan attım "on" dedim
Ebediyen genç olmayacaksın dedi
Onbeş tane yazmalıydın şimdiye kadar
İştir en mühim şey, iş
Andy birçok şey söyledi, hepsini kaydettim kafama
Ne yapacağıma karar veremediğim zamanlarda
Düşünürüm Andy ne derdi diye
Fazla düşünüyorsun derdi muhtemelen
Çünkü derdi, yapman gereken işler var yapmaktan kaçındığın
İştir en mühim şey, iştir mühim olan

Klasikçinin sorunu

Klasikçinin sorunu şu: bir ağaca baktığında
Bütün gördüğü odur, ağacı resmeder
Klasikçinin sorunu şu: göğe baktığında
niçin diye sormaz, bir gökyüzü resmeder
İzlenimcinin sorunu şu: bir kütüğe baktığında
Kim olduğunu düşünmeden bakar durur o kütüğe
Sürrealist hatıratlar fazla aşkî ve gururlu
Şehir merkezini mesken tutan maço ressamlar alkolik yalnızca
Namlı şahsiyetlerle ilgili sorun şu: Fazla sardırmışlar stile
Fazla şahsiler, aşıklar kurnazlıklarına
Şehre para yapmaya gelen illegal yabancılar gibiler
Çingene karavanı kullanıyorlar, kamyon gibi düşünüyorlar
Namlı şahsiyetlerle ilgili sorun bu
Benim tercihim duvarlara, trenlere spreyle yazı yazan kıyak kafalı gençler
Mektep medrese görmemiş ilkel teknikleri hoşuma gidiyor
Bana öyle geliyor ki, fazla tedrisat insanın canına okuyor
Bazen de salak denmesinden korkmak insanın canını yakıyor

İmgeler

İmgeler tekrarlanmaya değer bence
Bir tablodan tekrarlanan imgeler
Bir tablodan alınan imgeler
Tekrar bakmaya değer bir fotoğraftan
Bayılıyorum tekrarlanmaya değer imgelere
Kimileri diyor ki duygusu yoktur imgelerin
Bence var daha derin bir anlamları
Tekrar tekrar tekrarlanmaya değer imgeler bence
Eski ya da modern olduğumu düşünmüyorum
Düşündüğümü sanmıyorum, düşünüyorum
Önemli değil ne düşündüğüm
İmgelerdir tekrarlanmaya değer olan
İmgelerdir, imgeler, imgeler
Daha derin bir anlam arıyorsan eğer
Bu yüksek tavan kadar derinim ben
Tekniğin anlam olduğunu düşünüyorsan
Fazla basit bulabilirsin beni
Sıkıcı bulabilirsin imgeleri
Arabalar ve konserveler ve sandalyeler ve çiçekler
Orak, çekiç, Mao Tse Tung
Yerinde bir şey tavana yansıtmak imgeleri
Seviyorum tekrar tekrar tekrarlanan imgeleri
İmgelerdir imgeler imgeler imgeler

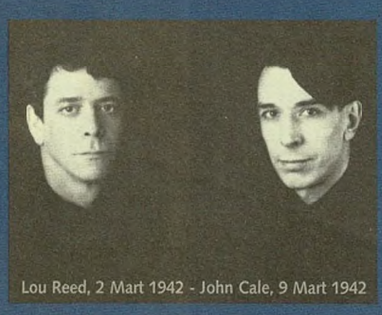

Lou Reed, 2 Mart 1942 - John Cale, 9 Mart 1942

Lou Reed ve John Cale'in 60. yaşları şerefine
"Songs For Drella" dan üç şarkı
ve Andy Warhol'a selam...